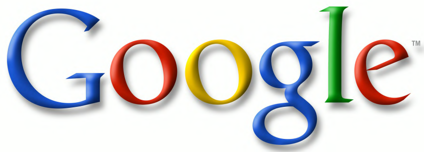

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF
CALIFORNIA

SKRIFTER UTGIFNA AF SVENSKA LITERATURSÄLLSKAPET

SAMLAREN

TIDSKRIFT

UTGIFVEN AF SVENSKA LITERATURSÄLLSKAPETS ARBETSUTSKOTT

FJÄRDE ÅRGÅNGEN 1883.

FÖRSTA HÄFTET. 4:1-2

Innehåll:

STOCKHOLM, 1883.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

[illegible] för Svenska Literatursällskapets årsmöte.

Den 29 April sammanträdde Svenska Literatursällskapet till sitt tredje allmänna årsmöte.

Sammankomsten, vid hvilken ordet fördes af Docenten L. Bygdén, började därmed att sekreteraren uppläste följande årsberättelse:

Årsberättelse för arbetsåret 1882—1883.

Sedan affattandet af föregående årsberättelse har antalet af sällskapets medlemmar förändrats från 493 till 437, hvilket utgör en minskning af 56. Å andra sidan har dock Svenska Akademien godhetsfullt antecknat sig för 20 exemplar (alla årgångar), hvarigenom ställningen icke så obetydligt förbättrats. Hvad sällskapets publikationer angår, har detta år tillsammans utgifvits 19 $^3/_4$ tryckark, fördelade på följande sätt: Tidskriften Samlaren 5 ark, C. G. Tessins Skrifter 9 ark och Ur en antecknares Samlingar 5 $^1/_2$ ark, hvarmed detta arbete nu afslutats. I förhållande till föregående år är detta dock en minskning af 13 ark, men utgör däremot samma arktal, som under sällskapets första arbetsår. Den under föregående år uppnådda höga siffran motsvarades dock af en brist i kassan, hvilken nu dock blifvit fyld, hvarjämte bör påpekas att behållningen vid bokslutet aldrig förut visat så godt resultat som nu. För att komma dithän har utskottet dock nödgats företaga ett steg, som kanske af mången skall klandras. Utskottet har nämligen nödgats afstå från att utgifva ett andra häfte af tidskriften Samlaren, och i stället inskränka sig till att utskicka afslutningshäftet af C. G. Tessins Skrifter. *Båda* kunde ej utgifvas, så vida man ville åtlyda stad-

garnes bud att årligen afsätta en sjättedel af sällskapets inkomster, och då *val* således måste förekomma, ansågs det lämpligare att låta Tessins skrifter, hvilkas utgifvande under året påbörjats, äfven under året afslutas.

Angående författarhonorar har utskottet följt samma princip som under föregående år, men hafva Hrr Öfverbibliotekarien Klemming, Grefve Lewenhaupt och Docenten Bygdén afstått från all ersättning, hvilket utskottet tacksammeligen får erkänna. Särskildt är det utskottet en kär pligt att nu, då Hr Öfverbibliotekarien Klemmings stora arbete nått sin afslutning, för honom uttala sällskapets tacksamhet för den oegennyttiga välvilja, hvarmed han till sällskapet öfverlemnat frukten af sina lärda mödor.

Dessutom bör nämnas att utskottet under året haft fyra sammanträden.

Henrik Schück.

Sedan årsberättelsen blifvit godkänd, föredrogs följande revisionsberättelse.

Undertecknade, hvilka blifvit utsedde att granska *Svenska Literatursällskapets* räkenskaper under arbetsåret 1882—1883, få efter fullgjordt uppdrag afgifva följande

Revisions-Berättelse:

Literatursällskapets *inkomster* under tredje arbetsåret, 1 Maj 1882—30 April 1883, hafva enligt oss förelagda räkenskaper varit:

Årsafgifter af 410 medlemmar	2,050:	—
» för 1880 och 1881 af 7 medlemmar	70:	—
Två tilläggsafgifter för finare ex.	6:	—
Öfverbetalningar	6:	37
För genom bokhandeln försålda ex.	188:	75
Summa Kronor	2,321:	12.

Literatursällskapets *utgifter* under samma tid hafva varit:

Skuld till Skattmästaren från föregående år		99: 73
Författarearvoden		225: —
Boktryckaren Berlings räkningar		1,477: —
Bokbindaren Carlsons »		59: 60
Postporto		121: 58
Renskrifning		3: 25
Omslagspapper och lack		1: 60
Distribution i Upsala och Stockholm		25: —
Saldo *a)* innest. fordran hos hr V. Roos	182: —	
b) kontant i kassan	126: 36	308: 36
	Summa Kronor	2,321: 12.

Räkenskaperna utvisa således en behållning af 308 kronor 36 öre, hvartill enligt Skattmästarens uppgift komma 233 kronor för ännu icke redovisade årsafgifter.

Stadgandet i reglementets § 2, att »af de influtna årsbidragen afsättes $^1/_6$ att bilda en fond för oförutsedda behof,» kan således i år efterkommas.

Dessutom eger Sällskapet tillgångar uti sina förlagsartiklar.

Revisorerne tillstyrka, det Sällskapet måtte bevilja Skattmästaren full ansvarsbefrielse för det tilländalupna arbetsåret.

Upsala i April 1883.

M. Hyckerström. *Otto Hoppe.*

I följd häraf meddelades full ansvarsbefrielse åt skattmästaren.

På grund af § 4 i sällskapets stadgar afgick Doc. Noreen efter värkstäld lottning ur utskottet, dit han dock åter invaldes.

Slutligen utsågos Bokhandlaren M. Hyckerström och Kandidat E. O. L. Hoppe till revisorer för nästa år, och Kandidat K. H. Karlsson och Amanuensen A. Andersson till deras suppleanter.

Vid utskottets därpå följande sammanträde omvaldes Professor Nyblom till ordförande och Adjunkten Geijer till skattmästare. Sedan Docenten Schück undanbedt sig återval utsågs Grefve Lewenhaupt till sekreterare.

Utskottets öfriga ledamöter äro Docenterne Bygdén, Schück och Noreen.

H. S.

Guds Verk och Hvila.

I Tidskriften Samlaren, 1881 s. 10, läser man en ur första hand hemtad tradition om det stora poemet Guds Verk och Hvila. Den »lärde och allvarsamme» landtmätaren Christofer Stenklyft berättar sjelf, år 1714, att han hade »i Upsala studerat tillsammans med Lucidor och [att de] varit stora vänner, — — samt att när Lucidors vänner gratulerat honom öfver hans lyckeliga Poesi, han sig således utlåtit: mina vänner och bröder, detta är lapperi, men när I få see Lasses Sju Dagar torde vara något att säga; hvaraf Stenklyft sluta ville att Lucidor säkert måtte vara auctor til Guds värk och hvila, ändock biskop Spegel det torde förbättrat, således ej heller satt sitt namn till werket, hvilket ock tillförne skall varit författadt på fransöska och danska». Sammanstämmande härmed har man ock den gamla uppgiften, i M. v. Celses Berömmelige Svenske Mäns Minnen (handskrift i Kongl. Biblioteket), att »Sal. Keder sagt sig äga Lucidors egit concept af Guds Wärk och Hwila, som Erkebisk. Spegel gaf ut under sit namn». [1]

Vidare och utförligast finnes följande berättelse, antecknad i ett band »Genealogica et Biographica» bland Engeströmska samlingen i Kongl. Biblioteket (sign. B. VIII. 1). »Keder har sagt sig äga Lucidors egit Manuscript af Guds verk och hvila. HofCancell. Gr. Piper har det verkel. egenhändigt om de sex första dagarne och fek det i Olivecrantzes Bibliotek, hvilket Fru Modren åt honom kjöpte. Lagerstolpe (Lucidors systerson) har begärt det af honom, men allenast fått löfte att kunna låta afskrifva det samt vidimerat

[1] Detta är oriktigt, ty boken utgafs anonym.

af den som kände Lucidors stil. Icke dess mindre gaf Spegel det ut för sitt, och uti företalet af andra Editionen in 4:to beklagar sig öfver dem som skyllt honom för att plöjt med andras kalf. Om Sjunde dagen skall Spegel verkel. skrifvit sjelf; likaledes det han om öpna och tillslutna Paradiset tillagt i andra Editionen olikt de öfriga».

Denna anteckning är visserligen skrifven med en handstil från början af 1800-talet, men är tydligen långt äldre, eller från tiden 1742—1747, då C. F. Piper beklädde hofkanslers-embetet; den föga kände N. Lagerstolpe, adlad 1719, dog 1750. Uppgiften att han var Lucidors systerson hoppas vi må vara bättre grundad än den om företalet i andra upplagan af G. V. o. H., som är alldeles orịktig, då der icke finnes annat än det som säges i första upplagan.

För det fjerde och sista har man en ännu närmare bestämd uppgift i följande titel till ett på Engsö bevaradt handskrifvet exemplar, hvilket tillhörde C. F. Piper, förmodligen just detsamma som åsyftas i föregående anteckning. Det har af honom hållits i vyrdno och försetts med vackert helt skinnband, bärande hans namn på frampermen. Titeln deri lyder så.

»Hexæmeron eller Werldenes Skapelse aff then Allsmächtige Guden Uthi Sex Dagar underligen fulbordat och Till samme Gudz Åhra Loff och Prijss uthi Swenska Rijm effter Lärarens Ambrosij Then Italianiske Poetens Alessandri Then Franske Barthasij Then Engelske Sylvesters Then Norske Areboos Anledningh Christeligen förklarad af LLucidor».

Texten är i det hela densamma som i 1685 års upplaga, och bevisningen synes således vara fullständig samt Lucidors rätt till boken ådagalagd; men saken är dock ej så klar. Ett svårt streck i räkningen göres just af hufvuddokumentet, den gamla handskriften. Denna, som är blott ett större fragment om 133 blad, stannande nära slutet af 4:e skapelsedagen, eller vid början af sidan 177 i i 1685 års upplaga, tillhör väl 1600-talet och skulle, då Lucidors handstil är okänd, kunna sägas härröra från honom, om ej en omständighet vore i vägen. Hon befinnes nemligen vid närmare granskning vara skrifven efter Lucidors död; ty i 3:e dagen förekommer

versen »Lätt Medevie taa till, lätt Jerne hiernan bruka» motsvarande sid. 114 vers. 11 i 1685 års tryck »Fåår Meedwj taga til, får HIERNE Hiernan bruka». Enär U. Hiärne först 1678 tog kännedom om Medevivattnet kan denna vers ej vara skrifven af Lucidor, som dog redan 1674. Handskriften är också tydligen endast en renskrifvares arbete, utan ändringar, men lidande af de i afskrifter vanliga felen. Så fattas en enstaka vers, den 22:a på sidan 22 i 1685 års upplaga; de 2 verserna 13, 14 på sidan 28; 46 verser, sid. 74 vers. 1 — sid. 75 vers. 6, hvilka säkerligen fyllt just 2 sidor i original-conceptet och blifvit öfverhoppade derigenom att afskrifvaren råkat vända två blad på en gång i stället för ett. En vers, den 12:e nedifrån på sid. 154, är helt tanklöst upprepad 13 rader efteråt. För ett ord, Tistelknopparna, sid. 139 v. 4, har renskrifvaren lemnat tomrum, emedan han ej kunnat läsa det. Ännu flera verser, tillsammans 222, saknas visserligen i denna afskrift, men man kan ej säga, att de äro uteglömda, ty lika möjligt, ja sannolikare, är att de alla utgöra tillägg i redaktionen af 1685. Uppenbart är nemligen att Engsö-afskriften är tagen efter ett äldre utkast; så att hon företer dikten i ett tidigare skick än det af 1685, dock icke före 1678, enligt hvad nyss sades. Detta utvisas af de i 1685 uppträdande mångfaldiga och täta små ändringarna samt af 19 otvetydiga tillägg, utgörande tillsammans 106 verser, med hvilka den tryckta texten är ökad. Möjligheten att säga detta om dessa 106 verser med större visshet, än om de öfriga 116, gifves först genom en ny länk i kedjan af bevis. Denna är Spegels egenhändiga handskrift, som ännu finnes bevarad, i Linköpings stiftsbibliotek (gammal sign. XLVII, ny W. 65). Denna handskrift omfattar hela boken från början till slut, med titel, dedikation, förord på prosa och vers, latinska sentenser, marginaler och två register, alltsammans i prydlig renskrift, registren äfven i concept. Mångfaldiga ändringar äro införda deri, alla med Spegels hand och fullt instämmande med den tryckta texten. Tillägg har han gjort dels i marginalerna, dels på instuckna lappar; och de 19 första deraf omfatta just jemt de nämnda 106 verserna, som fela i Engsö-boken; de öfriga der felande 116 verserna ingå derimot i den renskrifna texten.

Handskriftens egenskap af renskrift utvisar ovilkorligen ett föregående concept, sannolikt det hvarefter Engsö-boken afskrefs, innan de deri felande 222 verserna blifvit författade. Sedan 116 af dem tillkommit och en stor mängd små ändringar införts har Spegel gjort den nu bevarade egenhändiga renskriften, hvari slutligen de öfriga 106 verserna inskjötos såsom sagdt är och ännu flera ändringar vidtogos.

Som prof af dessa omarbetningar meddelas här de större olikheterna i Engsö-boken. — De första rubrikerna kunna märkas.

FÖRTAAL

Til den allswåldige Skaparen stelt uthi Heroiske Rijm-Skallder, utaf dhe gamble Skallder sexmäle Drotqwadh.

Första dagen heter: Photologia; den andra: Vranologia; den tredje: Hydatologia. Den fjerde har intet sådant grannt namn.

Verserna 5—8 på 21:a sidan i 1685 års upplaga lyda så i Engsö-ms.

Tu planterar och här wijngårdar, drufworne swettas,
Then så krafftige safft att Sinnen och Lemmarne hettas,
Tu gijr ringaste diuur sin Maat af Eker och böker,
Tu wijser allom rum ett hwart sitt boostelle söker;

i stället för

Kornet wexer åt oss som styrker Ljfwet och Helsa,
Gräset åt Oxar och Koor, som skal them i Hungeren frelsa;
Wjnet i Hiertat gör frisk Blod och Drufworna swettas;
Then så krafftiga Saft at Sinnen och Lemmarna hettas.

Versen 10 sid. 34 af 1685 lyder så i Engsö-ms.

Och Hades lätt sigh ey aff honom then tijdh kiusa,

i stället för

Erebe monde ej een Strjma hoos sig hysa,

Verserna 28—32 sid. 39 af 1685 lyda så i Engsö-ms.

Förlåt migh dock att jagh i tine tankar skrifwer
Men medh tin eegen färgh then lust som du plä unna

The yngste Astrildz barn tå the begynna blunna
Thet wore wääl een saak, som skulle örat kijssla
Men therom låter iagh småå Nachtigaler hwissla.

I Spegels eget mscr. lyda dessa rader först så:

Jag fåår tig pennan min, Emedan tu beschrifwer
Best med tin egen Färg then Fröjd som tu plä unna
The yngste Astrilds barn tå the begynna blunna
Thet wore Glaam för them som hafwa kitzligt öra
Men tyst! Jag talar ej thet sljke willja höra.

Och äro sedan ändrade deri såsom den tryckta boken visar:

— — — — — then Frögd tu plägar unna
The trötte Menniskior som gerna willia blunna,
Ty the uti tin Fampn sin Sorg och Möda glömma,
Och på thet hårda strå om blöta Rosor drömma:

Versen 31 sid. 62 i 1685 lyder så i Engsö-ms.

Ther han [Ganymedes] nu Munskenck är een qvick och artigh gåsse
i stället för

Ty thet är Skalde-Qwad at sådan artig Gåsse

Verserna 34, 35 sid. 64 i 1685 lyda i Engsö-ms.

Tu äst then nedrigste och måste liggia under
Som swaga könet plä, det går så alla stunder

i stället för

Tu äst then nedraste, ty ästu teck för alla,
Men then som settes högt kan snart på andre falla;

Versen 16 sid. 119 i 1685 lyder i Engsö-ms.

Men Junkaren gåd wijn Citron och Såcker profwer

i stället för

Ty han så främmad Frucht ej retteliga profwer.

Verserna 18, 19 sid. 119 i 1685 lyda i Engsö-ms.

— — — Pepins om hvilka rijfwas
The läckre Damer men iagh och min Gelijker

i stället för

— — — Pepins hwilka rjfwas
med stort Begiär sin koos, men iag och mine Ljkar

Dessa äldre läsarter finnas icke i Spegels egenhändiga handskrift, såsom redan omarbetade innan denna gjordes. Helt och hållet förkastade, äro dessutom följande två verser, hvilka i Engsö-ms. hafva sin plats mellan dem som motsvara v. 10 och 11 af sidan 114 i 1685 års tryck och höra till ordet krämpa i v. 10:

Then iagh ey nembra torr, torr ey then bållden röra,
Jagh är för hårdhänd jagh nens them ey illa giöra;

De öfriga skiljaktiga läsarterna i Engsö-ms. återfinnas i Spegels handskrift, men öfverstrukna och ändrade till 1685 års text. Sådana äro t. ex. följande af större skiljaktighet.

Versen 6 sid. 50 i 1685 lyder i Engsö-ms.

Aff Aganippes brun ett breddfullt Embar bära

i stället för

Betyga huru the med fljt Gudz Bodskap bära,

Versen 11 sid. 64 i 1685 lyder i Engsö-ms.

Bland Marquetenter, Felouer, Böxetiufwar

i stället för

På Krogar och på Torg hoos dierfwe Byxe-Tiufwar,

Verserna 17, 18 sid. 79 i 1685 lyda i Engsö-ms.

Dock kosta hwadh det will een Schlaff-drunk skall iagh hafwa
Fast än iagh skulle then uhr bergetz Rötter grafwa

i stället för

Dock thet må wara så, iag wil ther intet hämta,
Men unnar androm thet, som willia werldzligt skämta;

Spegels eget mscr. har »kosa» för »Schlaff-drunk».

Versen 20 sid. 109 i 1685 lyder i Engsö-ms.

Jagh will för theras skulldh ey spilla någon tima.

i stället för

Een annan haar ther på bekostat mången Tjma;

Versen 10 sid. 134 i 1685 lyder i Engsö-ms.

Att man helst skulle see, the foro så medh päcker,

i stället för

Til thes the få med them bepryda sina Rokkar,

Ett mycket stort antal mindre ändringar förekomma hela boken igenom; öfverflödigt och för långt vore att här anföra dem.

Kan man nu efter tagen kännedom af allt detta förneka att Lucidor, såsom flera andra, skrifvit en bearbetning af den stora skapelsedikten efter fremmande mönster? Nej! De sammanstämmande uppgifterna äro för många och hafva trovärdighetens prägel. — Kan man påstå att Spegel gifvit ut Lucidors arbete som sitt eget? Nej! hans egen handskrift vittnar deremot och han har ej ens nämnt sitt namn i boken. — Kan man säga att Spegel omarbetat Lucidors handskrift? Ja! det är icke omöjligt; det är till och med sannolikt att så skett. Den otvifvelaktigt från Lucidor härrörande titeln och Spegels nämnda förtegenhet häntyda på ett sådant förhållande. Men detta är icke liktydigt med att Spegel prålat med lånta fjädrar; ty först är ju boken icke original, och för det andra är den så omarbetad af honom at han väl kunnat säga henne vara sitt verk. Men han föredrog att lemna detta i ovisshet.

Anteckningar
af
Johannes Thomæ Agrivillensis Bureus.

Johannes Bureus e D. Thoma Matthei Stockholmensi ex Nylandia or. Pastore Eccle. Akirbyensis Patre et Magdalena D. Andreæ Olavi Vpsaliensis, Pastoris et Præpositi in Skellepta Vestrobothniæ, reformatoris, filia, matre (nata 1541, 29 Jan. Nupta 1555, Θ 1580 27 Sept.). Conceptus Anno 1567 17 Junij. 11 pom. 25 m. Natus 1568 25 Martij circa 11° 5′ 1″ pom. in Bergha sede Pastoris Akerbyensis. 4 Aprilis Baptizatus.

1569 Mars 3 avus mat. moritur.[1]

1570 fastelagh miste iagh min fader [om modren] miste förra mannen 15 år gift den resan.

1572 Nata uxor Margaretha Martini f. Vpsaliæ 14 Ap. 5 27′ 30″ an. Samma natt regnadhe blodh.

1577 Dijsa ting 2 Febr. post. mer. sendes iagh til Skola vnder M. Olof Andreæ agha. Då sågh iagh Cometen om qällarna.

1580 1 Jan. hestbitin i ansichtet.

— 27 Septemb. miste iagh mijn moder 4569 die ætatis Vadsundis. hösten i faresotten bröstsjuk i Sebberåd i Ångermanland.

1583 midhsomars tijdh kom iagh vnder M. Erik Skippars[2] agha i Stockholms skola.

1584 Lärde migh sjelf Hebreæ lingv. primordia.

1585 kom iagh i ondt Selskap och wandradhe til Gefle skola och til Hedemora. Las Hebream för Blanchovio som sedhan var Prorector Acad. och Er. Pauli kyrkieh. i Nyköping.

---

[1] Andreas Olavi, kyrkoherde i Skellefteå, född 3 Mars 1512 i Upsala.

[2] Ericus Schepperus, sedan kyrkoherde; polemisk theolog.

1585 Luciæ tijdh siuk af heftigh brennesot.
1589 9 Febr. Nuptiæ Andr. A. Bur.[1] cum Sara P. D. Epithalamion scripsi hebraicė.
— 4 Juni dödde And. And. Bur. avunculus.
1590 7 Aprilis kom iagh i Kon. Johans kanzelij.
— 25 Aug. 12 1/2 noct. nata Birgitta Lau. Erent. f. min swermoder.[2]
— 8 Dec. Vpsala öde i Norlanden vtschrefne af Helsinglandz Lagbok gammul [följer en dålig afskrift af Konungabalken XI § 1, närmast lik B hos Schlyter].
1591 3 Jan. Vesperi in cæna desponsatio mea cum Virg. Margar. Martini quam dolens amisi 1626 23 Dec. 9 1/2 po.
— om Sommaren böriadhe iagh af Arbatel[3] få lust til cabalam.
— 22 Aug. hölt iagh mit bröllop. fiorton dagar förr widh lagh lågh iagh af heftigh brennesott.
— 24 Aug. Hemkomit.[4] Hinrik Matson förare hustru, Wendila Jonæ Axbergs Brudhfremma.
1592 Natus Hananias primogenitus Stokholmiæ, 5 Septemb. 7 1/2 antem. Hic moritur eodem anno in Decembri, post 13 hebdom.
1593 War iagh corrector öfver Aug. Confess. som efter Vpsala Prestemötetz beslut trycktes [på nästa blad:] i Prestemötet blef iagh kallat til Correctoris embete. [Febr. Mars.]
— 8 Maji boförde iagh ur Rystolkens hus på Torget i Stockholm, nidherst i brunsgrenden.
— 11 Maj. (dagen efter wij komom indh i stugun i Anders Ersons hus utur Winden) som war en lögerdagh antem. adfuit mihi angelus D. in somnis (ty iagh war för bedröwat der af at mijn hustru sörgde derföre at wij skulle liggia i winden) in specie Virginis mecum saltantis, et demonstrantis mihi nomen

---

[1] Andreas Andreæ, född 1557 Aug. 14, var sysslomann i Upsala; gift med Sara Pehrsdotter Helut. Bror till Bures mor Malin.

[2] Birgitta dotter af Laurentius Matthiæ kyrkoherde i Erentuna. Hon blef gift med Hr Gynte, kyrkoherde i Söderby, och 1636 Bures 2:a svärmor.

[3] Arbatel. De Magia veterum. En mystisk skrift, som tillskrifves Agrippa a Nettesheim.

[4] Hemkomstöl.

DIPSA, et postea specie senioris me instruentis in re quapiam. Sam. dag blef förlijkning när mijne förföliere beddes wenskap, som oss utdrefwe. Hans Krank secretarius och M. Hans Bardskär.

1593 23 Maji similiter adfuit Ang. D. och tröstade.

— Natus Azarias secundogenitus 13 Sept. 2—15 pom. Stockholmiæ moritur 1596 Dec. Lucie tijdh.

1594 til Erici tijdh Boförde iagh til Vpsala i then acht efter k. Karls befal. at Prentet skulle strax komma til Vpsala der medh Sv. Bibl. skulle Prentas. [nästa blad:] - - at iagh skulle wara en Corrector när Biblien skulle tryckias och bodde i klokkstapulhuset. 1596 14 April föddes Magdalena i sama hus på domkyrkegården.

Runstenen i Gråmunka klöster dör i Stockholm. Denna lärde migh först läsa Runor 1594 widh lagh.

[B. skar träsnittet Gudfader, tryckt på sista sidan af Confessio fidei 1594 i Juli.]

1595 [9 Juni bortgaf B. åt Laurentio Olai Luth adolescenti ingenuo J. Iessenii Zoroaster, tryckt i Witemberg 1593. B. hade deri skrifvit 48 sidor om Zoroaster. Nu i Linköpings stifts bibl.]

— 16 Junij Depositio mea in acad. Vpsal. Absolvente Skinnero Depositore Pet. And. Tenstadiense.

— 6 Julij 3 antemer. (samma dagh som Evangel. lyder glädiäns medh migh iagh hafver funit min Pening) fan iagh af migh siälf motum ♀ och ☿ verum wara circa ⊙ (förr än iagh sågh Theorias Planetarum) och hvij the synes gå tilbaka. [Jfr 1632 Febr.]

— Nov. Chifferskrift grekisk meditatum fredaghen näst efter S. Martini om aftonen.

— 21 Dec. Alfabetum Runicum Sveo Gothorum inv. Joh. Bureus qvod hodie tale est. [Ett nytt alfabet.]

1596 14 April 2 h m. Nata est filia primoge. Magdalena. Vpsaliæ.

— 12 Junij skulle iagh vara Respondens när M. Ericus Skinnerus disputeradhe de numero Elementorum då war iagh stumm af hufvudhwerk [på förra sidan:] kunde icke uplåta min mun för häftigh hufwudh wärk.

1596 25 Sept. Matts Ante natus 6 ant. Vpsalie.
Birgittæ tijdh boförde iagh i Erik Ryningz gårdh widh Smekken. Der miste iagh min son Azariam S. Luciæ tijdh.

1597 i Arboga herredagh principio Martij gik migh moot, med föracht, och mitt i ♂. dog fick jagh peninger.

— 25 Martij strax efter midd. 3 pom. när jag kom ur Arboga herredagh wart iagh illa sjuk på vegen millan Balingstadh och Vpsala och lågh en månat uti Ryningens hus.

— 28 Maj kom her Lars[1] til Ärentuna. 1564 dödde Her Matz fad[er] hans.

1598 19 Aug. Nata Christina 11. 38.′ 52.″ pom. Vpsaliæ. Moritur 1599 6 Aug.
det åhret sadhe Nils Masson i Öfvernäs 1:o 1623 3 Augusti 2:o 6 Sept. sigh hafva seett det Trullet som Torwiggen slogh på Balungz ås vidh Westeråhs, lågh der wäl i fiorton [dar] på den fördålde (högre) sijdhan, war klädder i gamalt kläde, slarfvot kiortel, vidha ärmer, hadhe intet skegg, dogh lijk en man, medh groft hull, hade bettar som galt och horn som 2 års galt, nötsvarte wore de och stodhe up, näglar som meniskia men longa som klor, han badh folket som fram om ferdades wenda honom, at när iagh blifver vmvend af den fordolda sijdan så få mit selskap veta hvar iagh är och tagha migh och lofvade ut silff skatt för omaket. Her Johansson i Tillinge, Jacob (Clas susen vini kalla andra honom) en Vpl. hofman, öfvergifven, han vende honom och strax försvan han.

1599.

Det året mäst i Wassunda [bodde dock äfven i Upsala vid Domtrapporna] när iagh utstack Runetaflan på kopar. När iagh den förstenom præsenteradhe gaf hans F. N. mig 96 t:r sädh, 22 Sep. 48 t:r, 8 Nov. 40 t:r, och 24 d. til en kledning.

24 Martij 4 pom. afrita uphöjelsen på hörnachtige ädelstener.

12 Julij grisades i Stokholm en vnderligh grijs. Den uthskar Ab[2] på kopar.

---

[1] Laurentius Matthiæ, far åt vår Bures andra svärmor.
[2] Ab = Abraham Lampadius, en student.

6 Aug. dödde mijn dotter Christina i Wass[unda] och ligger där.

19 Aug. drogh Hert. Carl från Stockholm, til Finland då 20 fick iagh pass at dragha kring om hela Rijket at afskrifva Runestenar. Det Passet gillades in til des skiutsfärderne aflades ty iagh hinte intet hålla migh Terepeningar.

6 Sept. skref Bureus ur Her Jönses bok i Borby, war gammal munkskrift, Johannes Petri Stockholmensis 1489 om Progenitores Magni Ladulaas.

18 Okt. 11 pom. Burelica Lingua [ett chifferspråk].

10 November blef iagh siuk i 3 dygn.

27 Nov. drogh mijn hustru från Wassunda igen, in i Wassunda gården i Vpsala.

2 Decemb. stämde medh M. Nicolai Arkb. Electi zedel til Försten, om Biblietrycket mins migh.

Olof Larsson bor på Norremalm han lärde af Herman Rikhardzson en Tysk af Gripzwold i fäm år (och 3 månadher wäl pläghadh) Kardwaghns makars konsten, och gaf ther före, så och före Skomakare ämbetet 20 daler. Detta skrefz i Gyntes hus 9 Dec. 99.

1600.

7 Martij om qällen 9 vidh lagh blef iagh öfverfallen af Er[ik] Lars[on] i mitt hus tå förgickz M[argarethas] barn.

5 April lycktades wårt Runatryck[1] medh storan leek.

7 April Jacobi Zeberazynthij vnderl. dröm wijsa: alting hafwa nu en enda

glaset är utlupit och hasteligh omvent
skålen är utdruken som förr var i skänkt
boghan är afskutin som förr var spent
liuset är utslukit som för var tänt.

11 April Conceptio Catharinæ (föddes 22 Jan. 1601, äre 286 dagar).

18 April syntes (sadeset) 9 solar i Stockholm på himelen, sama quäll slogho några borgere sijna hustrur i fierdingen.

13 Maji 6. 40 antem. rotarum motus ☾ in horologio planetarum.

16 Maj Nicolaus Olai Bothniensis utnämnd erkebiskop (electus).

[1] Kopparsticket Runakenslanes Läraspån.

18 Maj obijt Nicol. Both. min lärefader. begrofs 27, dies amara.

21 Junij drogh iagh til Norlanden, alt intil annat året, der hulpo migh månge at iagh ärnede migh til Tyskland men H: Karl besinnade sigh. griftrör såg iagh i Bote 1600.

22 Julij kom iagh til Siäla war ther intil — — — —

11 Sept. färdas mödhosamt.

3 Octob. spådde M. Olof i Nordingerådh at jag skulle för min dödh blifva ärchebisp thet M. Erik skipperus til förene spått hade.

11 Octob. Vesperi insperatum gaudium i Nätra at iagh fik see mijn käre wen hustru Malin Jngelbrechts dotter.[1]

12 Octob. Vppenbarade h. Jngelbrecht[2] migh huru Vps. professores hindra min profectum.

19 Octob. drogh iagh til Norbotn från Siela. — 26 Jordbäfning.

1 Dec. Träfall på Bureheden.

3 Dec. fik iagh på mit arf 6 sl[äta] daler i mit fäste i Kåge.

17 Dec. war iagh widh öfvertårne kyrkia och sågh ther en bok som var tijt komin från Upsala och ther i skref iagh mitt namn.

23 Dec. kom iagh til Lule igen, war ther til kyndarmesso.

När KlosterLasse war här utwaldes - - djeknar ur Stockholms skola som voro Laurentius Erici, Jonas Petri Axbergius Svynefotz (secretarius Joh. III), Jon Knutzson kökeskrivare i Hert. Carls hov. Detta skref iagh 1600.

1601.

22 Jan. pom. 58: 24″ Nata est Katharina filia Vpsaliæ i vrevädher. *Jan.*

4 Jan. upfan iagh Contrafej galran at konstigt måla efter.

6 Jan. frijede G[ud] migh at iagh icke stupade j en brunn.

2 Febr. sågh iagh Sniö boghan, iridem nivalem. *Febr.*

12 Febr. i Lille pijte.

23 fik iag i Kåge full betaling för min deel i Kåghe.

6 Martij kom iagh igen til Siäla, var der i 20 dagar. *Mars*

18 Martij sende iag min dräng hem medh 2 sledhar föräringe gods.

[1] Burea, född 1581, gift med Zacharias Jonæ, sedan kyrkoherde i Själavad † 1638. Kusin på mödernet med vår Bure och dotter af nedan nämnda Elisabet.

[2] Bureus, kyrkoherde i Själavad, † 1611. Gift med vår Bures moster Elisabet Andersdotter, f. 1549 † 1597.

April 8 Apr. [Medeltids-Postillan] Gifvin migh Johan Bure af Hr Pädher i Skön then 8 April. 1601 i Skön. [Linköp. Bibl. n. 20 i 4:o.]

11 April Påske afton kom iagh til Ravund til h. Måns, war der i 12 dagar och las Hebreæ Lingvæ fundamenta för honom.

21 skref iagh Arl Olson Landsherren i Jemteland til om Runestenen i grönedalen. — Nata Elisabet 3 pom. i Erentuna.

Maj 1 Maj hade iagh blodhsott, då min broder[1] förste sin predikade i Haga.

10 slap Skipperus löös.[2]

14 min brodhers Presteöl. i Wassunda.

14 Maj qaldes iagh i somnen af malo spiritu för harmen skull at her Per i Fernebo icke wille låna migh hus quellen til förende.

15 Maj kom iagh heem medh storm och reghn.

21 lefrerede iagh min broder Jonæ 7 daler Pengar som iagh fik på hans lott i arfvet i Kåge.

Malin lerde läsa i bok medhan iagh war borte.

31 Plågades iagh af blodhsot. Då brunno 100 gårdar på Södermalm.

Juni 1 Junij qvaldes i somnen af malo genio, propter crapulam hesternam.

4 sågh Her Gudhmund Tegelsmorensis pastor, i Stockholm, en quast på himelen swart i wester som skildes.

29 I Tyrup hafwer warit klöster och stå muran qvar efter kyrkie bygningen ännu. vidi 29 Junij 1601.

29 Vti Vendel in mot Götebrunna som ligger på Börklinge hedhen til Vixstadh Sokn, är en källa som rinner uti Vendels å, hon är omäteliga diup, sadhe Lasse i åhl för mig 29 Jun. 1601. och hon kallas Odhens brun. forte ab Odhs biörn som ligger begraven på hedhen ther strax bredhe vidh som Runesteenen utvijsar.

Juli [1, 2 Juli i Börklinge, antiqviteter antecknade.]

7 Julij Vti Synodo (pro confirmando Archiepiscopo Bureo) bad iagh ärkeb. Olof 8 pom. han wille frija migh ur Hofftiensten det han lofvade. 11 dagen blef han widh tagen i Collegio.

---

[1] Jonas Olai Vadsundensis, Bures halfbror.

[2] Då kyrkoherde i Storkyrkan. (Jfr. Dec. 1602.)

11 skref iagh brefvet åt Presterskapet för Ärkebisp Abram[1] *Juli* til Ståthollarna i Stockholm, Hofmarsken och Slotzlofuen.

1 Aug. blef iagh förskoondt medh Rågångs handelen mitt i Lappmarken millan Nerike och Sverike, när Jören Svan och M. *Aug.* Ambjörn drogo dijt.

16 ärkebisp wigning.

22 drogh iagh frå Vpsala til Stockholm at blifva ther och ransaka i Canzelijet om gamla handlinger efter Furstel. Nådes befalning.

25 Befalte Joh. Roshane secretarius Regni at iagh efter Mormesse skulle genkoma til Stokholm.

2 Sept. afritte iagh Hörningsholm och dedicerede Gref Svante.

8 [Anteckning om Skånes och Gotlands lösen, Köpenhamn *Sept.* m. m.] Thetta stogh bak i her Erik Stefani Lagbok i Sorunda, anno 1601 8 Sept. utskref iaghet. Der var och et kalendarium œconomicum inskrifvit, samma som iagh haffver.

12 kom iagh til Stockholm, då brunno några gårdar på södhre Malm.

21 heem til Vpsala.

26 9 antem. beságh iagh gården först.

— 1 pom. Handladhe iagh först med Olof Madhson om gården iagh sedhan köpte, då wart Solskijn men förr och sedhan waret mulit.

S. d. kom M. Abraham[2] ur fengelset Stegeborgh til Vpsala.

30 gaf iagh förste pengarna på gården 10 daler.

6 Nov. drogh äreb. och Recctor Acad. Paulinus samt medh *Nov.* Anund boktryckere til Försten til Stockholm om Bibliens Tryck.

7 drömde at på d. Raumanni näsa wexte gull.

8 Nov. 5 pom. inveni accomodationem planispherij ad globum per numeros.

2 Dec. Skrinnade mijn hustru at hon wardt siuk af modh. *Dec.*

7 lefreredhe iagh Paulino Academiens Signet som iagh inventeredt hade och Förstelìgh W. presenteret, och sedhan i Silf utgrafvidt. Derföre iagh fik 8 daler i arbetes lön.

[1.] [2] Den 1599 afsatte och fängslade Abr. Andreæ Angermannus.

Dec. 27 Vassunda. Solem in loco stare motus planetarum juxta Ecclipticam convincere.

28 in Skogh. Stellas fixas non dimoveri loco quia corpora flammantia. Si moverentur (et præsertim motu tam citatissimo) certè projicerent post se flammam caudatam. At planetæ qia non flammant sed reverberant radios solis, nullam caudam habent. Illud etiam posse statui de motu terræ Coperniceo et solis qiete. lectori relinqo.

Stellas fixas moveri in loco (qælibet circa suos proprios polos et centrum) verisimillimum est propter patefactionem operum Dei, qoad motum mundanorum corporum ne tam multa et tam magna corpora qæ nondum in cognitionem nostram vexerant, relinqvantur ociosa et vana suis habitatoribus. (antea inventa à me sunt) Omnia corpora cælestia inhabitatoribus repleta esse ideo statuo, qod cum terra qæ vilissima putatur, minime vacua habitatoribus sit, Certè nobiliora istis non destituuntur.

30 sadhe en gamal quinna i Wassunda hafva denne natt waridt ledhsagat bådhe til Himelrijkes och helwetes, hon blef sedhan derföre bränd.

Wardt ingen sed i Ekeby kyrkeherberge. Derföre fik iagh inthet Vnderhåld det året. 1602

1602.

Jan. 8 Jan. war iagh och min broder och hörde deres tal som låge inne i hus medh före^ne^ quinna.

10 sade åter quinnan hustru Maritt sigh andre resan hafua warit åstadh.

21 lycktade iagh lib. 1 Runicæ.

23 böriede iagh tolka Runestenarna.

28 när iagh fordrede i dijstingzmarknaden hoos her Jören Clason, Mikil Olson och Erich Jörenson [Tegel] om mitt Vnderhåld

29 förekastade Erik Jörenson migh at iagh wille intet taga widh Rasmus Lodhwijksons handlingar.

tryglade migh från Tysklandz färden men Mikil styrkte der til och lofde förfordran som Arkebispen hade honom förre afsagdt.

Febr. 1 Feb. fik iagh en zedel af dem på 30 t:r sädh af Wassunda kyrkeherberge.

3 Kom iagh til Stokholm. geste hos M. Carl pastorem. *Febr.*

4 Wore iagh samt medh Mich. Ols., Johan Jör., d. Nils, Skytten, Hans Nilson, M. Ambiörn uti Bibliotheket i klöstret (då reefs muren från dören då togos der böker *utstruket*).

11 fik iagh en zedel på 42 t:r den siette delen skulle iagh få Pen:r före 6 ♃ tunnan.

12 10 antem. wardt iagh tilsagd at följa Sendebudhen til Danmarks grensa.

25 8 pom. Inceptum meditari Bertollo et Nic. Botv., Pet. Gis. presentibus. [Rebus-skrift, Svensk.]

Yterste Febr. stodh Bångens bröllop i Åbo. (Hans Bångs barn Johan f. 1602 24 Oct. i Åbo. Jöran f. 1604 22 April i Levo 2 mijl sunnan östan Åbo. Mårthen f. 1606 17 Sept. i Lefuo. Katharina f. 1610 30 Martij vti Lewo i Pargas.)

3 Martij fik iagh igen quadranten aff giutaren för 8 dl. (som *Mars* Jören Clasons och Johansons sedel lydde) den iagh sedhan skar i tu til quadrant och astrolabium. Dem iagh än hafver. [senare:] Doctor Olof ficket.

4 Togh iagh ut ähreklädhning til 46 daler.

6 s. d. bran her Ponti [De la Gardies] hus.

12 Drogh iagh från Stockholm til grensen. — ab 11 ad 16 nullæ sedes men pryssigen lossade.

16 när tornet 8 antem. blåste kull af Nyköp. kyrkia.

24 drogh iagh öfver Wäter (då wätnadhe han) til Jöneköping.

31 kom iagh til Vlfzbek wårt gränseläger samt medh Per Nilson, Doctor Nils [Chesnecopherus], Johan Jörenson, Abel Erikson, Erik Jörenson, Men Skytten blef kallat til baka, Mikil Olson, Erik Elfson voro och på resen. och M. Ambiörn.

Samma dagh bran Jutelägret Knäridz Prestegård och kyrkian vp.

1 April komo wåre Sendebudh til Vlfzbek. Dagen efter kom *April* konungen i Danmark til Knerydh.

3 wåro Sendebudhen samman H. Svante Bielke, Axel (Pedher?) Ryning, Hans Erson, Olof Hårdh, der var ock D. konungen.

5 Annan d. Påska andre gången samman.

Apr. 6 Plågades hvar man af snuwa och bröstwerk i Vlfzbek.

7 Seneste resan samman. Då förärade jag Danska sändebuden mijn Runa tafla.

9 När Sendebudhen skildes från Vlfzbek, Tilsadhe Johan Rosenhane Jörenson migh sijne Sakörer af Jönåkers heredh åhrligen dem hafver iagh haft än 1616 dijsatingz tijdh då wår skenke dagh.

8 Boförde mijn hustru i min gård då hon alt betalat hadhe näml. til 40 daler als.

14 Seglades öfver Wäter ifrå Jöneköp. til Åmeberg.

18 Från Rävsiö om Wretha til Halstadh Jöns Tydiksons gård 7 $^1/_2$ mil. Der draks i 4 dyghn gott wijn.

Maj 5 Maj kom iagh först i min gård i Vpsala. Barkeår i hela rijket.

22 waret tunt för oss.

Juni 1 Junij förtreet af hans hustru som gården sålde. Natten tilförende hade några studenter i Lutegården i Vpsala seett i månen en prest som förwändes i ett lijk.

5 Drogh iagh til Stockholm til Försten at præsentera Indicem Biblicum och Monumenta Gotica då gäste iagh M. Erik (Pauli Skolemestere puto) i Stockholm.

9 talade medh Principe 11 antem.

10 wart iagh send til Nyköping om Stenen i Råby som sades wara rijtat medh 3 kronor.

15 kom iagh medh båt från Tälie til Stockholm.

Togh iagh först Hertig Göstaf Adolf (5 $^1/_4$) ihand. 5 $^1/_2$ talade iagh med F. N. Hertig Carl om Tyska färden.

16 befalte H. F. N. at Morasteenar skulle förnyias blef iagh send til Sela.

17 blef Herredagen besluten.

18 drogh iagh åstadh. 19 drogh mijn hustru til Gäfle.

mill. 20 och 21 stodh ett farligit vproor i Stockholm. 6 dräpne 30 sargadhe. då lågh iagh i Äkrö prestegårdh.

22 obtulit And. Bureus suum Astrolabium då iagh fik först herberge hoos Vencellai hustru.

23 skenktes migh Ormer Snorrasons bok[1] af Hans Nilson, *Juni*
honom skenkte iagh gamble Helsinga lagen.

24 helsat af Principe 12 merid.

30 fik Doctor Nils Arnoldi godz.

1 Julij kom Andreas Bureus til Rasmus Lodhviksons Handling- *Juli*
er[2] som migh budhos före.

2 rådde Andreas mig til studium Theologiæ.

3 5—7 pom. talade iagh medh principe om Morestenar och dedicerede honom Runahefden.

Monvmenta vetervm Gothorvm in patria veras eorundem Literas exprimentia nunc primum illustrissimi regnantis principis auspicijs collecta Et una cum latina ac vernacula interpretatione in lucem edita 1602 3 Julij.

[Så lyder den första titeln i handskr. med gammal sign. F. a. 10 2 i K. B. På frampermen har Bure antecknat:] præsenterat 1602 9 Junij för F. N. Hert. Karl. Göst. S.

12 skenktes migh några silfskedhar 12 meridie, dem köpte iagh miöl före.

9 war iagh M. Abrams gäst. Då wredhgades han på migh för thet iagh sade at iagh icke mintes i hvilket brefvet iagh annoterede i bredden ett ord eller tu. S. dagh som Princeps hade talat medh honom och Sceppero.

All den tijden i frå Herredagen gik jagh til kost widh Johan Skyttes bord i Hertig Göstaf Adolfs föremak, och war hoos H. F. N. til at vnderwijsa i Skrifvande.

17 Julij fik Skytten migh 5 pom. Aulicum præceptorem at försvenska. [Kanske Konungastyrelsen?]

15 togh iagh 4 skifvor messing om $2^1/_2$ ♃ af Carl Christ. til astrolabium.

18 giorde försten gestebodh åt Hedelb. Sendeb. — i frå 23 till 1 Aug. nullas sedes.

1 Aug. lät Princeps Sendebudhen see mijn afrijtning på Mora- *Aug.*
steen.

---

[1] Denna isländska pergamenthandskrift uppbrann hos Rudbeck 1702 i Upsala.

[2] D. v. riksarkivet.

Aug. 2 Princeps befalte Scroderum läta Sendebudhen se mijn Runa häfd.

2 promovi Abrahamum 12 meridie at h. f. N. lofvade då och andre dagen willia hielpan til Tyskland.

2 Afritte wij tre Stokholm. Andreas Bureus på Brunkeberg Abrah. Lampadius på Södermalm Westan til.

3 Jagh på Södermalm östan til.

6 afritte. iagh skapelunden til Hillebårdarne som Princeps sedhan let göra.

8 befalte Princen migh afrijta kröningz koren vthi Vpsala och Lechtaren i Stockholms kyrkia. Då han och förstinnan der warit hade i högmessan.

9 Lät princeps per Scroderum tilseja migh afrijta Refle, Narven och Triplicem Stockholmiam.

10 war Princeps i Canselijet och sadhe Danielem Theodori[1] och Elaum Petri[2] och jag skulle blifwa Professores i Strengnäs, at lära alle Artes lib. Men i Wadstena skulle blifva skrifvareskola, rekneskola, fechtareskola för ädhlingar.

10 war iagh med Erik Jörenson och Daniel Theodori i Bibliotheket i klöstret att taga ut några Patres (som än äro på Slottet i Cancelij kronones puto).

11 Examinerades i Canzelijet om Autoris Citationes ex patribus wore rette, der til brukades Jacob Simonis, And. Bureus, Joh. Vatz, Petrus Caroli, Abrah. Lampadius.

18 Hastilutium[3] à 4 in 8. Då woro Hertigh Göstaf Adolf och Hertigh Johan tappert i hoop at lust war se på.

18 lefrerede iagh Triplicem Stockholmiæ descriptionem et Revaliæ.

20 war iagh til måltidz hoos Casselske Sendebodhet och offererede honom Stokholms afrijtning. Daler för omaket. blef min hustrus Moder dödh millan 10 och 11 förmidd.

---

[1] Hiort eller Hiortvipa.
[2] Helsingius.
[3] Tornerspel, spjutlek.

22 drogho Sendebodhen bort. ⟜ ♂ fik iagh tilsegelse af F. N. *Aug.*
at koma efter Doctor Nils[1] til Tyskland. Samma dag begrofs mijn Svära. 24 drogh Dr Nils sin koos.

25 war iagh och And. Bureus ine i F. N. Camar medh Slechtlinien.

28 kom mijn hustru til Stokholm, sama dagh tilsadhe H. F. N. migh Peninger af Larens Cruse och en klädhning. Samaledes Andreæ 50 daler och en klädhning.

Sept. 3 Dagen efter Andr. Bureus drogh til kopparberget lät *Sept.*
iagh F. N. se Proberstenen som war funnen i Österbotn, det slaget ärnade F. N. til Moresteens byggning.

4 Sade iagh Vdde Swenson til om brefwet skulle til fogdarna om Morestens byggning 2 dagar för än Constantia stodh för kåken i Stockholm.

16 4 pom. köpte iagh brudhgåvesejaren för 6 öre.

17 lät iagh Principi se Titulum Bibliorum 4 pom. (iagh mener den Anund trykte).

25 kom Andreas igen. — 2 Octobris åter til koperberget.

28 satte iagh ut mijn biblia för 8 ₰.

29 drogh mijn hustru heem til Vbsala.

Oct. 13 lefreredhe iagh F. N. et supplicaz på Hebr. Latin och *Oct.*
Svensko.

15 lofvade Princeps migh af kyrketijenden til mijn Tysklandz ferd.

18 de me bona Princeps.

19 talade Skytten för migh hoos Herm. Ganskow på F. N. vägna om Wexel til Tyskland.

s. d. sluttes Söder port för pestilentien.

22 fik iagh en daler af Nicolao Peccadel för Stockholms afrijtning.

24 När Presterskapet woro forsamblade i Stockholm wende iagh (12 mer.) om i mit upsåt om Tyskfärden.

25 woro de til förhör som sade sig hafva waridt i Helfvetet och him. (och min broder Jonas *utstruket.*)

[1] Chesnecopherus.

31 war iagh i bedröfvelse (för min Swär *utstruket*). nox erumnosa.

Nov. 1 Nov. (wart han fången *utstruket*). wart migh tilsagt at afrijta konungatapeten som feltes til den K. Erik lät wäfva och måla.

6 Befalte åter F. N. iagh skulle draga til Tyskland genom Danmark och tilsade migh 200 daler, det ena 100 af Olof Hård, det andra 100 af Steenman i Lybeck. S. d. war Andr. Bureus och jag hoos Princen medh Gullwävaren.

8 Den dagen som Blasius Brijta i Ala i Wassunda strektes för thet hon hade sagt sigh waridt i Himelen och helfwetet Togh iagh 2 rijs papeer til Tapete Inventionen, s. d. blef (Martinus Johannis min Swär och sträkt *utstruket*) efter de helvetes quinnorne skulle hafva bekent på honom at han hade instrueret dem.

13 befalte Försten gifva migh 24 Tr sädh, 10 daler penningar, 1 lispund strömming, $^1/_2$ lispund lax. Det fik iagh samma dagarna ut.

15 sände F. N. migh til (min Swär i fengelset *utstruket*).

23 lät Vdde Svenson underskrifva mit breef til Olof Hård på 100 daler.

26 14 alner Sorduk och 7 foderduk af kledkamaren.

sades regnat blodh på borghgården.

sålde iagh mijn lilla Biblia för 2 daler Jacobo Simonis.

28 åter handlade Princen om Morastenar och Theatri afrijtning.

29 skref iagh 2 supplicas åt Skytten at han wille fölia migh til in i Italien.

30 trychte wij 10 Exemplar af mijn Runetafla daghen för än försten gaf Normalm wapnen.

Dec. 10 Decemb. war iagh wedh i 7 dagar at inventera Rasmus Lodhwiksons Handlingar Andr. Bureo til handa.

12 böriede iagh äta i Canzelijet.

17 drogh iagh heem til Vpsala dagen efter försten drogh från Stockholm, fyre dagar för än Skipperus kom lös (S. Thomæ dagh).

24 war iagh och Daniel Theodori för Principe om Elevatione Tornensi.

25 Jule dagen war försten i ärkebisp. Predikan i Vpsala domkyrkia.

1603.

ANNO REDEMTORIS INNOCENTIS

1603 6 Jan. Tilsade Linnar Ribbingh migh på Hertigh Johans wegna ett stycke tomt som iagh innehade in til des Gref Johan fik Brundzgården. *Jan.*

samma afton observeredhe And. Bureus distantiam ☾ et ♀ uti Förstens Cammar.

7 Handladhe Cammereren Per Buller på F. N. wegna medh Herman Ganskow om 100 dlr til Rostok wexl när iagh skulle ferdas til Italien.

8 Befalte F. N. at iagh intet skulle ferdas utrijkes och sade om du dör der ute så förkomma antiqitates.

10 drogh Försten från Vpsala til Salaberget, befalte migh komma efter. 12 drogh iagh efter. 13 kom iagh fram.

15 Sade Försten migh til at iagh skulle blifva i Strengnäs och läsa Hebream och Runskan och få 3 tunner spanmål.

samma dagh blefve 2 mijne Svärer dödhe, Martinus halshuggen i Stockholm på Stortorget, den andre Erik Root[1] satt död i Vpsala.

17 Januari fik iagh befalning at draga til Eneköping afrijta en forsigling af deres Privilegier och til Stokholm.

18 kom Andreas [Bureus] i fölie medh migh til Stokholm.

29 11 antem. drogh iagh och Andreas til Försten åt Örebro.

1 Feb. kom iagh til Örebro. 3 drogh Försten dädhan åt Elfzborgh. *Febr.*

5 drogho Andreas Bureus och iagh efter Sendebuden til Danmarks gräns. Och Olaus Burèus til Tyskland.

10 Woro sendebodhen förstt saman.

11 När sendebodhen woro andre gången samman komo Andreas och iagh til Wåmbedal Prestegård.

7 Martij fik iagh bodh ifrån Försten efter migh, mötten i wägen när han kom igen til Elfsborgz slott, afritte iagh Slachtordningar och Runestenen för Porten ligger. *Mars*

---

[1] Denne 2:e »svär» var väl en svåger?

Mars 9 Anno Mundi 3967 natus Christus. Annus hodiernus är 1604 och icke 1603 ty skall man skrifva Anno 1603 completus och icke currens. Skrifvit i Fäsbärgh 9 Martij 1603 compl.

(efter Buntingi rekning) far will på 7 år.

9 När iagh drogh til Askheems kyrkia at afrijta en jettegrift jordades 4 lijk i Frölunda af hunger dödhe. Det berettade iagh försten. Då let H. F. N. utspijsa någre hundrede tunnor bland almogen at hvar bonde fik en span.

10 brööt iagh mit knä illa 7 vel 8 pom., (förmidd. i berghen utom Elfborg).

11 drogh iagh åter til grensen.

15 drogh försten ifrå Elfzborgh op åt.

16 drog iagh först slät kraga på.

18 i Wåmbedal, den dagen woro Sendebudhen saman på plassen.

21 4 h. 33 m. pom. fan iagh på huru man per Astrolabium skal finna Meridianum Ex Azimuth et Elev. ☉ præsente Sibtrod, Nils Bielke et Daniele Theodori.

31 Sendebudhen saman, godhe tijdhender.

April 6 Aprilis giorde Afskeedh frå Grensen, så at våra skildes från de Danske medh frögd.

7 afritte iagh Slottet Elfzborgh och Gulbergh den dagen iagh drogh från Wåmbedal.

11 gaf Camerereren Abel mig 4 daler efter iagh til samma resa fik intet, menar iagh han gaf mig zedelen til Vpsala Statholleren på 20 daler, När de woro åtgångne kom Pestilentzien i Vpsala at iagh födde migh medh lijkpenninger 12 öre mest hvar dagh, då fölgde iagh Scipperum Pastorem mest för lijk om -dagarna.

15 sende Per Nilsson Secretarius migh til den Polske Herren Matthiam Viosiolowski at beretta honom om wåra Antiquitatibus. Aftonen tilförende fördärwedhe iagh mit hufwud på högre sijda af köld när iagh lågh barhöfd för wijn ruset.

23 Påske afton fölgde iagh Pedher Ryning til Laghnö och blef der til tridhie dagen. Anndagen 7 pom. en silffskedh af Ryningen.

27 April tappade iagh bort en sejare och gik 1526 stegh til-baka och fannen. 8 vel 9 pom. gaf Her Erik i Hageby migh Lucæ Fanensis Inscriptiones, dem gaf iagh Messenio. *April*

Samma qell nekades migh hus i fogdegård, i Hageby S.

28 11 h. 45 min. förmidd. kom iagh heem, der stodh illa til, Ty mijn hustru hadhe altifrå dijstingen ligat illa sjuk.

29 sende iagh Gabriel Olof Burmans son til Stokholm at köpa lekedomar åt hustrun, och lösa en Biblia igen, den sålde han bort och kom sedhan aldrig igen. en Ståtelig Stridzhamar hade han ock sin koos, oanseedt iagh frijdhe honom utur Jutarnas hender och bandh 3 Aprilis widh Grensen.

3 Maj böriadhe (3 antem.) först gräfvas til Rundelen på Vpsala Slott som är moot Stadhen. *Maj*

10 Pestilentien i Vpsala böriedhes.

21 midnat der efter föl dombron nidh yterst i marknan.

24 wore Blanchovius och Elaus Petri mijne gäster. Halfspan elakt Tyskt miöl krijtblandat för 5 daler.

26 $2^1/_6$ föddes Thomas. Christnadt 29 $8^1/_4$ antem.

27 4 antem. lades förste grundstenen på Slotsrundelen. 5 alner diupast.

29 Thomæ guffäder Ärkeb. Olof, Anders Masson. Gummöd. Brijta Anders dotter och hustru Anna Sven Olsons. Skepperus Christnadhe.

1 Junij Medolerus til Wendel. 1616 adventet dedhan til Up-sala igen. 6 köpte iagh 3 f^r miöl för $2^1/_2$ lodh silfskedh. *Juni*

12 Til Pinges dagh lät Pestilentien see sigh alfvarsam.

19 Skref iagh medh Måns Olson i Canselijet bref i Ärkebispens namn til försten om Trycket, Biblien och domkyrkian.

21 Kom Luten i min gård vndan Polakkarna.

22 böriede iagh skrifva Nicolao Granio til, det brefvet wexte til en bok papeer och är än intet lyktat 1617.

26 drogh försten från kopparberget til Wäsby och sedhan åt Calmar. 27 blef Thomas lilla siuk. en $^1/_2$ span miöl för $2^1/_2$ lodh silfsked.

2 Julij 3 pom. dödde min son Thomas peste. 3 bars han til grava, gik hustrun i kyrkia förste gång efter distingen. *Juli*

Juli 7 om qellen kom en från Calmar, let göra et signet summo mane 8:o die, gaf migh 5 daler föret ante 7 horam.

11 Skreef iagh Greekeske brefvet för Georgio Demetrio ex Johannina civitate Epiri, som M. Jacob Componerede, då kallade han migh αρχιγραμματευς, han hade waridt fången 7 år hoos Turken. 18 skref iagh åt honom Latijns[kt] pass.

15 Augusti handladhe iagh medh H. Anna her Svens i Girestad om gården för 10 daler.

Sept. 11 hördes Noequarn i Himmelen.

22 min hustrus helsosameste dagh detta året, samma dagh befattede iagh mig först medh Girestadhgården som är Mangården, den hustru Anna i går 6 pom. migh sålde för 12 daler Penningar at lefrera nest kommande dijsatingh. 23 skenkedagh.

Oct. 7 Octobris war iagh til Ärkebiscop Olof til Karlbo i Wenge Sokn och begärede koma til Presteembetet (andra resan, primo ab Abrahamo) och Åkerby gäll. Då tilsadhe han migh Börstil hvar iagh finge lof ur Förstens eller Cronones tienst.

S. dagh war iagh til Börie om gårdbrefvet på Girestad gården på Hustru Annas wegna.

10 Sende iagh Lasse drengen til Stokholm til M. Markes om at han wille läkia oss. 15 redijt. 11 blef min broder dödh [en halfbroder]. 13 begrofs han i Wassunda. 14 heem igen. 18 Regalet (skänk). 20 lät iagh göra nyian port åt Storgatu.

Nov. 7 Nov. gik iagh til ärkebiskopen i Karlbo (om läkere lön &c).

13 försiglade iagh först med gull på lakket.

14 gjorde iagh Skeppers Signet och M. Jörres ferdigt.

17 drogh iagh til Bispen för en Studentz skul, då visiterede iagh Byrie, Ärentuna, Gamle Vpsala i sex dagar och fik någre får.

22 war Bispen i Vpsala, tilsade han migh 8 daler eller 7 til kosten medhan jagh skulle lata curera migh, och förwissade migh än om Börstil.

30 drogh iagh medh hustru och 2 barn, Malin och Karin til Stockholm til läkiaren at lata curera oss.

Dec. 3 Dec. komom wij til Stockholm, uti et hus i Skolstugugatan, der blefvo flikkorne halfdödha af oos.

28 komo migh til motto 9 daler penninger för 4 tunnor sädh *Dec.*
som Tyendfogden mig efter Jören Clasons sedel i dijstingen gifven lefrerede.

29 en Trettosam dagh, dogh tilsade Erik Tijende fogden om morkarls tijende.

När migh feltes til födhan, laghade Gudh altijdh at iagh anten fik Säjare til at bota eller göra signeter, stundom Epithalamia och Epitaphia.

1604.

1 Jan. fridagh Erici Pampinei bröllop, wijn och öl dedhan. *Jan.*

8 skenkte Pampineus migh en sl[ät] daler och en gull klipping för Epithalamio och maåt fultop.

27 Jan. lofvedes migh af Mik. Olson en klädhning af Tullen.

30 Kom Skroderus (Skytte) på Slottet ifrå Principe och sade migh at förrsten hade några resor befalt skrifva efter migh ty han wille hafva migh til Nornbergh at wara Corrector öfver Svenske Biblien som der tryckias skulle.

1 Feb. alt hijt rekte alle mine Peningar 23 daler. — Fik iagh *Febr.*
Tullenäres zedel på kläde til 20 daler. Kledhet fik iagh af Dirik Töneson.

4 Följgde iagh hustrun och barnen til Eedh. Samma dagh sågh her Jacob vnderteku i Månen fulla.

5 skildes hustrun från migh hon drogh heem, iagh blef några dagar quar.

9 Feb. dödde mijn hustrus modersyster hustru Ingeborg klede-skrifvers i Stockholm.

11 kom iagh til Stockholm. war iagh så rijk at iagh gaf til morsysters begrafning en mark penningar som begrofs 12 Feb.

14 drogh iagh til Norköpingz Herredagh som böriedes 7 febr. i then acht iagh skulle der få afskeedh om Bibliens tryck i Nornbergh. 18 kom jag til Norköping.

19 (söndagen) talade iagh 2 gånger medh förrsten, andre gången tilsadhe han migh Vnderhåld.

20 (puto) befalte förrsten migh senda en drabant efter Jonam Bureum, han wille låta bruka honom någerstedz til Stathållare i

Febr. Lifland. Då swarade Per Nilson, Ja der E. F. N. hade först några år brukat honom i Hofvet.

21 drogh Andreas Bureus til Stockholm och Vpsala.

22 kom Jonas Bureus til Norköping medh drabanten, då hadhe iagh i 19 år icke sedt honom.

23 Vesper Calumnijs Jac. Sim. plenus.

24 den dagen ritte iagh först huru I, II och IIII mark Svenska skulle myntas, och den stora braxnen som fången war.

— 1 pom. talade Jonas medh Försten, skänkte Jac. Sim. migh Silfver 11 pom. — skreef iagh mijn Cantzelij eedh. dateret den 15 Febr.

25 Efter iagh myckit hadhe vmgåtz i Canzeliet och Försten wille senda migh til Cr: Canzeliet i Stockholm efter en hoop gamble handlingar och intet hade giordt honom någon Canzelijedh, fordredhe derföre Hof Canzeleren D. Nils af migh en Canzelijedh.

26 Den lefreredhe jagh skrifvin honom i händer i Canzeliet följde iagh derföre Johan Jörenson Rosenhane Cronenes eller Rijksens Secreterere til Stockholm.

Der toghe wij ut en kista full Registraturer och förde til Ny-
Mars köping anten yterst Feb. om qvällen eller 1 Martij om mårgon.

2 om aftonen til Torp Johan Jörensons gård. 3 om kvellen til Norköping igen.

6 hadhe Hertigh Johan en Oration för almogen och wedhersakade Regeringen.

9 3 pom. när iagh præsenteredhe uti Hertig Göstafs Studerekammar begynnelsen på mijne Antiqitates Runarum tilsade försten migh 3 lester och bestellingen och 50 daler til Jäkerelön dagen för än hans F. N. drogh til Bråborg.

12 kom försten så snarest igen, då nekadhe han til mit brefs underskrifning på gårdarna på öjarna och drogh åter til Bråborg.

20 Den natten der efter satt iagh hela natten och skreef Norrköpingz Herredagz Beslut.

23 och 24 Låtom Andreas och jagh alle Stenderne försigla Herredagz beslutet och Arfföreningen och fingom tilhopa til föräring 14 mark.

28 färdades första ifrå Norköping til Jöneköping. *Mars*

31 Drogh jagh från Norköping samt medh And. Bureus och några flere. Den quällen iagh öfvergaf alt selskapet halp Gudh migh vnderliga i skymningen at jagh icke körde i ypnan på Bråwijken, utan för Skenäs. [Alchimica i Norköping i Martio].

Hele Aprilsmånaden war iagh i Husby och stundom besökte gode wenner der om kring i Myklesätra, Skenes, Hershammar Kuddby, giorde signeten etc. *April*

5 Skertorsdagz afton wente de försten Hertig Carl til Skenäs.

6 Longfredagh drogh han til Nyköping. 18 Lofvedhe her Anders i Husby migh en Bistok, jag fickn aldrig.

20 10 antem. tenkte iagh först på Materia Animarum et angelorum (si qua sit) at hon är de Luce seu Cælo primo et terra prima est cælum secundum. et terra secunda cælum primum et terra nostra. — med Sacerdotes (ärat).

20 pom. broderskap medh en dygdesam och skriftklok dannequinna Hustru Margreta N. D. her Anderses hustru.

Maj 1604. Bödh jagh migh til Presteembetet för ärkebisp Olof. *Maj*

2, 3, 4 Majus Myklesätra 4, 9½ ant. fik iagh 4 daler för 2 t:r rogh migh gofvos. Samma dagh kom försten från Stockholm til Nyköping. Samma dagh drogh iagh åstad til Nyköping.

5 9½ antem. gaf Kyrkeherden i Husby widh Nyköping migh till än 40 Icones doctorum virorum. Den dagen kom iagh til Nyköping.

8 vnderskr. breef på 10 t:r Sädh (skänk).

24 irritus conatus at draga til Norske gränsen.

29 Juni Vårdsätra först skodhat af migh 7 antem.

28 Juli 7 ant. i vagn medh Gerdt Steding.

29 — 10 45 pom. silfstoop (skänk).

Stockholm hoos M. Per Girmundi hustru östan til *Aug.*

Augustus 3 die förnyiade iagh mit breef på Wårdsätra 8 ant: —

3 pom. böriade iagh wenda Orationerna (an Skyttij).

4 Aug. 10 antem. Hård svar at iagh må wäl töfva med brefvet om Vnderhåldet, i Samma tijma fik iagh Cancellarij och Secretereres zedel på 6 dal. dem fik iagh 3 pom.

Aug. 6 fik iagh Cancell. zedel och P. Nils Secr. på 4 t:r malt, 2 t:r Saltfisk, 4 t:r torfisk. — 7 fik iagh maltet, en tuna Sil, en tuna torsk.

8 7 antem. höllo infantes principes sine orationer, samma dagh skreef iagh Johan Skyttes adelsbreef.

10 S. Lars dagh drogh mijn hustru til Vpsala. Skref iagh Skyttens gåfvebreef på godzen 21 stycken til 6 Lester.

16 kom mijn hustru igen til Stokholm.

17 kom M. Peer Girmundson werden heem. Samma quell 9 hora impregnata est uxor filiolo Johanne. Natus 6 Maj 1605. 262 vel 263 dies.

18 fik iagh Per Bullers zedel på 8 t:r Sedes rogh til Wernsted, (samma dagh certum signum impregnationis).

19 Drogh mijn hustru til Vpsala at kennas widh Wårdsätra och uttaga 8 tunor rogh til så medh.

20 köpte Försten för 12 ½ daler tryckte kopartaflor på papeer 181 stykke 17 större halfmark stykket 164 för 2 öre styket der af befalte Konungen lefrere Hertig Göstaf 16 st. och fröken Maria Elisabet 14 st. 21 behölt han sielf 130 skulle iagh hafva i förwaring de lågo sedhan hoos Andream Bureum och finnas få quarrà [förmodl. menas här Runtaflan].

23 när 2.slogh kändes mijn hustru widh Wårdsätra.

27, 28 skref iagh Söfring Jönsons adelsbref.

Sept. 2 Septembr. stodh Jöns Mårtensons mijn hustrus brors fästing.

5 lät Hertig Göstaf Adolf Contrafeja sigh, samma mårgon åt iagh widh hans bord, ondt i bröstet af rödewijns drykken. fik iagh 8 daler Peningar för Söfringz adhelsbreef 10 ant.

9 0—30 antem. varet i mijn tanka göra en Dialogum millan Runestenen och Rijmstafven. blef intet af.

10 6 pom. wijste iagh försten Triumphum som hans F. N. sielf mediterede ex parte och befalte migh af settian och Arent Målere afritte, Då lofvedhe H. F. N. migh gårderne och kyrketijenden.

12 kom Andr. Bureus från Danmark.

14 kom mijn hustru til migh til gäst östan til i Hopar gränd hoos Andream Bureum.

15 gaf Hertig Johan migh 4 t:r rogh (antem. det war för ett sighnet heller wist för Genealogia ifrå Adam iagh dedicereden). Sept.

24 elden lös när kawer? och Canzeleren drogo moot Keiserens och Persianiske Sendebodhen.

25 giorde iagh signet åt Sefring Jönson, fik der 4 daler före 8 ant.

27 När Käjserens Sendebudh hadhe medh stort prål præsenteret sigh, hadhe iagh ondt i hufvudet.

28 Woro Persianerne op til tals medh wår förste.

29 kom Daniel Bureus och Johan bröderne från Ångermanland.

1 Octob. Första samt med 2 förstar til Elgznabhen, och Sendebodhen sijn koos. Oct.

3 10½ ant. gaf Larens Wijnskenk migh en half daler til wijn.

4 10½ ant. gaf Erik Jörenson migh en ottung Pryssing.

5 gaf Olof Bureus migh Pulver til Purgatz det han kallade Sulfur philosophorum.

9 war mijn hustru 10½ ant. i fara på siön af ijlwedher. 5½ pom. lofvadhe åter försten migh gården och mera.

10 6½ ant. kom mijn hustru efter 10 dagars mootwedher sijn kos til Vpsala.

11 Wardt iagh tilsagd at inventere Canzelijhandlingarna samt medh Johan Jör. Rosenhane och Andr. Bureo.

16 [Skref och ritade Bure i P. H. Glandii Album, nu i Lund.]

21 Andr. Burei, Pelle Persons och Her Månses bröllop i Skånila.

1 Nov. gaf Johan Skytte migh 10 daler, de qittades af i Petter Kruses geld. Nov.

6 tilsadhe migh försten Ja på 3 gårder när iagh beddes 7.

9 tilsade försten migh 3 gårder och kyrketijende.

10 plåntes Wårdsetra ur mit breef. 12 ånger om Wårdsätra.

13 fåfäng. sårgh i bröstet 9½. samma tijma lijtet tilförende tilsade doctoren migh åter Wårdsätra.

16 Börjede jagh (Johan Skytte til hielp) läsa för Hertig Göstaf och Fröiken.

17 die ☉ war jagh samt medh Karl Olson, Nils Hanson och Carl Månson And. Burei gest (puto såsom heemkomit öl) otta dagar för Carl Månsons bröllop.

Nov. 27 Gaf Erik Trane vard migh Lekereboken Svenska. Samma dagh leddes Christoffer Skott, Carl Erson och Gregers Olson ut och in igen när Eggeby qvinnan bråkades och halshögs för mannemord.

29 komo Bisperne til Stockholm.

Dec. 12 Dec. Rysseskrift. Åhrom efter werldenes Skapelse 6406 hafwer Michael af Constantinopel Ryssakonung latidt först brukat Sclavonisk Skrift i Ryssland efter som Peer Jonson Sabbel skrifuer i sijn bok then nu i thesse dagar lefveres in i Canzelijet af h. f. Nåde Hertig Carl 12 Dece. 1604.

22 antemer. godh lykka til Peningz då iagh moot quellen färdedes.

27, 28, 29 i Ärentuna Julegestebodh.

31 följde mijn hustru Mester Larses Paulini hustru til åker.

s. d. lät jagh tryckia Påveska Stempl. them jag efter K.Karls bref verterade af Latijn på Svenska. — Warningen som en Påvens Secreterare hafver stält.

1605.

14 Jan. 3 pom. 3 min. förr kom bonden i Lådby och tingade blifva min gårdzfogde på Wårdsätra. blef intet af.

6 Maj. 2: 27 pom. natus Johannes filius, Vpsaliæ. Moritur 1627 Augusti in Prussia.

[Alchimica i Stockholm, annan gången in Jul. Augusto och Septemb.]

17 Septemb. Stodh Slaget widh Kerkholm der blef mången stålten hielt för försagde hierter skylt, Jagh wart huggen på huffuedhet, endogh gudh ske låff migh intett skadde, och tappede iagh slaget, der til de finske och suenske Ryttere wore wållendes näst gus straff som gaff ås i wåre fienders hender. Detta står medh K. Karls egen hand skrifvet i 1605 års Skrifcalender.

3 Oct. 12 merid. en wäria (skänk).

10 $1\frac{1}{2}$ pom. Silfskeedh och Theophr. (skänk). betaltes 15 daler mijne gäld i Stockholm (skänk).

14 hörde iagh huru vakkert [hon dottern Malin] kunde tyda Latinske Evangelium om them som wrsechta sigh som budhne voro.

22 Nov. 8 antem. gaf Hert. Göst. migh $4\frac{1}{4}$ lod fijnt silf.

14 Dec. Inventio mea quam tamen vidi postea Finkium tradidisse sicut se habet ⊙ ad ☾ in zodiaco [&c obegripligt] thet fan iagh then tijdh iagh plågades medh hofvud svagheet 14 Decemb. $2^1/_2$ för middagh. 1605.

16 M. Johan Skytte en silfskeedh $11^1/_2$ ant. (skänk). $1^1/_2$ Kong. Majt. (ynnest) men post 2 förtreet af fogde BL.

17 $12^1/_2$ pom. Hertig Göst. audivit (ynnest). befalte konungen migh vertera gamle Norske Lagboken $2^1/_4$ pom.

21 Dec. 4 pom. Kong. Majt. (ynnest).

[1605 är det äldsta årtal B. uppger för en latinsk redaktion af Adulruna-Rediviva. (Ups. Bibl.)]

1606.

23 Jan. disputerning hoos Rhalambum, [Elias Magni Rhalambius som professor i fysik] i hans Inaugurat. in Februario ochså.

10 Martij 4 pom. Instrumentum Profectionale locorum Hylegiatum annuæ, mensurnæ et diurnæ profectionis at göra af mässing, så at mensurna går om 13 gånger i 12 år och diurna 13 gånger in mense profectionali. när man förer medh henderne. Locum ⊙ in Zodiaco til den dagen i året man wil. 18 Nov. 1607 10 pom. rettat så at när man förer den yttre n. prof. ⊙ annuam så ut wijses mensurna ⊙. Lagar du åter den yttre til locum ⊙ mens. så utvijsar den indre profectionem diurnam.

20 Inventio Mätetolftungz 4 pomer. Joh. Thomæ Burei.

21 4 pom. Miraculum Geometricum inventum [cirklar skärande hvarandra].

22 $9^1/_3$ ant. [annan] invention.

23 7 pom. Bureplogen. — Mäteåttung [vid samma tid; mest graderade passare med rimstaf på yttersidorna.]

Instrumentum commodissimum Mäte Tolftung, duodecima pars circuli, $^1/_3$ quadrantis, at möta Elevationes til 90 gradus per trinas dioptras, och distantias Stellarum til 30 grad. På samma sätt Mäte ottung på 45 grader, för umbrar. skul.

13 April Cometarum corpora in prima mundi creatione esse creata, sed suo tempore lumen, dei nutu, sicut ⊙ die 4:to accipere. Hæc duo meditatus sum $3^1/_4$ pom. 13 April.

Si mundi revolutio diurna revera fuerit, vere cauda cometæ semper in occasum vergeret. Sed hoc non fiebat. ergo mundi nulla est revolutio. samma dagh.

14 April $1 \frac{1}{2}$ pom. på hvart strek på Tijmsteenen sett the städers eller Rijkens namn som då hafva ⊙ in meridiano.

om våren vende gamble norske lagen.

Lät iagh byggia storestughun i min gård i Vpsala. Det synes än 1629 af tvenne glasrutor, M. Erici Scepperi och M. Martini Stenij. der står 1606.

[1606 var B. ånyo sysselsatt med sin Advlrvna Rediviva enligt ett af årtalen i det 1642 utskrifna exemplaret (i K. B.). Vidare förekomma äfven årtalen 1607, 1609 och 1610 i titlarna för de Svenska exemplaren. 1606 för Jul något Alchimica.]

1607.

13 Jan. Alphabetum meditatum 13 Januar. när solen gik klart nidher [består af bara m med tilsatser].

4—9 Maj bygde badstugu, kryddegården, och balkar.

Hvij at Pythagoras svor om Tetracty och Hebræis är alt et Eedh och Siu. Woller at unum, duo, tria, Deum designant et divinas emanationes, ty är qaternarius dernäst den högste in natura, och 1, 2 & 3, 6 faciunt ty hafue och Hebræi tagidt septenarium der näst numerum universitatis in natura, Derföre at ingen dera wille sveria om Gudh. den 21 Maji 1607. 8 antem.

31 Dec. Singuli gradus singulis annis [stor tabell] vtreknat nyårsafton til 1608. samma dagh var Bången i lijfzfara.

1608.

2 Jan. Correctio temporis æstimati meæ nativitatis ex tempore conceptionis reknat 2 Jan.

25 Martij Mensurna revolutio Profectionum [astronomisk tabell].

3 Febr. 10 pom. En invention [om meridianen? otydlig].

13 Julij var iag i Filmers kyrkio.

16 Sept. Vidh Tybela i Tillinge då iagh köpte största Svinen för 18 Mark i Bodarne.

17 Nov. War iagh och M. Daniel Hiort Notarij när Johannes Forbetius Puritanus en Calvinist disputerede publice i Academien emot Ärkebiskop Olof och Läsemesterne.

1609.

4 Febr. 12 merid. Stockh. hoos Rooskarls meditatum hoc alphabetum [siffror].

13 Mars Ælfredi Möderne ur Asseri Historia afskrifvet. Hedha.

1 Maj $8^{1}/_{2}$ ant. in lecto. Alphabetum vegetabile. Quiste Rit [qvistar i olika ställningar].

Den 26 Martij (finner iagh nu 1637 10 Maj) opskrifvet at iagh då låg siuk hos Roskarlcus på Norremalm, Jagh mins at iagh wart siuk hos Messenium strax iagh kom från Henr. Matzsons hus då iagh war hans gäst och då war alt så saltlöst kokat at iagh kende deraf siukdomen, Då geste min hustru brodher Hans Bång hos Olof Roskarl. Och medhan iagh låg siuk bars han der dödher ut ty han fördes siuk heem från Dijstingen.

Skeninge (sade Per Bältare 6 Maji 1609 öfver sine 90 åhr) war en mächta stoor stadh til 1800 borgere som åtte sielf ägende grund i staden, 2 klöster et munke och et nunnekl., Stadzkyrkia en Bondekyrkia och en Spettals kyrkia. Han war keysere frij (at han intet gaf kes: Skat) Ty war Ture lång (ett stort manne träbeläte så högt at en stor karl näppast rekte til Taskan hans) satt der före til en åminnelse mitt på store Torget (som var som Vpsala Trägård stor steenlagdt) thenne Tures beläte sägz hafua en gång när eeld war lös ropat på Tyska: Vorware dein Haus, ich vorware mein Haus.

Finsk Laghboken giordes af gamle her Mårten finsk Predikant i St: her Zachariæ fadher. henne sågh Josephus Georgij i K. Johans Cantzelij 93. hon ligger än 1609 i Rijksens Cantzelij. [Utgifven i Helsingfors 1852.]

5 Nov. [funderingar om Bᚯᚱᛐ ord Börd Bord.]

1610.

Detta til et annat quisterijt vptenkt 28 April 1610 (bettradh 8 Febr. 1628).

påskedagh 1610 8 pom. Vps. — hördt af Predikanen S. Johans Bapt.dag 1610 af Laur. Bureo i klöstret.

23 Aug. 9 1/2 ante. in Bibliotheca Regia.

8 Aug. 4 3/4 pom. inter Andream Bureum et me ambulantes [förmodl. samtal] om Oliva Herculis = Siökompass. Segelstenen är uppfunnen här i Nordsiön eller Östersiön hoos Hyperboreos (vid Öregrund och Hangövdd fines än) uti Östergötland widh Norköping i gärdet.

Consummatum est: sc. Sacerdotium. Detta mediterade iagh 13 Sept. 5 pom. när jagh hörde Raumannum och Forbesium tala om illo Consummatum est, annorlunda.

H. Lars uti Ärentuna sadhe 2 dag Jul 1610 sigh hafua haft hender emillan en Bok som hans brodher hadhe fått af en Norsk diekne. der i stodh huru man Runor skulle skrifua på en kafla eller käp och få en twehendes i handom sedhan skrifua twå bokstawar en widh hwar ända: så skulle honom som kaflan annammade wara omöjeligit at slijta sigh ifrån käppen.

I samma bok stodh mykit sådant om Runor och ibland annat der stodh, lärde före[ne] Anders Matzon (thet han och ofta brukade) huru han allenest skreef 5 Runske bokstafuar på bordet framför sig dogh lönligen, så länge ingen af them som med honom spelade kort wiste af sama bokstäfuer, så want han ehwadh som opsattes. Men kom någon vnder wedret medh honom om samma bokstafuer, Så gullo samma Runor intet.

Samma bok brände han sedhan up; efter många förargades af henne.

[1610 är ett af årtalen för Advlrvnas behandling Hon blef då »refocillata».]

1611.

Anno - - dreef iagh på at Prentet kom til Vpsala som der aldrig förr war.

Pappeer quarnen.

22 Feb. hora 6 ant. Vps.

14 April 7 pom. i Örebro.

Då lät mijn S. hustru utskära spijsen i Storstugun i Vpsala. Den sama sommaren lät iagh hugga griftestenen som står i Academiæ mur. gaf 17 daler för arbetzlönen.[1]

[2 Sept. återfann Bure hos Andreas, komminister i Nes, ett pergamentblad, som han förlorat omkring 12 år förut. Det innehöll trosbekännelsen på Isländska, skrifven med munkstil, och var ansedt som en stor dyrbarhet. Peringsköld aftrycker det i Vita Theodorici sid. 384 och säger att Bure har tryckt det uti »Alphabeti sui libro» pag. 44 med runor. Men ingen af hans ABC böcker har hvarken så många sidor eller denna Isländska text, men väl Tron på Svenska tryckt med runor.]

1612

14 Febr. Genio bono ductus & doctus inveni 14 F. h. 9 pom. ferè 1612.

5 anni 5 menses 5 dies

22 Febr. Tinctura producta est, qæ à centro ad superficiem producitur et extrahitur, inveni 12 merid. 22 Feb. 1612. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum.

12—15 Mars. Aurora consurgens (Aurora Philosophorum) en bok de Lapide. Afskrifvet af den boken som Jöran Ekhard förärede hertigh Karl, Wulf Gumund[son?] skreef och Holger målade. Henne lånte her Abraham Erikson migh.

17 Mars [afskrift ur S. Olofs krönika, om Normannis, 4 rader i slutet af kap. 26, sid. 24 i upplagan 1853 Christiania.]

6 April. [Ritningar af Medelpads och Ulleråkers härads sigiller.]

11 Juni 4 p. [anteckning i Peder Månssons bok i Link. bibl. blad 1:] Dono datus abs D Johanne Mess. Vpsaliæ. [Bure synes hafva lemnat boken åt Magnus Olavi Asteropherus, kyrkoherde i Wester Fernebo, vidtberömd läkare.]

---

[1] Monumentet är stucket i koppar för en outgifven skrift af Rhyzelius, Phœnix Bureæ gentis Jacobus Burenskiœld; ämnad att tryckas 1741. (Whz 7015). Finnes också typografiskt återgifvet uti Thuns Vita Erici Palmskiöldii. Stockholm (1707) s. 114, 115.

12 Juni 9 ant. Duo secreta artis ad silentium mysteriorum at icke alle skulle finna igen dem. De tvenne bokstafvarna (ᛦ, ᛏ), hafve wåre allenest förborgat, elliest woro ᛏ bådhe ᛐ och ᛚ, och ᛦ både ᛧ och ᚽ, men nu är ᛏ icke annat än t och ᛦ icke annat än r. funnit 9 ant. 12 Jun. i Vps. domkyrkia.

Oct. 20 1 pom. Gether Bactrianus doctor et sacerdos ipse est Zoroaster et Prometheus.

[1612 eller så omkring (före 1617) dedicerade B. till G. II A. såsom utvald konung ett mystiskt arbete: Antiqitates Scanzianæ de Vpsalici orbis Insignibvs & Scripturæ Mysteriis. Dermed sammanhänger Adelrvnici Clypei qvinarius penetralis sev Adelrvna Rediviva de qvinqve Alphabeti sacri dispositionibvs. Denna senare är tillegnad hertig Carl Philip, och har i ett ex. året 1612 såsom datum för dess latinisering.]

1613.

ferdedhes Jagh om kring Landet medh Konungen först från Vpsala til Österby och Örby sedhan från Vpsala til Wesby, Garpeberget, Näs, Löfåsen och Koparberget och Lixand, åt som öftast widh Konungens bord. i den acht at Biblien Svenska skulle komma på Prent.

26 Sep. 8 ant. börjadhe iagh fordra hoos kon. Gust. Adolf at Biblien skulle komma på Prent genom Jonæ Burei och Andreæ instruction. gick fort.

14 Oct. in Wäsby.............................Monogram I Þ ᚼ ᛒ
i en strålkrets.

BVRA IDH Inv. 9 ante fere.
Hic LABor hic reQuIes
[i Peder Månssons bok i Link. bl. 150.]

5 Dec. Tunæ in Dalekarlia.

1614.

8 hemman	252 d. 1/2 öre	
Rasbo kyrketij[ende]	97 t:r 1/2 f. —	145 d. 19 öre
Tollen	200 d.	
Sensiö	105 t:r —	157 1/2 d.
		755 d. 3 1/2 öre.

Anno 1614 blef alt detta mig påfört Jonæ kyrketijend Sensiö i Ångerm. ty miste iagh 200 daler af Eneköp. Tull.

1615.

[Bref till Joh. Messenius.]

Salutem et omne bonum Näst en flijtigh tacksejelse för månge wälgärningär och all benägenheet. Är mijn kärlige begär Doctiss: D. D. sis-ne-Meus. fadder och godhe wen, at T. E. wille senda migh the Tyske Tractatus de extremo Judicio, Thy then migh länte dem han hafwer kraft migh, och äliest tarfvedhe iagh der utur någre clausulas. Valeat T. E. Hastigt af VBSALIA then Plinius och vetustiores kalla för Vpsala konungadöme skulld BASILIAm. Nyårs dagh 1615 Gudh wälsigne edhert hus medh ett lycksaligt nytt år.

E. W. wen altijdh
Johan Bure.

4 Martij 6 p. blef mijn andre hustru Ingeborg Gyntes dotter född i Söderby Prestegård.

1616.

12 Octobris i Tijsdagz afton kom kongen til Nyköping.

23 kom konungen Gust. Adolf til Jursö der den Pighan hadhe otto dagar förr varit af dödha upstånden.

1617.

Die 11 Martij hadhe iagh 7 Auditores af Studenterne som iagn expliceredhe Buccinam Jubilei ultimi före, neml. Arv. Tiderum, Laur. Amberni Scarinum, Andr. Sven., Andr. Can., Laur. Nic., Jon. Stenon., Gunn. Israelis.

12: 10, Carolum HORN, Jacob. Hunterum, Joh. Mat., Magn. Sven., Laur. Matt., A. S., A. C., L. N., Jon. St., Andr. Erici Boreum.

13: 7, Andr. Joh. Zebyens., Bononium Hieron., A. S., Joh. M., Sven. Laur., A. C., An. E. Boreum. Den quellen skrefs på min port Homo Mare Cochlear. Dagen efter upslogh iagh samma Pasqill på Academiæ dör medh en Apologia.

[17 Maj, 21 Aug., 31 Dec. Mystik.] (Fortsättes.)

Fabeln om Kärleken och Dårskapen

i den svenska literaturen och något om dess utländska förebilder.

Det är bekant, att den gamla fabeln från Bidpai's, Äsopos' och Fädrus' tider har blifvit mångfaldigt efterbildad. Hur denna efterbildning försiggått led efter led har man knappast lyckats riktigt upptäcka. Men säkert är, att i La Fontaine's fabelsamling, som själf är en efterbildning från en mängd fabelsamlingar, ett verk framstod, som skulle tjena till förebild i mer än ett århundrade för snart sagdt alla senare fabulister. En af La Fontaine's fabler, som gifvit upphof till en i svenska literatur-historien med rätta mycket berömd dikt, är den fjortonde i tolfte boken: L'Amour et la Folie. Den svenska dikten är Anna Maria Lenngrens Kärleken och Dårskapen. Det finnes dock så mycket af ursprunglighet i Fru Lenngrens dikt, att ingen eger rätt förebrå henne uraktlåtenheten att nämna sin förebild. Det var en sak, som för öfrigt säkert var för alla bekant, då denna dikt första gången offentliggjordes, hvilket skedde i Stockholmsposten för år 1797 (n:o 286).

Franska språket och literaturen var då högsta mod i Sverige, och säkert fans här ingen bildad, som ej kände sin La Fontaine och med glädje kunde jämföra Fru Lenngrens qvickhetssprittande och fulländade dikt med La Fontaines något torra och knappa. Ty dennes dikt är endast som en lätt utkastad konturteckning, hvilken gifvit vår skaldinna idén till hennes vackra och fina miniatyrbild, som strålar af fantasirikedom och skämt och lif och färger.

Det är mer än troligt att Fru Lenngren hemtat ämnet i första hand från La Fontaines fabler; hon kunde dock fått reda på det äfven i andra hand genom svenska efterbildningar och öfversättningar.

I Stockholmsposten (hvilken hon säkerligen läste) för år 1786 (n:o 151) står en öfversättning från denna La Fontaines fabel så trogen, som man i dessa tider gjorde öfversättningar d. v. s. ganska fri. Då det är möjligt, att denna svenska tolkning ingifvit henne ny håg till utarbetandet af hennes berömda dikt, och då det kan vara af intresse att se samma ämne, behandladt af en annan samtida hand, meddela vi här detta stycke:

Kärleken och Dårskapen.

Jag alla mänskor undra hör
Hwi Kärlek, som en Gud skal wara,
Så grymt och flygtigt spiran för,
Och mänskors sällhet mäst förstör?
Hwarpå man intet stort kan swara.
Den Wise ser med sorg och harm,
Hur Kärleken hans ok bereder
Och til en eldfull skönhets barm
Hans enwålds hand den kalla gubben leder.
Han, för att styra dygdens eder,
I äktenskapet gör allarm.
Korrt sagt: han törne blott på lifwets bana breder,
Der blommans prakt man mellan taggar ser.
En sak som hände långt för detta
Fullkomligt ljus i denna gåta ger.
Jag efter *la Fontaine* den genast skal berätta.

En dag, då under lek och skratt,
Twå wänner roade hwarandra;
Den ena Kärlek war och Dårskap war den andra,
Så wet jag ej hur det war fatt,

Men kärlek efter wanan gjorde
Sin lekkamrat ett rätt förderfligt spratt,
Som snart han hjertligt ångra borde,
Och ångra både dag och natt.
Ty Dårskap vredgad ses sin lilla vän förära
En kindpust af det ädla slag,
Som någon wiss af *Vulcans* brödralag,
På sina egna rum med handkraft täckts förära
Åt någon wiss med trippande behag,
Som ej den gåfwan fått att människor förfära.
Dess knogar passades så illa eller wäl
Att dagens ljus i hast för lilla Guden brister
Som sina skälmska ögon mister.
Strax idel bryderi för hwar Olympisk själ,
För *Venus* aldramäst. Som både mor och qwinna,
Man dömma må hur hennes tårar rinna
Och om hon skrålade. Hon ömt om bistånd ber,
Båd *Jofur*, *Nemesis* och Gud vet hwilka fler,
»Min son, sad hon, skal nu med käpp kring jorden wandra,
En säker undergång hans wälde förestår:
Han kan ej springa mer som andra,
Han endast staplande med största fara går — — —
Hans näsa ren har fyra sår.» — — — — —

Olympen, trött att hennes klagan höra,
Förordnar snart en Rätt, som detta olycksfall,
På dragande, båd ämbete och kall,
Med Gudars wishet dömma skall;
Och brottets upphofsman fullkomligt straffad göra.
Des dom blef ungefär i dessa ordalag:
»At utom skälig plikt för blånad, sår och sweda;
Skal Dårskapen från denna dag
Den blinde Guden ständigt leda.»

Denna öfversättning är i all sin frihet och otymplighet intressant af flere skäl, bland annat därför att den i den andra afdelningen berör någon historia för dagen och att den i slutet förråder bekantskap med danskarnas komiska diktkonst från denna tid.

I Stockholmsposten för år 1789 (n:o 90) upptages å nyo en dikt, som behandlar samma ämne. Denna dikt eger större förtjenster än den förra. Den är enligt det vanliga förhållandet i Stockholmsposten anonym. Men i Vetenskaps och Vitterhets samhällets i Göteborg handlingar för år 1785 (tredje stycket s. 38) finnes den tryckt bland prisbelönta fabler af Anders Lanærus.[1] Den är således blott aftryckt i Stockholmsposten, och det fyra år efter dess första offentliggörande. Dikten förtjenar denna uppmärksamhet; men det förefaller märkvärdigt, att det sker så sent och att ej författarens namn utsättes. Dikten har följande lydelse:

Kärleken och Dårskapen.

Kärlek kom en gång i träta
Med Fru Dårskap i ett spel.
Bägge ville styrka mäta,
Ingen kännas vid sitt fel.
Striden grym och häftig blifver;
Och den tog et ömkligt slut;
Ty Fru Dårskap i sin ifver
Ref Cupidos ögon ut.

Fröja, som af hämden brinner,
Inför Gudathronen går,
Och man utan möda finner
Hvad en Skönhet der förmår,
Jofur, att dess lugn må fredas,
Gör i saken sådant slag:
Kärlek skall af Dårskap ledas
Hvilket händer än i dag.[2]

---

[1] En utförlig lefnadsbeskrifning öfver honom finnes i Biografiskt lexikon VII Sthlm 1876.

[2] Afskrift ur Göteborgska vetenskapssamhällets handlingar.

Man finner här ett lätt anslag till den godmodigt skämtsamma ton, hvilken ger ett sådant friskt behag åt Fru Lenngrens framställning. Lanæri dikt är, efter hvad vi ofvan nämt, till utgifvandet åtminstone äldre än den af oss förut meddelade öfversättningen ur Stockholmsposten för år 1786. Lanæri bearbetning af detta ämne är dock ej den äldsta på svenska. Dalin har fattat ett sådant tycke härför, att han tvenne gånger upptagit det till behandling. I Dalins Vitterhetsarbeten Stockholm 1762 III s. 143 läses följande dikt:

Dårskapen Kärlekens ledare.

När Kärlek' war ur lindan ledig,
Han med Fru Dårskap kom i lek;
Som ingendera war rätt sedig,
Så wanka stryk och gåssen skrek.
Hans klara syn, som förr berömdes,
Fick då sitt fel, som man förstår;
Men till ett straff, Fru Dårskap dömdes,
Att leda Guden hwart han går.

Och i samma diktsamling (VI. s. 423) finnes en dikt, som Dalin kallar Fabler: Wisa. Det är ett fyndigt uppradande af fabel vid fabel, hvar och en omfattande blott en strof. Den fjortonde strofen behandlar samma ämne på följande sätt:

Fru Dårskap med en boll så dref
Till Astrild, att hel blind han blef.
Hon dömdes då af Rätten,
Allt wäl!
Att leda lilla Sprätten.
I förstår mig wäl.

Det är ej otänkbart, att Fru Lenngren från sin ungdomsläsning bibehöll några hågkomster af dessa Dalin's verser, som kanske ingifvit det gryende skaldeanlaget en önskan att ge samma ämne

en ny form. Det är ock möjligt, att Astrild från Dalins dikt kom in i hennes dikt. [1]

Ännu en svensk dikt, som till utgifvande är äldre än de nämda, behandlar samma ämne. Den finnes i Sahlstedts Samling af verser på svenska III delen. Stockholm 1752 sid. 121.

Öfver den blinde Cupido.

Ur Fransöskan.

Fru *Dårskap* skull' en gång med *Kärlek* sammanleka;
Men denne war för klen, des lemmar alt för weka:
Hon åter grof och stark gaf et så häftigt slag
At Kärlek miste syn och blef helt matt och swag.
Härpå blef hiskligt larm, fru Frigga hämd strax ropar,
De gudårs här med gråt och klagan öfwerhopar.
Nu Dårskap stämmes in at känna Rättens magt,
Hon fängslad blifwer hårdt och ringas om med wakt.
Emedan Dårskap då had' Kärlek syn beröfwat,
Så wardt wid gudars Ting för rättwist dömdt och pröfwadt:
At *Dårskap* sig til straff skull' *Kärleks* ledswän bli;
För öfrigt skulle hon från tiltal wara fri.

J. K.

Den äldsta svenska framställning af denna dikt, som vi känna, ha vi påträffat i Erik Eklunds Försök till att lära fransöska språket Stockholm 1744 sid. 273. Stycket heter Kärleken och Dårskapen och är skrifvet på prosa, men är allt för rikt på lifliga skildringar för att kunna gälla endast för en prosaisk omskrifning af La Fontaines fabel. [2]

---

[1] Att Fru Lenngren låter Dårskapen vara Kärlekens broder och ej som i det franska originalet syster till Amour eller som i de äldre svenska efterbildningarna »Fru Dårskap», beror därpå, att hon iakttagit ordets genus i svenskan. Se Tegnér: Språkets makt öfver tanken s. 80.

[2] Äfven efter offentliggörandet af Fru Lenngrens dikt har ämnet lockat till behandling. Men denna behandling är helt olik alla de föregående. Det är ett praktblomster i den Leopoldska stilen. Men innehållet har äfven blifvit utvidgadt och det saknar ej sitt intresse att taga kännedom om dikten. Den kallas

Att denna fabel om Kärlekens blindhet ej under början af 1700-talet och under 1600-talet varit allmänt bekant i vårt land sluta vi däraf, att vi dels träffat en annan förklaring, dels funnit en framställning, som ej låter Kärleken vara blind. I Fabricii Vänskapsväg (tryckt 1744) förekommer den förra: »Det som hjertat älskar är alltid det skönaste och fullkomligaste i verlden. Det är det, som har förbundit poeterna, att afmåla kärleken för oss som ett. blindt barn».. Vår store renässansdiktare Stjernhjelm framställer Cupido som Venus' unge, sköne son och talar på flera ställen om hans ögons makt och om det inflytande, som skönheten öfvar på Kärleksguden. Men märkligt nog finnes det äfven i Stjernhjelms Den fångne Cupido en vers, som visar, att föreställningen om Cupidos blindhet ej var skalden fullkomligt främmande. Då säges om Cupido: »Efter han sjelf är blind, så tänker han all äro blinde» och på ett annat ställe säger han om Cupido (Hansellis uppl. Ups. 1871 8:o s. 54) »von Mutterleibe blind Gebohren».

Sådan är historien om denna fabel i svensk bearbetning. Vi ha trott oss med trygghet kunna nämna La Fontaine som original.

Kärleken och Dårskapen och är tryckt i Stockholmsposten för år 1808 (n:o 93). Stycket består af sju åttaradiga stofer: vi återgifva de tvenne sista:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Gudinnan ej nu söker hvila,
Bestört till Olympen hon far,
Och Cypriska dufworna ila
I flygande för hennes char.
Den tjusande klagerskans stämma
Fick nya behag af dess sorg,
Och missfostret Dårskapen skrämma
Ren dundren från Jupiters borg.

O Venus! — så talade Guden —
Du hyllade Dårskapens fel,
Då hon ej af dig blef förbuden
Att blandas i skönhetens spel.
Ej kärlekens wälde skall lida,
Som blind skall han utöfva det;
Men Dårskap, till straff, vid hans sida
Skall leda hans osäkra fjät.

Ur G. Ljunggren: Svenska Vitterhetens Häfder II 344 ha vi fått den första kännedomen om denna dikt liksom om den, som är införd i Stockholmsposten för år 1786.

Vi vilja nu efterforska La Fontaines förebilder. Hans fabler utkommo ej alla på en gång. De sex första böckerna utkommo 1668. Åtta nya fabler (som sedan inflickades i de följande böckerna) utkommo år 1671. År 1678 utkommo de fem följande böckerna fabler (VI—XI: ordningen dock ej fullkomligt densamma som den nu vanliga). År 1693 utkommo de 23 första fablerna af den tolfte boken och bland dessa L'Amour et la Folie. Men redan år 1678 utgafs i Paris en diktsamling af en berömd latinsk skald, jesuiten Johannes Commirius[1]. Denne skald säges ha hört till La Fontaines vänkrets, och man känner några verser af Commirius till La Fontaine med tacksägelse för en öfversättning. Bland dessa år 1678 utgifna latinska dikter af Commirius finnes förebilden till La Fontaines L'Amour et la Folie. Det är fabula XII i andra delen af Commirii dikter: Dementia amorem ducens.

Hvarifrån Commirius lånat sitt ämne kan ej af oss med visshet sägas. Men redan år 1555 utkom i Lyon en Débat de Folie et d'Amour. Denna dikt, en slags modern moralité, väckte mycket uppseende, hvilket man ser däraf, att redan året efter dess första utgifvande trenne nya upplagor utkommo. Den var författad af en berömd skaldinna i Lyon, Louïse Labé (1525—1565). Hon var den förnämsta i en krets af sköna och snillrika damer, som vid midten af 1500-talet lefde och diktade i Lyon, och fick därför hederstiteln Sappho Lionnoise. Hon var en lärd skaldinna, läste latin och kände spanska och italienska lika väl som franska. Den form, som hon valde för sin berömda dikt, Kärleken och Dårskapen, är den under 1500-talet mycket vanliga Débat, hvars karakter tydligast framstår, om man kallar den renässansens moralitet. Den antika mytologien har här hållit sitt intåg i den dramatiska dikten, men blott som ett lätt draperi öfver de medeltida allegorierna. Det djupt allvarliga syftet i många af medeltidens moraliteter och framför allt den teologiska bismaken ha fått ge vika för en fullkomligt profan historia och oftast för en sådan uppfinning, som liknar den antika efterbildningens pikanta historier.

[1] Commirius var född 1625 och dog i Paris 1702.

Louïse Labé's Débat är delad i fem Discours motsvarande aktindelning. Personerna äro: Folie, Venus, Apolon, Amour, Jupiter, Mércure. Dikten har till nu utkommit i tio upplagor, af hvilka sju äro utgifna i författarinnans fädernestad Lyon, en i Paris, en i Rouen och en i Brest.[1] Då alla dessa upplagor äro boksällsyntheter, torde en kort innehållsöfversigt af dikten här vara på sin plats, isynnerhet som den enda redogörelse, som är oss bekant, ej är fullt riktig.[2]

I den första discours (I) uppträda Folie och Amour. De äro båda på väg till en fest hos Jupiter. Folie, som är något sent ute, ser Amour straxt framför sig vid ingången till Jupiters palats. Rädd att komma sist och som vanligt få förebråelser för slarf, stöter hon undan Amour; däraf uppstår tvist, hvilken slutar så, att Folie rifver ut hans ögon och lägger sedan till yttermera visso öfver såren en bindel, som aldrig kan borttagas. Denna discours slutar med Amour's klagan.

I den andra afdelningen (discours II) uppträda Amour och Venus. Då gudinnan ej förmår hjelpa sin son, begifva de sig till Jupiter för att äska hämd öfver den eländiga förbryterskan.

I den tredje discours (III) befinner sig Venus hos Jupiter, där äfven Folie, Mércure och Apolon äro tillstädes. Jupiter vredgas öfver Folie's beteende; hon utbeder sig Mércure till advokat, och då Venus fått Apolon att föra sin talan, bestämmer Jupiter, att parterna med sina klago- och svaromål följande dagen skola infinna sig inför hans domstol.

Den följande afdelningen (discours IV) är som ett mellanspel eller en hvilopunkt i utvecklingen. Amour är på uppvaktning hos Jupiter och ger öfverguden en liten vink om det rätta sättet att

[1] Utgifningsåren äro 1555, 1556 (tre uppl.), 1762, 1815, 1824, 1845, 1853 och 1862.

[2] Denna redogörelse finnes i Disraeli: Kuriositeter i literaturen, III, Stockholm 1868, s. 40.

Genom denna bok lärde vi först känna Labé's Debat. Någon upplaga af denna dikt finnes hvarken i Upsala akademi-bibliotek eller i Kongl. Biblioteket i Stockholm. Ur Docenten Wahlunds bibliotek i Upsala ha vi haft förmånen att få låna ett par upplagor och närmare studera det märkliga diktverket. Vi ha följt 1862 års upplaga, som är tryckt i Lyon i 209 ex.

älska. Denna lilla ytterst fina scen innehåller några af de utsöktaste repliker, som detta äfven häri glänsande stycke innehåller. Jupiter måste afbryta det intressanta samtalet, emedan tiden är inne, som han bestämt för parternas uppträdande inför rätta.

Den sista afdelningen (discours V) är nästan dubbelt så lång som de fyra föregående tillsammans. De uppträdande personerna äro Apolon, Mércure och Jupiter. Apolon för Venus' och hennes sons talan emot Folie i ett oafbrutet anförande (på 21 sidor).[1] Sedan Apolon slutat är hela gudaskaran förgrymmad på Folie; men Jupiter äskar tystnad, och Mércure håller sitt försvarstal för Folie; efter hans långa anförande (det upptar 30 sidor) synas gudarne hysa olika meningar. Jupiter afgifver därför endast ett förelöpande utslag af följande lydelse: »I anseende till sakens svårighet och skiljaktighet i edra meningar hafva vi uppskjutit afgörandet till tre gånger sju gånger nio sekel, från denna dag räknadt. Emellertid bjuda vi Eder att lefva kärligen tillsammans utan allt förnärmande; och skall Dårskapen leda den blinda Kärleken och föra honom, dit han vill.»

Som man ser är den dramatiska utvecklingen af ringa betydelse i jämförelse med den advokatoriska tvekampen mellan Dårskapens och Kärlekens försvarare. Hvarifrån hon fått denna del torde ej vara svårt att säga. Eloge de la Folie, skrifven af Erasmus Rotterodamus omkring år 1509, var, då Louïse Labé diktade, en berömd bok. Därifrån har hon troligen hemtat åtskilligt för denna till omfånget betydligaste delen af sin Débat. Men hvarifrån har hon fått sjelfva fabeln om Kärleken och Dårskapen? Törhända är den en skapelse af Louïse Labés fantasi. Eller tillhör uppfinningens ära kanske någon annan renässans-författare? Eller den alexandrinska eller senromerska tiden?

Redan under antiken lär det varit ett ordspråk, att kärleken är blind. Huruvida detta haft något afseende på kärlekens gud eller endast varit ett uttryck för, att kärlekstycket ofta gör menniskorna blinda, är ej godt att afgöra; det senare synes dock troligast. Det första bestämda yttrande om kärleksgudens blindhet

[1] Hela dikten är 86 sidor.

finnes i Teokritos' tionde idyll, där det heter, att »icke blott Pluto är blind, utan äfven Eros». Det är således först från tredje århundradet före Kristus. Ett dylikt yttrande finnes ock hos Catullus. Men först hos en latinsk skald från andra århundradet efter Kristus finnes orsaken angifven. Det är hos en för öfrigt obekant skald och mimförfattare Marullus. I ett epigram om Cupido säger han:

Quæ sors eripuit lucem? immoderata libido.

(Säg, hvilket öde har bländat hans blick? Otyglade lustar.)

Häraf tyckes framgå, att fabeln om Kärleken och Dårskapen vid denna tid ej var allmänt bekant; och troligen framgår häraf äfven, att den ej ännu var skapad; ty under en tid som den alexandrinska och senromerska skulle den väckt uppmärksamhet och allmän förtjusning.

Isak Fehr.

Literaturhistoriska anteckningar

af

Karl Warburg.

I: Om författarskapet till vår äldsta roman.

Det vanliga svaret på frågan, hvem som är Sveriges förste romanförfattare, lyder ju, att detta är *Jakob Henrik Mörck*, författaren till »Adalrik och Göthilda». Det är icke min mening att bestrida detta faktum, men endast att påpeka, att man bör låta Mörck dela lagern med en annan författare, som, enligt allt att döma, hade en väsendtlig andel i tillkomsten af denna roman. Denne andre var *Anders Törngren*, hvilken ock hos samtiden gällde såsom bokens ene upphofsman.

Efterverlden har emellertid icke stort bekymrat sig om honom. När *Wilcke* i sitt äreminne öfver Mörck (intaget i Vetenskapsakademiens handlingar) skall beröra Adalrik och Göthilda, så skjuter han på följande sätt Törngren åt sidan:

»Sjelfva arbetet utgafs åren 1742 och 1743 i tvänne delar och Böckerna, hvaruti det deltes, afväntades af publicum med den otålighet, som noggrannt gaf til känna, at Auctoren til slut och altid (!?) skulle behålla läsare. *Jag bör därvid ej förtiga, at en vår Mörcks vän, vid namn Törngren, skal i början något bidragit til Adalrik; dess namn står ock jämte Mörcks under Dedicationen; förmodeligen har dess åtgärd endast ankommit på förlag eller någon annan dylik.»*

Någon stark hemul för att anse Törngren såsom blott »förläggare» lemnar uppenbart icke detta Wilckes sväfvande yttrande. Men af

hans »förmodeligen» har *Hammarsköld* skapat ett fullt assertoriskt påstående, i det han — utan att låtsa om något medarbetarskap — endast säger att »en vän Törngren förskjutit tryckningskostnaden».

Atterbom följer Hammarsköld i spåren (anmärker dock att äfven Törngren undertecknat dedikationen). *Palmblad* (i Biogr. Lex.), *Wieselgren, Malmström* m. fl. författare nämna endast Mörck. I sitt arbete om »vår prosadikt under frihetstiden» yttrar *Eichhorn:*

»Bokens förläggare var en författarens vän Törngren, som äfven undertecknat dedikationen och sjelf vitterlekare i början gällde för Mörcks medarbetare, ehuru denne, som han blygsamt yttrar i Innehållet, dervid haft största arbetet».

Det synes mig emellertid, som om man på allt för lösa grunder — blott en mycket sväfvande »förmodan» hos en äreminnesförfattare, som naturligtvis ville utmåla *sin* hjälte så betydelsefull som möjligt — ställt Anders Törngrens medarbetarskap i skuggan eller rent af ignorerat detta. Mina skäl för att antaga, att ett sådant medarbetarskap faktiskt ägt rum, äro följande:

1:o. I Gustaf Benzelstiernas censorsjournal, som finnes i manuskript å Kongl. Biblioteket, läses en anteckning för 27 Augusti 1742, så lydande:

»N:o 671, Adalrik och Göthildas äfventyr. Pro virtute & patria. Första boken. Mig tillstäldt af hr *Törngren*, informator hos secret. Bierchenius, som sade sig jämte en annan vara dertil author. Sade sig ämna utgifva efterhanden 16 böcker af detta wärck, men nu wela til begynnelse låta utgå denna första. Auctor secundus hujis operis: *Jacob Mörck studiosus.*»

Sedermera aflemnades den 5 Febr. 1743 andra, den 15 Febr. tredje, den 18 April fjärde, 18 Maj femte, 30 Juni sjette, 8 Aug. sjunde, 15 Sept. åttonde, 30 Nov. nionde; vidare i Februari 1744 tionde och elfte, den 24 Mars tolfte, den 13 April trettonde och den 1 Juni 1744 »slutet af Adalrik och Göthildas äfventyr».

Dagen innan »slutet» aflemnades eller den 31 Maj 1744 antecknar censor, att andra delen af den asiatiske Banise blifvit honom tillställd af boktryckaren Salvius samt säger att »denna senare delen är öfversatt af *herr Törngren, author till Adalrik och Göthilda*».

Törngren gällde alltså inför censorn från början till slut såsom ene författaren, ja hufvudförfattaren af Adalrik.

Så yttrar censor ock i sitt »imprimatur»:

»Förutan det att wärcket är på wårt språk det första af sin art, som förtienar at komma i liuset kan man ock ej undgå att lämna *Uphofsmännerne* ett wälförtient loford» etc.

Man märke pluralen!

2:o. Dedikationen af första delen (till Adolf Fredrik) är undertecknad »*Anders Törngren, Jacob Mörck*».

Dedikationen af andra delen (till Lovisa Ulrika) har motsatta ordningen: *Jacob Mörck, Anders Törngren.*

(Skulle detta månne antyda olika inflytanden, så att T. haft största andelen i förra, Mörck i senare bandet?)

3:o. I företalet till den benägne läsaren säges uttryckligen: *Två äro vi, som lagt handen härvid. Den ena har lättat den andras möda; Vinna vi din ynnest, så lärer den väl vara tilräckelig för tvenne. I annor händelse få vi beklaga hvarannan den olyckan vi haft at misshaga dig i det, som vi ärnat til ditt nöje. Så skal bördan blifva lättare.*

Starkare yttre skäl för att antaga en förf. äga del i ett arbete än de, som här föreligga för Törngren, torde vara svåra att uppvisa.

Tilläggas må, att andra upplagan (1786, tryckt i Västerås) icke uppgifver någondera af författarne utan är utgifven anonymt.

Huru de samarbetat och hvem som haft största andelen i arbetets planläggning eller utförande, torde nu vara omöjligt att utreda. Sedan Mörck blifvit kyrkoherde och förberedde sin »Tekla», utgaf han ett »Innehåll och Register» till Adalrik och Göthilda, i hvilket han — om »blygsamt» eller icke må lemnas därhän — säger: »At hielpa och lätta ditt minne lämnas dig här ett Innehåll och Register öfver Adalriks och Göthildas äfventyr af de händer, som derwid haft största arbetet». Ifall nu »derwid» åsyftar själfva romanen och icke »innehållet och registret», så skulle man möjligen häraf kunna sluta, att sedan Törngren och Mörck uppgjort planen och tillsammans utarbetat de första böckerna, det drygare arbetet fallit på Mörck. Jag anser mig dock böra påpeka, att stilen i

Thekla icke är alldeles densamma som i »Mörcks mästerstycke», såsom Hammarsköld kallar »Adalrik och Göthilda», i det att Theklas ton är mera predikande, under det att skrifsättet i »Adalrik» ofta påminner om den vid denna tid så moderna »stenstilen».

Det är i öfrigt att märka, att Anders Törngren icke endast nämnes i censors journal såsom författare af denna roman. I Dec. 1742 inlemnar han såsom »auskultant i bergskollegiet» en då af honom författad oration på vers öfver Ulrika Eleonora och den 10 Oktober 1743 »en oration öfver Hans konglig högbet på svensk vers». Ofvan är nämdt att han äfven inlemnat en öfvers. af andra delen af »Asiatiske Banisen». Han var sålunda vid denna tid en icke okänd vitterlekare.

Och då inga giltiga skäl framdragits till bevis för att *icke* antaga *Anders Törngren* såsom medförfattare till Adalrik och Göthilda, då däremot mycket tungt vägande uppgifter finnas som styrka hans författarskap, så torde skäligen hädanefter Mörck med honom få *dela* äran af att vara vår förste romanskriftställare.

* * *

Såsom en liten »biprodukt» till denna undersökning vill jag framhålla förhållandet med öfversättningen af *andra* delen af »Asiatiska Banisen».

Såsom bekant har Mörck äfven antagits vara öfversättare härtill, men detta kan bero på en förväxling, uppkommen genom att såsom öfversättare uppgifvits »förf. till Adalrik och Göthilda» (se ofvan citatet ur censorsjournalen!). Redan Hammarsköld uppger M. såsom den anonyme öfversättaren häraf. Palmblad och Atterbom (till hvilka Malmström sluter sig) omnämna t. o. m. denna andra del såsom vore den original: »Han åtog sig att skrifva fortsättningen till en tysk roman, som sjelfva författaren lemnat ofulländad. Det var den »asiatiska Banisen», hvars andra del han utarbetade», heter det hos Palmblad. Och Atterbom framhåller såsom ett lod i vigtskålen emot hans presterliga befordran, att »han diktat slutet

till den i sjelfva originalet ofullbordade Asiatiska Banisen».[1] Detta »lod» till Mörcks martyrhistoria får emellertid lyftas af, om censorsjournalen har rätt, då den uppger Törngren såsom öfversättaren.

II: Lidneriana.

Till hvad som i tredje årgångens meddelades om Lidner af H. W. tillåter jag mig bringa några tillägg.

a) Från gymnasietiden.

I Göteborgstidningen »Hvad nytt, Hvad nytt?» för år 1773 läses den 5 Maj följande notis:

»*Hvad nytt i staden?*

Ett litet krig, stilladt och börjadt inom få stunder, war härom dagen å färde mellan några Gymnasister och Lärgossar; och skola de senare wållat uptåget. Gymnasisten Lundblad hotar, som en ny Lycambes, med et latinsk Epigramme; och *unge Liedner med et litet Sagobrott;* Om läsaren ej misstycker, wil jag införa Witterleken hel och hållen.»

Tidningen meddelar först Lundblads[2] fyra rader på latin och därefter följande sagobrott af Liedner.

Kom, Skald-Gudinna, kom, med Hjälte-rim förklara
En gruflig Barda-lek som bådar skräck och fara,
Et ämnadt Wapne-brak mot Phoebi lilla hop.
Vulcani dvärgar gå, med larm och smäde-rop:
Se, hvilken wäpnad Här. Tänk, huru den sig swänger,
Med släggor, störar, rep, med påkar, och med stänger.
Men detta segerfält oss ingen heder gör;
Och den som äran skyr, för edra vapen blör.

---

[1] I en not tillägger Atterbom, att »den tyska urskriften öfversattes af en Rosvall, men der den upphörde vidtog Mörck (här likväl anonymt) med en fortsättning, hvari han fullständigt bragte historien till ända.» Detta torde bero på en missuppfattning. Zieglers Asiatische Banise öfversattes af Rosvall. Fortsättningen (af Hamann) öfversattes (enl. censor) af Törngren, och har den svenske öfvers., enligt Hammarsköld, tillagt slutet, då icke händelsen i originalet var fullkomligen tilländabragt.

[2] Lundblad, den bekante latinaren, var då lärjunge vid Göteborgs gymnasium.

Uttrycket »unge Liedner» är så pass familjärt, att det angifver honom såsom varande inom Göteborgs vittra kretsar välkänd redan under gymnasietiden. Kort tid härefter — den 29 Maj 1773 — läses i samma blad följande not till ett poem: »Då barnen lalla till Gustafs heder, är ej underligt, at wår ungdom gör äfven sitt bästa. Det är gymnasisten, B. Liedner, som här lyckönskar vår nye Orator till hållet åminnelsetal af kongliga kröningen.»

Poemet självt är icke af större betydelse.

Till samma tidning meddelar Liedner ett halfår senare, den 5 Oktober, följande

Ode öfwer den Fjerde store Böne-Dagen 1773.

Nu fins ej mera hjelp: et sorgfult Swea tänkte,
Då missvext, hunger, nöd, Des krafter tömde ut;
Dock åter efter moln wår lyckos-sol framblänkte
Och töcknen dystra natt har hunnet til sit slut.
Den hand som danat alt, wil ej sitt werk förglömma,
Hwad oss omöjligt syns? uti Sin kärleks-gömma
Wår hulda Fader bär.

Fall, Swea, ned i dag för Högsta Majestätet!
Sjung Honom lof och pris! Ack, Swea, det är Du:
Dig har Han nåd betedt! Dig har han ej förgätet
Se ifrån Arilds-tid och intil detta nu
Då almän hungers-nöd och gruflig farsot rasa,
När alting båda straff, och när Naturen fasa,
Naturens HErre halp.

Här kärlek til et stoft, o Gud, Dit hjerta twingat,
At wisa huru mild och kärleks-rik Du är,
Och har igenom skyn wår Drotnings bön sig swingat:
Så tro wi, at Du nu detsamma hjerta bär:
At Du wår framtid wil från hämnde-domar fria:
Så wist som Du oss gedt Kung Gustaf och Sofia,
Til teken af din nåd.

Kom, nya Swerge kom, at tälga nya tider!
Följ Gustafs trogna röst, som ropar lof och pris:
Sjung glad Haleluja! Från bergen solen skrider!
Kom låt oss stifta här et jordiskt Paradis:
Wår sällhet grönskar nu, man skall vår lycka prisa!
O tid, med snabbhet far, jag wil mit hjerta wisa
För Kung och Fosterland.

B. Liedner».

b) **Lidner i Lund**.

Till hvad Ljunggren härom meddelat (i smärre skrifter III) kunna vi ur ofvannämnda källa foga ytterligare några upplysningar.

Under Lidners namn på titelbladet af hans disputation läses M. S. L. E. Palmblad och Atterbom tyda detta såsom »Membrum Societ. Liter. Elegant. d. v. s. Ledamot af Vitterhetssällskapet i Göteborg». Ljunggren drar emellertid den slutsatsen af de lyckönskningar, som äro vidfogade Lidners disputation, att dessa initialer åsyfta något vitterhetssällskap bland studenterne i Lund. En af gratulanterna tecknar sig *C. M. E.* och kallar sig »En Vitterhetssällskapets ordenssyster», men Ljunggren framkastar den förmodan, att sannolikt benämningen »syster» är ett studentskämt och att C. M. E. sålunda icke torde vara ett fruntimmer utan någon student. Emellertid är det verkligen en ung dam. Hvem C. M. E. var, framgår nämligen af följande poem, intaget i »Hvad nytt?» n:o 250 för den 14 Oktober 1774, alltså 1 ½ månad före disputationslyckönskningen.

»Til Fröken *Carolina M. Ehrenpohl*, då henne lemnades Stjernan från Witterhets-Sällskapet i Upsala, hwars Ordens-Syster hon blef,

af

Herr Liedner.

Wi, som i Olympen skina,
Helsa dig, wår Carolina!
Jag, Apollo, Snillens skygd,
Denna Stjernan åt dig skänker,
Du som stjernan i Din bygd,
För din samtid präktigt blänker.

Detta teken skal dig twinga
At Dig öfwer hopen swinga,
Och förkunna *Gustafs* lof:
Hjeltens pris af dig må föras
Så at i *Lovisas* Hof
Eko af din sång kan höras.

Zenobie den röst behagar,
Hvilken lyder språkets lagar:
Och beundrar Ärans Son
Blif min Amazon, den djerfwa
Som går fram till Dygdens Thron,
Och där offrar åt Minerva.

Apollo.»

Carolina Maria Ehrenpohl var född 1749, alltså nu 25 år, blef gift med C. G. Sparre och dog 1826. Sannolikt gifver oss titeln till detta poem också tolkningen af *M. S. L. E.* under Lidners namn på disputationen. »Membrum Societat. Litterar. Elegant» torde nämligen åsyfta ledamotskap af »vitterhetssällskapet i Upsala», hvaraf ju fröken Ehrenpohl blef »ordenssyster».

Om icke *Upsala* är tryckfel för *Lund*, hvilket ej är anledning att tro, så kan det antagas, att Lidner varit ledamot af Upsala-filialen af Utile dulci (»Apollini Sacra»). Detta kunde möjligen anses gifva stöd åt enkans uppgift att han under sina ungdomsår studerat i Upsala. Emellertid har jag *icke*, då jag, för utgifvandet af historiska anteckningar om Göteborgs Nation i Upsala, genomgick denna nations matrikel, där påträffat hans namn.

Af föregående framgår också, att Lidner redan före år 1775, då Lunds Veckoblad började, hade uppträdt som skald inför en större allmänhet.

Slutligen vill jag nämna, att Lidners disputation om de nyaste revolutionerna i Europa och deras orsaker, hvilken lärer varit författad af Lagerbring, refereras i tidningen Göteborgs Allehanda för 1774 såsom vore den af Lidner.

c) Lidner i Rostock.

Har Lidner farit till Rostock och där blifvit magister? spörjer *H. W.* i sin uppsats och betviflar i någon mån allvaret i den hemul som härför finnes: nämligen den skämtsamma strofen i tiggarbrefvet till fru Schröderheim:

»Här träder fram ett långt register,
en kanske okänd rimmets son
Som ifrån Rostock är magister
Och sekreterare i mån».

En något bättre hemul kan jag dock anföra. I en förteckning på *»hitkomne resande»*, intagen i *Stockholmsposten* för den *10 April 1779*, nämnes bland de dagen förut anlände »Magister *Liednes* (tydligen tryckfel för *Liedner*) *från Råstock*, boende på källaren Stiernan».

Smärre meddelanden.

1.

Mysterium Resurrectionis.

Bland de knapphändiga underrättelser vi ega om mysterier, dem medeltiden såg uppföras i vårt land, torde nedanstående förtjena någon uppmärksamhet.

I en skrifvelse från presten Hans Jacobi i Söderköping till sin broder, riksföreståndaren Svante Stures kapellan Peter Jacobi, daterad 1506,[1] säger denne bl. a.: »Jemväl sänder jag eder *ludum resurrectionis*, som jag med största svårighet anskaffat; hade ej skolrektorn genom sin försorg låtit mig få den, hade det ej lyckats mig.» Brefvet, som i original förvaras i danska och i afskrift å svenska riksarkivet (Sture-brefven), är affattadt på latin, hvarföre man ej kan afgöra huruvida mysteriet i fråga varit skrifvet på detta språk eller möjligen en svensk öfversättning.[2] Det förra synes sannolikast. Utan tvifvel har detta mysterium, som i brefvet blifvit kalladt ludus, uppförts af lärare och lärjungar vid Söderköpings skola. Näst passionsmysterierna var uppståndelsens det allmännast spelade i Tyskland och Frankrike, hvarföre man ock haft god anledning att antaga, att detsamma äfven tillhört vårt lands medeltidslitteratur till dess nu fullkomlig visshet derom erhållits.

S—e.

[1] »Die annunciationis incarnationis Christi» = 25 Mars,

[2] »Item mitto vobis ludum resurrectionis, cum difficultate permaxima illum habere potui a domino occupatore et nisi fuisset rector scolarium per cautelam subtilem fecit ipsum transumere, alias non habuissem.»

2.

Columbi Ordeskötsel.

Vid ett besök i Stockholm sistlidne vinter fäste herr bibliotekarien Wieselgren min uppmärksamhet på en i Kongl. biblioteket befintlig handskrift i kvart *(K.)* af *Columbi Ordeskötsel*, hvilken ej varit bekant för dem, som nyligen i svenska literatursällskapet utgifvit och behandlat detta arbete. Afskriften synes vara gjord strax efter 1689, ty på bakre pärmen finnes följande anteckning: »2 dhr — 12 öre för boken oskrefwen, Holmiæ 1689 in 8:bri». *K* har tillhört den lärde domprosten Petrus Tillæus[1], att döma däraf att detta namn finnes med den tidens stil skrifvet på främre pärmen. Om sina därpå följande öden lämnar oss *K* i okunnighet, tills den från skalden Klas Johan Livijus samling kom till Kongl. biblioteket 1844.

Handskriften A i Nordinska samlingen är enligt Jacob Troilius från år 1711[2], således är *K* säkerligen den älsta kända handskrift af Columbi ordeskötsel. Denna handskrift innehåller:

1) »En Svensk Orde-Skötsel angående Bokstäfwer, Ord ok Ordesätt. utkastat af Samuel Columbus» (med modern hand:) »1678». 156 sidd.

2) Början af ett poem: »Jag siunger om en Kung, en oförskräcktan Hielte». 6 strofer (alldeles samma som n:o 2 i A — t. o. m. samma ord öfverstrukna och samma ord tillsatta öfver raden i båda).

3) En naturhistorisk uppsats på latin, hufvudsakligen angående klimatologiska förhållanden o. d. i Sverge, med marginalrubrik: »Natura omnium benigna mater». 6 sidd. fragm. (alldeles samma som A n:o 1). På näst föregående sida, hvilken för öfrigt är tom, står nederst: »Itinerarium comitis de Brienne per Sueciam et Lapponiam. Des contes de Lapplandia».

---

[1] Petrus Georgii Tillæus, teol. doktor, domprost i Västerås, f. 1663, † 1744. Jmfr Munktell I. 83.

[2] Se en Svensk Ordeskötsel etc. utg. af Gust. Stjernström och Adolf Noreen, sid. III. Citeras: Col.

4) En uppsats om Stockholms blodbad, som börjar: »Christiern den andre blef 1520 antagen till Swea-konung, med desse wilkor:» 10 sidd. (alldeles samma som A n:r 4).

5) »Relation om Liungbygårdh, des Horn och Pipa» med blyertsteckning af hornet och pipan.[1] 56 sidd.

6) »Relation om Näfwe-Tåget, som sig tildragit åhr 1598, in Septembri». 11 sidd. fragm.

Således innehåller *K* uppsatserna 1—4 gemensamma med A, blott i annan ordning; *A* 5 saknas i *K*, däremot äro *K* 5, 6 ej kända från någon annan Columbushandskrift. 1—4 äro skrifna af samma hand; 5 och 6 synas vara af två anda skrifvare. *A* är skrifven med latinska bokstäfver (jmfr Col. s. 3), *K* med en slags modifierad tysk stil. *A* och *K* äro säkerligen afskrifter efter samma original, ty de äro hvarandra fullkomligt lika, så när som på en eller annan mindre ortografisk afvikelse eller ett eller annat uteglömdt ord. Båda ha så godt som alldeles samma anmärkningar och rubriker i marginalen. På ett ställe har *K* en marginalanmärkning, hvilken i A af en annan (Troilii)[2] hand blifvit införd i texten på sin rätta plats (sist på en sida); detta har sannolikt varit en marginalanmärkning i originalet, hvilken sedan som vanligt behållits såsom sådan i *K*, men uteglömts af *A:s* afskrifvare.

Ett och annat dylikt exempel kunde ytterligare påpekas. — Alldeles samma ord äro merendels understrukna i båda handskrifterna. — På ett ställe i båda »nåssånär» med flere dylika fall.
någo
Förkortningen *m̄* för *mm* förekommer i allmänhet på samma ställen i båda. Båda ha på ett ställe samma ord olika stafvadt på samma rad: »hem-ool» och »Svenska ohl». Col. s. 8 *konstnärarne* motsvaras i båda af *konsterne* med däröfver skrifvet *närarne*. Sålunda äro alltid i båda handskrifterna samma ord rättade, och på samma

[1] Af denna uppsats, som är undertecknad: »Scriptum på Liungbygårdh d. 11 Febr. A:o 1692. W. J. Coijet» (Wilhelm Julius Coijet, Friherre till Ljungby etc. f. 1647, † 1709. Se Anrep), skulle man vara benägen att draga den slutsaten, att uppsatserna 1—4 vore skrifna mellan 1689 och 1692; men denna »Relation om Liungbygårdh» finnes på flera ställen afskrifven med alldeles samma datum, årtal och namnunderskrift. Den bevisar således ingenting i detta afseende.

[2] Om Troilii andel i *A* se Col. s. I.

sätt i båda, så att eget nog både det öfverstrukna och det senare ditskrifna ordet finnas — allt likheter som ej kunna förklaras annat än genom ofantligt trogna afskrifter af samma original. Då ändringar förekomma i *A* utan motsvarighet i *K*, äro de alltid sådana, att de bringa A till fullständig öfverensstämmelse med K, och ha således utan tvifvel tillkommit genom Troilii kollationering af den förstnämda handskriften.

Vid kapitlet »Om Främmande Ord, som ha fått insteg i Swånskan» fins i K i margen: »De främmande ord, som icke äre meer främmande, behollas, de andra förwijsas Landet» — saknas i A.

Den i Col. s. 44 föreslagna nya bokstafven för *å*-ljudet i t. ex. kål carbo finnes i margen i K: ô. Sid. 44[14] i Col. står: »ok skrifwa *Kohl* eller *Köl*»; i *K* står; »Kôl eller Kôl». För resten har också A här »Kôl», ej såsom Col. »Kől».

Under det att *A* är skrifven i ett oafbrutet sammanhang, förekomma däremot i *K* esomoftast större eller mindre tomrum lämnade i texten. Detta tyckes vara ett stöd för utgifvarnes förmodan, att Columbi original endast var ett utkast eller ett slags annotationsbok; denna skulle då ha så troget afskrifvits i *K*, att t. o. m. originalets tomrum bibehållits. För denna förmodan talar äfven det i många afseenden förvirrade och meningslösa innehållet i slutet, hvilket också af utgifvarne till en del utelämnats.

K slutar med en strof, som saknas i A.

Aksel Andersson.

3.

Något om O. von Dalins Handskrifter.

Med anledning af noten sid. 61 B:d II af »Samlaren» kan den upplysning nu lemnas, att af Dalins handskrifter fins i Upsala bibliotek:

1. O. v. Dalins Excerpter till Sv. R. Hist. intill Kon. Karl XI (ryggtitel). E. 87 Fol., med en, enligt anteckning på första bladet, af Olof von Dalin egenhändigt tecknad

Hafvet och det Caspiska in til Nordsiön och Hwita Hafwet. Dess Norra och Wästra Landsändar eller wår Stora Scandiska öö med alla sina Holmar kallades *Manhem* eller Den sidländta och kringflutna delen: dess östra kallades *Godhem* eller *Göters* och *Scyters* första Hem, hwarifrån de kommit watu-wägen til wår Skandiska Bygd.

Man har ej tagit *Sweriges* äldsta skapnad, då landet stod ännu mycket mer under watten, utan så mycket som kan tiena til rättelse i denna första Del af wår Historia.»

På tre ställen i boken finnas handskrifna titelblad af annat papper med påskrift af annan hand:

»Charta öfver gamla och stora Sverige, eller Schythiod hin Mikla, egenhändigt tecknad af Olof von Dalin.»

»Olof von Dalins egenhändiga utdrag af nedannämda tryckta Arbeten, det mästa angående Svenska Historien efter år 1611.»

»O. von Dalins egenhändiga antechningar mäst rörande Svenska historien efter Carl XI:s död år 1611 och utdrag af nedannämda ännu otrychta handlingar i detta ämne.»

2. Dalin, Svea Rikes Historia. II, III (ryggtitel). E. 88 Fol.

I boken är antecknadt: »concepter af Dalins Historie, köpte af mig på auction. J. C. Bökman».[1] Ini detta band finnas 2 handskrifna titelblad af samma papper och med samma hand som i föregående band:

»Olof von Dalins egenhändiga första concept till Svenska Historiens 3:dje Dels 2:dra Band från och med 14 Cap. 23 § till och med 21 Cap. 39 § eller p. 352—647, jämte det ark, hvarpå Dalin med 22:a Cap. ämnade börja Gust. Ad:s historia.»

»O. von Dalins egenhändigt skrifna Register öfver Svenska Historiens 3:dje Dels 1:a och 2:a Band, eller från 1521 til 1611 — Ej tryckt.»

3. Ol. von Dalins MSS Autographa 1751—1763 (ryggtitel) V. 44 4:o.

[1] Som bekant var B. Dalins halfbror.

»Charta öfver *Gamla* och *Stora Swerige*, som fordom kallades *Sithiod* eller *Scythiod* hin *Mikla*, altifrån Swarta Innehåller dikter, skämtsamma tal och uppsatser m. m.

4. O. Dalins verser (ryggtitel). V. 45 4:o.

Inuti i början antecknadt: »Olof Dalins verser och flere strödda arbeten. Köpt ur grefl. Piperska samlingen på Engsö. — Stjerneld.»

Innehåller skrifter från 1736 till in på 1740-talet. Ungefär en tredjedel af bandets innehåll är utrifvet och på sista pärmen står antecknadt, dock utan underskrift:

»Dätta ref jag ut, för att uti den farliga tiden det icke måtte blifva qvar till en olycka för wår ärliga Dalin.»

5. I Nordinska samlingen: Ett band »Litt Hum. Svec. Ol. v. Dalin. Vers och Prosa» (ryggtitel, ännu ej numrer.), 4:o.

Innehållet synes mäst vara afskrifter.

Dessutom omnämnes i »Svenska Slott. Engsö, utg. af C. A. Klingspor och B. Schlegel.» Sthlm 1877 s. LXX:

»*Engsöana*, så kallat, eller en samling af hvarjehanda af salig Hofcanzelären Oluff von Dalin ifrån 1738 till och med 1750, skrifvit under dess vistande på Engsö gård i Westmanland; skinband.»

Utan tvifvel är denna samling af Dalin egenhändig.

Gust. Stjernström.

Frågor.

Undertecknad, som för tillfället är sysselsatt med ett litet arbete öfver en af »Johan Salberg»[1] författad »Grammatica Svetica» på svenska, hvilken fins i handskrift i Upsala universitets biblioteks Nordinska samling, skulle vara mycket tacksam, om

[1]) Lämnade akademien 1663 (kan likväl ej anträffas i matrikeln), sedan extraordinarie i åtskilliga verk, därefter klädkamrer till 1688 och slutligen kimröksfabrikant på kongl. Djurgården.

han kunde få någon upplysning om den fortsättning af handskriften, som saknas här, eller om någon tilläfventyrs befintlig afskrift af hela arbetet. Företalet är undertecknadt 1696. Handskriften är i folio och defekt fr. o. m. sid. 251. Den slutar midt i verbalböjningen i en afdelning som kallas »Etymologia». Utom slutet på denna afdelning saknas hela »Syntaxis». Alla sidor äro ofvantill försedda med rubrik och sifferpaginering, nedantill dessutom i regeln med bokstafspaginering.

Af samme förf. finnes i handskrift, likaledes defekt, ett »Lexicon Svetizans», en ordbok öfver främmande ord i svenska språket.

Upplysningar om någotdera af dessa arbeten, liksom om förf:s person (och i synnerhet landsmanskap), mottagas med största tacksamhet af

Aksel Andersson
e. o. biblioteksamanuens.
Uppsala

Literaturhistorisk Bibliografi.

III.

1882.

(Upprättad af GUST. STJERNSTRÖM.)

---

205. **Årskatalog för svenska bokhandeln 1881.** 69 s. 8:o. Sthlm, Svenska bokförläggarföreningen. 0,75.

206. **Finsk tidskrifts bok-katalog för år 1881.** Fjerde årg. 50 s. 8:o.
Bihang till Finsk Tidskr. utg. af *C. G. Estlander.* 1882.

207. **Svenskt Boklexikon.** Åren 1830—1865. Af *Hjalmar Linnström.* Förra delen, hft. 47—60 s. 737—960. Senare delen, hft. 1, 2, 32 s. 4:o. Sthlm, *Linnström,* à 1 Kr.

208. **Förteckning öfver svenska upplagor af Bibeln, Nya Testamentet och Konung Davids Psaltare, utgifna från äldre tider till år 1811.** Upprättad af *P. J. Häggman.* (Ny uppl. af *N. E[skilsson]*). 20 s. 8:o. Upsala (Sthlm, *Klemmings* Antiqv.). 1 Kr.

209. **Ur en antecknares samlingar.** [Af *G. E. Klemming*]. Ny uppl. s. 193—297. 8:o. Upsala 1882.

210. **Nyutkomna böcker.** (Bibliografiskt bihang till Nord. Tidskrift, utg. af Letterstedtska föreningen 1882.) 47 s. 8:o.

211. **Meddelanden från svenska riksarkivet.** Af *R. M. Bowallius* VI. s. 133—96. 8:o. Sthlm, P. A. Norstedt & Söner. 1 Kr.

212. **Arkivväsendet i Norden.** Af *B.*
Hist. Tidskr., utg. af Sv. hist. Föreningen, 1882, s. 171—78.

213. **Handskriftförteckningar** utgifna af Svenska historiska Föreningen. 1. Förteckning på handskriftsamlingen å Espelunda. [Uppr. af *V. Kôersner.*] 12 s. 8:o. Sthlm.
Bihang till Hist. Tidskr. utg. af Sv. hist. Föreningen. 1882.

214. **Förteckning på handskrifter i Vesterås allmänna läroverks bibliotek.** [Af *V. Molér.*] 19 s. 4:o. Vesterås, 1882.
I. Läroverksprogr. fr. Vesterås, för år 1881.

215. **Förteckning öfver Upsala universitetsbiblioteks handskrifter rörande svenska språket.** (Från midten af 1600- till midten af 1700-talet.) Upprättad af *E. H. Lind.*
»Samlaren», III. s. 47—63.

216. **Några anteckningar om den Westinska handskriftsamlingen i Upsala universitetsbibliotek.** Af *Eugène Lewenhaupt.*
»Samlaren». III. s. 5—16.

217. **Bibliografi 1881.** Upprättad af *Carl Silfverstolpe.* s. 13—22.
Bihang till Hist. Tidskr., utg. af Svenska hist. Föreningen 1882.

218. **Förteckning öfver skrifter och uppsatser rörande de nordiska språken, hvilka utkommit 1881,** upprättad af *Gust. Stjernström.*
Arkiv för Nord. Fil. I. Chra, 8:o. s. 81—109.

219. **Literaturhistorisk bibliografi.** II, 1881. (Upprättad af *Gust. Stjernström.*)
Tillägg till »Samlaren» 1882, s. 15—21.

220. **Uppländska ortbeskrifningar,** (bibliografi). Af *P. J. Lindal.*
Uplands Fornminnesförenings Tidskrift, X. Sthlm, Upsala, *V. Roos*, 1882. s. XCIII—CXXVIII.

221. **Samlaren,** tidskrift utgifven af svenska literatursällskapets arbetsutskott, 2 årg. 1881. 2 hft. s. 65—112 + 15—21. 3 årg. 1882. 1 hft. s. 1—80. Upsala 1882 8:o.

222. **Svenska autografsällskapets tidskrift** N:o 4, Juni 1882. [Utg. af *C. Eichhorn.*] s. 69—92, 8:o Sthlm, (Fritze).

223. **Nordisk Familjebok.** Konversationslexikon och realencyklopedi. V: 4 — VI: 6. Sthlm, à 1 Kr. Se n:o 95, 150.

224. **Om Tégner** vid hundraårsfesten till hans minne d. 13 Nov. 1882. Tal i carolinska universitetets aula af *Albert Lysander.* 32 s. 8:o. Lund, Gleerup. 0,50.

225. **Till Tegnérs-jubileet.** Af *C. R. N[yblom].*
Nord. Tidskrift utg. af Letterstedtska Föreningen 1882, s. 517—27.

226. **Ur Esaias Tegnérs papper.** Urval af Samtidas bref till Esaias Tegnér. [Utg. af *Elof Tegnér*] XVI + 525, s. 8:o 7 pl. Sthlm, F. & G. Beijer. 7,50 Kr.

227. **Vid minnesfesten på Rämen öfver Esaias Tegnér** d. 13 Nov. 1882. Tal hållet i Rämens kyrka af *J. Nordenson.* 13 s. 8:o. Sthlm; ej i bokh.

228. **E. Tegnér.**
Ny Illustr. Tidning 1882 N:o 45.

229. **Till Tegnérs Minne.** Af *Hellen Lindgren.*
Finsk Tidskr. 1882. T. XIII s. 317—332.

230. **Esaias Tegnér och läseriet i Småland.** Tvenne hittills otryckta aktstycken.
Kal. Svea 1883, Sthlm 1882, s. 42—56.

231. **Bernhard von Beskow om Tegnér** m. fl. uttalanden i bref till landshöfdingen frih. Fr. Ridderstolpe.
Ur dagens krönika 1882, h. 3, 4, s. 78—87.

232. **Esaias Tegnér,** født 13 November 1782, død 2 November 1846. Af *A. J. Utheim.*
I »Ny Illustreret Tidende» Kristiania 12, 19, 26 Nov., 3 Dec. 1882.

233. **Esaias Tegnér.** Til Hundredaarsdagen efter hans Fødsel. Af *Fr. Winkel Horn.*
Illustreret Tidende N:o 1207 $^{12}/_{11}$ 1882.

234. **Esaias Tegnér.** Af *Otto Borchsenius.*
Ude og Hjemme N:o 267 $^{12}/_{11}$ 1882.

235. **Esaias Tegnér.** Sein Leben und Dichten mit einer Blütenkranz aus seinen lyrischen Gedichten. Festgabe zu dem hundertjährigen Jubiläum des Dichters der Frithiofs sage von *Eug. Peschier.* Lahr, Schauenburg 1882. 110 s. 8:o. 1,50 mk.
Se Nord. Tidskr. 1882, s. 517 (Nyblom).

236. **Zum 100-jährigen Jubiläum des Dichters der Frithiofssage, Esaias Tegnér.** Von *Eug. Peschier.*
Illustrirte Zeitung, Red. v. F. Metsch 1882 N:o 2054.

237. **Esaias Tegnér.** Von *Paulin Schantz.*
Europa. Red. v. H. Kleinsteuber 1882, N:o 43, 44.

238. **Esaias Tegnér.** Zu seinem hundertsten Geburtstag von *Max Vogler.*
Magazin für die Literatur des In- und Auslandes. 1882 N:o 46.

239. **Ein nordisches Dichter-Jubiläum.** Von *Rob. König.*
Daheim, herausg. v. R. König u. Th. H. Pantenius. 19 Jahrg. N:o 6.

240. **Esaias Tegnér,** zum hundertsten Geburtstag des Dichters.
Ueber Land und Meer, 25 Jahrg. N:o 7.

241. **Fredrik Wilhelm Scholander.** Af *C. R. N[yblom].*
Ny Sv. Tidskr. 1882 s. 39—63.

242. **Gregorius Borastus.** Af *H. W[ieselgren].*
Hist. Tidskr., utg. af Sv. hist. Föreningen 1882, s. 149—58.

243. **Erik Laxman, hans lefnad, resor, forskningar och brefvexling.** Med 3 kartor af *W. Lagus.* IX + 331 + 146 s. 8:o. Hfrs 1880.
»Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk», h. 34.

244. **Ett bidrag till Israel Holmströms monografi.** Af *G. Frunck.*
»Samlaren» II 1881, s. 65—106.

245. **Minnesteckning öfver biskopen i Vesterås d:r Gustaf Nibelius.** Af *I. W. Sjöqvist.* 127 s. 8:o. Vesterås, C. M. Sjöberg. 1,25.

246. **Karl August Grevesmöhler.** Karaktärsbild från en upprörd tid. Af *Otto Sjögren,* 108 s. 8:o. 1 Portr. Sthlm, J. Seligmann & C:o. 1,25.
Anm. i Finsk Tidskr. 1882 T. XIII, s. 449—51 (M. G. Schybergson); i Ny sv. Tidskr. 1882, s. 355—57 (-l.-n.)

247. **Minne af riksrådet grefve Anders Johan von Höpken** af *L. De Geer.*
Svenska Akademiens handlingar 57 del, Sthlm 1882, P. A. Norstedt & Söner, s. 243—458.

248. **Episoder ur Fr. Crusenstolpes lif.** Derjemte en runa på hans grift.
Ur dagens krönika 1882, h. 3, 4, s. 113—54.

249. **Euphrosyne.** En litteraturhistorisk studie, I. Ak. afh. Af *E. Runnqvist.* 52 s. 4:o. Norrköping, ej i bokh.

250. **Lefnadsteckning öfver Lorenzo Hammarsköld.** Af *Börje Norling.*
I Valda humoristiska och poetiska skrifter af Lorenzo Hammarsköld utg. af B. Norling, Sthlm, J. Falk. s. 1—34.

251. **Minnen af tonskalden A. F. Lindblad,** af *C. R. Nyblom.*
Sv. Akademiens handlingar, 57 del. Sthlm, P. A. Norstedt & Söner, s. 17—184. Separ. 168 s. 8:o. Anm. i Finska Tidskr. T. XIII 1882, s. 291, 292 (R v. W.)

252. **Otto Lindblad och hans sångare 1840—46.** Biografiska anteckningar af *G. A. Feuk,* 107 s. 8:o. Lund, Ph. Lindstedt. 1,50.

253. **Biografiska anteckningar om Johan Ludvig Runeberg.** I. Runebergs barna- och skolår. Af *J. E. Strömborg* 99 s. Hfors, Edlund. 1 mk 25 penni.

254. **Stamtafla öfver slägten Runeberg.** Af *R. A. Renvall.* 1 bl. patentfol. Hfors, Edlund. 50 penni.

255. **Medaljonger och statyetter.** Drag ur vår vittra, konstnärliga och politiska verld. Af *J. M. Crusenstolpe.* 568 s. 8:o. Sthlm, Alb. Bonnier. 3,50.

256. **Svenskt biografiskt lexikon.** Ny följd, IX, 268 s. 8:o. Sthlm, F. & G. Beijer. 3 Kr.

257. **Svenska slägtboken.** af. *G. Anrep.* III: 4 (slut-h.) s. 382—541, 8:o. Sthlm, Z. Hæggström. 6 Kr.

258. **Gamla Wislanda slägtens historiska anor,** upptecknade af ättlingar. Tryckt såsom manuskript. (Bihang till »Wieselska slägtregistret. Anteckningar af Joh. P. Nyberg» Göteborg 1873). [Utg. af *V. Granlund*], 7 s. 8:o, 14 tabeller. Warberg, J. P. Nyberg. 1 Kr.

259. **Småländska nationen i Lund.** Biografiska och genealogiska anteckningar. Af *A. H. Lundin.* Utg. af Smålands nation. 420 + 33 s. 8:o. Lund, Gleerupska Universitetsbokh. 6,50.
Anm. i Ny sv. Tidskr. 1882, s. 527—30, (F. B[ranne]).

260. **Stockholms i Upsala studerande nations medlemmar 1880—1881.** Biografiska anteckningar af *C. Blackstadius.* 205 s. 8:o. Upsala, Utgifvaren. 3 Kr.

261. **Det danske Statsraad 1880—1881.** Biografiska data. Af *W. Swalin.* Sthlm, Förf. Kbhvn Gad, 140, s. 8:o. 2 Kr.

262. **Nekrologer** i Ny illustr. Tidn. 1882, öfver *H. W. Longfellow* (N:o 15); *J. Moe* (N:o 17); *O. Strandberg* (N:o 26); *C. W. Linder* (N:o 46).

263. **Dödsrunor** (öfver *H. Raab, A. W. Målm, Hedvig K. B. Almlöf, O. Strandberg, R. Lagerborg*).
Kal. »Svea» 1883. Sthlm, 1882, s. 219—51.

264. **Minnesrunor.** II, *Louise Sundén.* III, *Mina Bäckström* af *C—a.* IV, *Nanna Åsell.* V, *Elisabeth Jerichau-Baumann.*
Tidskrift för Hemmet, 1882 s. 13—18.

265. **Henry Wadsworth Longfellow**, (1867—1882). Af *Hjalmar Edgren.*
Ny Sv. Tidskr. 1882, s. 313—24.

266. **Ole Bull**, af *W Bolin.*
Finsk. Tidskr, 1882, T. XIII, s. 341—46.

267. **Henrik Ibsen.** Ett skaldeporträtt. Af *Valfrid Vasenius.* 344 s. 8:o. Sthlm, J. Seligmann & C:o. 3,50.

268. **Björnson och Ibsen.** Två karakteristiker. Af *G. Brandes.* Bemyndigad öfversättning från författarens manuskript. 160 s. 12:o. Sthlm, Alb. Bonnier. 1,75.

269. **Nya bidrag till H. C. Andersens karaktäristik.**
Ur dagens krönika, 1882, h. 3, 4, s. 97—104.

270. **E. Lönnrot.** Af *R. Tigerstedt.*
Ny Illustr. Tidning 1882, N:o 14.

271. **Holger Drachmann.** Ett skaldeporträtt från hinsidan sundet. Af *A. E. Friedlander.*
Ny Sv. Tidskr, 1882, s. 135—46.

272. **Alfred Tennyson.** Af *Njål.*
Ny Illustr. Tidn. 1882, N:o 9.

273. **Emile Zolas författarskap.** Med särskild anledning af »Bättre slödder», af *C. Björkman.*
Ur dagens krönika 1882, h. 3, 4, s. 13—32.

274. **Alfred de Musset.** Efter Paul de Musset och Paul Lindau. Af *L—e.*
Finsk Tidskr. 1882, T. XIII, s. 414—39.

275. **Victor Balaguer.** A. *W. E. Lidfors.*
Ny Illustr. Tidning 1882, N:o 7.

276. **Svenska akademiens Handlingar,** LVII, 458 s. 8:o. Sthlm, P. A. Norstedt & Söner. 5 Kr.

277. **Ströftåg bland litterära minnen.** [Af *Abr. Bohlin.*]
Nya Dagl. Allehanda, 1881 N:o 165, 69, 171, 73, 77, 183, 85, 88, 89, 193, 201, 205, 212, 228.

278. **Literaturöfversigt Okt. 1881—Sept. 1882.** Af *Frans von Schéele.*
Kalendern Nornan 1883, Sthlm 1882, s. 209—230.

279. **Literaturbref från Finland.** Af *Arvid Hultin.*
Ny Sv. Tidskr. 1882, s. 246—56.

280. **Literaturbref från Norge.** Af *Henrik Jæger.*
Ny Sv. Tidskr. 1882, s. 335—47.

281. **Literaturbref från Danmark.** Af *H. Vodskov.*
Ny Sv. Tidskr. 1882, s. 422—34, 516—20.

282. **Nytt och gammalt i literaturen.** Med exempel ur hr. C. D. af Wirséns författarskap, af *A. Haraldson* (pseudon.)
Ur dagens krönika 1882, h. 3, 4, s. 1—12.

283. **Studier af några nyare diktsamlingar.** I: Dikter af C. D. af Wirsén; Nya dikter af C. D. af Wirsén; svenska akademiens handlingar; inträdestal af C. D. af Wirsén. Af *Esselde.* II: Helene Nyblom. Af *E—n.*
Tidskrift för Hemmet, 1882, s. 129—157, s. 320—31.

284. **Skrifter af Carl Gustaf Tessin,** efter författarens på Åkerö befintliga handskrift utgifna af *G. Frunck.* I. s. 1—80. Upsala, 1882, 8:o.
Inledning sid. 1—8. Ej i bokh.

285. **Fragment af Joh. Gabr. Oxenstjernas dagbok,** förd på Skenäs 1805. Meddeladt af *Aug. J. Hjelt.*
»Samlaren» III, s. 16—76.

286. **Ur Lidénska brefsamlingen å Upsala universitets bibliotek.** 6. Bref till J. H. Lidén från A. Schönberg. Medd. af *L. Bygdén.*
»Samlaren» III, s. 64—74.

287. **Bellmaniana.** Om Bellmans melodier. II. Af *Julius Bagge.*
»Samlaren» II, 1881, s. 107—110.

288. **Roland Martin som öfversättare och literär författare.** Af *Eugén Lewenhaupt.*
»Samlaren» III, s. 78—80.

289. **Några notiser om Bengt Lidner.** Af *H. W[ieselgren].*
»Samlaren» III, s. 37—47.

290. **Dagen före drabbningen eller nya skolan och dess män i sin uppkomst och sina förberedelser 1802—10.** Ur Hammarsköldska brefvexlingen. Sällskapet V. V:s handlingar m. m. jemte inledning och kommentarier, af *R. Hjärne.* CI + 426 s. 8:o. Sthlm, J. Beckman. 4 Kr.
Anm. i Ny Sv. Tidskr. 1882, s. 257—63 (V. E. L[idfors]).

291. **Nya skolan,** bedömd i nutidens press. Antikritik af *B. Norling.* 140 s. 8:o. Upsala, V. Roos. 2 Kr.

292. **Gluntarnes skald,** af *Carl Warburg.* Med porträtt af G. Wennerberg.
Kal. »Svea» 1883. Sthlm, 1882, s. 17—42.

293. **Gluntarnes Digter.** En literaturhistorisk studie af *Karl Warburg.* Oversat af *B[orchsenius].*
Ude og Hjemme, 1882, s. 237—41, 251—53.

294. **Josef Julius Vecksell och hans skaldskap,** af *A. A. L.*
Album utg. af Nyländingar, VIII. Hfors, 1881, s. 1—64.

295. **Några anmärkningar till de af fru Eva Vigströms meddelade folkvisorna från Skåne.** Af *Sv. Grundtvig.* Bidrag till vår odlings häfder.
Utg. af A. Hazelius, 2. s. 142—60.

296. **Den finska folkpoesiens ålder.** Af *Ossian Grotenfelt.*
Finsk tidskr. T. XII, s. 174—83.

297. **Om folksångens vägar i Norden.** Af *C. G. E[stlander].*
Album utg. af Nyländingar, VIII. Hfors, 1881, s. 77—95.

298. **Om den svenska folkvisan.** Af *Henrik Schück.*
Nord. Tidskr. utg. af Letterstedska föreningen, 1882, s. 203—215.

299. **Antonio de Trueba.** En modern spansk vissångare och historieberättare, I, II. Af *Åke W:son Munthe.*
Finsk Tidskr. T. XII, s. 110—23, T. XIII, s. 122—30.

300. **Från Italien.** I. Den politiska pånyttfödelsens afspegling inom tidskriftsliteraturen, af *Angelo de Gubernatis.* 2. Ett blad ur den nyare italienska skönliteraturen, af *Alfred Massa.*
Ur dagens Krönika, 1882, h. 3, 4, s. 23—50.

301. **Sagan om Athis och Prophilias.** En förberedande studie på vv. 1—2505 af en å kongl. biblioteket i Stockholm befintlig och förut ej publicerad handskrift. Ak. afhandling af *Harald Borg* XX + 128 s. 8. Upsala.
Inledning om »diktens innehåll, ursprung och utredning», s. I—XX

302. **Hufvudriktningarna inom femtonhundratalets engelska rennässanceliteratur, I.** Ak. Afh. Af *H. Schück.* Upsala, 1882. 166 + 2 s. 4:o.
Uppl. 335 ex., hvaraf 60 på Holländskt skrifpapper.

303. **Studier i den Ronsardska skolans poesi.** Ak. afhandling af *Ernst Meyer.* 6 + 141 s. 8:o. Upsala, (V. Roos). 2 Kr.

304. **En modern spansk dramatiker.** Don José Echegaray. Af *H. von Feilitzen.*
Ny Sv. Tidskr. 1882, s. 398—421, 469—512.

305. **Reiseminder fra Vaudevillens Hjem,** af *J. C. H. R. Steenstrup.*
Nord. Tidskr., utg. af Letterstedska Föreningen, 1882, s. 153—574.

306. **Den äldre och yngre diktningen i Danmark och Norge,** efter *C. Hostrup.*

Finsk Tidskr. T. XIII, s. 111—22.

307. **Kongl. Teatern 1782 och 1882.** Omtryck ur Kexéls Teaterkalender, utgifven invigningsåret samt förteckning öfver de kongl. teatrarnes nuvarande personal m. m., 48 s. 8:o. Sthlm, tr. hos I. Hæggström. Pr. 0,50.

308. **Svenska teaterns äldsta öden,** skildrade af *Carl Silfverstolpe.* Sthlm, C. E. Fritze, 1882. 85 s. 4:o Uppl. 100 ex. 5 Kr.

309. **Minnen från Djurgårdsteatern 1864—1881.** Teaterns historia, föreståndare, personal och repertoir, samlade af en teatervän. Med fyra illustrationer. Sthlm, A. W. Björck, 233 s. 8:o. Pr. 2,50.

310. **Svenska hofkapellmästare 1782—1882.** Ett bidrag till operahusets hundraårsminnen af *Adolf Lindgren.* Med 11 Port. 1 facs. Sthlm, Huss & Beer, 150 s. 8:o. Pr. Kr. 2,00.

311. **Kongl. Bibliotekets handlingar. 4.** Årsberättelse för år 1881. Bibliografi: Sverige till fremmande magter, 2: 1659—1700. Sthlm, 7 + s. 173—284. 2,50.

312. **Sverige till fremmande magter,** 2: 1659—1700. [Bibliografi af *G. E. Klemming.*]

Kongl. Bibliotekets handlingar 1882. 2,50.

313. **Anteckningar om cheferne för Kongl. Uplands regemente,** samlade af *O. Bergström.* Sthlm, 62 s. 8:o. Pr. 0,50.

Aftryck ur »Bidrag till Kongl. Uplands regementes historia» af O. Bergström.

314. **Förteckning öfver filosofie magistrar,** promoverade vid universitetet i Åbo 1643—1827. Med korta biografiska notiser. Af *R. Renvall.* 8:o, IV + 118 s. Hfors, G. W. Edlund. 3 fmk (2,25).

315. **Anton Rolandson Martin.** Biografiska anteckningar af *Simon Nordström.*

»Ymer, tidskrift utgifven af Sv. Sällskapet för antropologi och geografi», 1. Sthlm, 1882, s. 91—101.

Förteckning

öfver

Svenska Literatursällskapets medlemmar.

Hedersledamöter:

Estlander, C. G., Fil. D:r, Professor, Helsingfors.
Klemming, G. E., Fil. D:r, Kongl. Öfverbibliotekarie, Stockholm.
Ljunggren, G. H. J., Fil. D:r, Professor, Lund.

Ledamöter:

Abramson, A., Grosshandlare, Stockholm.
Abramson, L., Grosshandlare, Göteborg.
Afzelius, J. A., Fil. Kandidat, Upsala.
Agardh, J. N., Bibl.-Amanuens, Lund.
Ahlén, A., Fil. D:r, Lektor, Kristianstad.
Ahnfelt, A., Fil. D:r, Stockholm.
Akademiska Föreningen, Lund.
Alin, O. J., Professor, Upsala.
Almqvist, R. M., Fil. Kandidat, Upsala.
Alrin, A. R., Fil. D:r, Läroverksadjunkt, Linköping.
Andersén, A., Handelsbokh., Stockholm.
Andersson, G., Antiqv. Bokh., Upsala.
Andersson, L. A.. Fil. Kandidat, Upsala.
Andréen, P., Stadskamrer, Göteborg.
Annerstedt, Cl., Bibliotekarie, Upsala.
Arpi, R. M., Fil. Kandidat, Upsala.
Arsenius, J. G., Öfverstelöjtnant, Upsala.

Bagge, A. J. P., Fil. Kand., Läroverksadjunkt, Nyköping.
Bagge, J., Musikhandlare, Stockholm.
Bagge, A. H., Landssekreterare, Jönköping.
Barthelson, Fr., Aktuarie, Stockholm.
Becker, B. P. A. W. N., Protokollssekreterare, Stockholm.
Beckmann, A., Jernvägskassör, Östersund.
Beer, G., Musikhandlare, Stockholm.
Berg, F. W., Skogsinspektor, Umeå.
Berg, N., Grosshandlare, Stockholm.
Bergelmer, A. M., Fil. Kand., Läroverksadjunkt, Jönköping.
Berglöf, F., Borgmästare, Söderhamn.
Bergman, R., Handelsbokh., Stockholm.
Bergman, G., Med. Doktor, Stockholm, Regeringsg. 33, 2.
Bergstrand, W., Juris Kand., Stockholm.
Bergström, D., Fil. Kandidat, Upsala.
Bergström, L., Provinsialläk., Hernösand.
Bergström, P. A., Landshöfding, Örebro.
Bergvall, A., Landtbrukare, Stockholm.
Bergvall, J. E., Provincialläkare, Gefle.
Berlin, C. W., Apotekare, Gefle.
Berling, Edv., Boktryckare, Upsala.
Berwald, M., Tjensteman, Bolaget Freja, Stockholm.
Bjurström, P. G., Handlande, Stockholm.
Björkén, J., Med. D:r, Adjunkt, Upsala.
Björkman, B. A., Fil. Kand., Läroverksadjunkt, Gefle.
Björnberg, G. H. Th., Fil. Kand., Kollega, Uddevalla.
Blomberg, C. J., Fil. D:r, Lekt., Hernösand.
Blomqvist, J. W., Musikdirektör, Östersund.
Bodman, C. E. C., Tullförvaltare, Gefle.
Boëthius, S. J., Fil. D:r, Docent, Lektor Upsala.
Boheman, C. R. H., v. Häradshöfding Registrator, Stockholm.
Boheman, E. H. G., Kapten, Stockholm.
Bohlin, A., Bokförläggare, Stockholm.
Bohm, J. A., Handelsbokhållare, Uddevalla.
Bohm, K., Kamrerare, Sundsvall.
Bolin, E., Landssekreterare, Falun.

Bomansson, K. A., Fil. D:r, Statsarkiv., Helsingfors.
Bonde, C., Grefve, Lund.
Bonde, Gustaf Trolle-, Öfver-Kammarj., Stockholm.
Bonde, C. J., Öfv.-Kammarherre, Baron, Stockholm.
Bonnier, A., Förlagsbokhandl., Stockholm.
Borggren, E., Disponent, Östersund.
Borgh, P. O., Kronoläusman, Östersund.
Borgström, J. A., Apotekare, Karlskrona.
Bowallius, G. M., Notarie, Stockholm.
Branting, K. Hj., Fil. Stud., Upsala.
Bratt, A. W., Assessor, Jönköping.
Braune, F. E., Fil. D:r, Bibl.-Amanuens, Lund.
Broberg, C., e. o. Kammarskrifv., Stockholm.
Broberg, F., Postdirektör, Göteborg.
Broberg, J. W., Med. o. Fil. D:r, Bibliotekarie vid Carol. Instit., Stockholm.
Brolén, C. A., Rektor, Vesterås.
Brummer, W., Student, Helsingfors.
Brunström, I., Notarie, Stockholm.
Bucht, G. W., Fil. D:r, Rektor, Hernösand.
Bygdén, A. L., Fil. D:r, Bibl.-Amanuens, Upsala.
Bylund, K. J. N., Med. D:r, Wenersborg.
Börjeson, A., Adj. vid Realläroverket, Göteborg, Viktoriagatan 106.

Cadier, R., Hotellegare, Stockholm.
Callmeyer, E., Boktryckare, Stockholm.
Cantzler, H. G., Herr, Stockholm.
Carlson, M., Fil. Studerande, Upsala.
Carpenter, W. H. F. D., Herr, Baltimore.
Cederlund, J., Grosshandlare, Hernösand.
Cederström, E., Friherre, Krusenberg.
Cervin, C., Bankir, Stockholm.
Clason, E. C. H., Med. D:r, e. o. Professor, Upsala.
Cygnæus, C. J., Landssekreterare, Umeå
Cöster, J. L., Kansliråd, Stockholm.

Dahlerus, G. E., Notarie, Stockholm.
Dahlgren, C., Notarie, Stockholm.
Dahlgren, E. W., Bibl.-Aman., Stockholm.
Dahlgren, F. A., Fil. Doktor, Kansliråd, Stockholm.
Dalsjö, M., Fil. D:r, Lektor, Kristianstad.
Davidson, D., Jur. Kand., Docent, Upsala.
Davidson, E., Herr, Stockholm.
Dittmar, W., Fältkamrerare, Helsingfors.
Djurklou, N. G., Frih., Fil. D:r, Kammarherre, Örebro.
Donner, A., Fil. D:r, Professor, Helsingfors.

Eberstein, Chr., Bankdirektör, Norrköping.
Edman, L., Fil. D:r, Akad.-Adj., Upsala.
Ehrensvärd, C. A., Grefve, Landshöfding, Göteborg.
Ekelund, Th., Literatör, Stockholm.
Ekholm, E. U., Bibl.-Amanuens, Upsala.
Ekstrand, Å. G., Fil. D:r, Docent, Upsala.
Ekvall, A., Kamrerare, Stockholm.
Elfstrand, P. G., Grosshandlare, Gefle.
Engblom, B. C. N., Studerande, Upsala.
Englund, P., Kronofogde, Östersund.
Engeström, J. v., Possession., Kipplingeberg.
Enlund, E. H., Fil. Kand., Läroverksadj., Gefle.
Ericsson, C. M., Handlande, Stockholm.
Eskilsson, N., Bokhandlare, Stockholm.
Essen, C. v., Frih., Ryttmästare, Upsala, Wijk.
Ewerlöf, G., Bokhandlare, Gefle.

Fagerlund, L. W., Med. Kand., Helsingfors.
Fahlcrantz, C. A., Fil. D:r, Lektor, Upsala.
Falck, Carl, Handlande, Halmstad.
Fehr, I. N., Fil. Licentiat, Strängnäs.
Feron, L. C., Juvelerare, Stockholm.
Festin, R., Fanjunkare, Östersund.
Flodin, S., Bokförläggare, Stockholm.
Flodmark, J., Kammarskrifvare, Stockholm.
Florin, J. A., Medicinalråd, Helsingfors.
Follin, F., Notarie, Stockholm.
Fontell, A. G., Fil. Doktor, Helsingfors.
Frick, E. A., Lasarettsläkare, Hernösand.
Fris, C. G., Grosshandlare, Stockholm.
Fris, Gösta, Herr, Stockholm.
Frunk, F. G. D., Fil. Kandidat, Upsala.

Gartz, Cl., Bokaukt:skommiss., Stockholm.
Geete, S. J., Häradshöfding, Östersund.
Gegerfelt, H. G. v., President, Jönköping.
Geijer, P. A., *Sällskapets skattmästare*, Fil. D:r, Akad. Adj., Upsala.
Georgi, K. G., v. Läroverksadj., Linköping.
Gilljam, G. F., Fil. D:r, Rektor, Stockholm.
Granholm, E., Bleckslagare, Stockholm.
Grape, A., Med. Doktor, Gefle.
Grape, E. O., Fil. D:r, Lektor, Umeå.
Gumpert, M., Grosshandlare, Göteborg,
Gyldenstolpe, N. M. G., Grefve, Kammarherre, Stockholm.
Gyllander, Adolf, Fil. Kand., Upsala.
Göransson, H., v. Konsul, Gefle.
Göteborgs Musei Bibliotek, Göteborg.
Göthe, A. G., Fil. D:r, Amanuens, Stockholm.
Göttingens Universitets-Bibliot., Göttingen.

Hægerstrand, V., Skeppsklarerare, Gefle.
Hagberg, J. Th., Fil. D:r, Professor, Upsala.
Hagdal, J., Fabrikör, Karlskrona.
Hagson, K. A., v, Adjunkt, Linköping.
Hallbeck, C. S., Artist, Stockholm.
Hallman, K., Redaktör, Luleå.
Hallström, S. G., Tullvaktmäst., Östersund.
Hamilton. H. E. G., Grefve, Jur. Kand., e. o. Hofrättsnotarie, Stockholm.
Hammarsten, O., Med. D:r, e. o. Prof., Upsala.

Hazelius, A. I., Fil. Doktor, Stockholm.
Hedlund, E., Telegrafassistent, Uddevalla.
Hedlund, H., Literatör, Göteborg.
Hedlund, S. A., Fil. Kand., Redaktör, Göteborg.
Helsingfors Studentbibliotek, Helsingfors.
Hellstenius, J. A. C., Fil. D:r, Aktuarie, Stockholm.
Hellström, N. P., Handlande, Östersund.
Herlenius, Bankdirektör, Norrköping.
Hernblom, K. A., Lasarettsläk., Östersund.
Hernlund, C. H., Fil. D:r, Rektor, Visby.
Hertzberg, R., Mag., Redaktör, Helsingfors
Herzog, P., Bokbindare, Stockholm.
Hildebrand, Albin, Pastor, Stockholm.
Hildebrand, E., Lektor, Stockholm.
Hildebrand, H. O. H., Fil. Dr, Riksantiqv., Stockholm.
Hillman, A. F., Grosshandlare, Söderhamn.
Hillman, J:r A., v. Konsul, Söderhamn.
Hillman, R., Grosshandlare, Söderhamn.
Hirsch, I., Musikhandlare, Stockholm.
Hjelt, Aug., Kandidat, Helsingfors.
Hjertberg, E. G., Protok.-Sekret., Stockholm.
Hodell, F., Redaktör, Stockholm.
Hofsten, K. E. v., Justitieråd, Stockholm.
Hohenhausen, L. H. v., Öfverste-Löjtnant och Chef, Östersund.
Holm, A. F., Juris-Kandidat, Upsala.
Holm, C. Th., Handelsbokhållare, Stockholm.
Holm, G. B. A., v. Häradshöfd., Stockholm.
Holm, P., Länsman, Ström.
Holmgren, A. F., Med. D:r, Prof., Upsala.
Holmqvist, A. L., e. o. Kammarskrifvare, Karlskrona.
Hoppe, E. O. L., Fil. Kandidat, Upsala.
Huldt, Chr., Auditör, Umeå.
Hult, H. F., Fil. D:r, Rektor, Halmstad.
Hultin, A., Mag., Bibl.-Aman., Helsingfors.
Huselius, G., Fil. Kandidat, Upsala.
Hussenius, N., Bataljonspredik., Karlskrona.
Hyckerström, M., Bokhandlare, Upsala.
Hålén, J., v. Häradshöfding, Gefle.
Hård af Segerstad, G. M., Grossh., v. Konsul, Gefle.
Häggström, F. W., Fil. D:r, Prof., Upsala.
Häggström, L., Domkyrkoadj., Linköping.
Högberg, C., Vaktmästare, Upsala.
Höök, C. E., Kongl. Hofpredik., Stockholm.

Ingelman, G., Löjtnant, Östersund.

Jacobi, A., Grosshandlare, Uddevalla.
Jacobsson, G., Fil. D:r, Teol. Kand., Doc., Foss.
Jacobsson, H., Fil. D:r, v. Lektor, Örebro.
Johansson, J., Fil. D:r, Rektor, Umeå.
Johnsson, A., Fil. D:r, Läroverksadjunkt, Jönköping.
Johnstone, A. v., Bankobokhållare, Halmstad.
Jungbeck, K., Revisor, Stockholm.

Kallenberg, B. S., Fil. D:r, Läroverksadj., Kristianstad.
Karlson, K. Fr., Fil. D:r, Lektor, Örebro.
Karlsson, K. H., Fil. Kandidat, Upsala.
Keijser, E. J., Fil. D:r, Teol. Kand., Kyrkoh., Örebro.
Key, K. A. H., Stud., Upsala.
Kempff, Hj., Fil. D:r, Lektor, Gefle.
Kjellerstedt, N. J., Grosshandlare, Gefle.
Klingberg, F. W., Handelsbokh., Stockholm.
Klintberg, G., Fil. D:r, Rektor, Gefle.
Klockhoff, O., Fil. D:r, Docent, Linköping.
Knös, O. V., Fil. D:r, Doc., Lektor, Upsala.
Kock, A., Fil. D:r, Docent, Lund.
Kongelige Bibliotek, Det store, Kjöbenhavn.
Krook, A., Literatör, Göteborg.
Krusenstjerna, E. v., Statsråd, Stockholm.
Kullander, P. E., Fil. D:r, Lektor, Nyköping.
Kullberg, K., R. af N. En af de 18, Sköfde.

Lagerberg, M., Kammarherre, Göteborg.
Lagerholm, O. V., Fil. Licentiat, Upsala.
Lamm, H., Grosshandlare, Stockholm.
Lancken, C. E. v., Fil. D:r, Jur. Kand., Borgmästare, Kristianstad.
Landtmanson, C. J. G., Fil. D:r, Lektor, Skara.
Landtmansson, I. S., Fil. o. Jur. D:r, Prof., Upsala.
Laurent, Th., Bankkassör, Upsala.
Leffler, L. F., Fil. D:r, Professor, Upsala.
Leijonhufvud, S., Friherre, Åkerö, Bettna.
Lehnberg, G. C., Handelsbokh., Stockholm.
Leman, E., Grosshandlare, Stockholm.
Leman, O., Med. Kandidat, Stockholm.
Levertin, O. I., Stud., Upsala.
Lewenhaupt, C. H. E., *Sällsk. Sekret.*, Grefve, Fil. Kand., Bibliot.-Amanuens, Upsala.
Liebisch, B., Doktor, Leipzig, Elisenstrasse 20 pt.
Lidforss, V. E., Fil. D:r, Professor, Lund.
Lilljecrona, P. G., Häradsh., Kristianstad.
Lindbæck, K. A. R., Underlöjtn., Stockholm.
Lindberg, G. E., Kontorsskrifv., Stockholm.
Lindegren, E., v. Häradsh., Jönköping.
Lindencrona, C. J., Hofrättsr., Kristianstad.
Linder, N., Fil. D:r, Lektor, Stockholm.
Lindh, A., Lasarettsläkare, Göteborg.
Lindqvist, F., Stadskamrer, Karlskrona.
Lindskog, C., Boktryckare, Göteborg.
Lindskog, E. V., Fil. D:r, Läroverksadj., Skara.
Lindström, A. F., Geolog, Stockholm.
Linköpings Stiftsbibliotek, Linköping.
Linnström, Hj., Bokförläggare, Stockholm.
Lithander, L., Handlande, Östersund.
Ljunggren, Sv. A., Stud., Upsala.
Ljungh, Hj., Trafikchef, Söderhamn.
Ljungholm, G. A., Bokhandlare, Stockholm.
Looström, L., Fil. Doktor, Amanuens, Stockholm.

Lund, G., Fil. Kand., Läroverksadj., Stiftsbibliotekarie, Göteborg.
Lund, M., Handelsbokhållare, Stockholm.
Lundberg, A., Fil. D:r, Läroverksadjunkt, Upsala.
Lundell, J. A., Docent, Bibl.-Aman., Upsala.
Lundgren, M. F., Fil. D:r, Lektor, Nya Elementarläroverket, Stockholm.
Lundh, N., Redaktör, Kristianstad.
Lundholm, O., Hofqvartermäst., Stockholm.
Lundvall, Ad., Postkontrollör, Stockholm, Söder.
Lundin, C., Literatör, Stockholm.
Lundqvist, C. P., Torpare, Östersund, Lugnvik.
Lundström, C. J., Bokhandlare, Upsala.
Lundstedt, B. N., Fil. D:r, Bibl.-Aman., Stockholm.
Lundwall, C. L., Hofrättsassessor, Kristianstad
Läse- och Schacksällskapet, Sundsvall.
Löfström, L. A., Fil. Doktor, Stockholm.

Magnus, A., Grosshandlare, Göteborg.
Malm, T. W., Protokollssekret., Stockholm.
Mannheimer, O., Fil. studerande, Upsala.
Matthiesen, R. M., Konsist.-Not., Hernösand.
Melin, Olof, Göteborg, Adr. Konsul Karl Meyer.
Meyer, E. L. P., Fil. D:r, Upsala.
Michaëlson, K. G., Brukspatron, Schebo Bruk.
Moback, R., Bokhandlare, Stockholm.
Molander, A., Kassör, Stockholm.
Montan, E. W., Professor, Stockholm.
Montelius, G. O. A., Fil. D:r, Amanuens, Stockholm.
Munck, E. J. F., Med. Lic., Helsingfors.
Månsson, L., f. d. Riksdagsman, Tranemåla, Hofmansby.
Möbius, , Th. Professor, Kiel.
Mörsins Lånbibliotek (G. Eriksson), Östersund.

Nattsén, A. L. Th., Fil. Studerande, Upsala.
Naumann, Th., v. Häradsh., Stockholm.
Neander, A., Teol. Kandidat, Upsala.
Nerman, J. K. J., Rådman, Polismästare, Karlskrona.
Nordbeck, J. F., Amt:s-Proviantmästare, Karlskrona.
Nordenfalk, J., Friherre, Godsegare, Södermanland.
Nordling, E. V., Jur. D:r, Prof., Upsala.
Noreen, A. G., Fil. D:r, Docent, Upsala.
Norling, T. B., Fil. Studerande, Stockholm.
Norrby, C., Teol. Professor, Upsala.
Norrlands Nations Bibl., Upsala.
Nyberg, E., v. Häradshöfding, Uddevalla.
Nyblom, C. R., Sällsk. ordf., Fil. D:r, Prof., Upsala.

Odhner, C. T., Fil. D:r, Professor, Lund.
Ohlson, O., Folkskolelärare, (Gefle), Sätra, Sandviken.
Olbers, M., Kamrerare, Göteborg.
Olivecrona, S. R. D. K., Fil. o. Jur. D:r, Justitieråd, Stockholm.
Ossbahr, C. A., Fil. Studerande, Upsala.

Palm, A. J. Th., v. Bibliotekarie, Lund.
Palmgren, J. Fr., Fil. Kandidat, Upsala.
Petersén, C., t. f. Kansliråd, Stockholm.
Petersens, C. af, Fil. D:r, Docent, Lund.
Peterson, C. H., Fil. Kand., Läroverksadj., Jönköping.
Petersson. C. E., Amts-Sekret., Karlskrona.
Petre, E. R., v. Häradshöfding, Gefle.
Petre, J. W., Borgmästare, Gefle.
Philipson, J., Literatör, Göteborg.
Phragmen, L., Fil. D:r, Rektor, Örebro.
Platen, C. B. E. v., Grefve, Öfverste Kammarj., Stockholm.
Pontén, J. O., Fil., Med. D:r, Lektor, Strängnäs.

Qviding, A., Bokhandlare, Vexiö.
Qviding, N., Bokhandlare, Lund.

Rabenius, O. M. Th., Fil. o. Jur. D:r, Prof., Upsala.
Regnell, K. V., Kamrerare, Helsingfors.
Ring, H., Stud., Upsala.
Roos, V., Bokförläggare, Upsala.
Rosell, A., Fil. D:r, Domprost, Göteborg.
Rosén, J., Literatör, Stockholm.
Rothoff, J. E., Borgmästare, Umeå.
Rouget de S:t Hermine, W. M., Kapten, Uddevalla.
Rubenson, L. E., Fil. Studerande, Upsala.
Rubenson, M., Literatör, Göteborg.
Rudbeck, R., Baron, Edsberg, Tureberg.
Rudberg, F. A., Lasarettsläkare, Söderhamn.
Rudelius, A. E., Byråingeniör, Östersund.
Rundberg, A. R., Kammarskrifv., Göteborg.
Rådberg, K. F., Fil. D:r, Lektor, Venersborg.

Sahlin, C. Y., Fil. D:r, Professor, Upsala.
Sandahl, D. M., Fil. D:r, Riksdagens Bibl., Stockholm.
Sandels, L. G., Generallöjtn., Stockholm.
Sander, N. F., Fil. D:r, Kanslisekreterare, Stockholm,
Santesson, G. P., Fil. Doktor, Stockholm.
Schauman, Aug., Mag., Redakt., Helsingfors.
Schéele, F. A., Fil. Kand., Upsala.
Scheele, K. H. G. v., Fil. o. Teol. D:r, Prof., Upsala.
Schlegel, B., Literatör, Stockholm.
Schlyter, G. R., Fil. D:r, Lektor, Karlskrona.
Schram, A. Th., Provincialläkare, Örebro.
Schröder, A., v. Häradshöfding, Gefle.
Schultén, H. af, Frih., Mag., Helsingfors.

Schybergson, *M. G.*, Mag., Docent, Helsingfors.
Schück, *J. H. E.*, Docent, Upsala.
Schützerkrans, *J. W.*, Revisor, Stockholm.
Schwerin, *B. H. v.*, Frih., Fil. Lic., Bibl.-Aman., Lund.
Schöning, *G.*, Konsularagent, Söderhamn.
Sehlberg, *N. J.*, Med. Licentiat, Gefle.
Selggren, *J.*, Fil. D:r, f. d. Rektor, Gefle.
Seligman, *Jos. & C:o*, Bokförläggarefirma, Stockholm.
Settervall, *B. P. F.*, v. Häradsh., Stockholm.
Silfverstolpe, *C. G. N.*, Kammarh., Aman., Stockholm.
Siljeström, *J. G.*, v. Häradsh., Göteborg.
Sinclair, *Elise*, Fru, Göteborg.
Sjöbeck, *P.*, Fil. Kandidat, Lund.
Sjöberg, *A.*, Bokhandlare, Vesterås.
Skara Stiftbibliotek, Skara.
Smerling, *G. W.*, Jur. Fil. Kand., Upsala.
Smith, *J. J.*, Länsnotarie, Jönköping.
Smith, *L. O:son*, Grosshandl., Stockholm.
Sodenstjerna, *E.*, Postinspektör, Östersund.
Sparre, *G. A.*, Grefve, Excellens, Stockholm.
Spilhammar, *J. R.*, Fil. Kand., Redaktör, Stockholm.
Staaff, *P. G.*, Fil. Kandidat, Stockholm.
Starck, *W.*, Löjtnant, Stockholm.
Stedt, *H.*, Studerande, Upsala.
Stenbeck, *C. W.*, Grosshandlare, Gefle.
Stenbeck, *J. F.*, Grosshandlare, Gefle.
Steinnordh, *J. B. W.*, Fil. o. Teol. D:r, Lektor, Linköping.
Stenberg, *C.*, Häradshöfding, Örebro.
Stjernström, *C. G.*, Fil. Kand., Biblioteks-Amanuens, Upsala.
Studentkåren, Upsala.
Stråle, *G. B.*, Brukspatron, Rörstrand, Stockholm.
Sundén, *D. A.*, Fil. D:r, Lektor, Vesterås.
Sundhammar, *G. Fr.*, Extra Lärare, Upsala.
Sundström, *C. J.*, Fil. D:r, Lektor, Göteborg.
Sundvallson, *A.*, Fil. Studerande, Upsala.
Svahn, *C. A.*, Fabrikör, Karlskrona.
Swahn, *C.*, Fil. D:r, Lektor, Stockholm.
Swartling, *A.*, Konsul, Norrköping.
Swartz, *Carl*, Fabriksidkare, Norrköping.
Swedbom, *C. J. F. W.*, Fil. D:r, Sekreterare, Stockholm.
Swedborg, *J.*, Fil. D:r, Lektor, Venersborg.
Svedelius, *A. E.*, Öfverste, Chef, Upsala.
Svenska Akademien, Stockholm. 20 ex.
Svensson, *J.*, Bokhandlare, Helsingborg.
Sydov, *C. v.*, Fil. D:r, Lektor, Kristianstad.
Sydow, *von*, *C. A.*, Kyrkoherde, Sunnersberg, Lidköping.
Sydow, *I. E. v.*, Öfverläkare, Göteborg.
Söderbaum, *P. Hj.*, Fil. Doktor, Rektor, Sundsvall.
Söderwall, *K. F.*, Fil. D:r, Akademieadj., Lund.

Tamm, *F. A.*, Fil. D:r, Docent, Upsala.
Taube, *C. B.*, Friherre, Amanuens i Riksarkivet, Stockholm.
Tegnér, *E.*, Fil. D:r, Bibl.-Aman., Stockholm.
Telander, *E.*, Verkmästare, Lindholmen, Göteborg.
Tersmeden, *E. B.*, Häradshöfding, Örebro.
Thestrup, *G.*, Rådman, Auditör, Landskrona.
Thomson, *J.*, v. Häradshöfding, Östersund.
Thorburn, *R.*, Grosshandlare, Uddevalla.
Thorsén, *A.*, Fil. Studerande, Upsala.
Thorssell, *E. B. F.*, Sjökapten, Stockholm.
Thunström, *A. J.*, v. Konsul, Stockholm.
Thyselius, *E.*, Fil. Kand., Bibl.-Aman., Stockholm.
Tigerschiöld, *H. E.*, Fil. Kand., Upsala.
Tigerstedt, *R.*, Med. o. Fil. D:r, Stockholm.
Torin, *K. J. L.*, Läroverksadj., Bibliotek., Skara.
Trana, *E. A.*, Fil. D:r, v. Häradshöfding, Göteborg.
Tullstorp, *G. L.*, Antiqv. Bokh., Lund.
Törnstrand, *K.*, Fil. Doktor, Örebro.

Uddenberg, *E.*, v. Häradsh., General-Kons., Stockholm.
Ugglas, *C. G. af*, Frih., Jur. studerande, Upsala.
Uhrberg, *A. V.*, Fil. Kand., Kollega, Uddevalla.
Ullman, *Hj.*, Kassör, Stockholm.
Unge, *G. U.*, Öfverstelöjtnant, Gefle.
Uplands Nation, Upsala.

Victorin, *J. M.*, Handelsbokh., Stockholm.
Vikström, *K. A.*, Boktryckare, Stockholm.
Vougt, *C. F.*, Fil. Studerande, Upsala.

Wærn, *Cecilia*, Fröken, Göteborg.
Wahlstedt, *E. M. A.*, Läroverksadj., Gefle.
Wahlund, *C. W.*, Fil. D:r, Docent, Upsala.
Wahlund, *J.*, Borgmästare, Östhammar.
Wallberg, *M. W.*, Bokhandl., Norrköping.
Wallensteen, *J. A.*, Krigshofrättsråd, Stockholm.
Wallinder, *M.*, Fil. D:r, Läroverksadjunkt, Linköping.
Wannberg, *D. E.*, Kyrkoherde, Tegneby, Orust.
Warburg, *K. J.*, Fil. D:r, Bibliotek., Göteborg.
Warburg, *S. E.*, General-Konsul, Göteborg.
Weckström, *K. A.*, Kamrerare, Helsingfors.
Wedberg, *J. O.*, Justitieråd, Stockholm.
Wendell, *J. G. H.*, Fil. D:r, Läroverksadj., Strängnäs.
Wennerström, *C.*, Handlande, Östersund.
Wennerström, *Henriette*, Fru, Söderhamn.
Wenster, *C. F. J.*, Fil. D:r, Läroverksadj., Kristianstad.
Werner, *K. F.*, Kamrerare, Stockholm.

Westenius, P. M. F., Stud., Upsala.
Westdahl, C., Fil. D:r, Konsist.-Notarie, Lund.
Westling, E. W., Fil. Kand., Klara Bergsg. 35, Stockholm.
Wilson, A., Bokhandlare, Gefle.
Wickberg, R. M., Fil. D:r, Docent, Lund.
Widmark, P. F., Herr, Walla, Bie.
Wieselgren, H. O., Fil. D:r, Bibliotek., Stockholm.
Wieselgren, P. S., Fil. D:r, Sekreterare, Göteborg.
Wisén, Th., Fil. D:r, Professor, Lund.
Wrangel, A. M. B., Grefve, Jur. Stud., Upsala.
Wulff, F. A., Fil. D:r, Doc., Lektor, Lund.
Wästfelt, A. G., Landshöfding, Umeå.

Zachau, A. P., Grosshandlare, Uddevalla.
Zachrison, M., Landssekret., Venersborg.
Zetterberg, H., Regements-Kommissarie, Uddevalla.
Zetterströmska biblioteket (genom Lekt. S. J. Kardell), Östersund.

Åberg, F., Dispon., Direktör, Norrköping.
Åberg, G. A., Stud., Helsingfors.
Åberg, L. Heap, Fil. D:r, Docent, Upsala.
Åstrand, J. O. G., Fil. Studerande, Upsala.

Ödberg, J. F., Fil. D:r, Rektor, Skara.
Ödman, N. P., Fil. D:r, Lektor, Gefle.
Ödman, S., Hospitalsöfverläkare, Lund.
Öhrling, K. G. Z., Landskansl., Östersund.
Öman, V. E., Fil. Doktor, Örebro.

Af Svenska Literatursällskapet utgifna skrifter:

1880—81.

Samlaren, Tidskrift: I, 1. Pris i bokh. 3 kr.
» » I, 2. » » 2 kr.
Dagboks-Anteckningar af J. G. Oxenstjerna: I. Pris i bokh. 2 kr.
Ur en antecknares samlingar: sid. 1—64.

1881—82.

Samlaren, Tidskrift: II, 1. Pris i bokh. 2 kr.
» » II, 2. » » 1 kr. 50 öre.
Dagboks-Anteckningar af J. G. Oxenstjerna: II. Pris i bokh. 3 kr.
En Svensk Ordeskötsel af Samuel Columbus. » » 2 kr.
Ur en antecknares samlingar: sid. 65—192.

1882—83.

Samlaren, Tidskrift: III, 1. Pris i bokh. 2 kr.
Ur en antecknares samlingar (slutet). Pris för hela arbetet i bokhandeln 6 kr.
Skrifter af C. G. Tessin: I och II. Pris i bokh. 2 kr. 50 öre.

1883—84.

Samlaren, Tidskrift: IV, 1. Pris i bokh. 2 kr.

Dessutom komma under året att utgifvas:

Samlaren, Tidskrift: IV, 2.
15- och 16-hundratalets visböcker jämte språklig och literaturhistorisk inledning (början).

För angelägenheter rörande tidskriften samt sällskapets öfriga publikationer hänvände man sig till sällskapets sekreterare Biblioteks-Amanuensen Grefve Eugène Lewenhaupt, Upsala.

Upsala i November 1883.

Svenska Literatursällskapets Arbetsutskott.

SKRIFTER UTGIFNA AF SVENSKA LITERATURSÄLLSKAPET

SAMLAREN

TIDSKRIFT

UTGIFVEN AF SVENSKA LITERATURSÄLLSKAPETS ARBETSUTSKOTT

FJÄRDE ÅRGÅNGEN 1883

ANDRA HÄFTET.

Innehåll:

STOCKHOLM, 1884.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Anteckningar

af

Johannes Thomæ Agrivillensis Bureus.

(Forts. f. föreg. häfte.)

1618.

Anno 1618 kom M. Olof Laurentius heem från Tyskland nu seger han iagh lågh då siuk i Stockholm hos And. Bureum, anten det var det året ty 3 år å slagh lågh iagh der siuk missomars dagh, ett dera war då iagh sågh waken i 3 tijmar ifrå midnat allt det til har warit är och koma skal strömandes fram om migh; alt gott war hvitt alt ondt war swart och när iagh wende in mitt safir blå signet in i handen, då sågh iagh dett förra medh outsäieligh fägrind in til 3 slogh.

Sama år in Majo böriades det bulret i Praga som än nu warar i Romerska Regementet.

20 Junij fans det brefvet i Jesu namn för högh altaret i Vpsala Domkyrkio af Her Anders som än nu 1633 är Kyrkeheerde i Sigtuna.

30 Juli. Om ingen Svensk anten wen eller owen har skrifvit det Mandatet, som i Jesu namn är skrifvet och fans vid höghaltaret i Domkyrkian Söndagen näst för Missomars dagen 21 Junij nu ij år 1618, Och det icke sannas nu i mårgon som är 31 Julij den 40:de dagen derefter; så måstet wist sannas detta året 1658 som är 40 år här efter.[1]

---

[1] Brefvet eller Mandatet synes hafva innehållit följande, som Bure skrifvit ofvanför sitt utslag.

S. Birgitta libro Revelationum Extravagantium c. 77 Comminatio Gravis Regni Sveciæ.

Filius Dei loquitur: Arabo terraM IstaM In IVDICIo et trIbVLatIone, DoneC habItantes aDDIsCant petere MIserICorDIaM DeI. [Bure tillägger:]

7473 quid? sera.adde clavum 18ĈĈ, habebis 5618 thesaurum.

1619.

2 Maj, 23, 26 Juni Mystik.

24 Julij 1619 4½ ant. vel ¾ ant. [die ætatis 18748] kom iagh i det vpsåtet at iagh wil anno in primis mensibus publicera et scriptum som iagh wil kalla Maschkilim Jakinu. (Men EOA skal finnas epter migh 1: 13 April.) Ty böriade iagh så:

Om iagh sade. Detta seger Johannes B. kommer i som wilien wara Doctores och högste lärare i G. församling, Jagh wil genom G. N. underwijsa edher hwadh Petri eller Davidz Nyklar äro eller hvar then H. Skriftz Sanning mest henger upå — Sade iagh sanningen.

Men efter i förargens öfver mijn Buccina för min ringa Persons skull, och kallen mit upsåt fantasier, nugas et errores therför så skal Johannes icke iag Bureus Vtan 2538. seu 1119, 129, 1290, thet är Gudz Nådh som migh gifvin är, säja

MASRILIM IABINV

eller som Christus, Then thet läs han besinne. Then ther bunden är af Ignorantiæ philisteis præputiatis han kome och tage åsne kinbogan och löse sigh medh.

Then ther försmächtat är och törster efter Theol. och Phil. sanning han kan och drikka af samma åsne kinbogha så skole hans öghon friske warda.

27 år sedan M. Bengt Leucovius boförde till Stockholm, då predikade en liten Pilt om 7 eller 8 år, vti Kyrkeherdens hus, i H. Carl Carlsons hus Bror Andersons och Weilers hus. Nu är 1646 framme.

1620.

8 Jan. då sporde iagh Konungens ankomst til Vpsala.

9 — drogh iagh til Alzeke at möta Konungen.

10 — drogh iagh til Stockholm til Konungen.

11 — drogh Konungen til Vpsala när iagh talade medh honom.

13 — fik iagh en Skattmesters zedel på 50 daler til Runastenarnas vtskärning.

14 — 2 pom. fik iagh samma 50 daler vr Rentekammaren.

19 — fik iagh ja på Hohlebacka, 8 ant. skrefves Bytes brefven.

21 — Göts mijn klocka 10¼ antem.

22 Jan. 11 ant. sades migh at Archiepiscopus och Episcopi äro kallade til then 20 Febr.

24 — drömde konungen at Hinrik Horn kom til honom och konungen hölt honom för en satan, och besvor honom om han trodde på Jesum Christum, han sade: Nej, ty iagh har fått annor vppenbarelse. Dette applicere rex på migh, så hindrar hans dröm honom mera än migh.

Oct. Desse böker äre lefwerede vr Librijet som kom ifrå Wastena, wälachtat Pedher Månson secr. til handa åhr 1620 vti Octobri.

— — — — — (Tyska tryckta böcker) — — — — —

Konung Johans Tijdebok öfwer anno 88.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Historia Troiana Guidonis de Columnis skrif^n på Latijn medh gamal styl.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Gamble böker.

S. Birgitte bok på Latijn in folio tryckt.

—— än en in 4 skrif^n på latijn Perman de 4 yterste bökerne allenast.

—— än en in folio på Permant, Extravagantes.

Processus canonizationis S. Birgittæ skrif^n på Paper på Latin in folio.

Otta swenske Böker medh Munke styl der ibland äro 3 store 2 smerre folio, och 3 in qvarto alle på Permant.

En bok om klöster Privilegier skrif^n på Pergment.

Än fem och tiugu Pergmentz böker som äre tagna til at binda handlingar uti.

20 Dec. mot quellen på Ekolen vidh Endby backa S. dag iagh framkom.

1621.

9 Feb. fick iag af Rasbo Tijend 122 T^r. *Febr.*

1 Martij Dedi regi meo G. A. 3 Historicos scriptos svetice quorum duos rex Carolus 20,000 taleris estimavit. *Mars*

Mars 10 Martij När iag afton tilförne hade bidit om den tilkomande Verldenes kraft wart mig svarad denne morgon Spolia ampla refertis meningen är: Strid först.

April 21 Apr. Jam innotuerunt (antecknar B. i Advlrvna om något för oss obegripligt).

29 — gik gråtandes och quädandes och bar mina handskar Tig vari pris evinnerlig som os ten nåd beviste.

Maj 3 Maj. Choro canente Hans namn thet kallas frelsare cantavi flens Jesu stat mig bij i mijn sidsta nöd sorg och ångest.

Juli 1 Julij sade Rex G. A. til migh hafwen i bettrat edher D. Buree. sv. j. hvar dagh af Guds ord.

2 — sade Dr. Joh. Botvidi til migh Skrif Buree hvadh du har lofvat. Jagh skal skrifva der emot at alle skole se dine fantasias.

3 Juli talade han åter mig til i kyrkian sejandes. Skrifver något och prediker intet för konungen ty iagh är hofpredikant, iagh sv. Jag prediker intet utan svarar konungen när iag blijr tiltalat. Han sade kom nu fram meden Bisperne äre til stedes. Svar: Jagh weet migh ingen ond wägh wara stadder på. Tiltal: Den som fölier Lögnen han är på en ond wägh.

Jagh wille intet inlåta migh i någon widhlöftigheet vtan frägade om de böker som Konungen skulle hafva medh sigh och om Ryske Trycket och om Konungastyrsl som prentas skal.

8 — Lögerdagen 4 pom. redh Konung Gustaf Adolf af Slottet Stockholm til Elghssnabben.

Då i 2 timer ifrå 2 til 4, war iagh i kammaren, der kom Hertig Carl Philip och bland annat han talade, sporde hans F. N. migh om iagh har supputeret min dödzstund. Rex sade, fixerer intet en gamal man. än, post discursitationes frivolas cum rege laborante, sade han, Buree, J dragen intet meer än en gång til Helfvetes. Jagh svarade, den som Bygger på Christum kan allrigh falla. Han svarade, det seja så alle kettare. åter en annan gång, det war det första. J sij så grymt vt Buree (quia me hereticum putat).

När Kongen gik ut i yter kammaren kom H F Nd til migh bak om dören och badh mig iagh skulle bettra migh och afstå medh mit vpsåth. Jagh sade E. F. N. weet intet hvadh iagh haf-

ver i förrå. Han badh iagh skulle intet bulra, Jagh sadhe Jagh är fridzsam Jagh gör intet buller, men de som migh döma de bulra mera. Han frägade om iagh trodde på Christum, och om iagh går til H. Natward. Jagh sade Ja, i Vpsala och i Näs och stundom här i Stockholm. Han sadhe Tro i at det är Christi Lekamen och blod. Ja jagh tror det sanfärdeligen svarade Jagh. Jagh vndrar E. F. N. har så låtit sigh inbilla vtaf sådan löghn.

15 Aug. buden samt med Vallio af Her Gabriel Gustaf Oxenstierna Landzheren uti Lustbuset i Trägården. *Aug.*

16 — Disputatz i Lusthuset om Dr Vallij doctor Titel när Prophessores och Erkebiskopen voro budne.

19 — 3 Ant. drömde iag at tvenne pigor sådana som iag nu har 1640, ful vordna, gingo i dans och boro et säte in i et Gestebodz sal siungande, Tutu vi komom här alt som en fogel af himelen nid TTVKH. Tutu vi siungom vist, alt som en fogl om Jesu Crist T.T.V.S.V.

12 Sept. Sång iag gråtande i sömnen Alle våra Rettfärdigheter äro såsom et orent kläde: Men af Gudz Nådh är jag thet jag är och Hans Nådh är intet fåf(äng) i migh. *Sept.*

14 Oct. Stodh mijn dotters Malins Bröllop.[1] *Oct.*

25 Nov. Canebam in Somno. Än tit ansicte klara som iag skodar alla daga samt medh en rinnande källa. samma stund hörde mijn hustru at en kyrkemur sång Os för fadr vil h(an) v(ara) af sin egen goda v(ilia) (vide 1622 in Martio lika.) *Nov.*

11 Dec. Som(nians) audivi Canentes 3 Cantores Helig Helig Helig i Högdene. då tykte mig at gamle Orgorne i norra Choren kullrefvos och upsattes i Södra choren in Templo Vpsal. *Dec.*

16 — färdades Jag med hustrun och Malin och Karin til Westergotland til Lilla Danmark. först til kyrkia i Näs sedan til Longetora byn til Erik Maszon nest.

17 — Til Hansberga i Tilberga Sokn.

18 — Om Westerårs 5 mil til den synnerste byn i Biörskog.

19 — Genom Arboga 6 mil til Täby kyrkebyn vnder Tidvegen $6\frac{1}{2}$ mil.

[1] Med Jonas Benedicti Rudberus, 1623 kyrkotienare (komminister) i Näs, 1625 kyrkoherde i Lyrestad.

Dec. 20 — Til Geenstorp i Wijby S(okn).

21 — Til Olof Person i AndersTorp i Lyrestad — 6½ mil.

22 — Til Lyrestad Prestgård med her Jon[1] til hans fader her Bengt.

29 — från Lyrestad (budin til Ek) til Mariestad hos Anund Jonson.

30 — ⊙ Anund Jonsons gäst middagen. Aftonen hos Bispen M. Jon.

31 — från Mariestad til Ek. hos Fru Barbro.[2]

1622.

Jan. 2 Jan. Bran Taket af Frustugan (i Ek), Ty frun böd göra oss eld i den ondas namn, efter de drögde som tända skulle.

3 — från Ek til Lyrestad genast.

8 — från Lyrestad til Timberdal hos Gunnila Svens.

9 — til H. Sven Caplanen i Wester Wånga.

10 — Til Lars Ketilson i Hool.

11 — til Lerum Sochn i Aspeskogen i Ryd.

12 — Til Elfs Borg talade med her Nils Stierneskiöld sedan til Nylöse på Sävenäs til Hans Anderson (Olof Hansons General Quartermestarens fader).

13 — Til Elfz borg, mötte fogden Nils Börieson, Wende om til Peder Arwidson Borgm. til Måltid och rus åt natten.

14 — Til Elfzborg 3 pom. til Lilla Danmark til herb. hos Fridrik Henkel.

15 — Vrweder inga hester.

16 — från Henkels til Bergs Torp i Skiplanda sokn.

17 — Til Herreryd i Rumela sokn i Flundre h. hos David Siwartz hustru och dotter.

18 — Til Åsen Prestegård i Åsa härad.

19 — i Skälwum kyrkebyn.

20 — Til Folberga i Hasle sokn.

21 — Til Lyrestad.

24 — Ifrån Lyrestad 2 pom. til Nils Körning i Romundaboda 4 mil.

25 — Til Torpa i Håkwad sokn eller Halme S. hos Sven Pers(on) med Trä benet.

---

[1] Rudberus, Bures måg.

[2] Förmodligen Barbro Krabbe, gift Lillja.

26 Jan. til Biörka i Glanshammar. *Jan.*

Os för fader vil han vara af sin egen goda vilia, Desse orden hörde mijn hu(stru) kyrkemuren siunga i drömen Vide 25 No. 1621.

27 — Til Stiklinge i Himetta Sokn hijt om Arboga.

28 — Til Frendesta i Dingtuna.

29 — Til Enögla millangården. Kom Konungen til Vpsala.

30 — Hem til Wårdsätra. Jag til Vps(ala) til Konungen.

31 — Konungen til Stockholm Jag hem.

16 Juni dr(ömde) at iag hade 4 nyklar 2 der af gaf iag And(ers) Haraldson och ARI war alt för mig. *Juni*

19 Juli Rikisins Fauner komma med Geta föter. in somnio lat Buren bära sigh som en påve. *Juli*

20 — somn. om en Elginna flagna och blinda som redhs och leddes.

7 Aug. War h. Lars i Arentuna i Wårdsetra och fik bref om klockartomten som Luten köpte af min Morbroders arfvingar. *Aug.*

7 och 23 Sept i Stockholm. *Sept.*

15, 18, 21, 24, 27 Oct. syntes skeen i Wårdsetra som Draka flycht. *Oct.*

4 Nov. frågade migh Konung Göstaf Buree Om en Christen Konung må utan synd föra Krig och non solum defensive utan och Inferre bellum. *Nov.*

16 — i Frösunda Solna.

Itaburei Handbok böriat i Hamarby i Alunda Sokn 16 Dec. 1622 8 pom. (obegriplig theosophi?)

16 Dec. i Lena i Kunstad. 18 Dec. i Rasbo Semestad. *Dec.*

1622 vordo af Gudhi vtsende 7 Englar vtdrifwa dieflarna af jorden.

1623.

3 Jan. ferdades konungen til koparberget medh Drotningen. *Jan.*

18 — böriades Tullen i Vpsala.

19 — sende iagh efter H. Jon, til Lyresta.

2 Febr. war Adolf Terserus hos mig. *Febr.*

4 — war Zacharias Nilson här min Gusson her Nilses i Skogh son.

— drogh Joh. åter til Vpsala til sijne Studia.

12 — woro M. And. Pryssens hustru och J. Anna Tijdem: d:r i Wårdsetra besökja Karin.

Febr. 14 Febr. Johan Christoff: hos oss, blef honom sk(yldig) 1 dal. å ny Rekensk(ap) lofvade honom 90 t: sädh.

19 — kom her Jon til Wårdsetra, Medh allon från Westergötl. i dimbon $5^1/_2$ po.

21 — kom Skreddaren ARnoldus. 28 gik skredd. bort.

22 — Let iagh skära migh Svart Bommersijns klädningen.

Mars 2 Mars Prædikade h. Jon i Näs.

4 — fik her Jon Jak ord af Ärkeb., på Näs.

11 — boförer Luten från Yternes. Kom Isr. Starbeckius til os.

12 — war her Jon til Vpsala til Leneum, och til Jumkil efter bredher.

13 — gik Starbeck. sin kos. hufvud storm börias medh hagel Solsett.

14 — wore wij i Bröllop i Näs. wår Sultan Vargemat. Storm den 14 hele dagen.

24 — böriade iag slijpa Mess(ing) til Astrolabium.

26 — ritades först på honom. 28de quinarios graduum.

27 — war iagh medh Her Jon, och fik svar af 3 Theologis Princ. fac. at her Jon skulle koma til Näs.

30 — cum Rege deambul. a 4 pom. in 6 ferè om Stenslagh legi monumenti Katarin. Epitaphium.

31 — Giorde iagh stadga medh Alzekeboerne et dagzwerke medh öker på åkeren för hvarie tu årlige och hielpe dagzwerke.

April 3 April giorde iagh stadhga medh Malmaboerne som med Alzekerne.

4 — drogh konungen til Wäsby från Vpsala, prandium in aula.

12 — kom Israel Starbeckius til Wårds(etra).

21 — gick Starbeck bort. Inventerades i Näs.

22 — boförde Malin, til Näs.

26 — kom Olof Jacobs(ons) fru til natlägre.

28 — kom Skyttens fru Maria til Wårds. genom gården och engen, War Lensman hos os.

30 — war Henr. Tysken här som lof mig hatten för Chrystall.

Maj 3 Maj kom Starbeckius.

10 — war M. Nils (Lars Gunm.) här fåf:

13 Maj kom $7^1/_2$ an. tijdend(er) at Polak war went. medh skip. *Maj*
14 — kom D. Justinianus Profess. Juris til Wårds. 3 pom. 9 pom. nyie tijdend(er) om kronan i Gambl Vps.
15 — War jagh och her Jon til Gamle Vpsala at se thesaur. invent.
21 — war jagh til Vpsala til Joh. Christoff.son.
24 — kom Starbeck ut. 26 April gik St(arbeck) fort.
31 — War her Thorsten här med Gullet. Kom Starbeck och Petrus Kalmar bispens son. Drömde konungen han fik Sigismundum fången.
5 Juni Gik Starbeck bort. *Juni*
8 — war Ingelbrecht hos oss (och jagh i Näs) när han förde 400 tr öl til kong.
köpte Karin Venetisk treakelse byssan för ett ℔ smör, alijs 11 m♃.
10 — ferdades Israel Starbeckius vndan Pestil. til Smål(and).
12 — strax för aftonmåltijdh vidh 6 när iagh fijlade Rete Astrolabij och holt på VRNA som är Long. 166 och Lat. 8. så och 165 Lat. 12. kom en från Stockholm med mitt signet VRNA. då hörde iagh och onde tijdender om Pålacken.
13 — färdades Lars Grubb vndan Pestil. til Österg(ötland).
18 — lefrerades Olof Mugg 31 tr rogh som han förde åt Johan Christofer(son).
25 — lefreredhe Peter Ratker Johanni Byxekläde som Johan Christof. honom skenkt hade.
10 Juli eld och blixt kom natten efter. och dunder medh regn då brendes 2 trollen i Danmark. *Juli*
13 — wigdes yternäs Nils Pers(on). komo knichter heem från flottan.
14 — fik bruden barn.
16 — war iag i Näs et dygn, ämnade til Setra, blef intet af för regn.
20 — Fadder jagh och döttrarna åt Per Nilson i Yternäs.
var jagh och her Jon och Joh. til Danmarks byn och sågom benen efter de tu trollen som af Torelden brende voro, 6 alner

lång ben radh, som i stugu benken syntes, det andra i kellaren, ben och blodh togh iagh heem.

Aug. 2 Augusti kom M. Sven från Westergötl(and) ath blifva i Yternäs.

8 — kom Jonas Bureus primo til Wårdsetra $1^1/_2$ pom.

9 — kom Olavus Bureus 2° i Wårdsetra til frukost 1° 1620 23 Sept. förmidd. drogo af 11 ant.

15 — drogh iagh til Näs 5 pom.

16 — från Näs til Sätra åter hem ad 9 ant.

iagh war til Vpsala til Landzherren Her Gabriel Oxenstierna.

17 — Söndag, afton til Näs, hem 10 pom.

27 — 1 pom. kom M. Ol. Laurelius, til 4 pom. sin kos. Tog Berosum min.

Sept. 5 Sept. komo fiskiareflotan öfver Ekolen. afton träta gråt. Merid. fick Matz 2 mun slagh.

28 — En w: oxe af M. Sven för 12 dl.

Oct. 4 Octob. Sende iag Tomas Poiken efter Hånung til Torstuna, kom igen och sade at Getingar hade förderfvat många bij stokkar i sommar.

10 — Var Joh. Christof. vidh Porten vår.

11 — kom M. Jon. Magni och hans hu(stru) 4 pom.

12 — drogh M. Jon 4 pom. sin kos.

16 — föddes på Gripsholm högb. fröken Christina 9 h. 15 min. för midd. (widh lagh).

19 — komo drengerne heem medh en ko för 6 dal.

21 — war M. Sven hoos oss. 23 böriade Joh. gå til M. Sven.

29 — fik iag begrafningzbref från J. Gunnil Bielke på Wijk.

Nov. 6 Nov. sendes kledhen til Wijk, botade iag ten kerilen de här dagarna.

7 — togos klederne hem igen.

9 — böriade ringias för H. Carls lijk, vid alle kyrkior.

21 — war her Jon siuk af Os, kom intet til kyrkia.

24 — Rixosa dies mulieribus.

26 — Var Jacobus Baltzar här och bödh til Wijks grafföl.

29 — drogh iak til Wijk til h. Clas Bielkes begrafning, öfver natten i Näs.

30 Nov. kom iag circa 11 til Vijk, 4 pom. fördes lijket til kyrkian, dedan komo de 8 pom. *Nov.*

3 Dec. kom iagh hem circa 1 pom. *Dec.*

10 — kom konungen til Stockholm millan 11 och 12 om natten.

17 — drog Kon: Mtt från Stockholm til Gripsholm igen.

28 — Stodh Bröllop åt Lisbet i Ärentuna och Anders Jacobson. til Bagarbo til Joh. Persons begrafning.

30 — ifrå Bagarbo heem midd. kom Jonas Bureus $6^1/_2$ pom.

31 — ferdas J. B. til konungen, 8 ant.

1624.

6 Jan. kom til oss Per Joh. Sabbel. 8 kom Göstaf Joh. Sabbel. 9 drogho de bort. 14 kom Göstaf Joh. 15 drogh han bort. *Jan.*

15 — kallader drogh iagh til Bo Göstafson til Wiggby i Dalby.

16 — kom iagh heem.

14 Febr. Blef Sigrid Jons dotter föd i Näs Prestegård. *Febr.*

5 Mars Sende iagh min son Johan til Vpsala vnder M. Joh. Staleni hand (varade intet länge). *Mars*

12 — ferdades iagh heman åt Stockholm, kom til aft(on) til h. Anders i Sigtuna. 13 — 2 pom. til Stockholm.

April for K. M. til Vpsala at skiuta. *April*

18 — Ferdades And. Bur. til konungen til Vpsala.

19 — sträktes Jören Beer papisten.

21 — kom kongen (sent) från Vpsala ur Skiuterijt til Stockholm. Var iagh om midd. til gest i Hindr. Frans. hus hos dottren.

22 — kom Andr. igen från Vps. föddes Johan Broderi Ralamb. $4^1/_2$ ant. i Stockholm.

23 — 7 hos Regem. om Skåpet om Konung Styr. om Svenska Grammatica den H. K. M. bödh heel lata vtgå.

Kom Smålandskungen til Stockholm.

25 — Axel Baners bröllop. Christnadhes Joh. Brodher And. Ralambij son.

27 — dråpes 2 och 2 sarghades i Stockh. a 4 ad merid.

28 — War iagh på Stockh. Rådhhus och witnade om Hind. Frans(ons) bodh och kellare vnder Oxenstiern(as) hus.

1 Maj war drotningen med kon. i Slotzkyrkian. *Maj*

Maj 3 Maj 9 ant. fik iagh Nyia säjaren om H. Jon beholler min gamble.

4 — circa 2 pom. hos konungen, minte migh på om Troian krigz boken gamble Svenskan. [Mscr. i K. Bibl., förr Isl. 36 4°.]

8 — 2 pom. färdas iagh medh Hammarskogz båten ok fogden från Stokholm.

9 — 5 ant. til Hammarsk(og) midd. til Näs prestgård hem 4 pom.

15 — forom vij in til Vpsala.

16 — hem om quellen. 18 Maj Jag til Vps.

20 — böriade Eskil Prentaren Runa ABC. giorde sigillum insid. Throno färdigt.

21 — redh iagh hem i reghnet.

24 — Bona nova pacis 25 annorum $7^3/_4$ pom.

26 — iag til Vps. om qvarnbyggning och s. d. heem igen.

27 — ferdades iagh til Vpsala at corrigera Runsk ABC boken.

Juni 4, 5 Juni var iagh i Vpsala at corrigera Runa ABC.

6 — i Näs til måltijdz til 9 slogh.

15 — kom tijdender til Wårdsätra om ofridh medh Juten 9 pom.

16 — kom Alexander Åkeson och sannadet.

18 — kom Johan från Vpsala. Dissiperedes Juventus in til Laurentij.

21 — färdades mijn hustru och Karin och Joh. til Elfkarleby til marknadhen.

24 — til Måltijdz hoos dottren i Näs, uprestes Högby Runsten.

29 — reste iagh hemman 2 pom. til Stockholm, i fölie medh doctor Vallio.

30 — 8 ant. kom iag til Stockholm.

Juli 2 Juli färdades And. Bur. til konungen i Dalehamn.

4 — midhnat kom And. tilbaka. 6 ant. sades migh faste fridztijdender at kong^n har sendt mykit krigzf(olk) från sigh ur Diurhamn.

5 — 7 ant. kom Joach. Morsius til migh från Tyschl(and) at lära förstå Buccinam. à cœna kom konungen ur Skären.

6 — 2 pom. iniunxit Rex mihi Præfationem på konunga styrelsen.

7 Juli a mer. in 7 pom. ostendi Joach. Morsio mysteria Buccinæ XI et XIV cap. Apoc. et in 18 litteris IHESVS MEA HEREDITAS Joach. Morsij Hamb. Symbolo. novam Logicam quadrativam. *Juli*

10 — a 7 ant. ad 4 pom. Explicavi integram Buccinam Morsio.

18 — reste iagh heem efter några böker til at samka præfationem.

28 — 9 ant. ferdadhes iagh til Stockholm lågh i Wellingby.

30 — 1 pom. talade medh konungen.

Aug. a 1 ad 4 var Joach. Mors. och las mijn adelruna. sedhan hos Carl Körning. *Aug.*

5 — drogho kon. och drott. til Svartsiö.

6 — quellen kom konungen frå Svartsiö.

7 — folghde jagh konungen til Skästa i Spånga se på S. Holingers Smörask.

9 — 8 circa ant. Vnderskrifvit And. Burei adelsbref. kom konungen frå Svartsiö om quell.

14 — ferdas konungen til drottningen til Svartsiö.

16 — 9 pom. vel $9^1/_4$ nunciatum mihi ab And. Bureo Nobilitatis Insignia illi et Jonæ fratri data.

17 — midd. kom konungen från Svart(siö).

18 — fik iagh föreskrift zedelen af her Joh. Skytte til Dr. Vallius at förlika her Jon och hans wederpart M. Sven och Laurelium om afgälden af Näs. nögdes intet Vallio.

21 — sendes bref och skor medh M. Aron. skoerne komo intet fram.

22 — i dagh 33 år sedhan mit bröllop stodh.

23 — war iagh hos M. Michael Karoli Körnings der skref iagh coagulationem ☿. certificabar de vniversali lapide et minerali. färdades konungen til drottningen.

26 — togh iagh åt Joh. kappekläde $5^1/_2$ alner 3 dalers kläde. Turksk grofgrön $2^1/_2$ aln 5 m♃ alnen til förslag och kraga.

27 — tog iagh 4 alner half engelst, 2 alner foderboj och en Pitnilka af blom Samet för 2 daler. de 4 perseler sende iagh med Vpsala borgaren som Näfret förde Erik Jonson.

Abijt Rex ad Reginam.

Aug. 28 Aug. abijt Andreas ad Regem 10 ant. togh iag en aln lerft för $4^{1}/_{2}$ m⸸.

2 pom. badh Karl Jönsons änkia migh iagh skulle skiuta par lodh genom henne.

6 pom. lofvade Cancellarius fly migh heredzhöfdinge rätt ad incitamentum studii legis.

29 — stodh Brita Diriks dotters bröllop jagh var intet budhin.

30 — 8 antem. sågh iagh i heredzrättzlängden, Hagunda löst, räntar 112 daler. i går för 8. badh iagh förstt Olof Erikson der om.

Redijt rex 3 pom.

31 — 6 ant. scripsi Cancellario om Hagund. $8^{1}/_{2}$ respondit. Jagh skal weta edher beskedh.

Redijt And. Bure 7 pom.

Sept. 1 Sept. apud Regem $^{1}/_{4}$ pom. när Messenij skrijn updirkades, då befalte rex låta inbinda de löse Fransöske bökerna.

3 — hos Regem $5^{3}/_{4}$.

4 — hos Regem 8 ant. färdades konungen til Nyköp(ing) och hela hofvet.

9 — fik iagh filt kappan af Joh. Cristoff. gafs först $3^{1}/_{2}$ daler för henne, 6 m⸸ för hon fergades 1 m⸸ för hon lagades.

10 — war iagh hoos konungen, drak skålar. fy.

11 — 9. rättades Zachar. Anthelius och Jörgen Beer. 1 pom. handlade iagh medh Stensniderskan at hon skulle senda migh en stor demant och en Ametist til signet för 6 daler både, dem skulle iagh gifva til, förr hade hon fått smirgel för 14 m⸸ och 2 (stora demanter *utstruket*).

12 — drogh iag til Bo, på båt medh Olavo.

14 — sendes til Wisequinnan var intet hemma.

15 — til Stockholm. rettades M. Nicol. Campanius.

16 — observavi finem Ecclipseos.

17 — drogh iagh 1 pom. från Stockholm.

18 — 7 pom. kom iagh heem.

19 — til Näs, medh Luten til måltijds.

20 — til Vpsala marknadh.

21 Sept. hos doctor Vallium om quellen.

23 Sept. heem 5 pom. medh Andrea Bureo juniore och M. Petro Falcovio. *Sept.*

25 — badstugu samtligen, sedhan samtl. til Wassunda i Bröllop Daniel Andersons medh Anna Jöns Jutens D. Jon skreddares med Brita Karl Jöransons dotters.

26 — böriade Erl. Vd. frija, slap.

28 — 4 från Bröll. heem 7 pom. Andreas och M. Petrus Falcov. til Stockholm.

29 — til Näs midd. målt(id).

30 — drogh her Jon til Westergötland byta efter sin fader.

4 October drömde at hol war genom meo preputio och in ätit i pene Jonæ Ben. *Oct.*

Circa 6 pom. böriade jagh och min hu(stru) tänkia på bo i Vpsala för Sonen skul.

10 — til Näs midd. måltijdh. hem åt quellen.

11 — boförde Karin alreförst til Vpsal medh bryggepannan.

17 — bödh migh M. Olav. Laurelius, och M. Jonam Bergium plägade os med Rostoker Öl och Spanskt Vin a 12 ad 5 pom.

22 — hem, när Skytten Joh. Bened. war komen.

24 — ⊙ til Näs kyrkia, sedan til Vpsala när Skyttens söner deponeredes.

25 — var iag a 9 in 12 i Nya Academien, hörde Skyttens Professorem M. Jonam Smol. och 3 hans söner orera.

28 — kom her Jon från Vestg. jagh från Vpsal.

7 Novemb. kvellen kom Göstaf Sabbel til Wårdsätra från Helsingland. *Nov.*

8 — Göstaf drogh heem til Bagarbo.

12 — Boförde vi personliga från Vårds. til Vpsala somt för min Sons Joh. skull at hålla til Academin samt at lijsa min käre hustru ifrå hushollet.

14 — fadder iagh åt M. Jöns Magni son Pedher. samt Gost. Axels. Oxenstierna, Joh. Ben. Sparre, M. Anders hustru i Danmark.

16 — Var iagh M. Ol. Laurelij gest midd.

19 Nov. Var iagh och besökte Doctor Vallium siukan och H. Lisbet M. Clas. och til målt(id) hos Wernstedt.

Nov. 21 Nov. M. Olof och M. Joh. Stalenus mine gester middagzm. quell i barnsöl hos Per Torst. Trädgårdzmestar.

22 — kom Arvid Mönsterskrif(vare) under Bodolini fenika med Bodolini zedel och krafde 8 dagzv(erken) af And. Bengt dem gaf iagh 8 mark före.

23 — Barnsöl hos M. Mårten Erici son. war Starbeckius min gest om quellen.

Dec. Decemb. Jagh lofvede min fiskiare 5 Dec. 1624 1 pom. 2 t[r] sädh rogh och korn, för det han skal hålla sigh mat när han går til Nots 2 par skoor Spantals tröskning fritt höand och skördand förtiene sigh någhot Mat när han bär fisken fram. Fiskiaren lofvade mig igen Fölia noten hela wintren frambära hvadh på min lott faller Medhan sommaren är en gång fisk hvar wiku holla sigh sjelf fiske redskap.

Men i dagh 25 April [1625] gjorde han ogilt, och wil iag skal hållan not.

7 — 2 pom. kom kongstienere medh fogdens bref efter mig.

9 — 1 pom. kom iagh til Stockholm.

10 — 3 pom. tal med konungen.

11 — 1 pom. » » » om kong. St(yrelsen).

12 — hos M. Jacob til målt(id).

13 — quellen doct. Olavi Burei gäst.

14 — Bo Göst. gäst quell.

15 — Karl Körningz gest til midd. mins artem præparandi Gemmas.

19 — Vart M. Jacob Zeber solenniter vigd til Stockholms pastor då gjorde han gestebodh. då sågh jag först och talade med Johan Christian Paur Judæo.

21 — Inwighde Ärkeb. Tyske Pr(esten).

Julenatt har 5 gånger synts liungeld på Gladhe det refererede fru Elsa vidh Simonis och Judæ tijd. en qäl syntes en stierna som aftonstiärnan först sedhan som fullmånan, lyste in i stugan på Gladhe, frå öster (i vester) som et klareste månsken, Det refererede en hofman (som redh millan Stockholm och Telie) för länsman i Hudd(inge), ipsa mihi.

1625.

Runske ABCbökerne vtdelade. *Jan.*

Jan. 2 Rijksdaler gaf M. Nils Plantinus för de 4 böker han togh in Januario.

M. Nils skolemest. i Stockholm 4 böker Runstycke arket, 3 böker, 1 bok skiftes bland de fattige.

Hindrik diener 1 bok. igentagen.

Benkt bokbinder 4 böker. 3 igentagne in Aprili.

M. Joh. Conrector i Vpsala 4 böker. Der fik iagh 47 öre före 18 Junij.

Bispen i Linköp. 2 böker 24 Mart. 4 pom.

Bispen i Skara 2 böker 25 Martij 8 ant.

Skolmest. i Vps.

Bispen i Calmar 3 böker skenkte efter han besvärede sigh om selia dieknarna.

Timbret iagh bestälte 15 Jan. med Olof Möseson.

	20	stockar	12	alnar	— 7 öre
1 i lasset	30	—	8	—	— 6 —
	40	—	8	— }	— 4 —
	30	—	10	— }	

derpå gifvit 7 daler.

Staffan förde 38 stockar 10 alnar bedhes 6 öre stycket.

der på gifvit 5 daler 4 öre.

Per Svenske Skom(akar)e skyll. $8^1/_2$ mark.

Messenij d(otte)r? 3 daler för böker.

Länte iagh Åke Tott Munstycke boken och Beridere boken.

Libri[1] Nyklarna 3 hengia i innarste kamaren på gaflen och den 4 åt klösterkam. fiks intet igen Påskatijdh.

12 — 8 an. drogh iagh från Stockholm.

13 — $8^1/_2$ kom iagh hem från Alseke byn.

14 — deponeredes Carolus Scroderus, var iagh i cornut ölet.

---

[1] Libri: sannolikt Kongl. Biblioteket, då i Gråmunkeklostret på Riddarholmen.

Jan. 15 Jan. afhögs Erik Bengtson i Ekeby som förra gången dövade sverdet. lofvade Olof Månson 120 stockar Timber beställa åt migh.

16 — mina gester 5 åt qell. Drakar 2, Laur Put, Isr. Starb(eckius) och Adolfus Terserus.

17 — Scroderi gest om mid. när han färdades.

18 — drog iag 11 ante til Wekholm til mönstringen för And. Beng[tsons] skul.

Kom til Arnön hos h. Philip Skeding til quell målt(id).

19 — dedan til Hakstad Prestegård til 11 ant.

20 — från Hakstad til 8 ant. til Wekols Prestegård.

21 — stodh Mönstring i Wekols Presteg. ifrå 3 pom. ad 9. Halp intet mit ärende.

9 antem. föll iag på gården in introitu. omen?

22 — dedhan 11 antem. a 12 in Hakstad til 2½ pom. til Bagrbodh.

23 — frå Bagrb. til Näs. quar i Näs.

24 — hem 5 pom. J. Anna Vallij, Erik Brun och Daniel Siderius mine gester.

25 — hengdes en Svensk Tattar.

Febr. 2 Febr. til afton hos M. Martin Stenium i kyrkegång och Cornut.

4 — när ☾ stodh mot kropåsen om quellen 6 kom feigde tijdender från Göteborg.

5 — voro 3 professorer på communitetet.

6 — begrafning i Sko, min fadders.

8 — red iag til Alzeke byn holt husasyn. om natten i Alseke Prästegård quellen fridz tijdender.

9 — til Näs prästegård.

10 — hölt iag syn i Torpet. hem åt quellen.

11 — kom konvng. til Stockholm.

12 — marknad. kom her Jon.

17 — kom Simon vrveder, viste seja om fridh.

20 — var iagh Erik Lars(ons) gest. hos Vallium cornutöl quellen.

21 — hans gest hos Adolfs midd.

22 Febr. D. Vallii gest om midd. *Febr.*

23 — sende iag E. L. 25 Runske ABCböker, gaf han Johanni ½ Riksd.

drogh iagh til Rasbo at uttaga tijende (12 öre). lågh hos kyrkewerden Er. Pers(on) i Hammarby.

24 — lystes i Rasbo at Tijenden skulle uttagas i morgon. try måltijder hos Per Pålson i Hof kyrkewerden betalt 20 öre.

25 — vttoghos 99 t:r. 29 t:r alls quarre.

faghert weder, om quellen heem i vrwedher.

27 — bads i Söderby i Ron på Predikstolen för 50 personer siuka i store mäslingen, och dödde månge.

I Februario har warit en förfärligh flodh ur Östersiön som giorde skadhe i Lybek, Råstock och Wismar på några tijmar.

2 Mars var kyrkeverden hos mig. svedh ♀ hans. post cænam *Mars* började iagh tänkja på selja Positivet.

3 — 3 pom. (skref iagh potius) sende iag brevet til Erik L. antem. horis sette iag stödh vnder stugutaket, dagen efter jävnan.

5 — fik iagh fogden Jngolf Bengts(on) zedelen på Tijenden at migh restede 17 t:r ty 99 voro uttagne.

6 — til Näs til Predikan at se Drakens fru och dötter.

9 — var iagh på Rådstugu kamaren medh Capitularibus at förhöra den soldaten som simulerede sigh dæmoniacum, och 2 som honom följde och äggiade för almoso skul. han bekände sig, de intet.

13 — til Näs i slask til predikan, sedan isvegen til Sigtuna til her Anders medh her Jon Bened.

14 — til Stockholm isvegen (starka isar) 2 pom. fram. Parelia a 10 ad 12.

16 — hoos K. när han klädde sigh, olustigh först sedan talades i Marskalkens närvaru om Musica. Då blef befalt at Discanten skulle siungas samtlig medh församlingen alt på Svenska.

17 — mane utledder och utstängder af okende opvarter, utstängd hoos Gert Didhrikson. hoos kon: a 1 ad 2 pom. var han blijdh, lät han se migh gamalt Arabiskt mynt presente Regina.

19 — drogh her Jon Ben. heem til Näs.

Mars 20 Mars retulit Scytth. om Propheten Zijskas bok der i han examinerar vitam Regis secundum 10 precepta.

21 — rus litet, 1 hos Joh. Ch. 2° hos Skytte.

23 — apud Reg. 6 ant. då presenterede iagh Arabiska myntet. talade om Skurgudhr oc då lade iagh fram Gallic. Nov. T.

24 — apud R. 6 ant.

25 — apud Reg. 7 ant. igen lefveredh af bokbindaren 2 in folio, 13 in 8, 11 in 12°.

26 — mins 1 pom. när Narrinnan togh på tyghen.

28 — 4 pom. 2 Rijksdal. fik iag af M. Nils Plantino skolmest. i Stockholm för 4 böker Runsk ABCböker som han sålde til dieknarna runst. stycket. 4 pom. först talat til Ol. Ers. om Heredz retten.

29 — 4 pom. vishet at Ösbo var intet förlänt.

April 1 April tilsade kon. migh Ösbo häredhz rett $6^1/_3$ a(ntem.) när han befalte göra Svenska Lexicon färdigt.

svoro Göst. Horn och Clas Flem(ing) RRåds eedh.

2 — beslötz herredagen, gjordes Göst. Horn och Joh. Baner til riddare, svor Knut Posse konungen eedh allt i Rijkssalen circa 10 ant.

$12^1/_2$ befalte konungen gifva migh 50 daler til Runestenarna, Kong. mechta blidh i vidhtalu.

4 — Fatalis dies Sveciæ. cur? Wårt Lott kastat emillan Ridderskapet i Sverike a 3 ad 6 pom. 4 April 1625. om deres session och process vti Herredagar och Store Samquemder.

5 — in cæna spordes drott. Kirstin dödh [falskt rykte].

S. dagh drogh konungen 6 ant: til Nyköp.

6 — 1 pom. Gaf iagh And. Burei hu(stru) en stor demant som iag lät skära för $8^1/_2$ daler arbetzlön.

8 ant. togh Hans Weiler min demant at skära ITABVREA VEOA. VRNA NOGA uti för 10 daler. Då gaf iagh Jacob Jacobson 25 Exemplar RunABC.

7 — 8 ant. talade iag Olof And. til om borgen.

8 — 6 ant. lofvade Olof And. borga migh.

9 ad 10 togh iagh af Ol. And. til 140 dal. til try kappor kläde 5 dal. alnen. April

10 — kom konungen igen 9 ant. til Stockholm. ärnade iagh färdas heem. förandrade meningen. var Sven Måns., Erik And. Andreæ gester.

Axel Hanson fick iagh 25 (af 50) daler peningar til at betala falentijn [Trautman] koperstickere, för hvart stycke Runstener han lefrerer utskuret i tygh. 7 eller 8 mark stycket som flijten är.

11 — circa 1 pom. blef häredz höfdinge bref underskrifvet. circa 5 fick jagh vetat.

12 — circa 1 fik iagh förlof hem. 3 pom. redh iagh på hemvägen til Irva, åter til Stokholm.

13 — 8 ant. skref iagh Bo Göst. til om Ödsbo rentan. 9 talade Ignatius [Meurer] mig til om Grubbens 100

14 — rijs papper, et togh iagh ut i aftonsongen.

15 — Danske kongers Slechtebog. Troiana historia gamle Latijn. Cluveri antiqua Germania. Toghs medh på båt långfredagh.

16 — 11 ant. til båts. Der til aftonsongen.

Påskafton til båts förmidd. Dedhan ur båten til aftonsongen.

17 — PASCA i aftons. sungo Tyskarna Gladelig wele wi aleluja. 4 pom. til segls — åt ålsten.

18 — börfast vid alestens vdd til 5 pom. då til Drotningholm til Schroderum.

19 — från Drott:h. til Häresta i Odensala hos Olof Olson, der glömde iagh betzl.

20 — til Näs Predikan. hem til 3 pom.

23 — afsomn. M. Lars Skolm(ästare).

25 — Johannes til Stockholm til sigls.

26 — Laurelium til kyrkegongzöl.

28 — boförde Malin til Wårdsätra. Bars Skolm(ästarn) op.

Askonsdagh til Irva från Stockholm åter dijt.

Maj sendes bodh efter alsekierne. tredskades komo intet. Maj

1 — til Wårdsätra 12 merid. 2 heem 9 pom.

6 — syntes kåltompten af Rådhmennen.

Maj 8 Maj i Graföl hos Ingelbr. S. Slotzfogden in til 12 min. följde Slotzfogden efter hans både barn nest för Erkebisc. och magnific.

9 — til Wårdsetra. Bran Bo gård och Ridboholm.

10 — til Näs Presteg(ård) sågh hvar Thorviggen hade nid slagit.

12 — hem 3. Der mötte migh Vallius blefve til afton måltijdh.

13 — hem til 7 förmid.

15 — til Näs kyrkja höra her Jons Valetpredikan Actor. 20. hem til quellen.

16 — 9 an. när iag lappade mijna strumpor kom tijdender at Bo var brunnit.

22 — Predikade h. Jon Rudberus i Vps. domk.

voro vi quellen i humlg. med Vallio.

26 — messade her Jon i Vps. domkyrkio. upsade åter min bonde Wårdsetra.

sende iagh lilla astrolabium forgylta medh Petro Dober til Andr. Bur. secretar.

Juni 8 Juni D. Wallij gäst. då Karin war brudhframma åt Matz Staffansons son Ola Erson.

9 — D. Wallij gäst i fäboden til quellen dedhan 12 noctis.

10 — sendt med Olof Matson mijn Runebok til Valentijn.

11 — til Ärentuna $3^1/_2$ pom. inter 5 et 6 dijt.

12 — ledde iagh medh her Lars brudhen Sara til kyrkia $10^1/_2$ ant. et $1^1/_2$ pom i Ärentuna.

14 — quellen o— föll M. Johan Hunter af hesten wid wedhekasten.

15 — hem 8 pom.

19 — 7 i kyrkegång hos Ol. Björnson på Communitetet.

20 — träta circa 12 med krukmak(aren) om gerdzgården wid kålsengen.

23 — til Wårdsätra. åt aftonen her Jons gest.

24 — vti Näs kyrkia.

25 — hem til aftonen.

26 — Predikadhe her Jon lijkPredikan öfver Ol. Nilson en Borgare. Job. 14.

27 Juni Predikade her Jon i Bönen Luc. 23 cap. inter 7 et 8 pom. fik iagh AVGVSTI förstens bref från ANHALT med Joachimi Morsij bref och 2 knippor skrifter. Juni

28 — än las her Jon Bönelexan finem Lucæ.

29 — Predikade her Jon i höghmessan. wij alle ad synaxin. samkades hästar på Slottet af Slotzlänet til köps.

30 — Tijdender at h. Jacob Pontuson har slagit Pålaken ur feldt och lagt 1000 poler nidh 1 pom. paulo ante.

4 Juli färdas hele hopen til Torpet och iagh til Wårdsetra. Juli

10 — var iagh til Vpsala. 4 pom. til Ingelbr. uti Bisc. Ol. gestebodhstugu och fik lof låta malmarna. 16 — Mystik.

17 — bars Länsman EE i Helleby op $1^1/_2$ p.

25 — Wallij Concio flenda nimis.

28 — Sorgedagh. Malins bortf(ärd) ipso ☉ occidente.

29 — gik iagh til Wårdsetra. mot aftonen kom min hu(stru) och dijt.

31 — predikade Laurelius i Näs.

3 Aug. 5 ant. gik iagh til Vpsala. Aug.

färdades her Jon från Wårds. och Malin. kom M. Pet: Falcovius och Joh. A. Bureus.

4 — färdades Falcovius, instruebam M. Nic. Caton. in Mensura Templi. geste mig Simon Apotekare [Wollimhaus] öfver natten.

då giorde iagh stadga på 8 år medh M. Jon at han skulle gifva migh 30 daler för min åker årligen.

18 — sporde wij her Jons modher dödha.

30 — Stock(holms) St(ad) bran Westan til.

31 — samma quell M. Olofs cornute gest. Per And. Rentm: söners.

8 Sept. kom bref från And. Bur. ifrå Legret. Sept.

20 — vidi in somnis cancrum sine pedibus, som har klängt sigh op i et grönt trä til några hundrade, de som såget vndrade och sadhe det voller at kambehaf[1] blef tort eller förstört.

3 October kom Jöns Mårtenson min hustrubroder när 11 sl(og) och när 4 slogh drogh han sin kos och togh Anica sijn dotter medh och togh migh ovettande min brune gångere bort. Oct.

[1] »Kamphafvet» i Upsala?

Oct. 5 October komo M. Petrus Falkov. och Simon Apotekare.

6 — drogho de sin kos 3 pom. och iagh til Alseke byn at setia lås för Simons ladhu. til 20 t:r sp(anmål).

7 — gik Amund i löfte för Simon at få dem eliest. kom iagh heem. 3 pom.

8 — saldes Röt? skiut för 8 dl. köptes Symphonijet af Adolfo för 8 dal. betaltes strax 6.

sändes Bagarbo Lagboken heem medh deres egen dräng Olle när de förde brädhen.

9 — Beroll åt Stalenum.

12 — war iag til Alseke byn at läta uttaga böter af Simon. Men fogden war så blöter at iagh måste bijdha til des afradet är ute.

13 — war jagh i Wårds. och hustrun, afskilde får och fä til slacht.

14 — quellen träta 6 slogh om aga.

16 — trätomåltijdh 11½ a.

17 — grym Trätetijma. Gudh bättret för sin miskund.

18 — drogh Karin til Wårdsetra at läta Tröska.

23 — And. Bengs(ons) Borgemest. bröllop.

29 — droge wij til Ramsta til Kijfbruna? til bröllops wår Malins pijgas Karin Simonsdotters.

Nov. 1 Nov. Midd. kommo wij heem. 5 mot 6 pom. födde Margreta wår gamla Pijga dotter Malin Jacobsdotter. kom hit h. Kirstin i Arbogha Joh. Mich. moder.

3 — ferdades hon.

6 — barnsöl. fadder iagh och Karin åt Malin Jacobs dotter.

7 — 8¼ ellen lös i Lutens store gård.

19 — droghom wij til Alzeke byn i kyrkegång hos Simon.

21 — drogh iagh til Stockholm.

vid 6 pom. vid Skånila Prestegård ságh iag chasma som liungeld.

lågh i Hargh hos Rijstolkens.

22 — kom til Stockholm 1 pom.

23 — föga utretta.

24 Nov. fik iagh pass til Smål(and). *Nov.*

25 — 11 ant. drogh iagh heem.

26 — 12 mer. kom iagh til Vps.

27 — i hemkomöl hos Roten. om qäll. sende iag Erik til Stockholm.

Computum lente iagh M. Nils Scal: Gillestugulagen Doct. Olavo.[1]

29 — skref iagh til Jöneköp: medh en student från Vernamo Amund Joh.

2 Dec. Vnde Valens scivit 696 numerum prefinire? quem tu *Dec.* Scaliger in decuplo fateris verum: et tamen virum taxas scref iagh på en zedel i Doct Wallij bok 2 dec. 1625 merid.

4 — Mester Svens Magnif. Rectoris bröllop när Karin och Doct. Wallij Anika 2 pom. gingo från Brudhsälskapet.

quellen var iagh Skyttens gest.

6 — hölts en Comedia Tisbes och Pyrami.

7 — lät iagh skära min Pelsrock och Johannis.

sende iagh Erik Person til Stockholm om Pass til 3 skiusshester.

9 — fik iagh bref från Erik Larson Slotzfogde i Jeneköping om lagläsningen i Ösbo h.

14 — lånt Joh. Lut Sielina Tröst. före hade han S. Bernhardi bok.

15 — reste iagh til Småland förste natlegret hoos Olof i Hessleby i Sparsetra.

16 — til Wally i Svedhwij sokn vidh Kolbecks bro hos Johan.

17 — til Arbogha — 1 pom. hos hu. Kirstin eller Johan.

19 — från Arboga til Siogesta i Rinkeby.

20 — til Wärsta i Wiby Sokn $1/2$ mil frå Tijdhvedhen.

Då iagh drogh genom Örebro länte iagh M. Jacob S. Olofs krön: och fragmenta in folio 6 bl(ad). 2 in 4°. [Se 26 Jan. 1626.]

21 — til Lyrestadh 7 pom.

23 — (Ritning af 2 kometer; stjerna med brinnande svärd och 2 svansar; stjerna med 4 svansar.)

Thenna stierna och Cometta syntes i Linköping den 12 Martij när 8 slogh om aftonen anno 1580.

Syntes söder ut på himel. Thenna stierna syntes i Wastena then 27 februarij Anno 1580.

[1] Stadgan för S:t Görans gille vid Kopparberget.

Dec. Detta skref iagh af et paper hos her Jon i Lyrestadh dagen för Julafton 1625. Det war skrifvit uti Konung Johans tijd som stylen vtwijser.

28 Dec. war jagh och her Jon Olof Larsons gest i Hälsås och Johannesarna både.

Daniel gömde dören.

30 — Joh. och Daniel i Jättefiellet 12 famnar.

skref iagh til M. Jon om gamle böker.

Den Lagboken jagh hade 1625 om somaren til lens från Bagarbo. Der var F så skrifwit i begynnelse 'ff så at dett icke allenast war dubbelt vtan och en krok framan på som et ι eller R.

1626.

Jan. Jan. Nyårsdagen i Lyrestad såsom och hele Julehelgen.

Predikade her Jon hemma i skymn. för mor.

3 — färdadoms wij från Lyrestadh til Jöneköp. natten i Carle by i Vlarva 2 mil Hans Larsson.

4 — til Kälby vnder Kinna kulla, 4 mil. hos min gamle tienare her Jon.

5 — til Härlunda i Skåningz h. — $1^1/_2$ mil.

6 — til Ingel i Tåsta i Köleby Sokn i Redhvegz h.

7 — til Intorp Axel drakes. Segher öfver Polon.

8 — Begrafning i Jällestad. til Beet i Botnary Sokn i Mohäred i Småland.

9 — til Jöneköp. 11 ant. drömde at iagh hörde konungen late vmslå medh pukor och blåsa i trumeter, sedan upläsa articulos emot konungen i Danmark, 3° sång konungen och hela skaran, På tigh hoppas iagh, Herre Lat migh aldrigh koma på skam.

2° at iagh flögh högt i wedret öfver 4 wildiuren i Daniele stå, åter tilbaka at mina föter nådde et dera och migh skadde intet.

3° at iagh kastade en brokot katta i siön genom et högt fönster och hon seglade som en hane tilbaka.

Verificatio sama dagh komom vij och fingom se Weter diupt för oss nid för.

2° hörde vij blåsa i trumeter på bröllops salen på Jönköp. hus.

10 Jan. sende iagh Johannem min och Danielem Starbec. til M. Ambiörn. *Jan.*

11 — i kyrkian 7 ant.

13 — Marknadh i Jöneköp.

14 — gaf M. Ambi(örns) hustru migh en ost.

15 — drogh Per Gum: til Habo i Bröllop.

16 — sende iagh åter efter M. Amb. 12 nov.

17 — från Jöneköp. til Flyttierydh i Habo (2 mil).

18 — til Siogestadh ($3^1/_2$ milar) hos en Enkia der iagh köpte 1 mark vax.

19 — til Lyrestadh 10 pom.

20 — i badhstugu i Guntorp.

21 — drogh Karin och Joh. och Daniel til Mariest(ad).

24 — frå Lyrestadh til Södherby i Wiby Sokn 7 mil.

25 — til Arboga til 11 puto.

26 — til Wijdha i Glanshammar 4 mijl samma dagh 11 ant. war iagh i Walla Wallij fädernes gård, vti Tyslinge sokn.

4 pom. uti Örebro hos M. Jacob Rudb: lente honom S. Olofs Crönika, och fragmenta. [Se 20 Dec. 1625.]

der i Wija hos Nils glömdes et lakan.

Gotha en by i Barkar sokn der var iagh 26 Jan. 1626.

27 — til Ölva i Kolbeck der köpte vij hånung $^1/_2$ stop för 1 mark. der sende jagh til Bror Anderson Ståthållaren på Strömsholm om Paracelsi tränne skatter medh fierdingzmannen.

28 — til Wijdha i Biörkestadh sokn.

29 — til Tuna i Dalby sokn.

30 — Skjutspojke från Vbby i Dalby. heem til $9^3/_4$ ant. G. V. L. för godh resa.

31 — bödh iagh ut hugg (Skitbrok) som vndsade mijn piga för 2 öre skull. bödhs migh hugg för 3 öre (af **Skitfat**).

2 Febr. lånte iagh M. Israel 10 daler småpenningar. *Febr.*

3 — betalt M. Hans Skinnere 3 daler för Malins mösse.

4 och 5 — betalt Ol. And. 50 daler.

6 — drogh M. Daniel Gulsmedh sin kos och fik migh 10 daler Penningar til Månedzkost för Jacob och streckia honom stundom.

Febr. 11 Febr. böriade iagh köpa Timber (til Natstugun) 12 öre stocken.

12 — qellen i hovanöl hos D. Bengt.

13 — kom her Jons klockare från Lyresta och en bonde. Togh ut 101 tr Rasbo Tijende.

16 — drogho de af. war iagh och min hu(stru) til Wårdsetra at utfå her Jons rask och bohagh och 30 daler penninger.

S. dagh gaf iagh ut 6 dalers handskrift för Lasse fiskiare, då swor han sigh vilia 2 vintrar gå til Not åt oss om iagh vil hielpan.

S. dagh lofvede iagh Per Jåbson Wårdsätra widh 4 sl(ogh). efter om quellen geste wij Lars Erson i Malma.

17 — böriede Skäringen ella vår stughu.

18 — böriade han och broderen och Benedictus Præceptor bo här i stugune.

24 — kom Cancellarius från Lifland.

25 — var iagh Cancellarij gest, Gode tijdhender $9^3/_4$ a. om den Segeren 7 Januarij.

samma morgon drömde iagh at min gulring Signetzring war sönder, och at han var som igenomsichtigt raf (Apoc. 21:).

Vttydningen ty samma dagh kom tijdender at konungen är ventandes innan tre wikur, Och efter iagh desse dagar hafver arbetat på mitt Sigillo in til AVE CREVSTIAN. Så måste iagh det studium övergifva och böria skriva reent Vttydhningen på de gamle ord uti Konunga styrslen.

27 — strax 6 börjades träta.

Mars 5 Martij war Skäring min gäst.

26 — kom Jacob Danielson ifrå wår kost. 2 dagar borta.

27 — 2 pom. kom konung Gustaf Adolf til Vpsala, då war iagh i k. kammar in til 5 sl(ogh).

28 — skrifthåld (sadhe k. Göstat Adolf för migh) kallas i Finland der den ene bonden haller j år gestningen för Skriftefadhren, åt åre en annan.

Maj 29 Maj efter Ottesången til Stockholm 7 pom.

Juni 9 Juni 4 pom. togh iagh 8 Rijs Median ifrå Hans Veiler. 38 rijs quarra.

10 Juni 27 min. efter middagh war iagh hos kon. och lät underskrifwa brewet til Professores i Vps. om M. Sigfridz Physica.[1] Och en zedel til Hans Nilson om 90 daler. til bokbindere lön och koperstickare lön. *Juni*

15 — 1 pom. färdades konungen til Pålska Gr(änsen). 4 pom. for And. Bur. efter til Elgznabb.

18 — stodh Erik Larsons dotters bröll. der war iagh a 4 in 8 pom.

19 — 8 pom. ferdades iagh landwägen heem.

20 — 7 ant. kom iagh til Wassunda, i regnet. heem 2 pom.

21 — 19 lefreredhe Olof Anderson M. Hans Skinneren på mijne vegner 25 daler dem iagh betala skal. samma dagh togh iagh en tunna Salt af Joh. Pers. för $4^1/_2$ daler.

25 — til Wårdsetra Per Jacobs gest medh Rosenhanerne.

26 — var iagh til Als(eke). sedhan til predikan i Danmark sedan afritte 3 runstenar. i Delfi [ɔ: Vidh Falebro] var en och en på Moreskogen.

2 Juli födde min dotter Malin Johannem Jonæ Rudberum 6 mat. i Lyrestadh. 3 — Christnades han. *Juli*

s. d. stodh iag på bygg. när Ingelb: kom och bödh mig til fadder. färdas Johannes och Karin medh båt til Stockholm.

4 — war iagh fadder åt Jngelbr. Svenson til hans Sven.

6 — böriades Svenska Biblien siätte gången läsas i Vpsala Domkyrkia dagligen 10 antem. (Då vttydde Wallius allenest Titulum. men textum 1 Cap. 8 Julij.)

8 — 7 antem. skar iagh migh af Telghyxen mijn i Tumen tiockesta på wenstra handen.

9 — bars Lars Hanson til jorden.

12 — drogh iagh och min hu(stru) til Torpet at högöra.

17 — afsomn(ade) min käriste dotter Magdalena 3 matut.

21 — Jordades Malin i Lyrestadh.

24 — Itabyria Smaragdina tab. böriad 4 pom. Spica in merid. Aquila in Horosc.

---

[1] Forsii Physica, handskrift i K. Bibl. Brefvet är tryckt i Loenboms Lefvernesbeskrifning öfver Forsius.

Juli 25 Juli war iagh ute til More steen medh kongs sonen Gustavo Gost. och hans leref(ader) och medh lerjung.

28 — Bönedagh stichtadh af Konungen. Kom Simon Apotekare til oss til gest när han först kom til Vpsala at bo.

Aug. 1 Aug. drogh mor ut at nappa af kyrsberen i Wårdsetra.

bref om min dott(ers) dödh circa 9 pom. rett då när iag ute icke vel kunde läsa her Jons bref för än medh lius.

2 — är år och dagh sedhan min S. Dotter färdades til Westgl. 8 m. fik mijn hu(stru) tijdenderne. då $9^3/_4$ trätte hon på M. Ol. L.[1]

7 — skref iagh til Joach. Mors(ius) med Guilhelm Vlricum Rigensem som geste hos Adolph.

8 — sende vij vagn efter Sigga lilla.

9 Aug. togh Guilhelmus brevet til Hamburg. Prestemöte. de Prædestinatione.

12 mer. tretestund. ux(or). skildes Apotekaren Simon från oss.

11 — til Wårdsetra se på Rogen al skurin. Humblan stogh wel.

13 — i kyrkegång på Slottet.

14 — åter dijt 2 pom ad 7 p.

17 — kom Skäring medh sina igen förärade oss Ost och Lax.

19 — Exijt Vox Turturis in Europam, (circa $11^1/_2$ ant. dateradt) sendt 19 medh Johan W Hollendske bokföraren.

20 — köptes Concord. Greca 6 dal. Alstedij Chronol. Thes. 1 dal.

21 — Apuleius 7 mark.

22 — lychtade 35 ächtenskaps året. — drömde circa 2 mat. at iagh kom kallader för Rege för en Vijsa skul, och vart varse iagh hade barmen full medh hvete brödh. s. d. som mijn dotter och modern bakade Mazipaner.

köptes 3 tolfter bredher tunna 7 mark. 12 mark tiocka af Per Ols(on).

26 — förste kalla dagh i höst, kennes på mijn hender, skar iag ut כראשיה åt Prentaren Eskil [Mattsson] 1 pom. til $^3/_4$ tim.

27 — her Ol. Ers. Secr. til afton målt. ad $12^1/_2$ midn.

29 — kom mijn dotter dotter til Vpsala igen $1^1/_2$ pom.

[1] Ol. Laurelius, kyrkoherde i Näs.

1 Sept. vidi in somnis Adam et Eva parvulos cum leone sedentes ad arbores klädde af löfkast jackor. *Sept.*

2 — venta veri calino finsk visa iagh vaknade vidh.

4 — skrifvit til Per Gudhmunds. Svar om beredz renta.

5 — 6 pom. vel circiter kom Andreas Bureus at settia sin Son til Colleg. til oss i Vpsala från sina bönder. Wart iagh skyld(ig) Joh. Heldvik 9 dal. på konungens wegnar.

8 — ferdades Andr: Bur. til Stockholm 2 pom.

5—9 Joh. Joh. til kost hos oss. oreknat.

10 — böriede Joh. Joh. gå til kost hos M. Sven.

13 — kom Joh. Michaelis igen til Academien.

14 — Gret jag i sömnen och bad för de Svenskes öfverträdelser.

Var Joh. och Karin til Belinge bodarna om et par Oxar. 16 daler 2 mark.

16 Sept. Örtegårdz blomor, auditores virgines. kransen fick iagh Ingelbrech L. lille ingeniörs discipulo.

26 — Var And. Bureus hos migh.

27 — drogh han bort.

28 — 6 ant. stötte iagh mit been. 6 pom. krossade kropåsen mit bröst at migh dogh intet skadhadhe. G. W. L.

siuknade And. Burei son Johannes.

1 Oct. Sigridh lilla siukligh i nat af heta om kroppen, klagade bröstet. på 3^{e} dygne siuk. *Oct.*

4 — kom Andr. Burei hu(stru) hijt til Vpsala hos Mikil Hansons til sin Johan lille siuk.

6 — $^{3}/_{4}$ pom. föll iagh af stegan i Natstugan och stötte v. axeln, armbogan, fotknylan hudlösa. G. V. L. at icke mera skadadhe.

11 — drogh Hu(stru) Kirstin And. Burei från Vpsala. Skref iagh medh Simon Apotek. och Erik Bröms til Ol. Anders. om Sp(anmå)l och fik til husbehof.

15 — j Barns öl hos Erik Rot. (Karins Gudson Olof Ers.)

20 — kom Landzherr. Clas [Horn] hem i Vpsala, färdades till Stockh(olm).

Nov. 2 Nov. fik iagh 12 daler af Göst. Larson för 4 tr. Rogh til Kongens behof.

12 — ferdades iagh åt Stockholm, 2 pom. til Alseke.

13 — til Irva.

14 — kom iagh til Stockholm 9 ant.

15 — kom Konungen hem från Pryss(en) til Stockholm 3 pom.

16 — 8 ant. helsadhe migh R(ex). bonus dies. befalte Registrera libri som kom från Brunsbergh.

23 — kom iagh först til registrera Varmiensem Bibliothec(am).

26 — skref iagh Doctor Vallio så vtan til: Clarissimo D. Doctori Laur. Vallio Pastori et amico singlr colendo. om Register på Bibliotheket i Vpsala som var komit ifrå Stockholm och Righa. 2° om Homelijs Passionis Christi til K. Mtz behof.

27 — skref iagh til Jon. Bur. om Ioach Morsio och til Per Gudmundson medh Tijdendeposten.

Dec. 3 Dec. Vart mijn hu(stru) siuk.

7 — wart Dr. Maria Eleon. förlos(sad), och fik en dotter 7[1] (8h.) pom.

9 — kom Didrik Hanson til mig (hörande Andr. B.) och badh migh klandra på M. Mikil Bongs hus. så wil han vnna sijne broderbarn sin lot. sendes toflorne medh Joh. Thomæ. komo seent. hon nyttiade dem aldrig.

14 — besökte D. Vallius mijn hu(stru) medh Sacr. 4 pom. giorde hon en godh bekännelse.

17 — kristnades konunga dottren in mot 12 midd.

18 — 3 pom. fick jagh bref som skrefs 15 Dec. at mijn hu(stru) war svåra swagh.

19 — färdades jagh heem, 12 mer. hinte til Törneby. ferdades Palzgrefven från Stockholm.

20 — hem 12 midd. fan mijn hu(stru) svåra swagh, då orkade hon intet mera tala, hölt migh om halsen och sade Gif mig til, gif migh til, gif mig til. samma stund, Jagh wet at min förl. lefver.

23 — afsomnadhe sachteligha i Cristo sal. mijn alr. kär. hu[stru] M(arg.) M(artins) D(otter) $9^1/_2$ pom. Gudh förläne henne en frögdeful vpst.

23 Dec. 7 p. böriades prodigium KVMLENSE. *Dec.*

25 — Juledagh medh sorg j fiord besöktes hon med Sacramentet s. dagh i Lyrestadh.

31 — begrofs mijn S. hustru, medh ljus efter predikan D. Lars Vallij, om Hanna Profetissan. Då slogs 3 resor i klockstapulen i Lyrestadh.

1627.

5 Jan. kom Her Jens klockare och broderen Abel och Joh. Mich. *Jan.*

8 — droge de bort 3 pom.

9 — 9 ant. drogh iagh til Stockholm lågh i Wassunda, och H. Abram och h. Er. Mic.

10 — 3 pom. kom til Stockh.

11 — lefrerede iagh min Verdinna en tun. miöl och 2 t^{r} malt och 3 f(jerdingar).

12 mer. drogh konungen til Svartsiö, och befalte migh bära op opus Regium Ben(edicti) Ariemont(ani).

12 — kom konungen igen 3 pom. då presenterade iagh Opus regium och beddes det och söntes. hos regem ad cænam då frägade H. K. M. om iagh wille instruera honom in lectura Græcæ Linguæ in til Abitum.

15 — af Johan Person tagit frijs grönt 8 alner til foder och vnderbyxor 5 mark alnen — 10 daler.

blomerat satin 2$^{3}/_{8}$ alner 5 mark alnen til upslagh åt mijn gamle kapa.

Grått klädhe — 6$^{1}/_{2}$ q^{r} 2 daler alnen.

Mijn Werdinna lät göra åt mijn s. hustru en yllenskiorta och fodhra henne klädet Boj — —

fodret - 7 mark

derpå betalt 11 Jan. Miöl 1 t^{a} - - - - - - - - - 5 daler

Malt 2 t^{r} - - - - - - - - - 5 » = 10 dlr.

för Jul war jagh här til kost - - - - - - - 5 vikur

Johannes - - - - - - - - - - - - - - - - 4 vikur

2 daler viku - - - - - - - - - - - - - - 18 daler

dit förde Anunde miöl 1 t[a] malt 2 t[r] 3 f[r].

än Erik Bengt malt 1 t[a] Rogh 1[a].

Febr. Febr. kom Jonas Bur: från Danmark.

10 — Herredagen lychtes.

16 — ferdades konungen til Nyköp(ing).

24 — färdades Andr. Bureus och (hustru) til Vpsala til Vtskrifningen 8 an.

7 pom. kom konungen ifrå Nykö(ping).

26 — lefrerede iagh M. Hans Weiler min Smaragd den 9 Martij gaf iagh honom på handen 2 daler. 10 skal han få til när Signetet är färdigt. han böriedhe i dagh snijdhat. Johannes förde honom 1 t[a] malt för 3 daler.

besågh iagh Paperet hos Hans Weiler då voro der 78 rijs quarra af 100 som först lades dijt.

28 Febr. 7 præsenterede Jagh Kon. M. registret på Bibliotheket från Pryssen kom.

Mars 5 Mars färdades Drotningen til Sv(artsiö). då slogh konungen Matthias [Pfening] profeten.

6 — färdades Kong. M. til Svartsiö och sedhan til koperb(erget).

var iagh frå 6 til 12 hos Regem. (Monsieur Buree) same dagh kom Rasmuses Son i Alseke med 1 t[a] Rogh 1 t[a] malt.

same dagh betalte jagh Axels hu(stru) 15 daler (för 10 daler).

13 — hemma [dröm:] I. T. A. BVNDEN. sedhan iagh besinnade migh ladhe jagh EOA til in mot 5 slogh matut.

Memorial för Johanne 13 Martij i Stockholm beställa: - - - - 5 stijgha strax på Slottet til Brandmestaren, och lata honom insettia några skivor i Salen och läsa väl igen och föra hem nykkel.

14 — s. nat drömde iag om en stor hasl gammal och tiock medh få nötter, men många nyia telningar som woro öfwert nogh fulla medh stora nötte krasar, en krase togh iagh af stor som et manna hufvudh mogne nötter full.

drogh iagh til Alzeke 4 pom.

Mars 15 Mars 8 ant. kom iagh til Sigtuna, 1 dädhan, 7 hem.

April 1 April skref Laurelius migh til en zedel om Philippi Nicolai Chronologia och beddes birtan?.

12 April ferdades iagh andre gången och kom til Stockholm April

13 — 7 pom.

14 — Colloquium cum rege 7 ant. sedan a 12 ad 4 pom. då han inventerede.

16 — gaf H. K. M. migh Mose böker 6 linguarum post m.

17 — om q. 10 h. slogh iagh Joh. heftigt för lögn skull.

27 — 7½ pom. bödh H. K. M[t] mig handen i cannapet när H. K. M. färdades til Pryssen.

28 — halshögs falske Propheten Matthias Pfening 10 ant.

4 Maj ferdades K. Gust. Ad. til siös från Elgsnabben. Maj

10 — affärdade jagh min Son Johannem til Pryssen gaf honom 24 daler terepengar oreknat mat och kläden och weria geheng.

14 — sågh iagh 7½ ant. alrasenest min son Joh. B. i Andr. Burei port. 8 ant. fan iag huru streken skola snedas på Proportional cirkelen om vddarna nötas.

22 — let iagh föra 29 kistor fulle medh böker til Vpsala som k. gaf Acad. (från Brunsbergh) för 6 daler fracht.

28 — gaf Hans Stensnidhere migh Aureum Vellus Trismosini in 4°.

1 Juni färdades And. Bure til Norby at låta byggia der sin sätegård. Juni

3 — Jordades M. Hindrik Skipsbyggere.

4 — skrefs i Stock. Stadz tenkebok at h. Karin Her. Zach. vil lösa huset igen på Genestegat.[1] brefven fik jagh Georgio Lilie igen lefvere(de).

sende iagh 9 kistor och 3 t[r] til Vpsala medh böker som K. gaf til Ac.

5 — gaf Georg. Lilie Valete 2 kan. klareet.

6 — drogh iagh från Stockholm siöledes 8½ ant. medh Olof Håkanson.

8 — kom iagh heem til Vps. 5 pom. (mat?)

9 — kom her Jon i Lyr(estad) til Vps.

11 — Gaf iag fru Karin på Tomta 2 t[r] sp[l].

voro her Jon och Karin til Wårds(etra).

[1] Kinhästegatan? Kinstugatan?

Juni 23 Juni Wore vi til Lagga Hohle 5 pom. under berget.

25 — 8 hos M. Wilh. Simonium. 10 hos Simon Apothekare klaret pom.

29 — 5 pom. til Wårdsetra. 30 — heem til 12.

Juli 2 Juli cænam M. Petro Falcovio et Jonæ Rudbero et D. Israeli Vermelando.

3 — 8½ ant. färdades H. Jon hem til Westergötland.

4 — Preste möte predikade M. Ol. Laurelius.

5 — Pred. M. Peder i Rasbo. kom Joh. A. Bur. til Vps.

10 — Gik iag rörgången medh Per Jacobson från Wårdsätra åt Malma. kom hem 3 pom.

11 — ferdades Benedictus til Hanebergh.

13 — Resignerede her Göst. Oxest. Rectoratum och D. Benedictus [Crusius] widtogh.

15 — war iagh h. Göst. gest a 5 pom. ad 5 mat.

16 — färdades jagh och Karin til Torpet at högöra.

25 — hem til Vps. 5½ pom. 8 a. i Näs ky(rkia).

28 — 11 färdades wij til Bagarbo. komom dijt 3 p.

29 — i Skogh til Predikan.

Aug. 1 Aug. heem inter 8 et 9 ant. på Ekolen storm.

9 — budin til Ingelbr. i bröll(op) och barnsöl.

10 — togh h. Lars Joh. Avet.

12 — bröllop hos Ingelbr. dijt budhen.

23 — ferdades Karin til Stockholm och iagh på vegen til Simtuna och råkadhe M. Erik här i Vpsala hos M. Ol. Laur.

28 — war min Son † Johan Bure än då obegrawen, i Lissow. vidh Darsouw. stod i Johan Höjers bref dateret Darsow den 28 Augusti 1627. forte Novo Calendario 10 dagar för.

[På en lös lapp:]

Johan Höjers (Reinhultz son i Arboga) bref til en Capitens hu(stru) på Norremalm.

Andre godhe wenner må wäl, Men Johan Bure som i finge Skedhen af är dödh och är ännu obegrafven och ligger i en by strax hos Darsow, som heter Lissow. Datum Darso 28 Augusti 1627 Johan Höyer.

5 Sept. kom Karin från Stockholm. Skrefs medh M. Jon til Per Gunm. 2 pom. Inventeredes på Prentet. *Sept.*

12 — drogh And. heem. 13 — i Norby.

19 — brände iagh mijn handlowa vid en steen hos And. Burei nybygda gård inter 5 et 6 pom.

25 — i Norrby quellen til Täby, der lågo Moses (min p) och Elias (her Ingelb. p) vti en seng om natten.

27 — i Stockholm. 29 — i Stockh:

3 Oct. wart Margareta her Joh[annis Laurentii] Dotter i Kumbla befengd af 7 dieflar öfwerstar. *Oct.*

13 — $9^1/_2$ primo alloquendus Bohemum doctorem. [Raicus.]

14 — $7^1/_2$ hos h. Gabriel. mins tuam mentionem i Prussia de Antiquitat. Chym:

15 — 10 ant. från Stockh. med Rijks R. pass til at fordra Doct. til herberge.

16 — från Rysstolke til Onsala. 17 — heem 3 pom. Doctor 4.

18 — besågh D. Aricus And. Gabr. gård. skrefs svar til H. Gabriel.

19 — besågs Rolfs byggningar. nögdes circa 9 ant.

22 — gafs mig hwita filtkappan 3 p.

9 pom. komo 3 öfveränglar til Kumbla Pijgan medh ljus. Michael talade öfver liutt.

23 — 9 ant. böriade Sigri läsa ABC.

kom 6 pom. och talte Michael yterst.

blef hon[1] dödh. 24 — lef(vande).

u. d. böriade M. Olof Laurelius och iagh disponera Bibliothecam [acad.].

Nov. u. d. kom kon Gust. til St(ockholm). *Nov.*

1 — var Mar. Joh. d. 2 gången dödh och sågh gudz herligheet.

5 — rus hos And. Bengts. Borgm.

6 — togh Stafan kolare Skymlen.

9 — var hon[1] 3 gången dödh.

11 — drogh iagh med slädha til Konungen i Stockholm. til Wassunda.

[1] Kumla-flickan.

Nov. 12 Nov. redh iagh från Wass(unda) til Bagare.

13 — 9 ant. kom til Stockholm til And. Bur.

14 — talade medh Rege 8 ant.

18 — komo 7 öfveränglar at frelsa Mar. Joh. d. (Kumla pijgan 8 pom.) i från dieflarna och plågade dem (med 700 andra — 3 med snöre och jernkädhior).

25 — fick Karin mijn dotter band och älskogs bref (dateret Stockholm 25 Nov. 1626 för vmslagh skull) det iagh nu 11 Dec. 1629 först sågh.

26 — drogh konungen til Elgzsnabben.

togh Hans Stensnider vidh S(öder) port 3 rubiner at snidha.

27 — Rex revertitur.

28 — a 12 ad 1 pom. war konungen i Glaskamare(n) hos migh och las sijn krönika för migh.

sende iagh Karin Carmosijn Silke och Camerdok.

Dec. 1 Dec. mot 9 ant. mötte mig Karl Karls(on) i Slotzp(orten) och falkade på Wårdsetra. fik ney.

4 — gaf Olof Hanson Ingeniören migh en Stenbok 3 pom. in folio.

5 — drogh And. Bur. medh Clas Flem. ut i Skären at leta Skipshamn, fan Himmels ön vidh Lundaby.

7 — $9^1/_2$ an. kom Joh. Abramson poiken först til mig.

— $2^1/_2$ sågh iagh först h(ustru) Marg. Nilsd. på S. Malm mijne fädernes slecht.

8 — præsenterede iag mot 1 pom. Register på bökerne från Gripsholm.

Blåstes om til herd(ag).

9 — kom And. Bur. igen 5. 6 war iag hos konungen om Athlante Majore.

Gabriel Archangelus i Kumbla predikade.

12 — $9^1/_2$ saknade iag bökerne stulna.

13 — kom Karin til Stockholm.

16 — Rafael predikade i Kumbla.

ad prandium Comitis Abrah. invitatus.

23 — Efrael [i Kumbla]. — kom Dan. Sendebud 4 pom.

24 Dec. vore Sendeb. til aud: 11 an. *Dec.*

26 — hos Drotningen.

27 — war Dansk Sendeb. hos konungen til skäls.

28 — 8 pom. sågh Rex skrin med brewen från Gripsholm.

1628.

2 Jan. talade Johannes Archangelus genom Margr. Preste dottren i Kumbla predikade gråtandes. *Jan.*

3 — talade Abrahe.

5 — stodh Carl Baners bröllop.

8 — wart drottn. M. E. siuk.

12 — budin til bröllopet af Hans Hind(erson).

14 — Bröllop hölt Hans Hinderson åt Per Anders(on) kledeskrivare.

15 — 7 ant. bödh Rex oss Bureis Sv. Biblietrycket in 4° eller 8° 3 pom.

fik iagh ut kong. bref åt H. Marg. her Sam: på 8 t^r^ sädh i 2 år.

fik iag kamerrådz zedel på 101 daler (til kon. Böker 58 bokb. 27 d: 16 d. til S. Biblie åt hof pred(ikanten?).

16 — färdades konungen til koper(berget) från Stockholm.

18 — färdades iagh från Stockholm $7^1/_2$ ant. til Wårdsetra.

19 — kom jagh heem til $11^1/_2$ merid.

21 — gaf iagh M. Lau. Cygn. Josefum in fol.

Giorde iagh Rekenskap klar med Ingelb.

22 — giorde iag R. medh Joh. Helv. bokför. vart honom skyll. 16 d.

— 8 pom. böriade iagh lära Arabice läsa.

23 — 8 pom. eller senere böriadhe jagh i sengen först betänkia om en Runsk current styl lika som Arabische stylen

26 — morgon i sengen [runskrift current].

28 — $8^1/_2$ pom. [runskrift].

Gudhi vari lof för detta dags arb(ete).

30 — [yttermera runskrifts-förslag.]

31 — gaf jagh M. Laur. Cygneo Pausaniam in Fol.

1 Febr. Kom L. Skytte til Vps. stodh der Båtzmans vtskrifning. *Febr.*

2 — än stodh vtskrifningen.

Febr. 5 Febr. Lapis repertus in ponte fluvij villæ Maingen quæ est Paræciæ Etak in Vestrogothia.

7 — drogh iagh til Gamle Vps. kom And. Burei dreng Joh. til migh. [funderingar i Biörkeby om Vocaler.]

8 — 9 ant. kom Daniel Gulsmedh och Mart. til migh.

stodh vtskrifning i Biörke by, öfver Vlleråkers h(ärad) hele natten, min stund widh dagningen godh. G. V. L.

13 — drogh Daniel Gulsm(ed) och Mårten Guls. i Westerårs sin kos 9 ant. gofvo 6 dl.

14 — kom Joh. Mich. igen från Arb(oga).

15 — war Joh. Person hos mig til Rekenskap och afton måltidh.

19 — kom And. Bur. til Vpsala, til migh, i från Vestmanna Vtskrifning. til midd. mål.

20 — Gaf Gabriel Jacob Jacobs. dumbanom i Kumbla sit mål igen som 7 år och 7 vikur hade varit mållös.

Om det är sant om dumben det bör förfrågas. o i säkre Bisper.

27 — sende iagh kungznyklarna åt bokskåp(en) och Schregmess(er) som iagh hade giordt til And. Bur. medh Knut och gaf honom. han sielf inskref lineas och numeros.

Mars 4 Mars togh Ingelbr. sit vtan lås igen från Bibliotheket.

7 — satte iag mit lås dijt igen.

kom fru Karin Skärings modr til oss,

fik iagh begrafningzbref från Brunsholm.[1]

10 — 5 pom. Onde tijdender Wallensten infallen i Pryssen medh 15000. var lögn.

11 — drogh fru Karin sijn kos 8½ ant. Magha wärk 2 daghar.

12 — medicina aloe 7½ pom. Raici Bohemi.

18 — 8 ant. böriade iagh dricka det D. Raicus migh gaf en half skeedh 2 gångor om dagen.

21 — färdas jagh oc Karin 10 ant. til Brunsholm. natten i Eneköp.

22 — 1 pom. til Brunsholm.

23 — Begrafningzöhl på Brunsholm.

[1] Gregorius Gyllenankar dog på Brunsholm 1628.

25 Mars 11 pom. fylte jagh mijna 60 år 21915 dagar. G. g. m. e. g. n. å. *Mars*

27 — 11 från Brunsholm. til Balningstadh.

28 — 4 heem.

29 — böriade Laurelius och iagh disponera åter Bibliothecam.

5 April circa 2 kom Konungens Lackey efter migh från Kon. Mat. *April*

6 — a prandio från Vpsala til Norsunda.

7 — til Stockholm.

8 — talade medh K. M. 6½ ant. om de böker som Konungen skulle hafva medh sigh.

9 — inne hos Regem a 6 in 9. intet glam.

10 — lijka så intet glam.

20 — Vidi primo Olavi Vorms fastos Danicos, 6½ pom. då fik iagh Tandeverk (af Raici Medicin mot ♡ verk) den in mot 40 år år hade varit borta. hierteverk kom Mikils messe dagh 1627 der emot gaf D. Raicus migh böter och lokkade fram Tandeverken medh Vitrioli spiritu.

28 — strax efter midd. præsenterade h. Joh. Skytte Fastos Danicos, då befalte K. mig refuteran.

29 — 7¼ an. redh Konungen ut från Stockh. Slot til Skips åt Pryssen.

Då något för fick And. Bur. vnderskriwith brefvet på Norrby som han köpte för penningar.

Maj 17 kom Karin til Stockholm. 200 ägg hade Karin medh sig. *Maj*

- - sende iagh medh Thomas torparen heem (när Karin kom til Stockholm) - - Skyttens bref til Magnificum om Bibliotheket at Bibliothecarius migh föruthan skal der om beställa.

22 — Låt Karin Contrafeja sigh hos Cornelium [Arendtsson] för 8 daler, på kopar medh oliofärga.

Maji war iagh och Karin (samt Johanne And. Bur.) til Dannewijken och lefrerede hu. Barbro Tijdemans, Svepelakan 6 alner Gellerdok alnen 3 mark, fem alner lerft til öfverdelar alnen 6 öre, och 2 alner hufvudkledz lerft alnen 5 mark (och sju eller 8 lambskin för 6 mark til fodra kastiackan medh).

En daler gaf jagh sköterskan Äres Brita är als — 10 daler 14 öre.

Maj Ty iagh har fått ut dè 4 t[r] malt (som hennes bref af Kongen gifvet lydher), och lefreret min värd And. Bur. i min kost (14 mark gifs nu för t[n]) sama dagar fik Andreæ Burei hu. af migh en tunna miöl och på kosten ifrå 14 dagar för Påsk och här til nu är H. Torsdagh 1628.

Karin en Viku ifrå 17 Maji. Drängen Johan på tridhie vikun. Karin Bång var der en Viku. Jagh en Viku i Norrby.

25 — Drengen Johan Abrahamson hade iagh der wäl 3 vikur.

26 — från Stockholm 1 p. — hele natten til Wass. prestg. 3 post med. noct. 27 — kom iagh heem 4 pom. Bran Vidborgh stadh.

30 — war iagh i Vårdsetra efter Rijmstaf ritten ut och Lass Ersons staf i Malna.

Juni 3 Juni til Wårdsetra binda op humblan.

4 — til Näs kyrkia til Prestegården sedhan hem 6 pom.

7 — Mystik. 9 — dröm om Erici Nicod. trappebygning för migh.

10 — fik M. Olof Laurelius migh igen 2 gamle Laghböker på Pergament och en gamal postilla somt Paper somt pergament och librum Spiritualis Gratiæ,[1] alle gammal Svenska — som iagh förre hadhe gifvit honom — til at läta det desto för wara in publicum bonum. lofvedhe honom igen Originem. Den fik han 29 Julij 1628 in folio i 2 [band] af Bibliotheca Varmiensi. var annoterat vakkert öfverst på hvart bladh samesteds. [Jfr 8 April 1601.]

(På frånsidan af den lapp, der detta står, äro antecknade 8 »Böker bortlänta» alla åter utstrukna. Låntagarne voro Eric Bröms, Mag. Ralambius, Benedictus, M. Joh. Skol(em.), Moretus, M. Pedher K..., Laur. Olavi Angerm. Möjligen gäller denna anteckning Upsala bibliotekets böcker.)

23 — til Wårds. 6 pom. Jagh samt medh Benedicto, Joh. Mich., Joh. Henr. Karin hade medh sigh Lisbeta Moreti systerd. quam primo tunc vidi circa 5 pom., Marina Apotheker hu(strus) sy(ster).

Juli 3 Juli Skäring och Benedictus färdades heem.

4 — 9 ant. Ingelbr. Svenson och Olof Svenson til frukost ad 3 pom.

5 — togh iagh 8 stökkar af Göstaf och betalte Arfvid Skrifwere.

---

[1] S. Mechtilds uppenbarelser. Handskrift i K. Bibl.

10 Juli kom J. Karin Bong til oss från Åbo. *Juli*

15 — färdades jagh och Catharina och Joh. Mich. (til Torpet) och Sigrid på Wagn.

19 — forom wij in i byn.

20 — 7 forom wi ut igen.

22 — for Karin min d. in i Staden och Joh. Mich.

23 — 11 forom vi in Karin H. D. Sigrid lilla och jagh.

29 — drogh iag til Norrby And. Burei gård — 1 pom. kom fram $5^1/_2$ pom.

5 Aug. Sigridh sjuk. kom iagh heem til Vpsala $6^1/_2$ po. åstadh $1^1/_4$ p. från Norby. *Aug.*

7, 8, 9 — Karin svagh af Bolda faresott.

10 — sånk konungens stora nyia skip vidh Stockholm.

12 — Prestemöte predikade h. Anders i Vendil.

13 — predikade h. Hans i Åker.

15 — komo Skäringens bröder igen.

17 — til Vassunda min styfmoders begrafning.

från Vpsala 12 mer. ifrån Wårds. 3 pom.

18 — Begrofs Karin Nilsdotter S. her Olofs min Stiuffaders hu(stru) 12 ad 13.

19 — var iag til Runestenen millan Vigby och Tomta.

20 — från Vas. 3 pom. hem 10 po.

21 — til Ärentuna 10 ant.

24 — bref från dr. Maria Eleon. om böker.

27 — Böriade 7 an. Er. Pers. måla i storstugun östra veggen.

SUS { 7 hos Laurel. rost. öl. 8 hemma quell Spanst vijn $^1/_2$ stop. 9 gaf Joh. Hindr. badhstugu lagh Rostok öl 4 k. 10 iagh åt h. Lars 1 kanna R. öl. 11 Joh. Mik. 1 k. franst vijn. 12 Joh. Hind. Stop Sp. vijn quell. 13 Joh. Mich. 6 ant. $^1/_2$ st. Sp. vijn.

27 Sept. war iagh bidhin sittia och satt i Capitelet öfver Biörlundij sak. *Sept.*

29 — sende iagh Biblioth. Sixti til her Jon medh en student Ditlof tog henne.

Joh. Hind. och Joh. Mich. mijne gester ad Cænam.

Oct. 9 Oct. var Crusius junior hos migh, samtal om Alchimia, togh Promtuarium til läns 2 band.

19 — i bröllop hos Joh. Pet. Bårdsk(ärare).

21 — var And. Bur. vidh Norby.

26 — redh Karin til Stockholm. at fly Penningar Ösborentan.

27 — Sattes tije trä i min Trägård à 3 pom. til $4^1/_2$.

30 — lät iag åter 2 Trädgårdz drengar settia en hop trä och rosenb. vijnbärs a 11 ad 4.

31 — sattes 6 äpleträn och någre kyrsb. och wijnb. i gången.

Nov. 1 Nov. Landstegh kon. Gust. Ad. på Öland när H. K. M. kom från Pryssen.

2 — dödde hu. Barbro Tijdemans i Danewiken. $1^1/_2$ pom. talade med Joh. Hinr.[1] om gift(ermål).

4 — kom Karin mijn d. från Stockholm circa 11. hade intet vtrettat om penningar.

7 — 11 ant. blef Moretus prof. Vps. borta i Prästefierden widh Strängnäs.

16 — i Bröllop hos Franses. Sam.

20 — Rector Acad. M. Jonas Magni. der til mid. måltijdh.

23 — ad prandium min gest I. T. Berkius.

24 — Jag Columbi gest prandio. fik jag först fatt Tremellij Biblia in 12°.

27 — war Svante Horn min gest til midd.

kom Moreti lijk.

Dec. 3 Dec. var iag til Vårdsätra åg sågh eet Råmärke. mot Gottsunda.

4 — gaf iagh Arboga folket som lekte om quellen en kanna Sp. vijn.

7 — föddes Johannes Vollimhaus 3 ant. i Vps.

9 — kom konungen G. A. til Stockholm från Pryssen 2 pom.

14 — Barns öl hos Apothekars. hedrader i högs(äte) framför 2 Doctores.

17 — Laurelij gest ad cænam.

20 Nov. restant dies 5873 ad 19 Dec. 1644. ex 11336 Apoc. 14: 12. AOMO.

16 Dec. [Erkebiskopens circulär om antiqviteterna och Bureus.]

---

[1] Axehjelm.

1629.

Jan. för denna boken [Herlicii Schreib-Calender] skyllig Marco 16 öre pnr. *Jan.*

1 — $8^1/_4$ an. obtuli Regi Thesaurum Numism. Rom. Gorlei. (loco Strenæ) gratanter pro signo bono suscipienti.

— 2 pom. togh iagh Nov. Test. Svenska af Marcus för 3 dal. och gaf h. Marg. frökins.

2 — midd. fik iagh 8 dalerne som restade af 72 pergamentsmakarens der af han gaf migh 20 alls.

4 — $6^1/_2$ pom. kom And. Bureus junior hem til Stockholm från Fr.

5 — skref iagh Karin til. sände Tröjeverket hem medh Jöns Jonson.

war konungen ofrisk. 6 — frisk igen.

7 — sände iagh Notslingor 5 hem med Zacharia Rotovio.

9 — bref medh M. Olof efter Karin hans d(otte)r.

10 — fik iagh 10 Rimstavar från Frästa sokn af h. Mårten Ascaneo til läns.

11 — hos Bror Anders mest hele dagen.

13 — 9 ant. goda tijdender. 192 t^r kyrketijend Rasbo.

14 — böriade jagh en dere dagen skriva Rijm stavarne åter.

15 — kom Karin mijn d. til Stock. $2^1/_2$ pom. hadhe Karin medh sigh 4 t^r malt då iagh fik $13^1/_2$ mark för t^n som bönderne sålde åt migh 2 t^r — et får — 2 gäss — 2 grisar skollade och några st^r foglar.

16 — lefreredè iagh Abr. Kempio Ormer Snorras(ons) bok [1] til at skrifva ut åt konungen. 6 Febr. tog iag igennen.

18 — Monijr til Ryskland Sendebudh.

19 — 7 ant. befalte Rex läta hans dränger få tyska böker ur sit librij. Sadhe Rex sigh wilia wara 19 Febr. vidh Vlfzbek at tala medh kon: i Danmark.

26 — böriade iagh skriva husbrevet h. Karins. utsade iagh Sukkerbakaren ur huset på Ginestegatun. Då hu. Karin aldeles tilsade migh huset.

[1] Norsk-Isländsk pergamenthandskrift, uppbränd 1702 i Upsala hos Rudbeck.

Jan. 27 Jan. Rex Ipse Benignissimus. 9 ant. ferdades Konungen til Koperberget. (Karin $9^1/_2$ ant. hem igen.) utsade iagh Olof Båtsmannen ur huset.

28 — 1 pom. war hu: Karin Her Zachariæ på kemner kammaren och hemulladhe migh sitt hus och bebrevade mig dädh.

29 — M. Jacob Zeb(razynthii) gäst. quellen Skyttens.

30 — midd. her Carl Oxest. gest när honom besökte Preste(rne). målades Malins contrafej.

31 — Gik den Viborgstudenten ut som mördade den Skotske Fendriken.

Febr. 3 Febr. färdades And. Bur. senior til Vtskrifningen i Tijunde land.

4 — färd. And. A. Bur. junior til Grensen. 4 pom. föll iagh i And. Haralds(ons) hus ut för trapporne 11 stegh. Gudhi vari lof iagh for intet illa.

7 — Rudbeckij Jacobi gest.

8 — Dr. Olavi gäst.

9 — Dir. Hansons Skottes gäst.

kom Konungen igen 6 pom.

af Joh. Person st[r] Grofgrön 43 dl. Grofgr. 15 alner (al. 20 ö.) til h. Karin Huggut foder boj 6 al., 4 til mina byxor 2 til hu. Karin, alnen 20 öre.

10 — Joh. Mikils(ons) gäst och Trulses öfver natten.

11 — 3 pom. fik iagh först hu: Karins M. D. bref vnder[t] af kemneren, då lefrerede jag her Månses Son citationen i hans Sväräs närwaru.

12 — $12^1/_2$ accersitus a Rege ostendente Monum. Parentum specimen. bödh at iagh medh mijn flijt kunne kommat i verket.

$12^3/_4$ a merid. let iagh contrafeja migh hos Cornel(ium).

13 — $12^1/_4$ merid. Rex tractans cum Skyttio de eodem Monumento invitavit me ad cænam Skyttij.

14 — 9 hos Regem de eod. negocio när han färdades til Gränsen. Afrättades vex. biskops Son.

16 — Lyktade Cornelius 4 pom. mit Contrafey (bis sedi) med 4 Cherubim.[1]

[1] Originalet nu på Gripsholm; stucket i koppar af Haton.

18 Febr. for iagh från Stockholm 12 mer. til Bårby hos Mår. Ascan(eus). *Febr.*

19 — kom iag hem til Vps. 4 pom.

20 — är beramat en Tractat medh Kon. i Danmark personligen millan bådhe konungarna.

21 — kom Marg. i Ärentuna at lefrera M. Mårten (Ascaneus) 25 dl. Companij peningar.

23 — drogh Karin min d. til Vännegarn til Vtskrifningen, för alseke boernes skul och Marg. i Ärentuna hem.

24 — tykte mig And. Bur. sade til mig om sulfuris coctione. $7^1/_2$ ant. gafs mig 2 Mårder från Husvald. för en domboks skul at inlefrere i Hofretten.

20—26 — 6 blad runristningar (60 st.) afskrefvos ur H. Mårtens Ascanei bok.

9 Mars kom Konungen til Stockholm. *Mars*

10 — färdas iagh til Stockholm.

11 — kom fram 9 an. præsenterede migh $12^1/_2$ merid. benigno regi—.

15 — kom Vnge Andr. Bureus igen från Grensen.

22 — drogh konungen til Svartsiö.

23 — kom konungen igen.

25 — quell. gest hos Jonæ Burei fru.

29 — hos Skytten medh h. Sten Bielke.

30 — quellen hos Skytten, och Joh. Månson.

3 April gaf iagh Regi Synopsin Theologiæ Butcheri $10^3/_4$ ant. *April*

12 — bref hem med Joh. Hind.

16 — hos regem 12 m.

17 — hos regem $12^1/_2$ p. benevolus.

hos Skytten i nya salen.

18 — bref hem med Rotovio. Kom Karin Hans Bongs dotter til Stock. at vilia til Finl.

23 — betalte målaren för Contrafej Ramen 10 mark. mester svennen 5 mark.

24 — Drotningen til Svartsiö. 25 — Konungen til Svartsiö.

26 — om quellen M. Peder And. gest.

April 27 April 6 ant. boförde iagh in i hu. Karins her Zach. hus först medh Biblien och sängen, à prandio gafs spanskt vijn af Johan Mikilson åt mig och Karin Bongs d.

28 — kom konungen til Stockholm 10 ant. $12^1/_2$ mer. Colloquium cum rege om Bokskåpen och hillorne neder i hvalvet. iag må lata göra.

Maj in princ. Maji lofvade Johan de Floge migh en Steen skiva medh första.

1 Maj Karin Bong stegh til siös åt Åbo millan 11 och 12 midd. puto när iagh var Bror Andersons gäst.

2 — $^3/_4$ pom. hos regem med tijmglaset.

3 — 11 invitavit viduos Olavus Erici.

4 — inlagde eller inskrifvit på Rådhstugun om her Månses citation.

vesperi hos h. Joh. Skytte, sedhan hos Joh. Person.

5 — ut på Ladegårdz gärdet då Ingelb. Bure mättet.

6 — hos regem $6^1/_4$ ant. bref hem medh Joh. Person.

7 — 3^e^ quellen hos her Joh. Skytte.

9 — $^1/_2$ a mer. hos Kon. K. sade til her Per Baneer iag har kendt Bureum i 25 år alt ifrån Norrköpingz herredagh mäst har han varit så grå. Då frågade kon. om min ålder, Jag sade 61 år i Wårf. i fastan, Då sade k. sigh hafwa regeret in på 18 åreth.

10 — 2 bref heem til Vps. med Ol. Sifrson.

11 — circa 3 hade k. så när blifvit mig ogunstig, för Östfrijsl. taflan skul. at jagh lögh någorledz.

Sendt bref til Karin medh M. Samuels son i Våla.

12 — kom Jonas Bureus hem från Danmark der han i någre år hade varit Agent.

16 — färdades Konungen ifrå Stockholm $1^1/_4$ pom.

22 — färdades iagh hem til Vpsala.

23 — kom iag heem.

3 ant. hafver Konungen lagt til siös ur Ny hamn.

Juni 1 Juni färdades iag och boförde til Stockholm då gjorde Joh. Hin. löfte aldrig svika Karin 2 pom. — kom min wederpart h. Måns til Stockholm, skulle hafva warit här 1 Maii.

1 Juni kom min wederpart h. Måns til Stockholm. skulle hafva warit här 1 Maji. 2 — kom iag til Stockholm. *Juni*

8 — på Rådhstugun medh her Måns.

12 — böriades Herredagen i Stockholm $10^1/_2$ an. Gref Jacob förde ordet.

13 — var iagh til Nakka a 2 ad 5 pom. då circa 4 gafs migh Messing til Astrolabium af Abram Melis.

17 — 4 pom. ferdades kon. dotter i Danmark från Stockholm.

18 — Karin och iagh til Bolstomta och Ösby om Miölkekorna.

19 — Ständerne 2° saman $10^1/_2$ ad $11^1/_2$ ant.

4 Juli 7 ant. föddes mijn gundotter Karin M. Jacobs Zebera Zynthij d. circa 9 stod iag fadder där och her Suen på Södermalm. hu(stru) S. Hind. Löks och hu. Anna Axel Hansons. *Juli*

5 — hölt Lars Skytte bröllop åt Frans Kruse.

9 — kom Karin från Wårdsetra: och Joh. Hind. 8 ant. stak And. Bur. iunior Casper Wredh i fectningen.

19 — ferdades jagh til Svartsiö medh And. Bureo och 6 geodeticis, at undervisa dem mäta land.

23 — 9 ant. drogh drottningen från Sv. och jagh 12 mer. kom hem 7 pom.

26 — hos Bror And. quellen conjakvijn.

27 — lika, spanskt wijn medh Doct. Olof. lijka medh Franst wijn.

28 — kom tijdender at konungen kommer heem. var And. Bur. junior Karins gest och iagh Bror Anders(ons).

30 — Skyttes gest. ☾ 15 var han i Regis Musæo 6 Ant. hörde iag först af Nålmakarens Apocalypsi. ab 8 in 9 sågh iagh honom och hörde honom.

Aug. 1 pom. kom Drottningen til Stockholm at wenta konungen. *Aug.*

6 — 10 antem. observera positum Veneris. alle frökerne voro i konungens studerekammare och sågo k. böker. drogh Bror And. bort.

7 — hos Skytten til Midd. Lilius hos migh til aft. mål.

8 — hos Myntm. hörde iag Presten Bernhardum som rasande löper. han sade sig vara den 4 engelen medh skålen. Apoc. 16.

12 — 9 ant. från Stockholm till Vassunda 10 pom. med stor möda för törst och heta.

Aug. 13 Aug. i bad i pörte i Wårdsätra.

14 — i Näs kyrkia. til Näs Prestegård. ad cænam 4 pom.

15 — från Wårdsätra til Vps. 5 pom. hos Franken til Måltijdh.

16 — hos Walborg til m. måltijdh.

17 — Rekenskap med Malma bönderne.

18 — hölt Joh. Oxestierna Valete. — medh Alzekebönderne.

20 — Karin och Joh. Hinr. til Oxsätra köpa slachtnöt 9 d. 24 öre; hem 9 pom. war iagh M. Jons gäst midd. fik 30 daler af honom i afradh.

22 — köpte 10 st^{r} bräden til källar botn, 20 öre stykket tilien. Disputerede M. Daniel Sidenius til sin Doctorat Juris.

24 — Rekenskap medh Alsekerne.

25 — 5 pom. från Vps. köpte par Oxar i Malma af M. Erik Huntero för 2 t^{r} Rog och 6 t^{r} korn. sedan til Wårdsätra.

29 — 9 från Wårdsätra til Hamarby Presten i Borby. åt 6 pom. gode tijdender om 12 års stillestand.

30 — til Stockholm 11½ ant. Deo laus omnibus salvis.

Sept. 4 Sept. Lystis på Predikestolen at Pestilentien var böriat (på Noremalm).

6 — Lystes ordningen om Pestil. — Böker burne til Marcus:

12° Sofia Panacetes 4° Planiglobium.

{8° Gesprech Bijspiel Paracelsi och Bernhardi.
{8° Helsobrunnen alt i et band.

8° — Turba φilosophorum.

10 — Boförde wij til Wårdsätra vndan Pestil. 12 mer. redh Karin min d. och jag från Stockh.

13 — til Näs kyrkia. Laurelius förböd fara til Stockholm.

17 — 3 pom. til Vps.

18 — ad Comunionem i Vps. Domkyrkia. 5 til Wårdsätra.

19 — färdas Joh. Hinr. til Norköp.

20 — färdas hu. Brita til Stockholm om Brudkiortel til Karin.

22 — V. ᚷᛆᚦᚼᚢᛉ· ᚢᛆᚼᚦᚱ· på en Runesten in somnis.

23 — kom iag 10½ ant. hem til Wårds. och Karin 11½. 7 pom. kom hu. Brita från Stockholm medh Brude kiortel och tröja til 187 dalers geld af H. Murman.

26 Sept. drog hu. Brita Sifd. åter til Stockholm för det at en aln Taft feltes. *Sept.*

28 — kom hu. Brita igen 3 pom., 7 pom. komo Axel Hans. och Joh. Anders B. til Wårds.

29 — Axel 7 ant. sin kos til Vps. at läta föra sit betygh til [Norby.

30 — war Junker Gabr. Gorgorijson här.

2 Oct. redh Karin til Vps. Gammalen hijt 9 a. *Oct.*

2 — brygdes först til Karins bröllop 3 t[r].

6 — brygdes andra resan. 11 — til Näs i Laurelij predikan. färdades Skredderen som Brudhekläden skar. 11 ant. blef honom skyllig 12 dl.

12 — stöfte Karin bröllops liusen 2 ℔.

13 — färdades konungen från Grijpsholm.

14 — kom Joh. Henr. igen från Norköping.

15 — kom Konungens tingest til Vpsala före åt.

17 — skrefvos Bröll(ops) bref til Norköping och Norby.

19 — brygger Karin tridje gången. — ferdades Joh. Henr. til [Stock.

20 — kom Konungen til Vpsala.

21 — s. d. redh iag in til Vps. blef saluterat af Rege et magnatibus, oc injunctum at·fly Regi Vpsala Consilij Beslut.

25 — var iagh in i Slotzpredikan. Giordes tacksejelse för 6 års fridh.

26 — fick iagh Cl. Horns Landzher. zedel efter mig, war iag in och bestelte honom och Bror Anders(on) herbergh i min gård.

27 — for konungen til Stockholm.

1 Nov. färdades jag och Joh. Henr. in til Vps. Johan åter hem igen. *Nov.*

2 — kom Johan til mig igen. 3 pom. til Vps. Då kom Clas Horns fru i min gård.

3 — for iag från Vps. $1^1/_2$ pom. hos Regem. beddes Rex kyrke ordningen.

s. d. lofvadhe Ärkebispen och Wallius mijn dotter Wijas hemma.

5 — Var iagh och Joh. H. til Vpsala fingom Olof Ers(ons) hu(stru) til Brudf(räma) och Laurentium til förare.

Nov. 6 Nov. skrefs til And. Bure juniorem och Georg. Lilie at de hålla ord at vara skaffare. sendes efter h(ustru) Anna Axel Hansons at wara föregångs hustru.

6 — dies meis saltem studijs inutilis. quare? Rus.

7 — for Arvedh quast efter her Jon i Lyrestadh. quellen kom Axels hu(stru).

8 — kom iagh til Vps. 8 ant. och hu. Anna Axels.

9 — kom iagh til Wårds. 5 pom. i vrvedher och Axels hu.

10 — kom hu. Brita Erik Melchrsons.

13 — kom her Jon i Lyrestadh min mågh til bröllops.

14 — kom Arved quast igen. Budhades gesterne genom Gerdt Skippare och Simon Apothekere och komo sielf intet.

16 — fick iagh falskt bodh efter mig från Konungen, han sende efter Andream.

17 — när iag kom, frågades allenast efter And. Bur.

18 — komo Bagarbo folket.

19 — Bröllopsdagen Catharinæ Bureæ med Joh. Henr. Norcop. per Lau. Vall. fulminantem.

kom And. Bur. och Axel H.

20 — kom Vnge And. Bur.

21 — drogh And. Bur. sin kos bittida. kom Olof Ers(on) mot quellen mötte brudhfräman.

22 — drogh Olof Ers. bort. komo studenterne igen medh flyg. faner.

23 — drogo Axel och hans hu. V. Joh. B. Cecelia til Vpsala och alle studenter 11 hest(er).

24 — kom Axels hustru och barn och Joh. Bur. Jun. och Cecilia igen.

25 — färdades de alle til Norby med 4 våre hester.

26 — komo hestarna igen från Norby.

27 — for her Jon och Joh. Henr. Moder til Vpsala när iag följde dem til Sundet när Konungen war dragen til Stockholm.

28 — forom wij alle til Vpsala.

29 — quellen hos M. Olof Laurelius.

1 Dec. forom wij til Wårdsätra, Men Joh. Hind. quar at examineras af H. Gabriel om han är skickad ad Politicam och Jura. ty han wil i hofretten. *Dec.*

3 — kom Joh. H. hem. blef tillaten til hofretten.

4 — for Johan (och Modren) in, at han skulle antagas i HofR. sende her Jon 2 ringar til h. Marg.

6 — til Näs kyrkia.

kom Secret. Olof Ers. mot quellen, rusigt folk.

7 — war her Jon til Vpsala.

kom konungen från Stockholm til Vpsala.

8 — ferdades her Jon hem til Lyrestadh circa 9 ant.

9 — boförde iagh op i Natstugun.

10 — var iagh och præsenterede migh för Konungen i Vpsala. 3° til måltijdh hos Clas Horn. hem åt quellen.

13 — til Näs kyrkia.

14 — bekymmer 6 ant. at Poiken Göstaf skulle wara befengder. bettr den 2 dagen.

15 — for Joh. Hen. in til Vps. efter moder sin, ther kom ingen dera igen.

19 — kom Joh. H. från Vps. och modern.

20 — til Näs i Laurelij predikan.

21 — til Vpsala til konungen.

23 — från Vps. hem til Wårds. 24 — til Vpsala.

28 — drogh h. Clas Horn ur min gård gaf mig 5 Rikzdaler huslega.

29 — hem til Wårdsätra gest om quellen } hos Arved quast.
30 — om midd. d°. }

1630.

Jan. 29 anteckningen af 20 Oct. 1612 ändrad till:

Gether Bactrianus non Getharum sed Getarum ipse est Zoroaster et Prometheus. (Se 22 Oct. 1647 ytterligare ändring.)

Juli 20 Mystik.

Oct. 17 i Stockholm.

1631.

3 Febr. Chifferskrift.

21, 28 — Spekulationer om bokstäfverna.

palati superiores, linguæ

medij { dentium
labiorum }

7 Aug. Talma tykte migh at Laurentius brukade i sitt tal. Talma = prohibere (Barlaam 327: 14.)

1632.

I Lyrestadh in til 2 Febr. (Astronomica) fan hvadhan lunæ skeen war bak på henne af resplendentia a terræ oceano. (Se 1595.)

3 Maj Mystik.

29 Aug. i Wårdsetra.

23 Sept. d°. 25, 26 — i Norby.

8 Dec. 12 mer. seu $12^3/_4$ då hade iagh vijn i skallen.

gjorde denna vers i täflan medh Gasparus Kol

Cur Italus (Vitulus) Ö Göther dicere nescit
Cum Vitulus (Italus) Mö clamitare solet.

1633.

Andra boken [af runstens ritningarna] let Joh. Henr. (Axehjelm) bortkomma 1633.

1634.

15 April i Wårdsätra.

20 — $5^1/_4$ ant. konungastyrelse proem.

27 Aug. in Via millan Norby och Owiken i hemresan. $3^1/_4$ pom. hem.

onde (gode) Tijdender 5 Sept. $2^1/_2$ p. ty de afråda migh från giftermål.

4 Oct. 16 Nov. Mystik. — 30 Nov. i Wårdsätra.

1636.

1 Jan. på Södermalm hos Hen. Hen.

11 Febr. Om runsten i Hvetlanda som presten i Ketilstorp nu hafver låtit leggia på sin graf. Afritat af Carolo Lundio assessor i Junaköping. Af Magno Ralambio bekom iag en den 11 Febr. 1636.

25 Apr. på siön söder ängen vid notedrägten.

10—16 Juni Nytt giftermål.

Mon I. T. A. B. få Ingeborg Gyntes Dotter? IA.

Mon Ingeborg Gyntes Dotter få I. T. A. B. IA.

Sum tua, tu meus es, ait Ingeborga Bureo.

Skal Buren ändelig hava Ingeborg Gyntes D? IO.

Ingeburgis an fida suo? G.

6 Juli (Ingeborg Gyntes dotters horoscop) så letat.

8 — Gräfsvyn skin, et sågh i Vpsala hos Gert Gulsmed.

1637.

29 Jan. And. Burei Rekning.

$39\frac{998}{1000}$ Penningar göra unum Sestertium Masculinum.

1 Kong Karls Daller haller $^1/_2$ lod silwer och gör 3 skilling Engleske. 20 Skillingar Angliske göra 1 pund Sterling.

Westgöta Tunnan är $15^1/_2$ Rostockers kannor (som gå 48 på Ölträ) drygare än $57^1/_2$ på Stockholms måltunnan Ty Westgöte Tunnan håller 73.

— — Andreas Bureus sade sig hafva lesit at de Danskä hafva intet förr fört 3 blå läjon förr än då när Hårde knut kom från Ängeland som och förer 3 blå Lejon och til en åtskilnadh hafva de Danska lagt 9 ♡ til.

10 Aug. D. Pastori Erentunensi.

Den helige man S. Lucas het han
Rötmånaden mone han ända
Der han då bran då torstade han
en swaladryck mone han venta
Ensam var han medh lislo van
De mone ej mykit hemtan
Vr Spanieland från Ekolstrand
en lislan dryck medh skemtan.

1637 10 Aug. ex Vardsetra.

4 Nov. Fornelius scoliavit Burei binas Literas.

1639.

28 Aug. i Vadsunda.

1640.

26 Febr. offererade B. ett latinskt ex. af sin Advlrvna åt Axel Oxenstierna. [Det tillhör Ups. Bibl., skänkt 1864 af prof. Massmann.]

13 Mars i Nyköping ritat ur Lars Mårtensons bok i Sone som i Närike hade sit krigzf.

1, 3, 18 Oct. i Stockholm. — 30 Oct. i Märstad.

8, 30 Nov. i Upsala.

30 Knut Kurk referere dei Loccenii Gestebod at en Runehell fins i Soltuna Sokn vid Wijby Runor i berge.

1642.

hade B. färdig till utgifvande Advl-Rvna redi-viva, sev sapientia Sveorvm vetervm, de philantropia divina. Den mycket långa titeln slutar med orden: Publici iuris fecit Isaacvs Sicren. Holmensis. Exemplaret renskrefs i Maj på 40 qvartblad. Runa Redux, tryckt på Svenska (1642), finnes häri på latinsk vers. — Ett annat, förmodl. äldre ex. är dediceradt till Dr. Christina, såsom ännu omyndig, och upptar blott 19 blad i liten octav. Exemplar på Svenska finnas ock, tillegnade Drottningen.

1643.

1, 8, 9 Nov. (eget horoscop) reknat i Wårdsetra.

1647.

I Glimstad på Biörkön i Wäte sokn hände och det at en siäl kom genom vindögat för 40 år sedan sade O(lof) Person i Norby när han war här i Wårdsätra 12 Feb. 1647.

22 Oct. Anteckningarna af 20 Oct. 1612 och 29 Jan. 1630 förbättrade till: Gether Bactrianus Getarum ex ipso est 1 Prometheus 3 Zoroaster et 2 Hercules?

1648.

15 Febr. berättadhe för mig i Wårdsätra Dnus Laurentius Bure om een märkelig stoor slät steen som låg mit på Älelösan wäster södr om wägen, |: et halft steenkast :| emellan Waxala och Raasboo, at han war 16 fötter lång och 14 bred, i een oval figur påseende.

(Fortsättes.)

Samuel Ödmann och Nya Skolan.

Anteckningar ur Wallmarkska brefvexlingen på Kongl. Biblioteket.

»Jag har aldrig bekänt mig till nya skolan, men aldrig ofredat den», har Ödmann en gång skrifvit [1]. Likgiltigt betraktade han dock ingalunda den literära striden mellan nya och gamla skolan i århundradets andra årtionde. Hans sinne var dertill för lifligt, hans intresse för den omgifvande verlden alltjemt för vaket; fejden mellan Upsala-fosforisterna och akademisterna i Stockholm försiggick dessutom i hans omedelbara grannskap och kunde icke lemna honom personligen oberörd. Studier och skaplynne gjorde honom tvifvelsutan mera likgiltig för tvistepunkterna i den egentliga konstläran; men så mycket lifligare intresserade han sig för de filosofiska spörsmål, som upptogo en så betydande del af den literära kontroversen. Frågan om den Schellingska filosofiens förenlighet med kristendomens dogmer framstälde sig för honom, den ortodoxe teologen med gammaldags lärdomsrustning, såsom tvistens hufvudpunkt; men hans bildning var för allsidig, hans skarpsinne för öfvadt, för att han ej skulle egna uppmärksamhet äfven åt andra sidor af dessa tvisteämnen.

Ödmanns personliga förhållande till nya skolan och dess män företer två skarpt åtskilda perioder: under den första kunde han, om också ej med full rätt, nämnas såsom »den nya skolans bistånd och skyddsvärn» [2]; under den senare var han en af dess afgjorda motståndare, om han också icke, för att använda hans eget uttryck, »ofredade» den nya riktningen — uppenbarligen.

[1] 1818. Se De la Gard. Arch. XIII: 57.
[2] Leopold till Tegnér i »Ur Es. Tegnérs papper», sid. 73.

Innebar nu också ryktet, att Ödmann en gång var fosforisternas »bistånd och skyddsvärn», någon öfverdrift, och det är än obestridligt, att han med sanning kunde försäkra, att han »aldrig bekänt sig till nya skolan», så var dock hans förhållande till den i början ingalunda ovänligt. Med glädje berättade »Svensk Literaturtidnings» redaktör, Palmblad, i bref till Hammarsköld, tidningens flitigaste medarbetare i Stockholm (d. $^{13}/_{7}$ 1813): »Vi hafva gjort en dugtig acqvisition (Ödmann), som förbundit sig att recensera allt exegetiskt och alla resebeskrifningar». Med skäl kunde han i ett följande bref anmärka, att »Ödmanns gebit var vidsträckt»; och om denne också ej medgaf redaktionen att efter sitt behag behandla de bidrag, han insände till tidningen[1], så hade denna dock all anledning att med tacksamhet mottaga dem. I sina bref till Hammarsköld har Palmblad stundom redogjort för sina besök i Ödmanns instängda boning och för sina samtal med den märklige mannen. De röjde välvilja för tidskriftsföretaget. Ödmann meddelade sina anmärkningar och råd, stundom varningar för öfverdrifter. Den nya skolans filosofiska ståndpunkt var honom dock från början en nagel i ögat. En i Literaturtidningen 1814 införd artikel »Något om den s. k. nya philosophiens syftning»[2], gjorde, enligt Palmblads ord, Ödmann »desperat»; den »misstänksamme gubben», säger Palmblad, hade i några der förekommande uttryck, med orätt, sett personliga hänsyftningar[3]. Men ej långt efteråt var det goda förhållandet återställdt; den unge redaktören af den tidskrift, hvari den misshagliga artikeln influtit, och den gamle professorn sökte, enligt den förstnämndes ord, i all vänlighet »att inbördes uppbygga och omvända hvarandra». Ödmann uttryckte fortfarande sitt lifliga intresse för Literaturtidningens bestånd, genomsåg en af Palmblad författad recension och gaf förhoppning om ytterligare medverkan för tidskriften.[4]

---

[1] »Jag törs ej röra ett jota af hvad den egenkäre gubben skrifver», klagar Palmblad för Hammarsköld i Aug. 1813. (Hamm. brefvexl. i Kongl. Bibl.).

[2] I n:o 29, 30.

[3] Palmblad i bref till Hammarsköld $^{5}/_{8}$ 1814. Jfr bref $^{18}/_{10}$ 1813.

[4] D:o d:o $^{2}/_{9}$ 1814. Palmblad fann att »gubben» blifvit »en smula mindre rädd och liberalare».

Ett nytt bidrag af Ödmanns penna inflöt också, någon tid efter det nyssnämnda samtalet med Literaturtidningens redaktör, i denna tidskrift. Långt ifrån att närmare tillknyta bandet mellan honom och nya skolans män, synes emellertid denna uppsats hafva blifvit anledningen till att förbindelsen afbröts. Denna brytning stod i sammanhang med Ödmanns personliga förhållande till en annan af samtidens utmärkte män, i ålder och anseende vida öfverlägsen de unga reform-ifrarne i Literaturtidningen, nämligen Johan Olof Wallin. Den visar äfven att Ödmann, lika litet som de egentliga kämparna å ömse sidor, undgick att i sitt uppträdande i väsentlig mån bestämmas af personliga hänsyn.

Ödmann och Wallin hade på grund af olika åsigter i frågan om bibelöfversättningen och psalmboksarbetet länge varit på en spänd fot med hvarandra. »Ödmann ansåg Wallin alltför diktatorisk inom psalmbokskommittén, Wallin åter Ödmann alltför reformatorisk inom bibelkommissionen», säger Böttiger[1]. I Svensk Literaturtidning hade Ödmann tagit till orda så väl i psalmboks- som i bibelöfversättningsfrågan i flera artiklar; han hade der fört en långvarig polemik med biskop Tingstadius, med anledning af en recension af dennes öfversättning af Psaltaren. Nu hade Wallin i företalet till en nyss utkommen öfversättning af Kohlrausch's »Den heliga skrifts berättelser», på samma gång som han öfver höfvan upphöjt detta arbetes förtjenster, begagnat tillfället att offentligen uttala sina åsigter rörande formen för den nya bibelöfversättningen, hvilka stodo i bestämd motsats mot dem, som af Ödmann tillämpats. Wallins företal väckte uppseende: en ytterst prisande anmälan i Stockholmsposten[2] föranledde Wallin att i samma tidning ytterligare uttala sig i bibelöfversättningsfrågan, och i ett följande nummer tog en insändare (Hammarsköld) i samma ämne till orda på ett sätt, som sårade Ödmann, äfven genom ett direkt personligt anfall.[3]

---

[1] Minne af Ödmann (Böttiger, Saml. skr. V: 76).

[2] 1814, n:o 222, 223. Wallins och Hammarskölds sedan omnämnda uppsatser finnas införda i n:o 227, 265.

[3] Se nedan, s. 139, not 2.

Med missnöje hade Ödmann förnummit dessa uttalanden, hvilka så mycket mindre kunde vara honom likgiltiga, som hans bekanta »Försök till en öfversättning af Matthei evangelium», hvari hans grundsatser rörande bibelöfversättningen tillämpades, ungefär samtidigt blifvit offentliggjordt. Ej heller var det honom angenämt att finna, att hans motståndare Wallin hos den nya skolans granskare funnit ett erkännande, som bildade en bjert motsats till det behandlingssätt, denne rönt vid den literära brytningsperiodens början. Emellertid beslöt Ödmann att i en granskning af Kohlrausch's arbete med dess företal göra sina åsigter gällande mot Wallin och dem som tagit till orda för honom; och han önskade att få denna uppsats införd i Svensk Literaturtidning.

Det var icke utan motvilja som dess redaktion öppnade sina spalter för Ödmanns kritik: man ansåg det till en början »omöjligt» att i tidskriften »trycka ovett mot Wallin». Uppsatsen var skrifven med Ödmanns vanliga klarhet och kritisk askarpsynthet och hade intet, som kunde anses sårande eller nedsättande. Oaktadt sin motsträfvighet, beslöt sålunda redaktionen att införa Ödmanns kritik, som trycktes i n:o 44, 45 af tidskriften (1814). I bref till Hammarsköld[1] redogjorde Palmblad för sina bekymmer i detta afseende och för skälen till recensionens inrymmande, tilläggande, att han gerna skulle »se Ödmann och Wallin i lufven på hvarandra». Denna redaktionsåtgärd föranledde emellertid lifliga protester från Hammarsköld, som efter hvad vi nyss sett, på annat håll uttalat sig för Wallin; han ansåg att denne lidit orätt.[2] Äfven Upsala-fosforisterna ansågo sig, sedan Ödmanns uppsats var tryckt, skyldiga att visa, att de i den omtvistade bibelöfversättningsfrågan icke stälde sig på Ödmanns ståndpunkt; och en utväg härtill erbjöd sig genom införande af en recension öfver hans ofvan omnämnda öfversättning af Matthei evangelium.

Man beslöt då i redaktionens råd att i en dylik recension, hvilken utarbetades af Palmblad med biträde af Hammarsköld,

---

[1] $^{25}/_{10}$, $^{12}/_{11}$ 1814.

[2] Palmblad förklarade med anledning deraf: »Om jag är svag för Ödmann, så är du det ännu mer för Wallin, efter han kastat sig i dina armar» ($^{12}/_{11}$ 1814).

vederlägga de åsigter, som af Ödmann praktiskt tillämpats; och detta oaktadt de nyss förut, utan förbehåll från redaktionen, uttalats i recensionen öfver Kohlrausch! Åtgärden var egendomlig, vittnade föga om konseqvens i tidskriftens hållning, och kunde knappast kallas grannlaga mot Ödmann, om den också innebar en upprättelse för hans antagonist. Denna »anti-Ödmannska» uppsats, för att använda Palmblads ord, hvilken infördes i de första numren af Literaturtidningen för 1815, var dock hållen i en hofsam och aktningsfull ton.

Härmed var det emellertid slut med vänskapen mellan Ödmann och fosforisterna. Den gamle lärde ansåg, att han hade skäl att beklaga sig öfver den ogrannlaga behandling, han rönt. Han var icke den som lätt glömde hvad han ansåg för en orättvisa; icke heller den som i kontroversen lätteligen gaf vika. På Literaturtidningens recension ansåg han emellertid icke lämpligt att direkt svara i denna tidskrift: han ansåg, att den vederläggning, med hvilken han genast var färdig, icke borde »gömmas inom det obetydliga antalet af den tidningens läsare» [1]. Deremot begärde han plats för sitt genmäle i »Allmänna Journalen», Literaturtidningens antagonist. Redan förut hade han der tagit till orda med ett genmäle mot en i vördnadsfull ton hållen anmälan af hans arbete, som der stått att läsa; likaså i »Stockholmsposten». Sjelf kallade Ödmann denna polemik för »tre Puniska krig i våra tidningar, hvarunder man hade till motto »delenda est Carthago» [2].

Dessa genmälen i bibelöfversättningsfrågan, hvilken Ödmann i början af 1815 insände till Journalens redaktör, blefvo första uppslaget till hans långvariga literära förbindelse med Wallmark [3]. Han blef, på grund af eget anbud, en flitig medarbetare i Wallmarks Journal, och lemnade honom enskildt hvarjehanda underrättelser rörande de literära förhållanden, som han från sin sjuksäng följde med oaflåtlig uppmärksamhet. Hans brefvexling med Wallmark,

---

[1] Ödmann till Wallmark $^{2}/_{2}$ 1815.

[2] De la Gard. Arch. XIII: 51. Jfr nedan, s. 133, not 1, 2.

[3] I bref till Wallmark ($^{17}/_{2}$ 1815) förklarade han, att ej längre skrefve recentioner i Sv. Lit.-Tidning, sedan man der »debiterat skamlösheter», och att han »tagit sig fri från all delaktighet med det folket, har ej heller med dem relation». — Jfr det nedan införda brefvet af $^{3}/_{9}$ 1817.

början 1815, fortsattes till 1827 samt är af stort allmänt intresse; och detta icke blott för den afdelning af vår literära historia, till hvilken här nedan meddelas några bidrag, hvilka afse att visa Ödmanns ställning till de tvistande partierna. Brefvexlingen kan, i sin helhet sedd, sägas öppna hvarjehanda interiörer bakom de offentliga stridernas tummelplats, och lemnar derjemte framför allt bidrag till den märkvärdige mannens karakteristik.

Genom förbindelsen med Wallmark, fosforisternas outtröttlige fiende, kom Ödmann efter 1815 att räknas till deras motståndare. Dock har han knappast annat än undantagsvis offentligen uppträdt mot dem, äfven då striden var som hetast. Så mycket oftare har han enskildt uttalat sig; och alldeles främmande var han näppeligen för de förslag af hvarjehanda art, som tid efter annan uppdöko till stäfjande af den nya skolans för mången misshagliga framfart. Särskildt nämnes Ödmann i frågan om det mot fosforisterna riktade tidskriftsföretag, till hvilket så många af Sveriges främste män skulle hafva lemnat bidrag, om det kommit till utförande. Han lofvade från början sitt biträde, men hyste dock ingen förhoppning om företagets framgång. »Namnen äro många, men pennorna blifva få», skref han till Leopold. »Det synes mig oförsigtigt att lyfta ankare, utan förvissning att fälla det med säkerhet» [1]. Ödmann var emellertid den, på hvars medverkan i främsta rummet räknades, och han inskränkte sig ej blott till löften om medarbetarskap, ehuru tidskriftsföretaget gick om intet [2]. Om de försök att genom offentliga myndigheters ingripande sätta en bom för nya skolans verksamhet, som voro å bane åren 1815 och 1816, kunde Ödmann alltid lemna underrättelser, som visa, att han på närmaste håll följde sakernas förlopp.

Med den försigtighet, som var den kloke mannen egen, har dock Ödmann undvikit att intaga en framskjuten plats, så väl i den rent literära striden, som i de tvister, som syntes kunna komma att derur uppväxa. Med all sin skärpa, vägde han äfven i sina enskilda bref försigtigt sina ord; yttrar han sig någon gång

[1] Se härom Ljunggren, Smärre skr. I: 139 o. följ., samt Böttiger anf. st. s. 79.
[2] Se »Ur Es. Tegnérs papper», bref fr. Wiborg, s. 75 o. f.

fullt oförbehållsamt, så sker det endast under förbehåll af strängaste tystlåtenhet. »Bränn mina bref», skref han till Leopold; »jag fruktar för mina fönster.» Mer än ett af brefven till Wallmark innehåller samma föreskrift. Dock hade Ödmann säkerligen mindre ofta än de flesta samtida anledning till dylika försigtighetsmått; hans minne kan numera, lika litet som någon annans, sägas blifva lidande på att föreskriften icke följdes. Åt den literära forskningen hafva derigenom bevarats några aktstycken till samtidens odlingshistoria, hvilka icke äro utan sitt intresse.

Ödmann till Wallmark.

Högädle Herr Kongl. Bibliothekarie!

För den godhet och vänskap, Herr Kongl. Bibliotekarien behagat bevisa mig, såväl med det rum, som uti tidningen blifvit meddeladt åt min apologi[1], som med det ynnestfulla bref, Herr K. Bibliothekarien gjort sig mödan att mig tillskrifva, får jag härmed äran aflägga min ödmjukaste tacksamhet. Det är mig dyrbart att erhålla bekantskap med en författare af Herr K. Bibliothekariens förtjenster om vår litteratur och vitterhet, i dessa stormiga tider, då nye skapare hissa segel och ingen moderation förer styret. — Jag har med nöje läst de benäget sända latinska versarna. Mitt loford är af ringa vigt, om det ej beledsagades af större kännare, som läst dem hos mig och deruti instämma.

Jag står nu sub reatu för Upsala Litteratur Tidning[2], som hela detta nyår stekt mig vid långsam eld, såsom fordom den Böhmiska gåsen. Flottan är utlupen att störta Carthago; men den seglar

[1] Se Allmänna Journalen 1815, n:o 13, 15, artikeln »I anledning af recensionen, den 20 och 27 December förlidne år, införd i denna Journal» (öfver Ödmanns 1814 utgifna öfversättning med filologiska anmärkningar af Matthei evangelium.) — Äfven i Stockholmsposten 1814, n:o 285, 286 fans införd en i ytterst vördnadsfulla ordalag affattad recension öfver samma arbete. På de deri framstälda detalj-anmärkningar hade Ödmann svarat med en »Antikritik», införd i n:o 296, 297.

[2] I den ofvannämnda recensionen öfver Ö:s öfvers. af Mattheus, införd i n:o 1—4 af Svensk Literatur-tidning 1815.

långsamt och tager långa omvägar. Den har förmodligen Scipio om bord, när den hinner fram, som lofvas skje nästa lördag. Ännu har jag just icke kunnat finna quid dignum tanto hiatu.

Det är ett besynnerligt phenomen i våra tider, att intet må sägas med lugn. Det är för hvarje författare ett sannt nöje, att man vänligt confererar med olika tänkande om den sanning, som sökes, på sätt, som i Journalen skett med min fattige Mattheus. Jag erinrar mig härvid hvad jag fordom läst uti en framlidne prof. Bellmans oration: sed jam omnia erunt terribilia, horrenda m. m.

Om Hr K. Bibliothekarien skulle behaga uti Journalen såsom rättelse införa, att i n:o 13, 2 Tim. 3: 13 bör heta: 1 Tim. 3: 17, torde det ej skada. Misstaget torde härleda sig från pennans otydlighet.

Hvad jag gjort för vår litteratur är högst obetydligt, knapt något. Ingen philolog har mindre bröstat sig öfver lärdom än jag: man arbetar sig fram på detta fält endast att vidga kretsen af sin okunnighet.

Innesluter mig i Hr K. Bibliothekariens vänskap och godhet, samt har äran framhärda med fullkomligaste högaktning och tillgifvenhet, Högädle Kongl. Bibliothekariens

ödmjuke tjenare

SAMUEL ÖDMANN.

Upsala den 24 Jan. 1815.

Kan jag i något vara Journalen till tjenst, så befall.

S. T. Den 10 Febr. (1815).

Tillåt mig detta vänskapens språk utan titulatur. Visa mig samma vänskap. Ad populum phaleras.

Jag tackar förbindligast för T. bref och löfte. Men jag har utstrukit och åter utstrukit, och kunde ändå synas vidlöftig. En osanning kan sägas på fyra rader, men vederlägges knapt på 44, om det skall skje till gagns. — —

Man kallar här speculationsphilosophien ett annihilations-system. Philosopherne, de klokaste, kalla sjelfve det så. När annihilationssystemet fullbordas, skall menniskjan återgå till sunda förnuftet och erfarenheten, som nu smädas.

Jag sträfvar af all magt mot den olyckan, så att intet ogräs må insmyga sig i seminarium. De fläste prästämnen äro osmittade, men de äro ock ofta okunnige åt ett annat håll. Af dem som gå graden, eller gått, får jag stundom predikningar, dem jag icke förstår, icke ens de sjelfva. Jag skrifver då detta videtur: Som jag icke förstår, kan jag intet rätta, utan blott alldeles ogilla. Det jag ej förstår, måste väl vara obegripligt för pluraliteten åhörare.

Man rustar sig nu till en recension af Nya Psalmboken[1]. Jag har platt afslagit allt biträde och beder T., om så fordras, öfverallt försäkra det. Dr. Wallin hade visst der, för sina psalmer, kommit att dansa varmt, om icke en ny välfning, om hvilken här icke talas såsom någon hemlighet, mellankommit. Denna vändning har gjort min recensent till Doctorns numen tutelare, et hinc illæ lacrymæ.

Men Gud gifve, att den fromme Dr. Wallin icke smittas af consortes! I hans företal till Kohlrausch framsticka idéer af tämligen lika halt, och med fullt samma bitterhet mot all philologisk lärdom vid bibeltolkning. Sedan den odugligaste bok, som i sitt slag utkommit, blifvit uphöjd till skyarne; sedan våra vida bättre bibliska historier blifvit nedflyttade till likhet med Esopi fabler och det nb. för en *utnött moral;* sedan Stockholms fattigskolor af ett förut spridt beröm blifvit snart sagdt plundrade för att köpa en för barnen platt oduglig bok; hänvisas philologerna till en landtpräst att emottaga förbannelsen, som kryddas med Doctorns sanction, »att folket skall säga Amen». Men ännu mer. I sjelfva företalet talas endast om en *religions känsla*, men icke om *religions kunskap*. Om känslan säges, att hon finner näring af *det obestämda* och måste *tveka vid det rätta*, etc. Quorsum tendit? Ännu mer. Det var på vägen att uplägga en ofantlig uplaga af denna oskickeliga och af de grofvaste fel upfylda bok. Man talade om beredelse af ett kongl. rescript, att alla våra undervisningsverk skulle köpa denna bok. Det borde förekommas. Man må förbrå mig hvad som helst; men aldrig skall man se mig *förnedrad såsom renegat till nya sekten*. Jag känner renegaters öde. De hyllas, men föraktas.

[1] I Sv. Lit. Tidning. Ödmann införde i n:o 90, 91, 96, 102—3, 107, 112 af Allm. Journalen 1815 en recension af psalmboksförslaget, hvars anonymitet han, enligt flera bref till Wallmark, var synnerligen angelägen att bevara.

Nu följer min apologi[1]. Den må afkortas; men noterne torde förtjena sin plats. De svida. Det skadar ej. Min rec[ensent] är, såsom man sagt mig, densamme, som i Stockholmsposten skref ovett.[2]

Hälsning och tillgifvenhet.

Den 14 Febr. 1815.

— — Jag glömde skrifva, att jag gerna ville vara till tjenst att recensera sådana skrifter, som ingå i min väg. Men de torde vara få. Nu hafva vi fått en ny skrift här, neml. bref om Plotinos[3]. Jag har ej sett den, men den skall vara animal sui generis. Hufvudämnet skall vara, att bestämma det *sköna*, hvilket ej skjer på särdeles skönt sätt. Der skall ock stå, att Plotinos haft kännedom om Treenigheten, förmodeligen af Socratiska spiritus familiaris, hvilken han sig tillegnade. Fadren skall vara *potensen*, Sonen *intelligensen* och den H. Ande *effecten* m. m., men jag har ännu ej läst, utan får den i dag eller i morgon. Måtte man en gång uphöra att inblanda sådana saker i vår christeliga lära! Hvad vill nu det säga i vårt lärosystem, att »ingen känner potensen utan intelligensen, och den, för hvilken intelligensen vill uppenbara potensen»? Eller hos Johannes: »Potensen älskar intelligensen och visar honom allt det han gör»; eller att döpas i potensens, intelligensens och effectens namn? Det är ju attributer till Gud, men ej Treenigheten.

Jag sänder ett sprittande nytt opus, eller, med förlof, en färsk produkt af Atterbom[4]. Dessa verser söngos i går vid orationen på academien öfver Noriges förening med Sverige. Man finner der alt, ifrån Auka-Thor til Babel; G[amla] Upsalas lund är ej glömd, ej

---

[1] Mot Litt. tidningens kritik, införd i Journalen 1815, n:o 50, 54, 56—59.

[2] Jfr ofvan, s. 128.

[3] Bref öfver Plotins philosophiska lärobyggnad. Af L. Hammarsköld. H. 1. Sthlm 1814. — Grunderna för skönhetsläran i tvenne afhandlingar af Plotinos. Öfvers. med upplysningar, af Hammarsköld, inf. i Phosphoros 1813.

[4] Ord till musiken vid akademiska högtidligheterna den 13 och 14 Febr. 1815. Särskildt tryckt i Upsala 1815. icke intaget i Atterboms Saml. Skrifter.

heller den af Fyris stänkta kusten; blodigt skimmer bytt till hoppets purpur, Skuldas dom och sköldmöns hällar etc. etc.

Dessa verser skola i dag ånyo sjungas, vid andra orationen, som hålles af adjunkten Brändström på svenska. — —

S. T. Den 21 Febr. 1815.

Jag återsänder nu med Hr Ärkebiskopen Rosenschölds tal[1], det jag läst med största nöje och beundran af författarens skickelighet att utreda, träffa och popularisera. Nyss då jag läst det, sände mig Hr ÄB. sitt exemplar deraf med begäran att få veta mitt yttrande, emedan han icke hade tid eller krafter att läsa det. Jag skref då ett ampelt bref, deducerade allt korteligen och bad Hr ÄB. så laga, att det blir läst af dem allvarligt och icke blott inter pocula. Med en obehaglig känsla, den jag icke här ensam röner, får jag nämna, att just nu, i denna crisis, tre våre skarpaste Schellingianer blifvit kallade till lärare af vår philosophiska facultet, så att opposita justa se posita magis illucescant. Om det länder universitetet till recommendation i publiken, kunde sannolikt tvekas. Desse docenter äro Geijer, Södermark och Zetterstedt, alle nitiske. — Man tyckes blifva något flat öfver Schellings öfvergång till catholicismen. Månge hafva dock länge förutsett det, och en eller annan afbidat det utan missnöje. Man ser nu, hvartut folket vill. — —

[Rosenschölds tal] förtjenar en god recension, men den blir svår, ty hela talet är icke något annat än en recension, och den mästerlig. Jag har sedan i fredags dragits med en elak catarrhe med febersymtomer och orkar ej företaga den. Emellertid har jag låtit ÄB:s exemplar circulera, och det är läst med största nöje af flera.

Brefven om Plotinos äro märkliga. Man behöfver ej, heter det, vara christen, för att njuta nådeverkningar af Christi uppenbarelse

---

[1] Om Schellingska philosophiens oförenlighet med christendomen, tal vid prestmötet i Lund, 1814. (Jfr Jac. Adlerbeths omdöme i bref till Tegnér, Ur T—rs papper s. 68.)

i köttet. Plotinos, en fiende opponerad mot Christi lära, ja, en *förhärdad* hedning, har så erfarit dem, att hans läror äro Christi *egna ord* (hvilket är osannt). Men jag gissar hvad det vill säga: han skref ej emot Evangelium, utan emot den gnostiska formen, som inträngt sig den tiden, och hvilken man velat påbörda sjelfve Johannes. Christus, heter det, lärde oss *tro*. Plotinos lärer oss *veta;* man kommer till samma mål med tro och speculation, men fortare genom den sednare, synthetisk. Med en algebraisk formel visas, att tre *ett* ej blifva tre genom addition; skilnad göres emellan det *intet*, som väsenteligen icke existerar, och det *intet*, som icke existerar såsom varelse. Den absoluta nollan (0) är det förra, men nollan såsom numerisk potens det sednare. Kanskje förstår jag detta orätt, och [det] bör heta tvärtom. Rättheten af Schellingens satser bevisas deraf att de instämma med Plotinos, hvilken Schelling ej nytjat, och rättheten af Plotinos' satser deraf, att de instämma med Christi lära, etc. etc. Der lärer man ock hvad det är att *förstå*, nemligen att icke oförstående, utan förstående, förstå, att man förstår. Grunden till alt är en exstatisk sjelfcontemplation; och Guds varelse består deruti, att han ponerat sig sjelf som väsende. Swedenborg och Böhme berömmas rätt mycket såsom förstående. Detta är blott första häftet med ett bihang.

Hälsning och tillgifvenhet.

Den 28 Febr. (1815).

— — Jag har gjort hvad T. önskat i afseende på Hr Ärkebiskopen och Rosenschölds tal, som här mycket gillas af oförstörda. Andre påstå, att talaren ej förstått saken. I Upsala Litteratur-Tidning skedde förl. höst en utmaning att theologer måtte bestrida Schellingianismen[1]. Jag sade, att ingen skulle antaga utmaningen. Men min spådom slog felt. Jag underrättades, att två skrifter inkommit till redactionen; omsider skall nu den ena inkomma i nästa blad[2].

[1] I den ofvannämnda uppsatsen »Något om den s. k. nya philosophiens syftning».
[2] Se Svensk Litteratur-Tidning 1815, n:o 8.

Jag har hört det af en, som i går sett correcturet. Det skall vara från Carlstad. Det blifver helt visst icke obesvaradt. Det är besynnerligt, huru det, som ej begripes, kan finna anhängare och fräta omkring sig såsom kräftan. Till och med dålige präster vilja slarfva med det absoluta i Schellingsk bemärkelse, ehuru detta absoluta i deras begrepp är absolute nihil. Man vet blott, att bon sens är en bagatelle; att samvete är empirik, speculation allt. Sådant tages det och Schellingianerne sjelfve förarga sig deröfver. — —

Den 22 Sept. 1815.

— — Det filosofiska stycket,[1] som kom i dag, har jag läst med nöje. Det är en sann tanke i god stil. Gif mera sådant. Det är ett äple i silfskålom. — Biberg är min intime vän och älskade umgängesman. Han är den vettigaste af våre philosopher; älskar visst icke Schwenkfeldianer, hvilkas correctif han skulle vara, om han icke älskade frid; men hans spådom om hela detta slarfvet känner jag bäst. Han skall visst icke misstycka stycket. Jag har hört honom berömma ett sådant, som i våras spelade samma sträng. Derföre är han ej heller här ansedd för stor, emedan han icke är galen. Derföre behagade ock H—d, då han i Stockholms-Posten ville exponera ett dåligt triumvirat af Upsala lärare, sammanpara Nils (Biberg), Jöns (Svanberg) och Samuel[2]. Men vi tröstade oss inbördes och skämdes ej för compagniet. Deremot torde stycket

---

[1] Se Journalen 1815, n:o 217, artikeln »En berömd tysk professors yttrande om de akademiska studierna i Sverige och de filosofiska studierna i synnerhet», hemtadt ur Hausmanns 1814 utgifna »Reise durch Scandinavien in d. Jahren 1806 u. 1807». Journalens redaktion har tillagt anmärkningar, hållna i ironisk ton.

[2] I Stockholmsposten 1814 n:o 265 hade Hammarsköld under signaturen »Laicus» insändt en artikel med rubrik: »Några ord i afs. på den tillämnade nya bibelöfversättningen», som innehöll skarpa utfall mot den modernisering och omskrifning af den gamla kyrkobiblens språk, hvilka ansågos ega sin förnämste förespråkare i Ödmann. Det hette der bl. a.: »Passar det sig, att religionens höga, oändliga mysterier tolkas med samma tungomål, som våra uträkningar och låga intressen, eller att *Han*, den gamle af dagar, talar samma låga patois, som *Jöns*, *Nils* och *Sammel*? (Jfr ofvan, s. 129).

quæstionis icke så alldeles smaka mag. Södermark, Palmblad, etc. samt Atterbom och Geijer, hvilka Hammarsköld i sina bref om Plotinos kallar sina upplystaste och blidaste domare. — —

Den 9 Jan. 1816.

— — Tack för Journalens idyll: »Julen»[1]! Den har hos våra konstdomare, såsom man sagt mig, vunnit mera bifall, än T. måhända önskar. Den anses såsom en product af den högre potens, nya sektens anda hos T. inspirerat. Tit. är på god väg, heter det, att blifva *såsom en af oss*. Jag finner T. ännu långt efter *oss*, ty målningen är naturlig, scansionen lätt och bildningen ej ens halfphosphorisk. Jag har icke träffat någon, utom skrået, som ej heller varit nöjd. Om psalmen[2] är jag skyldig en enda anmärkning, som är blott choralisk. Tvänne alternerande feminina rim låta ej sätta sig i choralstil, så framt raden har flera än sju stafvelser: med sju går det an; t. ex.

Vak upp, min själ, gif ära,

består af 4 femininer. Det hjelpes dermed att rimmen ej alternera. Men om T. behagar läsa:

Vak upp, min själ, gif ära,
Han, som allt godt dig gifver,
Bör du ditt offer bära, etc.

så stöter det strax. Sonnetten har sådant, men icke psalmen. För öfrigt är psalmen ganska vacker, och jag ser ej bokstaf att förändra.

Från H:s Excellence Canzlern har till consistorium intet bref kommit, utan från Hr C.R. Fredenstam: boktryckarne uppkallades. Palmblad, såsom föreståndare, sisterade ensam. Saken togs ekonomiskt. Honom förehölls otidigheten emot en Svensk akademi[3], den Gustaf stiftat, uttryckligen tagit i sitt beskydd, samt förklarades,

---

[1] I första numret af årg. 1816.

[2] Ingår i nämnda stycke.

[3] Med anledning af den i Sv. Literaturtidn. 1815 n:o 41 o. f. införda nedsättande recension af Sv. Akad:s Handlingar, D. V., författad af Atterbom (Saml. Skr. VII, 2: 136).

att då detta angick så academien in corpore, som hvarje dess ledamot, så ansåg consistorium sin skyldighet att betyga, det boktryckarne, ifall någon enda gång sådant mera hände, så vore de tillika uppsagde från sina privilegier. Palmblad begärde veta hvar han ägde besvära sig, eller ock något skriftligt till protocollet anföra. Derpå svarades, att målet vore ekonomiskt, men icke juridiskt, och tillsades honom att afträda. Hr Hofcanzlerens bref blef af adjunkten Grenander, såsom ombud in loco, Palmblad och Atterbom föreständigadt [1].

Det säges att man har en skarp kritik färdig öfver CR. Leopolds nya upplaga; men denna intermed har väckt någon tvekan, om den skall utgifvas i tidningen, eller särskildt. Den skall hafva tre författare och säges vara rätt bitter. Huru det nu går, vet man icke [2]. Att vederbörande äro mycket upretade, behöfver ej sägas; men de förlita sig på sin goda sak och mena: tandem bona caussa triumphat. Nu har åter en ny upptäckt skett uti æsthetiken: högsta culminationspunkten af svensk vitterhet ligger i våra gamla slagdängor och spinnråcksvisor, som innehålla den äkta metalliteten. Atterbom har varit så lycklig att på bibliotheket finna en gammal visebok. Denna dyrbara skatt måste man hushålla med. Således finnes blott, af dessa visor, en del uti nya Poetiska Calendern, som dessutom har ett märkvärdigt och, pro more, modest företal, det T. förmodligen läst [3]. Detta unter uns.

Nya philosophien börjar att göra sin cour hos damerna. Bref till fröken von S. hafva, såsom det säges, en student till författare [4]. Han söker göra sin philosophi populair och säger sin söta Carolina

---

[1] Hofkansleren Wetterstedts bref till ombudet i tryckfrihetsärenden, adjunkten Grenander, trycktes först i Schwerins »Läsning till utbredande af medborgerliga kunskaper», h. 3, s. 109.

[2] En vidlyftig recension, signerad P. (Palmblad, men antagligen författad af Atterbom), öfver Leopolds Saml. skrifter, 2:a uppl., infördes i Sv. Lit.-tidn. 1816, n:o 35 o. f. (Se företalet till Atterboms Saml. skr. VII: 1).

[3] I Poet. Calender 1816 var införd en samling af fornsånger under titel: »Nordmansharpan». Företalet väckte uppseende för sin hyperromantiska ton.

[4] Bref till fröken von S. eller läsning för bildade fruntimmer i esthetiska, religiösa, filosofiska och politiska ämnen. H. 1, 1815, anmäldt i Sv. Lit.-tidn. 1816, n:o 28.

allehanda saker. Det är ej Fontenelle, som skämtar med sin markisinna i månskjenet. Han reprocherar sin söta, att hon ej frågat om judar, hvilket författaren snarare kunnat tjena med, emedan han för blott 4 ark tager 32 skill. rgs. Men såsom Thorild sade: Sådane saker säljas ej brutto, utan netto.

Man har nu sagt mig att profpsalmboken skall undergå en total reform, så total som den solförmörkelse, almanachan annonserar för d. 19 November nästkommande. De inkomne bundtar af anmärkningar torde dertill föranlåtit. Jag är dock temligen viss, att de förnämste blifvit glömde. — —

Den 29 Jan. 1816.

— — Jag bör återkalla den underrättelsen, att Hr Canzli-Rådet Fredenstam skrifvit till vår Rector om Upsala Tidning. Ett sådant bref är icke upvisadt. Jag hörde det från det folk, som det angår. — —

Den 16 Aug. [1816.]

— — Wallins tal[1] har blifvit så canoniseradt, att det skulle blifva ett sacrilegium, om man ville utveckla hans misstag och må hända origtigheter. Jag får ej mycket se, huru det tillgår i verlden, ty jag är innesluten i min kammare, men de, som gå ut och skåda, försäkra mig, att den stora öfvergång från indifferentism till sann religiositet, är aldeles omärklig. Ett sådant brådstupande, som Wallin målar, är beklagligen icke att vänta. Det vore väl, om så förhöll sig; men epoken för denna brytning är ej lätt att bestämma. Måhända är den märkelig i Stockholm, men ej här. På landsbygden har aldrig varit så illa beställdt, som han målar. Der går allt sin gilla gång såsom förut. Mycket vore således att vinna, sed adverso ventu non extendenda vela.

---

[1] Tal hållet vid Sv. Bibelsällskapets allmänna sammankomst på Stora Börssalen den 27 April 1816. Sthlm 1816. (Jfr Tegnérs bref till Hagberg 6/3 1817. Efterl. Skr. II: 19).

Härifrån intet intressant att berätta. Från Hr CR. af Leopoldt har jag ej haft bref på en månad snart. Således vet jag ej hvad eller huru det går med det nya arbetet, som påtänkes af Förenade Staterna[1]. Mig förefaller, att det blir intet af. Organisationen är ej sådan. Hammarsköld arbetar nu helt visst för sin recensent. Han har god tid på landet. Poetiska verk utkomma dageligen. Jag läser dem ej. De höra ej till min genre. Jag håller mig vid prosan i alt och naturen. — —

Den 6 Nov. [1816].

Hjertlig tack för det vänskapsfulla brefvet, men icke mindre tack för den påbörjade artiklen, hvilkens fortsättning jag, och flere med mig, i dag med längtan afbida[2]. Man gissade på mig, och det har varit mig en verkelig regret, att jag måst afsäga mig en sådan förtjenst. Jag har verkeligen haft något dylikt i sinnet och annoterat åtskilligt utur Sv. Litt.-Tidning, ty Phosphorus har jag omöjligen kunnat förmå mig att genomtråka. Nu har ämnet kommit i rätt hand. Må hända torde någon stump återstå, som visar åt annat håll. Man har ej här kunnat ännu döma om mera än inledningen, och de religionens vänner, jag på dessa dagar träffat, hafva i synnerhet fägnat sig åt den lugna stil, som lofvar en grundelighet utan behof af nya skolans kärnspråk. Jag anför väl allt detta, såsom ett icke blifvande correctif; ty om det folket kan sägas, hvad Drottning Christina sade till Whitelocke, då han berättade sig vara tredje gången gift: Vous êtes incorrigible. Men preservatif skall det blifva. Så måste man ock vara omtänkt, då smittosamma farsoter gå. Jag emottager gerna de lofvade exemplaren och vill väl begagna dem. Sådana stycken böra ej undergå avisors öde. Det gläder mig likväl, att de inflyta i en journal, som allmänt läses, och icke instickas i en blandad statsjournal, der de

---

[1] Syftar på det tilltänkta tidningsföretaget (se ofvan s. 132).

[2] Försök att bestämma egenskapen af de religionsbegrepp, som innehållas i vissa nyare skrifter. (Allm. Journalen 1816, n:o 280, 282, 283, 285—7).

finna få läsare. T. förstår hvart jag syftar; hus med mångas råd få aldrig tak. Jag förutsåg det, med en ganska empirisk aning, som kallas exspectatio casuum similium.

D. W[allin] har gjort mig den höfligheten och jämte ett artigt bref sändt mig sitt psalmboksförslag[1]. Stilen är så fin, att jag ej med glasögon kan läsa en bokstaf. Men företalet har jag låtit mig föreläsa och funnit der besynnerliga stycken. Emot phosphorismen synes han pro forma nitälska, för att aftvå en misstanka. Men en viss duplicitet genomlyser, och sjelfva dedicationen, vi vocis Atterbomisk, talar för saken. Om psalmerna kan jag ej döma, emedan jag ej hunnit *höra*, jag vill ej säga, läsa dem. Mig misshagar icke att de utkommit. De slå sub reatu. Hr Ärkebiskopen skref mig till, att anmärkningar emottagas ännu i fem månader, samt att de äfven väntas af mig, såsom kommittéens ledamot, det jag dock icke är[2]. Märkvärdt är, att Hedborns psalmer, som i Sv. Litt.-T.[3] uphöjdes till skyarna, äro till största delen uteslutne. Äfvenså, att intet afseende skjett på de anmärkningar, jag i Journalen[4] gjort de numero et sono, som i all lyrisk poesi är[o] så nödvändige; äfven att man med nog stark halitus afblåst dammet på några gamla psalmer m. m. Jag finner dock, att en stor hop ändringar i de nya skjett, efter mina, genom Herr Ä:Bisk. och flere, inlemnade projecter. Så mycket har jag, aure patenti, utspanat. — —

Den 11 Dec. 1816.

Högtärade Vän!

Förledne postdag fick jag T. bref för sent, att jag samma dag ej hann svara. T. hade då ej sett första defensions-artiklen,

---

[1] Förslag till svensk psalmbok, utgifven af J. O. Wallin. Sthlm 1816, 8:o, med en poetisk tillegnan till prins Oscar.

[2] I ett föreg. bref till Wallmark ($^{17}/_{2}$ 1815) hade Ödmann skrifvit: »Jag var ledamot i committeen, men undertecknade icke mitt namn, emedan jag redan förklarat mig non ledamot. Deraf ses att jag ej deltagit, ej heller var särdeles nöjd».

[3] I Sv. Lit.-Tidning 1814, n:o 5, rec. af P. A. Sondén. I ett bref från Atterbom till Hammarsköld $^{12}/_{12}$ 1813 säges, att Ödmann om Hedborn såsom psalmförfattare yttrat sig berömmande, men anmärkt att han vore »för mycket poetisk och för litet putsad».

[4] Se ofvan sid. 135, not. 1.

som här utkom förl. lördag[1]. Nu måtte T. känna den dåligheten. Man har behagat på trycket anse mig för auctor till T. arbete. Således öser man på mig ovett med fulla göpnar. Jag tror väl icke, att Atterbom skall afkläda mig heder och ära med sitt ovett. Men T. ser deraf, att jag ej tillegnar mig ett auctorskap, som ej skulle vanhedra mig. Jag utbeder mig således allvarligt och expresse, att T. vederlägger den falska gissning, att jag skrifvit stycket quæstionis[2]. I Upsala vet man allmänt, att jag gör annat än läser Phosphorus och Schellingiana. Våre philosopher hafva dåligt väderkorn. Deras aningar äro lika grundade som deras satser. De hafva ock en dålig plan att vederlägga motståndare. Deras champion har ej begrepp om sättet att försvara sig. De måste anse sine läsare för fånar, om de tro sig kunna på sådant sätt upprätthålla sitt anseende. Ingen har mindre skäl, än de, att klaga deröfver, att orthodoxerne skilja förstånd från hjerta och snille från menlöshet. Hos dem har sådant ej skjett genom orthodoxer. De vederlägga sin religiositet, då de på sådant sätt vilja försvara Gud. De påstå sitt förnuft vara Guds idé; men med sådana utfall hedra de icke sin Gud. Imellertid, såsom sagdt är, sätt mig icke oskyldigt i sticket. Man finner väl herrarne i sinom tid, när de rasat ut. Jag hoppas, att hvar och en, som känner min person, mitt uppförande, min penna, icke skall anse mig hvarken för Pharisé eller Jesuit, eller mina skrifter för Rumfords soppor.[3] — —

---

[1] »Försök att bestämma egenskapen af de religionsbegrepp, som förekomma hos vissa äldre compilatorer. Tillegnadt Stor-inqvisitorn i Allmänna Journalen 1816, n:o 280», införd i Sv. Litt.-tidn. 1816, n:o 49 52, 1817: 2, 3, 6—9.

[2] Palmblad skrifver till Hammarsköld $^{14}/_{12}$ 1816: »Skall man tro Ziedner, lärer Bethén vara hufvudauktor till den i Journalen införda religionsskriften. Några hafva, som du, gissat Ödmann, andra Leopold».

[3] Syftar på ett yttrande i den nämnda uppsatsen om »vissa predikningar, psalmer och bibelöfversättningar, som blifvit bildade efter idealet af Rumfordska fattigsoppan». I samma nummer nämnes förf:n till Journalens artikel »lömsk pharisé», o. s. v.

Den 20 Dec. [1816].

S. T.

Jag tackar för det vänskapsfulla brefvet. Nu har väl T. läst de utkomna bladen af S. Litt. Tidning. Hvad synes T. om en sådan stil och ett sådant misstag? Är sådant en segerfiring, så är den af det dåliga slaget. Hvar och en, som i Upsala har något förstånd, utom de som platt sakna det, veta, att jag ej skrifvit artiklen, att det icke är min stile coupé samt att jag icke ger mig tid att studera Phosphoros. Ganska troligt är ock, att publiken, som känner min hand och mitt sätt att vara, icke skall öfvertalas att anse mina arbeten för uselheter, min conduite för Jesuitisme och nedrighet. Mot sådana anfall behöfver jag intet försvar. Nu har jag dessutom, enligt T. tillstånd, för flera som mig besökt, berättat auctors namn och att brefvet bestyrkt det, ehuru det ej behöfdes. Jag ber, att T. i sin tidning icke nämner något derom. De må rasa ut. Det gagnar dem icke. Det blottar dem dubbelt. Prof. Biberg är isynnerhet indignerad, så öfver deras ovett, som öfver deras illska. Han fann artiklen väl och värdigt skrifven i Journalen. Han har sagt mig, att ingen vederläggning är möjelig, om icke den, att deras ord och satser äro orätt recenserade. Han har altid förklarat, att deras satser äro en mörja af galenskap, om de påstå, att sådant är christendom; att de ej inse omöjligheten, att såsom Schelling sammanälta Neo Platonisme med Spinozisme till christelig religion.

Deremot gick i går en professor förbi mitt fenster, arm i arm med Atterbom. Så kan man förnedra sig och förhålla sig med dem, som ej skämmas påstå, att deras satser offenteligen läras från Upsala catheder. Har T. märkt detta ställe i sidsta bladet[1]? Kan det undgå Hof Canzlerens uppmärksamhet? Om sådant skulle här läras, så borde det antingen bevisas, eller straffas. Sådan beskyllning har måhända lupit i mjugg. Nu är den sagd i tryck. Vid vår

[1] Sv. Lit. Tidn., sp. 800: »Det är bekant att läror, som man innefattat under benämningen »den nya skolans», vid detta universitet äfven från cathedrarna meddelas åt den studerande ungdomen, och att de män, som i senare årens literära uppträden spelat hufvudrolen, i Upsala stad äro befästade».

landshöfdinges bord talades i förgår högt och med indignation om en liga, som alt djerfvare arbetar att uprätta catholskt påfvedöme och hierarchi. Äfven detta sades vara märkt i hufvudstaden. T. ser deraf, att man har öpna ögon.

Ännu har man ej med svaret kommit till hufvudsaken. Preliminairerna lofva ej godt resultat. Jag menar att man ej bör med småsaker hindra smädarne att fortfara. De skulle dermed få anledning att afbryta. Nej. Låt dem hålla ut med slupen. En landtbaron hade, såsom en probst berättade mig i går, fägnat sig åt artiklen med de orden: Det är en god sak, att man får veta det folkets satser, religion och lynne. Så tänka laici.

Vänskap och tillgifvenhet.

Hvad säger CR. af Leopold om svaret? Laga, att han får läsa det. — Två ting skola störtas, vår vitterhet och christna religionen. Man har angripit dem, som hållas för chefer, Leopold och mig. Det förra mena de är skjedt. Det sednare återstår nu. — —

Den 2 Jan. 1817.

Högtärade Vän!

Godt Nyår! Ödmjuk tack för bref och nyårspresenten. Låt mig vara kort i complimenter. Jag behöfver rum för saker.

Omsider sedan de utskummat sitt ovett, hafva de nu i sidsta bladet förklarat, att de misstagit sig om personen. Men deras vanvett står tryckt, oåterkalladt. Atterbom är så sysselsatt, att han icke har tid, hvarken att äta eller sofva. Tonen i sidsta bladet är något nedstämd. Man kom till saken, och en enda rad — *Gud har upfattat sig såsom universum* —, är förklarad med ett helt ark, fullt af deras vanliga gorm, termer, svängningar, obegripligheter, undflykter. Deras hufvudskäl är, att de med sina termer förstå ej altid detsamma. Natura naturata betyder på ett ställe *så*, på ett annat *så;* äfven reelt är ej altid det *reella;* det absoluta är ej altid det absoluta, o. s. v. En smörja den ingen begriper. T. måste attent läsa svaren så fort de utkomma. Det enda tydliga jag fattat,

är, att Gud är *högsta länken* i kädjan. Väl; men första länken är en *del af kädjan.* Gud är således en del af det hela.

Herr HofCanzleren har ganska rätt. En jury kunde dragas å sned i saker, som äro transcendentala. Att förbjuda tidningen, vore den största välgerning för dem. De fingo då utväg att skrika: *Vi få ej försvara oss.* Det går ej an, utan lass basen. Jag menar försvaret skall göra dem mera skada, än gagn. Publiken får då se huru de gräla. Man inser lätt, att de hafva en dålig sak. Äfven inför kännare hafva de orätt.

Jag har hört, att de tänka afsäga sig all del i Plotinos och Schellings Academ. Studium, samt blott försvara sina egna skrifter. Men T. har ju tydeligen sagt, att han samlat utur *vissa nyare skrifter.* Således ej af deras allena. De hafva ock på flere ställen sjelfve sagt sig hafva bemägtigat sig de öfriga skrifter. Jag beklagar prenumeranterna på Litt. Tidningen. De få en grufligt hårdsmält lecture. Den har förut blifvit föga läst. Än mindre skall den nu läsas.

Aber! Hr ÄrkeBiskopen har, jag vet ej på hvilken impression, blifvit uppeggad. Han frågade mig hvad mig syntes han borde göra. Derpå var jag för klok att svara. På eget bevåg hade han den 31 Dec. inför protocoll föredragit saken, och sagt sig icke anse, det faculteten utan ansvar kunde tiga vid så offenteliga tillvitelser, gjorde universitetet[1]. Två ledamöter förenade sig med Hr ÄrkeBiskopen; men en var dissentiens. Jag tror dock ej detta vara rätta vägen. Faculteten har endast att göra med academien, men ej med det öfriga, som här tryckes. Dessutom har Hr ÄB. i faculteten ingen röst. Man glömde ock, att Thorsander hörde till faculteten. I dag blir å nyo derom rådgjordt, men intet afgjordt. Jag förutser det. En klok stöt måste utkomma i Journalen, som väcker;

[1] Bland nya skolans män förmodades, att ärkebiskop Lindblom af Ödmann blifvit »itubbad» att lägga sig i saken. Såsom prokansler skulle han hafva haft för afsigt att förmå teologiska fakulteten att hos universitetskanslern göra anmälan om förhållandet. För att förekomma de offentliga myndigheternas ingrepp, hade Atterbom i redaktionens namn skrifvit ett bref till ärkebiskopen, med öfversändande af Lit. Tidnings första nummer för 1817, hvilket innehöll »en liten skrift, ämnad att annihilera det gjorda förkättringsförsöket» (Palmblad till Hammarsköld $^{7}/_{1}$ 1817, Hammarsk. Brefvexl.).

t. ex.: Allmänheten förvånas, att så beskaffad tillvitelse göres, och vederbörande tiga. De måste väl då röra på spelet. Men detta bör skje klokt. Hr ÄB. sade sig ärna tala vid H. Excell. Canzleren. Men då ligger det der. Det vore bättre att han talade med H. Excell. Rosenblad, som då helt visst synes mig skola, med sitt nit för christendomen, drifva på Fredenstam. Annars skjer platt intet från det hållet.

Den 3 Jan. Här blef jag i går hindrad att fortsätta. I aftons var hos mig en vän, som väl känner speculationens gränser. Han sade, att deras exposition uti n:o 51 var det klokaste, men det enda, hvarmed de kunde rena sig från Spinozismen. Dock, tillade han, hvar och en, som känner speculationen och följer den på spåren, inser lätt att det endast är ett vanmägtigt försök, som kunde förvilla halfspeculanter; ty det öfverhoppade i kädjan är synbart för den, som har ögon. Det uttrycket, att Gud är *högsta länken,* sade han vara högst oklokt. Så groft har Schelling sig aldrig yttrat. Det låter ej försvara sig, om icke med nya svängningar, som alltid blifva oförsvarlige inför sjelfva speculationens domstol. Det öfriga, sade han, står hvarje bokstaf hos Schelling och är nog skickligt utfördt. Han hade läst bilagorna, som sidst kommo, och sade, att de omöjligen kunna vederläggas, utan måste de tillgripa den undflykten, att detta är Schellings lära, men icke deras. Hvad det angår, att speculationen kan *bevisa* revelationens mysterier, sade han ej kunna annorlunda förklaras, än att ordet *bevisa* får ett annat begrepp, nemligen att hänföra det under en viss synpunkt till apperception; men att mysterierna, som äro i Skriften, kunna *uppfinnas* af speculationen, sade han vara grundfalskt. Sjelfva revelationen, som dem uppenbarat, hänför dem till ett slags begreppsfattning, men utan revelation blifva de alltid otillgängeliga. Schellings försök, att sammansmälta Platonismen med Spinozismen till ett christligt religionssystem, är en ren omöjlighet. Det blir antingen materialisme eller mysticisme, och Jacobi, som detta bevisat i sin bok von Göttlichen Dingen, är ovederläggelig. De hafva gått längre än Schelling, och det af oförstånd. De resultater, de dragit af Schelling, bestå aldrig. En grundelig philosoph skall lätt veder-

lägga dem: men ingen kan det, som ej nytjar deras vapen och kan upspåra deras snedsprång. Inkasten i Journalen äro populaira och förstås af alla läsare; men deras försvar blifver alltid oförståeligt, m. m.

I går var saken före i en preliminair facultet hos ÄrkeBiskopen, som blifvit uppspårrad i Stockholm. Beslutet blef, att facultet skulle hållas hemma hos mig i dag eller sidst om måndag, ty Hr ÄB. ville hafva facultetens betänkande med Tisdagsposten. Hvad det blir, kan jag ej förutse; men T. skall få veta det.

Det beklageligaste är, att de hafva mägtige patroner i sjelfva consistorium. Det märktes tydligt förl. år, då boktryckarne uppkallades att få en skrapa för sitt ovett mot Svenska Academien. Rector, D. Rabenius, en klok man, tog saken œconomiskt och tillsade dem, att ifall de mer förbröte sig, så skulle de vara academiens privilegier qvitt. Palmblad var nog näsvis att begära anvisning, hvar de skulle klaga, men afsnästes med den erinran, att här icke var någon juridisk action, utan en varning af privilegiernas primitive ägare, samt att nu vore första varningsgraden förbi. Men de funnos, som ansågo icke consistorium fullt befogadt att så handla, ehuru contractet tydeligen innehöll ett förbehåll för academien, att uppsäga dem med ett års fardag, om jag rätt minnes. Man tillade ock beskyllningar för underlåtne skyldigheter. — Åter afbrott. —

Nu kom facultetens notarie och berättade, att Hr. ÄB. i går inlemnat till facultetens kallade ledamöter en nota af innehåll, att han med missnöje förnummit, huru i Svensk Litt. Tidning ej allenast christendomens grundsanningar blifvit på ett ovant och besynnerligt sätt framstälda, utan ock, att man angifvit, att sådana läror, som innefattas under namn af Nya Skolans, vid detta universitet äfven från cathedern meddelas åt den studerande ungdomen; han begärde således facultetens utlåtande om någon af dess ledamöter antagit och nytjat en sådan lärométhod. Derpå svarades naturligtvis: *Nej*. Dock beslöts att i en särskild facultet vidare öfverlägga. Jag menar, att då ej mera frågades, intet annat svar kan blifva, och hvartill det skall tjena, att öfversända ett sådant protocoll till H. Exc. Canzleren, inser jag icke. Mig synes, att propositionen bordt blifva

annorlunda, neml. om faculteten, som ensam har att befatta sig med trons dogmer och allena dem lärer, önskar en sådan anklagelse inför Canzleren beifrad, eller låter sig dermed nöja, att blott inför Canzleren svara nej. Då nu propositionen endast sträcker sig till en sådan fråga, neml. om de *så lära*, kan ju Canzleren sig dermed icke befatta, och det är underligt, att säga Canzleren hvad han bör förut veta. — Det är på detta sätt, som vigtiga saker handteras med en viss lamhet, hvaraf intet blifver. I dag reser Hr. ÄB. till Stockholm och väntar protocollet efter sig. Det måtte så gerna blifva hemma.

Högaktning och vänskap!

T. bref är annulleradt i skärseldens lågor.

Den 15 Jan. XVII.

S. T.

Brefvet af den 13, för hvilket jag hjerteligen tackar, skyndar jag besvara. De nyheter, T. fått från Upsala, äro alle ogrundade. Om A — har ingen fråga varit. Ej heller ernar han sig härifrån. Han afbidar dageligen att blifva docens under Geijer[1]. Emellan faculteterna har ingen tvist varit. Sedan man blifvit något calmerad, hålles B.[2] för samlare och T. för författare. I Stockholm uträttades platt intet. Allt var förebygdt.

Jag läste den nye Fuselbrenner med oro[3]. Den synes mig vidröra ämnen, som kunde hafva protection. Jag ansåg vådeligt att vidröra landgräfningen och landtbruks chemi. Det om träsket insågs, men var icke farligt. I öfrigt är jag tveksam för alt, som kan stöta på patrull i kinkiga tider.

Redaktionen härstädes har nu användt 5 ark att besvara första paragraphen i T. Journal. Men man undrar här, att T. gifver dem

[1] Först 1821 erhöll Atterbom anställning vid universitetet såsom docent i allmän historia.

[2] Bethén? Biberg?

[3] Fuselbrenner d. y:s resa till Stockholm år 1913 (af Wallmark), inf. i Journalen 1817, n:o 4, 5, 6, 13, innehållande hvarjehanda satiriska anspelningar.

rådrum, man anser det varit bättre, att på färsk gerning följa dem på spåren och tracassera dem steg för steg. T. kan göra det, som gifver 6 blad i veckan, då de gifva ett. De hafva immerfort gifvit pris på sig, och mig synes att den största vederläggningen ligger uti dåligheten af deras försvar, deras ovett, deras svängningar och trotsning. Publiken borde småningom känna det, ty deras tidning läses af få, men deras vänner sprida helt säkert, att Journalen är i grund vederlagd. De börja redan tala om reconvention. Det borde vara deras pligt att lika populairt svara, som man populairt opponerat. Det, som ej kan kort och klart besvaras, sade Fichte, är ej rätt kändt. Att dränka i en terminologi, som ej är bestämd, är att blotta svaghet. Det vore nödigt att visa, huru oförsynt de ljuga, t. ex. att de aldrig lofvat parera för Skriftens domstol, att de aldrig lofvat bevisa mysterier, hvilket de, expressis verbis, gjort, etc. (Känner T. det stället? annars kan T. derpå få anvisning). Man borde ock gifva publiken en liten stump af Jacobi, som så vederlagt Schelling, att han sjelf ej böd till att försvara sig. Hela Tyskland afföll från idolen. Med sådane bitar borde de immerfort harceleras, för att ej få tid att expectorera sig. Gårdagsnumret var i synnerhet magert. Det innehöll föga vetenskapligt hörande till saken; blott ovett mot Rosenschöld och en indirect attack på L—d[1]. Men ingenting tyckes mig böra mera utmärka deras krökningar än anmärkningen i n:o 1, som visar, huru de förklara, att det de sagt ej må förstås, såsom de det sagt, utan på ett sätt, det ingen kan taga för godt[2]. Monne en fidel recension eller epitome af deras epistoliska massa, med korta men barnsliga remarker, ej skulle göra godt i T:i Journal, småningom inströdde? Man uphinner dem snart, och sedan borde man hålla tète à tète, så fort de skrida. Prenumeranterna börja redan knota, att de ej få recensioner, såsom man lofvat. Man påstår att controversen borde föras till Bihangen. I ett och annat hafva de rätt på sitt vis, d. ä. efter sina förklaringar på termer. Men det skall vara lätt att visa, det de sjelfve determinerat sina begrepp helt annorlunda, på andra

[1] Se Sv. Lit.-Tidn. 1817, s. 30—32.
[2] Jfr ofvan, anm. till s. 148.

ställen, t. ex. om *materia*, m. m. De borde hafva sådana antagonister som en lector Wallenberg. Han har studerat deras taktik. Han tuktade dem med ovett, hvaruti de ej kunde hålla cursen al pari[1]. Men, detta ämne är heligt. Det bör handteras med vördnad och kraft. Det må bli deras ensak att försvara Gud med ovett. Ett säkert bevis, att de ej hafva Gud i känslo.

T. bref har passerat det föreskrifna ödet.

Högaktning och vänskap.

Var god och fråga Hr. CR. af Leopold, om han fått mitt bref af den 13 Jan. och låt mig veta det.

Den 23 Febr. [1817].

S. T.

Tackar för vänskapsfulla brefvet. Stycket af »Föreningen»[2] hade jag redan läst och återsänder nu afskriften med tacksamhet. Mig synes Hr CR. Leopolds tillstyrkan att *icke* införa och commentera, hafva så goda skäl, att det bör följas. Det gör blott en ny diversion, som förer från saken. Altså är bäst att underlåta införandet. Men om T. vill hafva några bitar att införa och commentera, så sändes innelyckte, hvilket troligen ej finnes på många ställen i Stockholm. Det kunde öfversättas och med små noter commenteras. Der förråder Schelling sin Spinozisme, och man kan deraf lära hvar Sv. Litt.-T. m. m. tagit sina idéer och huru de böra förstås. Såsom CR. Leopold helt visst har Schellings Sämmtliche Schriften, så torde T. af honom få till låns Th. I (Landshut, 1809). Sid. 453, om menskliga frihetens väsende, har tjenligt stycke

---

[1] Syftar på den polemik mellan Wallenberg och Palmblad i Sv. Literaturtidning 1816, hvartill Palmblads recension öfver Wallenbergs öfvers. af Homeri Iliad gaf anledning (se n:o 8, 9, 23, 24, samt Bihang, n:o 8, 9, 12—16.

[2] I tidningen »Föreningen», till hvilken Hammarsköld lemnade bidrag, fans 1817, n:o 7, införd artikeln »Några billiga frågor till de tvistande philosopherna». Wallmarks förslag att taga till orda mot denna uppsats hade afstyrkts af Leopold, under förklaring att det vore för »stor heder» för »Föreningen». »Några uttryck, som synas falla ynglingaätten till last, compenseras af andra, som angå de äldre och skulle genom omtryckningen blott få publicitet». (Leopold till Wallmark, odat. biljett, i Kongl. Bibl.).

att commentera. Det börjas: Gott selbst —. Sid. 429: Dieser Grund, etc. Sid. 487: Alle Existenz etc. ända till de orden: Melancholie alles Lebens. Sid. 489: Dialektisch wird etc. bis auf aufgereizte Stille. — —

Att S. L. T. fått ansenlig tillökning af prenumeranter för den philosophiska tvisten, tviflar jag. Jag skulle väl fått höra det af en viss magister, som noga känner det och beklagar att tidningen ej bär sig utan privat patriotiskt understöd. Deremot äro flere prenumeranter ledsne vid grälet, det de ej förstå och hvarpå de icke prenumererat. Ej heller läsa de det, utan bortlägga bladet, så snart de se den rubriken. De åter, som hugfällas deråt, finna icke annat än det de veta förut af Schellings egna skrifter.

Så vidt jag vet, tager ungdomen ingen del i tvisten. Jag torde något derom veta. De, som sträfva till graden, måste veta något om denna philosophie. Men de, som derpå lägga sig med force, äro få. De som ej söka graden, läsa deraf ej en bokstaf. Det känner jag bäst. Ganska sällan framsticker ett och annat i det, som för mig skrifves.

Under marknaden var ej sällsynt, att få maculatur af S. L.-Tid. till omslag på varor. Jag fick två, med berättelse, att i samma stånd låg en stor packa deraf.

I de numror, som utkommo sista Lördag och Lördag förut, var idel fortsättning, dock utan minsta rapport till tvisten, utan blott theorier in genere. Dessa stycken, som nu utgå, äro utdrag af den stora afhandling, som var lofvad om nya philosophiens tendenz, dock med några tillagda noter, som applanera det anstötliga. — —

I fredags begärde Törnblad med inlaga till faculteten, att få lösa protocollet om det spridda förkättrandet af Atterbom. Gref Schwerin har löst det en gång förut. Der finnes intet nyttigt för bruk. Ärke-Biskopen frågade om de satser, som stå i Journalen, af oss offentligen, såsom i S. L.-T. sagdt var, meddelades ungdomen från cathedrarne. Faculteten svarade: simpliciter *nej*. Det är alt ihop, men i Stockholm skall deröfver mycket väsende gjorts[1].

[1] Den tillernade åtgärden mot Sv. Lit.-tidnings redaktion inställdes, enligt hvad Palmblad i bref till Hammarsköld meddelar, på grund af kronprinsen Carl

Det synes, som skulle man här ej vilja inlåta sig med Journalen, så snart fråga blir om det utdragna är bibliskt. Det anses här omöjligt att bevisa. Nya principen är nu den, att philosophien ej kan *bevisa* det minsta, utan blott *åskåda*. Det är en stark krympning.

Högaktning och vänskap.

Bränn detta bref.

Den 18 Martii 1817.

Högtärade Vän!

Tackar ödmjukast för interessanta brefvet. Ännu har vår Litt.-Tidning ej hunnit till ämnet. Föreläsningarne i naturphilosophien m. m. skola räcka ännu i fyra numror. Dermed är slut och Journalen krossad. Så lyder hemliga bulletinen från tryckeriet.

Det är besynnerligt, att ännu en, utom Gref Schwerin, begärt lösa theol. facultetens protocoll, men att ingenting derom höres. Det ser ut, som hade de i den nattene fått intet.

Det i Journalen införda brefvet till en vän[1] anses här vara rätt väl skrifvet, och värdigt. Det enda, som af en eller annan erinras, är att man gifvit Kant för mycket. Kant har hos somliga så fallit, att han ej må kallas ovederlägglig. Jacobi, som så högt värderat Kant, anmärker, det Kant bordt gå ännu ett steg. Men deruti anser jag honom ovederläggelig, att den speculation, som ej sanctioneras af allmänna förståndet, är nonsens.

Consistorii i Rostock betyg öfver Oken[2] hafva månge läst med nöje, andre med sarcasme. Men dess plats i Journalen är väl ut-

---

Johans yttrande till exc. Brahe, att »den offentliga makten alltid har orätt, då den blandar sig i filosofiska tvistigheter» ($^{14}/_{1}$ 1817, Hamm. Brefvexl.).

[1] »Utdrag af ett bref till en vän i landsorten», insänd artikel i Allmänna Journalen 1817, n:o 50, riktad mot Schellingska filosofien och »dess hemska echo hos oss».

[2] Infördt i Allm. Journalen 1817, n:o 60, under titel: »Officiella yttranden öfver den nya eller s. k. *naturfilosofien*, gifna af ett tyskt universitet i anledning af den bekante naturfilosofen professor Okens i Jena ansökning att der varda till professor antagen». Journalens utgifvare ledsagade dessa utlåtanden med några anmärkningar rörande Upsala Lit.-Tidnings artiklar i ämnet.

sedd. Få hafva förstått appendix. Ej heller är vänteligt, att ett sådant utgår från Upsala. Åtskilligt är dock sagdt vid tillfällen till facultetens protocoll, utan menagement. Svanberg har ju i sitt tal tagit bladet från munnen; och huru är denne store mathematicus handterad af Arrhenius, som ej kan uppsätta en equation i andra graden! Huru handteras andre i Litt.-Tidn., hvilke blott misstänkas vara ovillige? Jag kan ej skrifva alt, som håller tillbaka. Det är tidehvarfvets nesa. Det är ej roligt att vara plastron för spotterier. Deremot har det insända stycket, som kom i fredags[1], ej vunnit bifall. Det kallas trögläst, och i min tanka hade man ej bordt relevera Boethii votum, som längesedan är glömdt.

T. hade kunnat hälsa flere än tre. Det säges allmänt, att professor Höijer aldrig skonar det partiet, utan med sina bitande stickord, på hvilka han har så godt förråd, förlöjligar detta folket, icke blott i deras frånvaro, utan midt i synen, då tillfälle gifves.

En ny blick på philosophien börjar nu råda, nemligen den, att philosophien, nemligen den speculativa, aldrig kan något *bevisa*, utan blott *åskåda*. Det är mycket medgifvet.

Vi vänte i dag med posten underrättelse om något, som förl. vecka passerat i Stockholm, och hvarom vi hafve oredigа underrättelser. Man har dock försäkrat, att allt är förbi utan fara, och det är en stor tröst. Om och huru något varit, ...[2] ännu i mörker. Avisorna torde något uplysa, då de komma[3].

Grefve Schwerins häften har jag icke läst. I lördags började s här recension af Wallins psalmer i den excentriska ton, som borde förmodas[4]. Märkeligt, att man åtvarnas att tro det Wallins öfvergång något verkat på recensionen. Det hade bordt förtigas, ty man bör ej tala om rep dans la maison d'un pendu. Man ursäktar ock de ungdoms utfall, som skjett emot honom af Nya Skolan, den tid han var obscurant. Ännu har jag ej sett underverk i dessa sånger.

[1] »Några ord till herrar spekulerande i filosofiska ämnen», inf. i Allm. Journalen 1817, n:o 59.

[2] Bortrifvet.

[3] Syftar på ryktet om den s. k. »Lindbomska konspirationen». Posttidningen innehöll derom d. 15 Mars en officiel artikel.

[4] I Svensk Literaturtidning 1817, n:o 11—13.

De förre af D:r W., som stodo i Profpsalmboken och hade stridigheter, äro rättade, och dertill hafva många händer bidragit. D:r Åström har för tillskottet mycket bidragit. Jag menar ock, att de nyaste ej äro psalmiske, och att antalet kan utan skada minskas.

Högaktning och tillgifvenhet!

Den 14 Apr. 1817.

Högtärade Vän!

Nej, det är min otacksamhet — dock just icke så blott otacksamhet, ty jag önskade att jemte tacksägelse för brefvet och det sända exemplaret af sednare stridsdetaillen[1], äfven sända en recension af den utkomna Läsningen för religionens vänner af Afzelius och Hedborn. Men jag har ej fått den ännu, ehuru af flere lofvad från vårt läsesälskap. Jag har en säker postbärare, och har ej mistat något bref, men ett eller annat har gått vilse, sedan det härifrån afgått, hvilket lärt mig att vara noggrann i reflexioner öfver litteraturens produkter, utom till intimare vänner, om hvilka jag vet, att de bränna det som brännas bör. Vår vän von[2] Leopold nekade mig dock en gång att förstöra ett bref, det jag önskat förstöras, emedan jag i värman yttrat mig något hårdt om ligans contrahenter mot förnuftets försvarare. — T. må vara försäkrad, att de sidsta numrorna äfven här gjort god verkan på alla de läsare, som ej förhärdit sig emot sanningen. Man säger allmänt, att på detta sednare kan intet svaras, emedan dylika saker ej vederläggas med grubbel. T. må också vara viss, att vår tidning derpå intet svarar, ty A. är nu utarbetad med det förra, som dock ej är besvaradt mer än litet på första sidan. Man har lofvat fortsättning, men den har nu i tre veckor uteblifvit, ty det började försvaret behagade ingen, icke ens de allierade, som påstodo, att det ej gick på saken, att det var för mycket otjenligt till vederläggning och att det mera syntes förråda

[1] Den vidlyftiga artikeln: »Förmärkas inom vår litteratur några symtomer af en viss utländsk skolas regressiva bemödanden, och hvilka äro de?» (Journalen n:o 63—68, 71—73) samt »Om det sunda förnuftet» (n:o 60, 82).

[2] Sic!

fruktan eller tvekan om en god sak. Man har nu en tid ej haft annan föda åt prenumeranterna, än en lång recension af Stats-Journalen, som trycktes hos Cederborg[1]. Denna recension började n:o 1 i år, och räcker ännu. Den skall vara af grefve Schwerin, och om han ej fournerat ämnen, hade tidningen cederat bonis. Man har ock recenserat D. Wallins nya Psalmbok[2], med samma excentriska beröm som i St.-Posten, dock såsom mig synes med lika litet skäl, som hans skönaste arfvedel, en predikan, som i mitt tycke är utan plan, illa tänkt till disposition och bestående af declamationer utan hållning. Men det är nu på modet att så recensera. Om jag företagit det, hade helt visst annorlunda skjett.

Jag menar att både phosphorisme och Schelling fått trånsot, och här är i synnerhet en, hvilken jag ej kan nämna, men som otroligt verkat för den saken. Han förstår den au fond och har tillträde hos de yngre, som studsat vid hans klara bevis, att hela det systemet är pantheisme. Atterbom reser nu bort till Tyskland från hela striden och har gjort ett löfte att aldrig mera polemisera med någon menniskja. Han är verkeligen utarbetad, ty han har skrifvit mycket, och man bör märka, att han skrifver med mycket bemödande, ty omtankan att säga vidunderligheter kostar honom mera, än någon tror. Man har sagt mig, att han uppoffrar hela quarten, för att göra en enda passage rätt metallisk. Dessutom har han haft på sin skuldra nästan hela tidningen och mycken docering för våra grefvinnor, så att han är fullt utmattad.

Nu, sedan ej heller Hammarsköld något skrifver för tidningen, skall den blifva rätt mager. Det höres aldeles ej, att Geijer tänker begära honom till docens, såsom man verkeligen sade. — —

---

[1] Försök till en ny svensk statistisk journal, af ett sällskap, h. 1—4. Recensionen är införd i n:o 1, 4, 10, 12—16, 1817.

[2] Se ofvan, s. 156, not. 4. Recensionen i Stockholmsposten öfver Wallins psalmboksförslag var införd i n:o 56, 62, 68; öfver hans predikan på 13:dag Jul 1817, »Den skönaste arfvedelen», i n:o 47.

Den 20 Maj 1817.

— — Har T. läst Hörbergs lefverne [1]? Det är rätt läsvärdt af honom sjelf. Men Atterboms företal är ett phenomen. Det måste recenseras. Det är en samling af hela hans själ, terminologi, mystik, med ett ord: hans trosbekännelse. Det gör den skarpaste contrast med Hörbergs enkla berättelse. Men ännu mera. Det är en polemik emot Journalen, mot hvilken han försvarar sig, sedan hans apologetik upphört i Sv. Litteraturtidning. Sjelfve philosopherne här finna det odrägligt och malplaceradt. Han klagar öfver personligt hat, agg, förföljelse för sitt individu, då hans flere vänner tänka med honom lika om catholicism, hierarchi etc., och detta går så långt, att det sträcker sig till folkvisorna och pigornas kistlåck; alt i ett företal till Hörbergs biografi! T. måste läsa det. Det är en svanesång. Hörberg har sjelf, såsom det här säges, profeterat, att något dugeligt skulle blifva af Atterbom, då denne blott var 18 år.

— — Uti företalet tröstar Atterbom fäderneslandet dermed, att, gånge hur som helst, så finnes dock en Wallin och Hedborn. Sannolikt är Dr Wallin ej mera smickrad deraf, än prof. Geijer af den laconiska dedication, som nyss lästes på en disputation: Till Geijer och Atterbom. — —

Den 24 Maj [1817].

— — Hjertelig tack för brefvet af den 22. Recensionen af tidskriften är nu färdig [2]. Sannolikt skall man misstänka mig, men jag har varit så skonsam, att jag ej må blygas. Jag har ock uppsatt en kort resumé af Hörbergs biographi. Den är interessant; men med företalet vil jag mig icke befatta. Det fordrar alfvarsam åtgärd [3].

[1] Målaren Per Hörbergs lefvernesbeskrifning. Författad af honom sjelf. Med företal och tillägg af Atterbom. Upsala 1817. (124 sidd., jemte företal, LIII sidd.)

[2] Recensionen af »För religionens vänner» infördes i Journalen 1817, n:o 146, 147, 150.

[3] I Allmänna Journalen 1817, n:o 130, 131, 133, 135, 137, 142, 143, 145, finnes införd en recension öfver detta arbete. Större delen af denna uppsats är riktad mot Atterboms företal.

Nu till T. frågor.

Magister Södermark har aldrig varit af det partiet. Han är Höjerian i högt mått och har ej varit i förtroende på tryckeriet. Således äger ingen öfvergång rum. Men han är för öfrigt ganska högt uppe i det idealiska, och lika svår att förstå i latinska constructionen, som A—m i den svenska. — —

Atterbom står på resande fot från alla controversier i ett otacksamt fädernesland. Jag har ock hört, att i Tyskland tonen fallit för grälet. Det omtalas ej mer. Märkeligt är, att man här vil fullborda hvad Schelling sjelf anser 'obotligt. Märkeligare att man aldrig här nämner Jacobi, som begått mordet.

Phosphorismen, som är helt annat än Schellingianismen, åtminstone blott en potens deraf, rasar ännu. En student, som nyss var djekne med ringa geni, har blifvit så upspelad, att han utgifvit en fantasi, den jag ej läst. Han heter Lötmark [1]. Man roade sig här mycket åt *Io* [2]; och gissar olika om författaren, dels på T. dels på en St [3]...., dels på af L[eopol]d, som nu tyckes glömt mig. — —

Den 3 Sept. [1817].

— — Sannt är, att numera ingen academicus skrifver i denna tidning. Jag har för några år sedan gifvit der flere recensioner i ämnen, hvilka de ej kunnat recensera. Jag hade två ändamål: ett att gifva tidningen interet, det andra att lära det folket recensera i stället för att imponera med docentur och pöbelspråk. Jag menar, att mina recensioner voro ödkände strax, åtminstone misstänkte för mina. Jag förbehöll mig derföre, att de ej skulle drifva sin sak med ovettigheter. Men då de ej höllo sådant, afsade jag mig all befattning för att ej cognosci a sociis. Deraf upkom illvilja emot mig och hämdlystnad, då man fann någon recension af mig i Allmänna Journalen. Hammar—d var den förste, som emot mig skref ovett i Stockh:s Posten [4], och derföre har jag ej, ehuru

[1] Poemet »Den skönas bild. Idyllisk fantasi af L. G. Leuthmark.» Ups. 1817

[2] Poemet »Den vackra Io». Allm. Journalen 1817, n:o 89.

[3] Stjernstolpe?

[4] Se ofvan, sid. 138.

ombeden, lemnat en bokstaf till det bladet. — Det är dock en sanning, att nu ingen academicus skrifver en bokstaf i Litt. Tidning. Ej heller har förut någon der skrifvit mer än jag och en dertill uti anatomi, rätt nyttigt och digert; dock blott ett par gånger, utan är det Atterbom, Palmblad och Hammarsköld, som hållit tidningen vid magt. Några rätt goda recensioner skref ock i fjor en theol. docens, men han låter sig nu ej förmås att lemna en bokstaf. Sedan Atterbom for bort, har nu i sommar, då äfven Palmblad är borta, en magister Schröder måst redigera tidningen. Hans recensioner äro anständiga. Man har ock haft något biträde från Stockholm af en hand, som lätt kännes. Man är nu så tapprunnen, att man ej en gång har annat än reflexioner öfver Danska vitterheten, diktade correspondencer etc. Jag tilltror mig icke säga, att det verk, de drifva, är utan adhærenter bland ungdomen; eller är studenternas åtlöje. De studenter, som söka graden, måste gräla med det Schellingiska, och bland dem är det nya, pro more, en coup d'ambition. De öfrige känna det platt intet. De kunna således hvarken le eller gråta. Våre docenter äro till stor del partisaner. De gå ut nu till lectorer eller ock stadna de här — quo simul imbuto etc. — —

Den 1 Nov. 1817.

— — I går söngs första choeuren af jubel cantate i kyrkan. Det är det sämsta af allt, med alla fanans epitheter. Orden äro särskildt tryckta, och auctors namn, Carl Zeipel, står der. Han är compagnon i tryckeriet med Palmblad, och har haft närmaste umgänge med phosphoristiska partiet. Han har ock skrifvit något smått i Blomster Calender, men är utan studier och har blott fantasi, som nu är alt. I dag skall trio, som följer, sjungas i kyrkan, der orationerna hållas för trängsel af ett ovanligt stort antal studerande denna termin. Han är måg hos Hæffner, som fann orden transscendentalt sköna. Såsom inspector musices var jag berättigad att se det, som upföres. Men då Hæffner märkte, att jag vid det »vinkande, svajande» gjorde missnöjd mine, fick jag ej se mera än

de första raderna. ÄrkeBiskopen var ej mindre missnöjd och frågade, om jag sett dem. Svarades *nej*, men Prof. Geijer har läst dem. Hr ÄB. ville absolut, att de ej skulle sjungas; men då hade ingen musik blifvit. I det tryckta är en ändring gjord i tredje choeuren, der en dumhet stod. Äfvenså i sidsta raden af recitativet, der *azurduken* gått ut. Det har skjett i anledning af ett mitt raisonnement med någon Zeipels vän. T. har varit nog lenhändt mot öfversättaren af Werner [1]. — —

Den 3 Mars [1818].

— — De 3 första numren af Sv. Litt. Tidn. 1818, äro en adress till T [2]. Den är ovettig, pro more; och dålig. T. har fullt fält. Det säga alle, till och med consortes. Stycket är skrifvet i Stockholm och här påsaltadt. Endast T. vindicerar citationerna, är segren T. förbehållen.

T. har väl läst Tegnérs tal [3]. Det förlåta phosphoristerna honom aldrig. Men läs till punkt, så inser T. lätt, att han på vist sätt hörer till nya skolan. Jag menar, att han vil höra till mellansorten, såsom Fr[anzén], H[agber]g etc. Talet är snillrikt, men något brokigt vid ett så allvarsamt tillfälle. — —

Den 14 Juni [1818].

Högtärade vän!

Jag tackar ödmjukast för bref och numror [4]. Recensionen anses här, af alla dem jag träffat, grundelig, värdig och af helt annan halt än den i Sv. Litt. Tidning, som fläckar sig med anvisning på brukspatronsbukar och desta halsar. Tegnér hade gjort klokare

[1] C. v. Zeipel, som nyss förut utgifvit en öfvers. af Werners tragedi Martin Luther, recenserad i Journalen 1817, n:o 251. Recens. kan dock knappast kallas »lenhändt».

[2] Med rubrik: »Ord och afsked till Allmänna Journalen».

[3] Vid jubelfesten i Lund 1817.

[4] N:r 124—126, 132—133 af Allmänna Journalen innehöllo Wallmarks recension af Tegnérs jubeltal, hvilket förut recenserats i Sv. Literaturtidning n:r 10, 11.

att följa Solons lag. Nu går honom, såsom man sade åt Bruce i Gondar. En häftig strid upkom, om Nebucadnezar skulle canoniseras eller ej. Bruce ville taga det partiet att vara neutral. Derigenom blottstälde han sig för båda partierna. — Jag menar, att Tegnér ej vårdar sig svara på Upsala recensionen, och att han ej kan svara på Stockholmska. Min tanke är att talet ej passar på en så högtidlig och alfvarsam dag. Annorlunda talade vår prof. Geijer. Det var ej en dag att väcka smålöjet i hvarannan rad.

Jag har äfven för mig en blick på 19:de seklets anda; men mina blickar duga sällan. Mig synes seklet vara detta:

Man vil förbättra läroverken med skolordningar. Det låter sig endast göra med dugliga lärare.

Man vil läsa mycket, mycket, men yteligt. Man vil veta alt, men ingenting rätt.

Man vil läsa språk utan grammatik och philosophi utan logica.

Då man gör djeknar till magistrar, äfventyrar man att göra magistrar till djeknar.

Då man gör religionen till theologi, blir theologien icke religion.

Man vil speculera utan fotfäste och flyga utan styre. Så upkommer luftsegling utan roder, kosa utan compass.

Då man förkastar erfarenhet, glömmer man, att första principen är empirisk: cogito, ergo sum.

Æsthetik är att kunna Eschenburgs definitioner utantill. Störste skalden är den, som talar ex tripode.

Phantasien är själens öghet; förståndet är själens lägsta trappsteg.

Physiken studeras med krita. Rön äro ett intet.

Nya skolan vill förvandla astronomi till astrologi, botanik till kännedom af örternas inre väsende.

För pharmacopeerna arbetas på metallernas förädling till gifter; arseniken spelar en stor role i medicinen.

Man äflas med upodlingar och lemnar odaljorden i sitt lägervall.

Man skördar hellre 8 tunnor på två tunnland nyjord, än på ett förbättradt.

Man utdikar mossar, men lemnar mosslupna ängar i frid.

Man utsätter premier, om hvilka ingen kan täfla. Arbetet upmuntras endast dermed, att det lönar sig.

Ständer sammankallas att stadga myntvärdet, och från alla håll framströmma motioner om bankolån.

Man vil nedfälla cursen, men behålla luxen. Köpmannen borgar, slösar och bankruterar.

Bonden köper, på 6 procents reverser, en jord, som ej renderar 4.

Man bränner tusendtals tunnor säd, och kallar det sädens förädling.

Den possessionat finnes, som ej kan låna sin fattige torpare $^1/_2$ tunna säd, men väl $^1/_2$ ankar bränvin.

På en krog här hände, att 12 personer i stället för bränvinsbröd, af misstag, fingo förgiftad pannkaka.

Man bygger nya canalverk, medan de gamle förfalla. Trollhättan, Hjelmaren, Strömsholm ropa på hjelp, då Götha canal upstiger i pragt.

Disconter lemna pengar till insolvente vinglare. Tomba betalar. Sic itur ad astra.

Man ropar i herrliga tal om religionens hastiga framsteg, och fängelserne hafva ej nog rum för bofvar.

Man utdelar tusendtals biblar, och ingen läser. Om någon läser, så förstår han ej.

Bonden dikar heldre en dag, än han läser. Läser han sin bibel, så fäster han sig vid Simson och Goliath.

Så snart en bonde lärt skrifva och räkna, är han förlorad. Han blir nämndeman och sofver, auctionist och super, stämningsbärare och dagdrifvare.

Ägtenskap minskas, hordom tillväxer. De oägta barnen mördas väl ej med knif, men långsamt af elände och vanvård.

Folkmängden ökas ej af dem, som födas, utan af dem, som upfostras. Mängd af tiggare gör ej rikets styrka. — —

Den 17 Sept. [1818].

— — Doctorsfrågan [1] är enhälligt antagen och justerad af D:r Winbom, Hultén och mig. Vi utgjorde faculteten. D:r Lundblad, såsom promovendus, infann sig icke, och Thorssander, äfven promovendus, var tillstädes såsom decanus, att affordra frågan. Då denna var justerad, reserverade han till protocollet, att han i henne tog ingen del.

En resande från Stockholm skall berättat här, att han der bevistat en club af consortes, som högeligen pesterat mot faculteten, hotat sätta henne på schavott och stekspett, m. m. De hade tillagt, att några af interimsregeringen varit missnöjde med frågan, i synnerhet hade H:s Excellence Gref von Engeström varit bland de ogillande m. m. Helt visst var detta origtigt fattadt och refereradt, eller måhända diktadt för att intimidera och roa sig med faculteten. Jag tviflar på sanningen af alt detta, utom det första, ty jag anser icke troligt, att de höge taga särdeles cause af litteraira tvister. Ovett kan man vänta af de små. Det må man lida och förlåta. Man hade sagt, att frågan var dum. Det är hon icke. Hon är försigtigt satt. Man påstår ej att n[ya] philosophien nekar Gud, immortalitet och Christus redemtor; man frågar blott om det närvarande skick lofvar, att desse läror skola bibliskt understödjas. Schelling sjelf säger ju, att hans system ej är utarbetadt. Han omarbetar det nu som bäst, i ett arbete, som skall få titel af *Weltall*. Det blir en brochure af 10 tomer, dem Atterbom på svenska öfversätter i München under Schellings ögon. Vrider han der sitt system, så är det ej mera præsens facies. Vrider han det intet, så lärer ej blifva svårt att visa, det icke vara bibliskt. Uti »Bruno» skrifver han, att Gud är »Harmonie aller Harmonien». Är der biblens personalitet? Är Gud prædicatlös, så är det ej biblens Gud; är immortaliteten ett afklädande af individualitet med fullkomligt uphörande af medvetande, så är det ej bibel. Är Christus en symbolisk person, icke född i tiden, så är det ju rent af antibibliskt.

[1] Vid teologie doktorspromotionen i Upsala 1818. Biskop Wingård i Göteborg var primus och skulle besvara doktorsfrågan, för hvars innehåll ofvan redogöres.

Hvem har sagt att Maria födde Gud? Mig synes att detta icke var farligt att fråga och neka. Man säger, att vi ej veta hvad Schellingianism är. Vi mena, att de icke veta hvad biblisk theologi är. Så är det qvitt. Det är en orubblig sanning, att af Neoplatonism och Spinozism aldrig blir christendom, ehuru man vrider sig. De äkta Schellingianerne medgifva, att ehuru systemet är philosophice rigtigt, kan det dock aldrig blifva bibliskt.

Från Tyskland höres ej mer om systemet, men des frugt höres. Den är en så kallad rationalisme, c'est à dire, en med hederligare namn surgerad naturalisme. Schellingianerne behålla biblens termer, skrifva ömt, christeligen och rörande att förblinda, men det de lägga under orden, är helt annat än bibel. Faculteten tror sig hafva bordt afkläda sig beskyllning för feghet. Det skall en rättvis publik icke skända. Hvad B. Wingård tänker nu, vet jag ej; men jag vet hvad han tänkt. Jag vet, att han är biskop. Det bör vara nog. Men man har sagt, att han skrifvit, det man velat tvinga honom att svara mot sin öfvertygelse. Det vore illa, om så vore. T. kan aldrig tro hur rädd man här är. Att tveka på de nya lärorna anses såsom crimen læsæ. Men man kan ju vara en duglig professor utan att vara Schellingian. Man fruktar att i dagbladen öfversköljas med dyngvatten, visses enda försvarsvapen. — —

Den 23 Dec. 1818.

— — Tit. har med väldig arm dragit i härnad emot H:d[1]. Jag tillstår att jag med högsta förtrytelse läst Molbechs resa och Bihanget. Men det innehöll endast tuggor. Molbech omgicks här endast med boktryckarne, hos hvilka han bodde. Han besökte få professorer och kunde således ej säga något af värde om Upsala. I Lund njöt han stora höfligheter, och betackade dem illa, af hvilka han välfägnades. — H:d har ett lika lyckligt humeur som frugtdiger penna. Han må aldrig så hårdt kalfattras, han frågar ej derefter. Han är

[1] I Allm. Journalen 1818 n:o 294–296 och 299—301, 1819: 4 funnos införda recensioner öfver Molbechs »Kort öfversigt af de särsk. epokerna i Svenska Nationallitteraturen, Öfvers.» och Hammarskölds »Svenska vitterheten. Historiskt-kritiska anteckningar». D. 1.

kall som is, och jag har hört, att just sådana stycken, som honom borde förödmjuka, utgöra hans Lieblings lecture. Man läste hos mig i aftons de utkomna bladen, och skrattade, särdeles åt ett och annat infall, som dömdes träffande. — —

Den 19 Febr. 1819.

— — Lycka till Hederskransen! En författare kan aldrig få större seger, än ett sådant svar. Man ogillar här allmänt H:s piedestaliska påfund [1]. Äfven hans consortes blygas och ursäkta endast dermed, att apostillen är af annan hand, som copierat Fichtes stridsskrift mot Nicolai. Det lärer höra till den höga visheten; ty Schelling försvarade sig så mot Jacobi. Det skall väl vara en compliment till Prof. Geijer. Sannolikt anser han det icke så. Gud bevare oss för våra vänner. Jag menar, att ej heller Atterbom önskat sig för publiken framställd i denna gement obscena gjestalt, compagniet oaktadt. Ideen är illa utförd. Åtminstone aflastades ej Gudarnes ambrosia, som icke, ens sedan den gått igenom deras tubus intestinalis, påfordrade snus. Här fordras stinkspiritus äfven hos läsare. Men hvilken är den Fru * *, som anför processionen? Man gissar Fru Lenngren, och att man så velat hämnas den heder, hon fått af Sv. Akademien att medailleras. Skamlösare kunde aldrig tänkas. Hennes oefterhärmligt täcka, husliga teckningar

---

[1] Hammarskölds »Allmänna Journalistens hederskrans», den bekanta smädeskriften mot Wallmark, som på sjelfva julafton 1818 inkastades i hans bostad. S. 33, 34 skildras förf:s syn, huru på Träsktorget skulle resas en minnesstod åt Journalens författare. Piedestalen, som af »anhängarne» uppfördes, utgjordes af Wallmarks skrifter och Journal-packor. Men mästarens bildstod saknades, och ingen materia fans, hvaraf den i hast kunde formas.» Då såg jag Atterbom och Geijer», heter det, »komma gåendes, tyngda af en Ambrosia-måltid, och då de märkte den gräsliga pappersstapeln, tyckte de den vara beqväm och alltså klefvo de upp på den, hukade sig ned för ett ögonblick, med ryggarna vända mot hvarandra, och sedan bortgingo de helt förnöjda och lättade. Knappt hade Journalbeundrarna sett dessa nedstiga af piedestalen, förr än de i entusiastisk förtjusning utropade: allt är fulländadt, och dansade med fröjd, som Israels hof kring guldkalfven, hvarunder dock de flesta ofta togo snus ur sina dosor». — Bland Journalistens anhängare, som uppträdde i processionen, nämnes Fru ** i skepnad af en kråka, ledsagad af den i »Tyskbagarbergen grasserande satan» m. fl.

skola i alla tider läsas med högsta bifall. Hvem är den satan, som grasserar i Tyska bagarebodarna[1]? Pjesen derom är tryckt hos Nyberg, som fourneras af Wahlberg. De öfrige secundanterne känne vi. Det är bedröfligt, att vår vitterhet skall gifva sådana idealer. Men det skall hända, så länge man följer den höga reglen, att konsten ej må bedömas efter moral, blygsamhet och sund känsla. — —

[Apr. 1819].

— — Med samma fick jag H—ds andra del. Nyfikenheten förde mig strax till min artikel[2]. I det som rörer mina biographica, är ej en enda bokstaf sann. Jag har aldrig sökt promotion här. Ihre var min gynnare. Michaelis har aldrig recommenderat mig. Jag var ledamot af Vet. Academien, förrän jag skref i bibliska natural-historien och kändes af Michaelis etc. Min blöta stil har jag ej hört öfverklagas, än mindre des concinnitetslöshet, ty om något varit att påminna, så är det just mitt bemödande att ej skrifva ett enda onyttigt ord, utan betydelse. Jag är således öfver förtjenst både berömd och lastad, och har ej att beklaga mig vis à vis andra, som hedras med plats i denna bok. Gustaf III gjorde mig ej till prof. e. o.; det har jag aldrig varit. Gust. Adolf gjorde mig till prof. regius, etc.

Den 30 April [1819].

— — Jag förargar mig icke åt H—ds omdöme, att jag skrifver prosa utan concinnitet och med blöt hållning. Här vet ingen hvad med dessa artigheter förstås. De, som läst mina åminnelse-tal

[1] »Satans jämmerliga grasserande vid Tyskbagarbergen, Julafton det märkvärdiga året 1818» (1½ ark). Utgör »ett episkt poem på prosa», beskrifvande en eldsvåda på Ladugårdslandet, och innehållande satiriska anspelningar på tilldragelser under 1818. Mot Hammarsköld förekommer ett utfall af följande lydelse: »Vi ha slutligen sett en författare, som i många år tröttat sina läsares tålamod och det sunda förnuftet, nu åter med ökad skamlöshet och arghet framträda i dagen med en ny bundt af ovett mot vår vitterhet och dess förnämsta prydnader».

[2] Se Hammarsköld, Svenska Vitterheten II (1 uppl.) s. 46.

och öfriga sednare skrifter, döma helt vist mildare. Ej heller förargar mig, att mina sånger kallas vatten m. m. 6000 exemplar äro sålde och nu fås ej ett enda till köps på någon boklåda; jag har ej skrifvit en bokstaf, som utgått från pressen och blifvit maculatur. Mina uplagor hafva varit stora; minst 1500 exemplar ända till 2000, och de hafva fått nya editioner. Men det förargar mig, att han skrifver, det man nekat mig graden. Den har jag aldrig sökt, ty jag blef strax präst och fick sysla, satte bo och hushåll. Då nu denna grad, såsom det heter, ej kunde nekas för kunskaper, var det helt vist för mina seder, som altid varit oförviteliga, men nu göras tvätydiga. Här uttyder man detta så, att H—d velat hafva en compagnon i missödet att vara excluderad, men den fann han ej i mig.

Emellertid har jag blifvit med blöt hållning afstraffad, då så många, med hvilka jag icke på långt när mäter mig, fått try slag af paret. Men sällskapet är godt. Det tröstar. Allmänt ogillas förfarandet mot Tit. Leopoldt. Hatet mot Svenska Academien framblixtrar så skarpt, att det intet träffar. Hvar vil man läsa täckare biographier än Nordins[1]?

[April 1820].

— — Om recensionen af Calendren[2] har jag med egna öron hört af en man, som är skolan tillgifven, dessa ord: *Critiken hade goda och ostridiga skäl.* Annars är det en ordentlig kåkstrykning, som haft tusende åskådare, af hvilka få varit, som ej sagt: *Recte.* Jämförelsen med Bjugg syntes somlige nog skarp; men epilogus var alfvarlig, och man anser, att den måste aftruga A. ett mästerstycke, om han skall afskaka sig tillvitelsen. Dertill har han ej nu tid, och hans snille torde redan vara uttömdt.

Det är ingen hemlighet, att majoriteten i philosophiska faculteten vägrade Ä.-B. rum på förslaget. Men det härleder sig ej

[1] De kallas i Hammarskölds arbete för »ordnings- och haltlösa rapsodier» (II, 43).

[2] I Allm. Journalen 1820, n:o 76—80.

hufvudsakligen från nya skolan, utan från flere små missnöjen, som gjort samband äfven af dem, som in philosophicis tänkte olika.

Det, som i Posten influtit till Hammarskölds nachdel[1], är ej af Höijer. Det vet jag vist. Han expectorerade sig en gång för alla och förklarade sig aldrig påkosta en bokstaf mera. Det var ock satis superque. — —

Den 21 Juli 1820.

— — Man har i dessa tider en besynnerlig taktik. Man strider ej med skäl, utan med otidigheter. Man vederlägger ej, utan utskriker. Man vidrör ej saker, utan personer. Då nu alt urnordiskt är i sitt stigande, påminner jag mig ett fullt nordiskt ordstäfve: kalla mig kättil, men sätt mig ej på elden. Principen synes vara: den som ej församlar, han förskingrar. Hvad har vår hederlige Ärke-Biskop gjort, och hvad är hans fel, om ej det, att han blef octodecimvir? Man vill sprida, att han här är illa hos ungdomen. Det är falskt. Jag skulle väl hafva märkt åtminstone en skymt deraf, jag, som med ungdomen har så mycket att göra. De sungo för honom i stor corps och ropade Vivat! Man sprider ock, att ungdomen är enthusiastisk för det nya i philosophi och vitterhet. Dermed förhåller sig såsom en viss biskop sade: då jag var student, var ingen häftigare Kantian än jag, och jag hade ej läst en bokstaf i Kants skrifter. Schellingianismen löper ingen på med hast, men då tonen är, att man bör vara det, så blifva Schellingianer många. Men hur många de äro, det lära de bäst veta, som examinera dem.

Jag ber vid tillfälle hälsa v. Leopoldt[2]. Jag törs ej skrifva honom till, ty man har sagt mig, att hans ögon ej förmå läsa. De hafva förmått det, äfven som hans invertes blick förmått se djupt och skarpt. Jag deltager i hans saknad och har nu sjelf fått en bristfällighet på hörslen. Den är dock drägligare. Jag kan läsa mycket godt och slipper höra mycket ondt. — —

---

[1] Syftar på Tegnérs bekanta recension öfver Hammarskölds grekiska grammatik och svaret på dennes antikritik, införda i Stockholmsposten 1819, n:o 283, och 1820, n:o 86, 92, 96, 97, 100, 103.

[2] Sic!

[Sept. 1820].

— — Här är intet litterairt på språng, om icke det, att Sv. Litt. Tidning blir alt mera trögläst. Dock skulle i Bihanget snart komma ett från D:r Franzén insändt stycke, hvaruti han agar recensionen af hans företal till Ovidii Metamorphoser af Adlerbeth[1]. De som läst detta stycke, försäkra, att det är värdigt, såsom man väntar af en Franzén, men tillika mera skarpt, än man af den handen väntar. Han har ock alfvarsamt tuktat recensionen af fru Lenngrens arbeten[2].

De »sömnlösa nätterna»[3] hafva här blifvit läste med förakt och missnöje af alt förståndigt folk; och af dem som kunna finna plaisir i sådana Grevesmühliana, hörer ingen till bildade classen. Af dylikt lider ingen mer än af »hederskransen». Det är en synnerlig smak att pasquinera sig sjelf. Jag anser mig icke hafva lidit det minsta i publiken deraf, att man i Litt. Tidn., för ett par år sedan[4], fråndömde mig all theologisk kännedom, kallade mig T. trossknekt, författare till Rumfords soppor, adhærent af Svarta Ligan och krypande under Jesuiterkappan. Sådane bett bita intet. Man skrattar åt vanmagten. Annorlunda förhöll sig Tegnérs emot Lorenzo, ty der var bilaga, som bevisade. Om denna tvålning endast utmärkt sig med qvickhet utan realitet, så hade qvickheten intet verkat. Men nu sade allmänheten, såsom Kongl. Hof-Rätten plägar säga: Detta med rätta. Det gör verkan. — —

Ups. d.... Jan. XXI.

— — Hvad catechesen angår, så har den ingen fara. Ej heller med Geijer[5]. Jag känner väl undflykten. Men Geijer

[1] Inf. i Bih. t. Sv. Lit.-Tidning 1820, n:o 9, 10.

[2] I Sv. Lit.-Tidn. 1820, n:o 11, 12. Franzéns yttrande öfver denna recension ingår i hans nyssnämnda antikritik.

[3] »Markalls sömnlösa nätter», det bekanta mot Wallmark riktade poemet, utkommet 1820.

[4] Jfr ofvan, s. 145.

[5] I ett föregående bref ($^{19}/_{1}$) hade Ödmann skrifvit till Wallmark: »Vi hafva fått ett bekymmer här, det vi önskat vara utan, nemligen jury öfver prof. Geijers noter till sin Thorild. Det är i många afseenden ledsamt, och jag kan ej inse någon nödvändighet hafva varit, att inblanda läran om Treenigheten och Försoningen uti Thorild».

nekar emellertid rakt det, som står i catechesen; nemligen det man i vår stil kallar actiones ad intra, hvilka i catechesen uttryckligen utföras, såsom hörande till Guds *väsende*. Geijer skrifver ju sjelf: »i denna del afviker jag från våra vanliga läroböcker». Han kan då ej åberopa dem. Men jag vil ej göra Geijer till kättare. Jag förutser, att han blir frikänd af jury, och det fägnar mig uprigtigt. Men om mysteria Trinitatis bör ej libelleras i tidningar och profana skrifter. Tybeck har samma satser, fast mera groft; och den, som uprört saken, har ej gjort hvarken religionen eller academien någon tjenst. — —

Den 24 Jan. XXI.

— — Nu har jag läst jemförelsen i Argus, emellan Geijer och catechesen[1]. Om Lördag, d. 26, börjas processen. Vår fiscal, en beskedlig, men ej i sådana saker verserad man, har studerat på Geijers bok, och, såsom man sagt mig, funnit den *något hårdläst*, hvaröfver jag ej förundrar mig. Hans oppositioner blifva ej starka, om han skall frambära af sitt hjertas fatebur, och här får han väl ingen hjelp; Geijer blir helt vist frikänd, då Tybeck, Oswald m. fl. gått igenom; och då jag sagt, att det skulle fägna mig, är det af den ordsak, att motsatsen skulle leda till så förargeliga efterspel, som man sett i Tybeckska saken, hvilket vore mera skadeligt än gagnande för så vigtiga ämnen. Ett frikännande gör åtminstone slut på saken. Annars går här ett rykte, att manuscriptet varit sändt till Stockholm, men att ingen velat trycka det der. Om det så är, vet jag ej; men är det sannt, så ses deraf, att klokt folk varit med i rådet derom. Der de omtvistade noterne stå, hade de föga skadat. Boken hade kommit i få händer och älskare af Thorilds Skrifter hade deraf ej blifvit skadade. Andre fingo ej köpa den. Här hände såsom någon gång: den ene auctorn måste säljas genom den andre. Så säljes nu Calovius genom Grotius, sedan begges verk sammantrycktes. — —

---

[1] I Argus 1821, n:o 6, under rubriken »Mosaik».

Högtärade vän! Den 29 Sept. [1821].

För det vänskapsfulla brefvet och åtföljande välkomna presenten, har äran betyga min förbindeligaste tacksägelse. Detta vigtiga stycke i den länge drifna tvisten, synes mig böra sluta hela debatten[1]. Vi hade sett titelen annoncerad, voro dock i ovisshet om auctor och följakteligen om tendensen. Ännu tror jag ej några exemplar hafva kommit hit i bokhandelen. Åtminstone hafva de, som derefter frågat, fått det svaret. Jag företog strax lecturen; men nyfikenheten förde mig något fort vid läsningen, och piecen måste omläsas, ty den är concis och fordrar mer eftertanke än en flyktig blick. Så mycket jag kunde finna, är alt sans replique, och så mycket fattade jag, att detta yttrande aldrig behöfver återtagas. Raisonnementerne öfver alt strängt consequente. T. har dessutom visat sig vidt bekant med classici och en myckenhet artiga reflexioner utur historia litteraria göra läsningen dubbelt angenäm. Jag träffade der åtskilligt för mig obekant, som hjerteligen interesserade. Det har annars länge varit hos alla förståndiga en afgjord sak, att i denna polemik T. altid nytjat skäl och argumenter, då motpartiet endast användt osmakliga invectiver och förakteliga pasqvinader. Jag vet ingen, som ej med styggelse läst de utkomna stycken af motpartiet under hvarjehanda former, som endast tillgripas, då man saknar skäl och ej har annat försvar för en dålig sak. Det ständigt uprepade skrytet har mycket skadat. Jag erinrar mig hvad A. skref: »Lejonet måste väl någon gång visa sina klor till mössens skräck». Då han hade mig i sigte och utöste alt hvad en gäsande galla kunde framgjuta, skref han: Man skall blifva förvånad, då jag nu fattar pennan att krossa den smygande i Jesuiterkappan, den med svarta ligan förenade adhærenten, Allmänna Journalens trossknekt m. m. Och: parturibat mons, at musem peperit. — Bland dem, som blifvit hårdt critiserade, men post apostasiam canoniserade, tror jag mig igenkänna *en*.

Af Nya Skolan har nya psalmboken föga förtjenst, om icke den, att genom deras recensioner mina Rumfords soppor blifvit

[1] Wallmark hade 1821 utgifvit: »Försök att upplysa publiken om föremålet och beskaffenheten af den 11-åriga tvisten i vår litteratur».

mycket uteslutne, och om jag skall vara upriktig, så äro vissa phosphoristiska stycken, som der influtit, just icke de bästa. De hafva ock sitt straff deruti, att de aldrig blifva sungna, utan följa fartyget såsom supplement till barlast. Jag har försökt analytisera några, men de hålla ej ut en ren granskning. T. har ganska rätt deruti, att litterair förödelse endast skjer med öfvervägande skrifter, med ljus, som uphäfver skymningen. Något hårdhänd är T. emot A[1]. Jag tviflar att vår Tidning uptager denna skrift. Den håller sig nu inom Indiska urkunderna och speculationen om jordens äldsta beskaffenhet och antemosaiska formning. Deri får man minsta motsägelser[2].

Den 15 Dec. XXIII.

— — Den efter prof. Grenander lediga philosophiska adjuncturen har gifvit oss mycken och djup philosophi af speciminanterna Södermark, Atterbom, Schröder, om nödvändigheten af hvarjehanda, om snillets egenskap, om Schellingiska frihetssinnet etc. Af alt detta fägnar mig intet mera, än det philosophiska axiomet, som göres till princip: absolute oppositorum absoluta est unitas. Det behagar mig af två skäl: 1:o) att det, såsom axiome, ej behöfver bevisas, 2:o) att dermed upphäfves all tvist i hela verlden. »Odalmannen» och anmärkaren hafva sålunda begge rätt[3]. Att existera och icke existera är således ett. Är en absolut unitet emellan det rätta och orätta, så hade riksdagen långt före detta varit både slutad och icke slutad. — —

---

[1] Se s. 144—152 af Wallmarks ofvannämnda polemiska skrift.

[2] Se Svea, Tidskrift för vetenskap och konst, h. 1, 2.

[3] Syftar på Wallmarks polemik med Järta, i anledning af dennes i »Odalmannen» 1823 införda uppsats om statistik. Wallmark hade i Journalen 1823, n:o 258 o. f. gjort denna till föremål för en utförlig granskning, hvarpå Järta svarade med ett särskildt utgifvet »Bihang till Odalmannen».

Smärre meddelanden.

Ett christeligit A. B. C.

wthi huilket monge skiöne och nijttighe lärdommer, såå wäll vtur thenn hellige skrifft, såsom wthur gamble philosophiske, böker, författadhe ähro, mongom till rättelsse och vndervisning, vthi rimuis stelt, och the ärlige wälförsichtige män, Oluff Gregersson, och Laurens Erichson Borgemestare wthi Stockholm för enn rinnga skienck dedicerat aff M: Jacobo Ericij Stocholmensi. Anno 1588.

A.

Alenast til gudh, sätt all tin litt, oc tröst,
Till bedh honnom mädh hierta oc röst,
I nöden giör han tig bistånd wist,
Ther vppå bliffwer plat ingen brist,
På menneskelig hielp tin lijt eij sett,
I wärden förgås troheten slätt.

B.

Beuare tin ära jag säger tig sannt,
På värden finnes eij skiönnare pant.
Titt goda rijckte skall tu aff holla
Mera en godz och ägor alla.
Tij then mädh ära prijddig eij ähr,
Hvad hielp om han herre namb bär.

C.

Christeligen bör tig talla all stund,
Thet ångrar tig rett inga lund.
Tij giennom skualler och fåfängt tall,
ähr mongom kommen i sorg oc qvall.
Titt tall thet skall vara ia och neij,
Mäd falsk edh bedrag tin nesta eij.

D.

Dijgd och öffuerhet skall thu ähra
Såå will gud tig lijcka beskiära.
Tinna föräldrar hedra och såå
Ellies kan thet eij wäll medh tig gåå.
Then mechtige wijk: then ringes föracht
flij altijdh, såå bliffuer tu vidh macht.

E.

Elska eij stolt mod, lått tig vara sagt,
när tu haffuer rikedom samman lagt,
Tij rikan är likt, ett glas väll klart,
när thet mest skinner rimmar thet snart,
Börian och ändan äre eij like.
En skinnande lijcka kan snart suika.

F.

Fromhet tig mera behaga skall
En werslig gundst och mijndighet all.
Godz och mechtighet snart försuinna
Fromhet plägar lofford winna
Therföre haff dijgd och fromhet i acht,
Så giffuer gud tig godz gunst oc macht.

G.

Giff the fattiga bittida och sent
Effther thet gud haffuer tig thet för länt.
I armod tu eij förtuifla skall,
för tij lijckan vändes margefall,
På gud förtröst och hans bodh halth,
Tin nödtorfft får tu tussen falt.

H.

Haffuer någon bewist tig gått
lönna thet eij med håån och spåt.
Otaksam är ingen from man,
Vällgiärning förgiätta eij kan
om tu någrom gåt haffuer giort
lätt thet eij mäd ros vara sport.

I.

I thin vngdom haff eij lättie kiär
Utan medh titt arbete tig wäll När.
Spar och thet tig gud haffuer förlänt
Och then christelig tig til nijttio vänt
Tij suårt varder tig arbetta thå
När thu varder tung gammal och grå.

K.

Konst stor, thet är eij troo huar man,
som i ögonnen smekia kan.
För the kattor tig tag till vara
som klössa på baken eij spara
fast the framman till slicka lent
Arghet och list, är ther mäd ment,

L.

Leffua bör tig i mädgång såå
Att motgong tig intet skada må.
Förachta ingen ond än han
Tij så rik som han vara kan.
Fåfäng dom om androm han eij fell,
Män alla saker gudhi hem stell.

M.

Minska tin vredhe haff sagta modh,
Tij sagtmod är nijttigt och god,
ret wäll står thet en gästande man
Att han eij giör skada fast han kan.
En nar giärnna skada giorde
om han thet förmåtte och tordhe.

N.

Noga må tu troo en förlichter wen
Endog han thet sagir at han got men,
Then wens rådh är icke vtan brist
som tig har beuist arghet oc list.
Män haffuer tin ven en annor sidh,
laga att han eij bliffuer ther vidh.

O.

Om en, en sin klage hefftigt fram för,
Then andras suar och grannerliga hör,
för än tu dömmer eller troor
Tij falskhet finnes i värden stoor.
En from man tu eij plåga skall
för rätta mädh sposligit tall.

P.

Pråll och högfärd alltijd skij
Så frampt tu vill olijcke flij.
På tin macht päka eij fast
lijckan kan vendas med en hast.
Mongen en achtat man vore
om han eij med högfärd fore.

Q.

Quäda om annors bråk står eij väll
Alla haffua fell thet tenck med skiell.
Om än tin neste straff wärd är
Straffa honnom thå han är när,
Män säg hos andra inttet suårt för san
som hans ära något skada kan.

R.

Rossas tu mijkit öffuer lagh
Thet ros tu icke till tig tag,
Män tacka gud ödmiukelig
som ther till haffuer skapat tig.
laga att tig eij till hiertat går
När tin nästa någon ära fåår.

S.

See tigh wäll före tij verlden är arg,
listig, falsk, ond, suikin och karg.
Then nu liuga och bedraga kan
Han är achtat för en klok man.
Om tu fast mäd värden hengia will
Tu får wist skadha och skam ther till.

T.

Troligen om rät, skal tu all stund
Tig beflita, vtan list och fund,
fast tu en otak fåår.
Rätrådigom så i hände gåår.
Gud will dog rätuisse löna
om tu tror får tu thet rönna.

U.

Uppå verslig ting tu litta eij fast
The pläga suika mäd en hast,
Wishet dygd och konst skall tu lära
så kant tu gunst oc konst hembära,
Röst heller mall, jag säger för san
Thessa håffuor inthet skada kan.

V.

Var glad när tin saak rätfärdig ähr,
fast tig ther vtinnan skier för när
Drag ther mäd tollamot, tig oc litt
gud han hielpper tig väl i rättan tijd
Tijn oskijdighet han klar nog giör
Och tin sak til en god enda för.

X.

Xerxes war ganska mecktig och rik
han höll platt ingen vara sig lik.
Tij straffade honnom gud mäd hast
så att han fik stor skada oc last,
När han förtröste på sin krig oc macht
Huilken i Aresia bleff om brakt.

Ÿ.

Ÿppare ting på jorden eij är
än troo gud och haffua honnom kiär.
Befalla tig gud wthi alla stund,
till bed honnom aff hierttans grund
Han hielpper tig aff verlzlig nödh
Euar och såå från helffuetes glöd.

Z.

Zebedei ringa sönner tuå
en stor nådhe the aff gudz son monde få
Tij gud the fattigas fader ähr,
som för höga oc låga omsorg bär,
Och will them giffua en euig roo
som på Jesum Christum stadigt troo.

Om wij giorde thet oss borde
öffuer wår wilia gud giorde
Män thet iu icke sker
Så giör gudh eij wår wilia mer
therföre troo och leff som tigh böör,
löksaaligh gudh tigh wisserlig giör.

Ofvanstående, så vidt kändt är, hittills otryckta dikt från 1500-talet förekommer i en å Upsala Univ.-Bibliotek befintlig handskriftsvolym [N:o 33 (G. N:o 248) i afdelningen Kyrkohistoria], hvilken efter alla tecken att dömma är skrifven något af de sista åren af 1500-talet. Den torde förtjena uppmärksamhet både som ett af de få vittra alster vi ega från 1500-talet som ock för sin författares skuld, den kände författaren och universitetsläraren Jacobus Erici.

E. Lpt.

1738 in Décembris den 8.

[*Karl Gustaf Tessins*]

»*Allerunderdånigste Pro Memoria, hwad betänkligheter som kunde wara at förbiuda Swenska Comoedier*[1].

At redan uti början af förra Seculo, öfwer hundrade år sedan, samt i de nästföljande tiderna, Swenska Skådespel med höga Öf-

[1] Ehuru förut delvis tryckt i F. A. Dahlgrens Anteckningar om Stockholms Theatrar torde dock detta bidrag till den svenska dramatikens historia vara väl värdt att i sin helhet offentliggöras, hvarför det här meddelas i afskrift af det i Riksarkivet förvarade originalet.

werhetens tilstånd blifwit offenteligen opförde, witna åtskillige tryckte Exemplar af de samma, som ännu för handen äro.

Uti Högst Sal. Konung Carl XI:tes första Regements tid agerades dylika någon tid af åtskillige Ynglingar, ibland hwilka woro Sal. LandsHöfdingen Hierne och flera dess jämnåldriga, af hwilka sedermera en del blefwe befordrade och dödt i de förnämsta Riksens tjenster.

A:o 1682 sammansatte sig i Upsala några unge Studenter och under Gamla Doctor Olof Rudbecks samt Professor Lagerlöfs direction, uprättade derstädes en formel Théatre, spelandes derpå allehanda Skådespel uti fyra Års tid, samt hade den nåden, at Högst Sal. Hennes May:t Drottning Ulrika Eleonora twänne gånger i egen Hög Kongl. Person hedrade deras skådeplats med sin nådiga närwarelse samt i anseende til deras förehafwande bewiste dem allehanda nådetecken.

Anno 1686 flyttes samma Theatre hit til Stockholm, och äfwen med Kongl. tilstånd agérade här, först på den så kallade Leyonekulan wid gamla Slottet och sedan uti gamla Bollhuset, til år 1691, tå Trouppen skingrades, at hwar och en söka sin lyckos widare befordran, warandes nu större delen af dem döde uti wackra tjenster, men en eller annan af dem lefwa ännu i hederliga ämbeten.

Sedermera hafwer ingen ordentelig Swensk Comoedie Trouppe alt tils förledit år warit i landet, allena at wid Academier och Gymnasier och jämwäl här i Stockholm af Ungdomen då och då någon Action kunnat blifwa wid wissa tilfällen föreställd, som med höga wederbörandes ynnest altid blifwit optagen.

Men twänne Fransöska Troupper hafwa sedan på Höga Öfwerhetens omkostnad blifwit hit införskrefne, som här på Kongl. Theatren hwardera någon tid agérat. Och Tyska Troupper hafwa här warit åtskillige, mäst alla år, hwilka äfwen blifwit tillåtit at på Bollhuset spela. Men både de förre och sednare hafwa, sedan de några penningar kunnat insamla, med hwad de deraf spart, gått utur Landet.

Under all den tiden hafwa fast många, så af högre som lägre stånd, önskat, at en gång här i Swerige, såsom i mäst alle andra

orter, kunde hafwas wackre Comoedier och Skådespel på wårt egit Modersmål, ej allenast at dermed behålla för wåre egne de penningar, som wi eljest derföre utgifwa til främmande, utan ock för alle andre orsaker, hwilka, både nu och i fordna tider, förmått andre nationer sådane spéctacler uti deras land att inrätta och underhålla, Neml.

Först hafwer alt från de uråldrigaste tider uti alla wäl inrättade stater blifwit hållet för en försichtighet och politisk maxime at med allehanda föreställningar på offentelige skådeplatzer gifwa folket och myckenheten nogsamt ämne at i deras sammankomster roa sig med och tala om, samt at dermedelst afhålla dem från förwettigt och skadeligit raisonérande om Regeringen och stats-saker, med hvilka at sig befatta dem intet tjenar.

Sammaledes har ock i alla tider Théatren, när deröfwer hålles noga hand och inseende, blifwit skattad för en art af sedeschola, deruti folket, och i synnerhet ungdomen, under det de le och roa sig, höra och se dygden rosas och belönas, och deremot odygden lastas och straffas på ett långt mera rörande sätt, än genom torre præcepter och reglor; Ja, offta få se deras egne fel och oseder så naturligen förestälde på Théatren, at de lättare igenkänna sig och mera deröfwer blyas, samt retas at rätta sig dermedelst, än eljest af de starkaste föreställningar.

Widare, så wida, Gud bättre, Christendomen ännu hos oss icke är kommen till den högd, at menniskorna kunna umbära alle werldsliga nöijen, utan folket på lediga stunder ändteligen någon sinnes ro hafwa wil, så lärer ej kunna nekas, at icke sedolärande skådespel äro til det ändamålet både de oskyldigste och nyttigste, i dy ej allena för den, som wil derpå acht gifwa, deraf mycket godt är at lära, utan de afhålla ock dess åskådare at i stället förnöta tiden på källare, krogar, spel och andra ställen, derest alsintet godt läres, men wäl både hälsa, pung och hela ens wälfärd löpa fahra.

Dessutan har icke annat kunnat än smärta Swenske sinnen de så neslige som sanningslöse utlåtelser, hwilka som offtast måst höras af utländningar, at hwarken Swenska språket wore så fallit, eller Swenske genierne så skickelige, at på wårt modersmål så gode

stycken för Theatren skulle kunna framgifwas, som på Fransöska och andre språk utkommit. Och hafwer fördenskuld fast allmänneligen blifwit önskat effter tilfälle at jämväl i det målet wisa, det wår Herre hwarken skapat språket eller Hufwuderna i Swerige sämre än annorstädes.

Det wårt Språk ju ännu kan och behöfwer widare upodlas, nekas icke; men det anföres ock just för ett apart skähl för Swenske Comoedier, at igenom Skådespels upförande i det samma de, som dertil hafwa lust och skickelighet, dermedelst lämnas tilfälle både sig sielfwe och Swenska Språket til Rikets och nationens lustre at upöfwa.

Ännu plägar för Skådespehl ett skähl anföras, at de äro för Ungdomen ett ganska tjenligit tillfälle til at utöfwa samt förwärfwa sig en anständig frihet både i talande för en stor myckenhet och i andre exercitier, som de kunna af deras Informatorer lärdt hafwa, men dock icke ännu med den dristighet, som ärfordras, kunna sig af betjena och i wärket ställa. Med flere skähl som öfwer alt til Swenska Comoediers inrättande blifwit yrkade, men alt för widlöfftigt falla skulle at upräkna.

Det hafwer wäl en och annan Prästeman understundom låtit höra sig, at offentelige Skådespel icke borde tålas, såsom de der skola medföra allehanda förargelser. Men så hafwa dock flere Hederlige och Lärde Män af samma stånd ansedt sådant för en otidig illa grundad ifwer, och at en sak, som alla tider uti alla Christna Riken ej allena warit och ännu är tillåten, utan ock på många ställen är inrättad och underhålles af sjelfwa Öfwerheten, icke är ett ämne, som hörer til Predikestolen. Åtminstone kan sådant ifrande icke widare passa sig, än till missbruk och sielfswåld, hwilka, at de sig wid en Swensk Théatre icke skola inrita, igenom alfwarsamt inseende lätteligen kan förekommas.

När nu förledit år några unge Skrifware och Studenter sjelfwe upsatte och uppå Hans May:ts wår allernådigste Konungs Höga namnsdag spelade ett stycke af Tobiæ Historiæ, want det samma, oacktadt både wid utarbetningen och föreställningen hos de då ännu oöfwade acteurerne mycket fans at förbättra, endast effter det

war på Swenska, ett så allmänt wälbehag, at de icke allenast måste spela det 3 à 4 gånger, altid uti en ganska stor myckenhet och trängsel af åskådare; utan desse Unge Personer blewo ock af både Högre och lägre StåndzPersoner på alt sätt öfwertalte, at med flere Swenske Skådespels upförande, än widare fortfara.

At dertil upmuntra dem bruktes både de här frammanföre anförde skähl för Skådespel i gemen och dertil andre enskylte. Neml.

At, som de såge, det publicum wore så mycket hågade för en Swensk Theatre, så kunde de derwid hafwa deras goda utkomst jämte den hedren at wara de första inrättare af en sak, effter hwilken nationen så länge önskat. Åtskilligt folk af Condition lofwade fournera dem med wackre och ärbare piécer, och så wida de ej andre än sådane worde spelandes, så hade de ej at anse sig som Comoedianter, hwilka fara landet kring; utan kunde idka derjämte hwar deras förra professioner och förhoppas, at med tiden, som de förre Swenske Acteurerne, derest de sig derjämte beskedeligen upförde, kunna likafult framdeles komma til wackra brödstycken.

Sal. Öfwer Ståthållaren Grefwe Michel Törnflycht skaffade dem deruppå Hans Kongl. May:ts nådigste tilstånd at fortfara med deras föreställningar på Kongl. Theatren. Och emedan de af sig sjelfwe woro både medellöse och owane wid Handtwerket, och bekant är, at i Franckrike, Engeland och andre orter folk i de förnämsta tjensterne eller eljest af mycken distinction underhålla Théatrerne, så fingo ock desse änteligen wissa Herrar, som sig åtogo, ej allena at förskjuta medel til Théatrens nödige réparation samt magansins anskaffande med mera, som förlag fordrade, utan ock at låta underwisa och inrätta de nya Acteurerne uti alt det, som til den sysslan hörde.

Här på hafwa de nu ongeferligen fjorton månaders tid upfört på Bollhuset några och tjugu särskilta styeken, dels öfwersatte ifrån andre Språk, dels aldeles nye, tagne utur gamla Swenska historierne, eller eljest inventérede. En del af dem äro så wäl skrefne, at de komma i jämnlikhet med dem, som skattas berömwärde i andra språk, men alle så oskyldige och modeste, at ingen med skähl kan af dem taga förargelse. Acteurerne hafwa ock så förkåfrat sig, at några af dem redan äro så skickelige, som någon af de främmande

wi här hafdt hafwa. Och hwad åskådarenas tycke och nöije derwid angår, så tyckes det alt mera och mera tiltaga. Entrepréneurerne allena beklaga sig, at dem, som alla andra, hwilka något inhemskt här i landet inrätta, allehanda förtretligheter mött hafwa.

I sådana omständigheter hafwa de Swenske Comoedianterne befunnit sig hitintils. Men nu beklaga de sig högeligen, at deras Entrepreneurer sagt dem up, samt at de skola förnummit, det Höga Öfwerheten deras förehafwande icke längre skulle behaga tilstädja än til detta års slut, frucktandes således at plösligen innan kort se sig bröd- och näringzlöse. Derest de dock uppå så mycket förnämt folks tilstyrckande endast i Allerunderdånigste lit på Hans Kongl. May:ts ärhållne nådigste tilstånd detta sättet at förtjena sig deras utkomst wedertagit; då de i början allena understodo sig at i djup undersåtelig wördnad för deras allernådigste Konung uppå Hans May:ts Höga namnsdag i sin enfaldighet spela ett enda skådespel.

Derest nu Comoedierne framdeles skola uphöra, så får jag i underdånighet icke förtiga, at Rasp- och Spinnehuset här i staden derigenom utaf den fond, som Kongl. May:t på Ständernas underdåniga tilstyrckande dy på 1731 års Riksdag tillagt, mister några och sjuttio plåtar om året, och Stockholms Stads Husfattige, at räkna effter det, som af denne Swenske Théatren hit in tils influtit, årligen nästan dubbelt så mycket, emedan til Rasp- och Spinnehuset gifwes Twå daler SölfwerMynt af hwar répræsentation, och Entrepréneurerne låta twänne gånger om året spela för de fattige.

Skola åter Skådespelen få fortsättas, så fördristar jag mig uti underdånighet underställa, om icke de hädaneffter som hittils måge stå under någon Mans af Condition både entreprénade och bestyrande. Medan uti sexton år, som jag på ämbetets wägnar hafft at göra med alla Comoediante Troupper, som här i staden under den tiden warit, jag af ärfarenheten lärdt, at sådant både för dem sjelfwa är nyttigare, och för publicum i anseende til deras afgifft säkrare samt at derigenom all befahrad oordentelighet bäst står at förekommas.

Öfwer hwilket dock alt Eders Kongl. May:ts Allernådigste godtfinnande och förordnande uti djupesta underdånighet afwachtas.

G. F.

Bref af C. G. af Leopold till G. M. Armfelt.

Såsom ett tillägg till uppsatserna »Till Carl Gustaf af Leopolds biografi», och »Armfelt och Leopold», båda införda i denna tidskrift (1880, 1881), meddelas här tvenne bref från Leopold till Armfelt, hvilka äro upplysande för Leopolds biografi och äfven tjena till belysning af de båda vännernas inbördes förhållande.

Originalen, hittills okända, förvaras bland de Reuterholmska papperen i Kongl. Utrikes-Departementets arkiv.

Högvälborne Herr Baron och Öfverste-Kammarjunkare,
Min Nådige Herre!

Ändtligen så frisk att jag kan skrifva, upvagtar jag Herr Baron, för at hälsa ifrån Dödens Portar där man ännu på lång tid intet väntar Herr Baron, men dit jag snart nödgas vända tillbaka. Min Frossa har lämnat qvar hos mig just jemt så mycken matthet som behöfves, för at ej besvära Herr Baron med et långt bref.

Nytt vet jag ingenting annat än att här har varit midsommarsdag, som förmodeligen icke eller uteblifvit i Finland. Jag såg då en otrolig myckenhet folk begifva sig ur staden, för att betrakta hvarandra en fjer'ndels mil derifrån. Hennes Maj:t passerade öfver Djurgården till Gärdet.

Jag har ej haft det nöjet at se en rad ifrån Herr Baron. Jag säger nöjet, ty äran deraf, ehuru stor för mig, är dock den jag minst saknar; jag gladde mig at se hvad jag aldrig sett i Sverige, stylen af en hofman som har snille, independament af de mindre hofmän som smickra honom. Men Herr Baron har icke värdigats unna mig nöjet af detta phenomene. Till en liten hämd, skall jag använda det öfriga af detta brefvet, at visa Herr Baron stylen af en Poët, hvilken man, så mycket möjligt är, hindrar at vara det. Om Herr Baron finner at jag icke har orätt, så är jag tillfreds. Jag begär ingen annan uprättelse än at få beklaga mig.

Det privilegium, hvaraf konungen igenom Herr Baron lofvade mig restitution i fatalierne, har jag icke fått, och får icke, hvarvid jag förlorar 9000 d:lr k:mt.

Den sysla vid Drottningholm, som jag i anledning af konungens löfte igenom Herr Baron, skulle få räkna lön vid, ifrån förleden Augusti, får jag ingen lön lyfta vid, på ännu 3 eller 4 månar, hvarvid jag förlorar 150 Rd, eller et halft års lön, ty fullmagten är först daterad d. 1 Febr. innevarande år. —

Den pension jag som lönlös haft vid Upsala akademi, har på konungens befallning redan för ett halft år sedan uphört, hvarvid jag förlorar 100 Rd om året.

Den pension konungen nådigst förunnade mig af Opera medlen har, som jag nu först förnimmer, på konungens befallning också uphört, hvarvid jag också förlorar 100 Rd om året.

Mina inkomster under 18 månader, som jag lefvat i Stockholm, hafva genom konungens nåd varit sammantagne, med gratificationer och allt, 250 Rd. Derföre har jag ej kunnat equipera mig, hålla mig och betjent. Jag nödgas således invisa mina Creditorer i min lön för framtiden. Lyckligt öde!

Jag hade räknat på att nu få lyfta et halft års lön vid Bibliotekariatet (150 Rd) och ett qvartal vid Operan. Derföre skulle jag subsistera, öfver sommaren, och sköta min eländiga hälsa. I det stället har jag måst pantsätta mina kläder på Assistancen, för at under min sjukdom intet förgås af vanskötsel.

Hvar och en som känner mig, vet at jag icke är någon förstörare. Jag lefver inskränktare än någon menniska.

Det är sant, jag har nu 400 Rd tillkommande årlig inkomst. Deraf måste jag väl lefva och betala. Med dem, ifrån den stund K:gn betalte min skuld, hade jag varit nödtorftigt burgen. Nu är jag det intet.

Jag beröfvas i alla fall, inkomster som jag nu skulle lifnära mig af, för inkomster dem jag skall få om några månader. För denna lycka har jag vid akademien lämnat mit rum åt yngre, som nu sitta med professioner hvartill jag haft företrädet.

Det är icke för at söka någon hjelp som jag skrifver detta. Jag måste sälja mit ur för at inlösa min fullmagt. Men så länge jag ännu har nipper och kläder, och äfven sedan, så länge jag kan skrifva rent för betalning, skall jag i min lifstid aldrig begära något. Jag har dertill tvenne stora orsaker: 1:o) Med mindre lycka har man mindre svårighet at göra skäl derför; och at upväga den med sina egenskaper; 2:o) Med mindre nåd har man mera frihet i tankan; och kanhända mera styrka i själen. Den som bärgar sig med ringa, beror af sig sjelf. Jag vördar och älskar Konungen. Jag tillber Honom. Hans första välgerning lefver än djupt i min själ. Om jag en dag vore nog olycklig at förlora Hans Nåd, skulle likväl aldrig mit hjerta förgäta at hans hand dragit mig ur intet, at Hans välgerningar räddat mig ur den svåraste belägenhet. Men just derföre skall jag hälre inskränka mig till det hårdaste lefnadssätt min svaga kropp kan uthärda, än oroa H. M:t, med mina klagomål. Jag lofvar Herr Baron detsamma, sedan jag blott denna gången fått öpna mitt hjerta. Emottag för öfrigt försäkran om den djupa vördnad, hvarmed jag har den äran at framhärda

Högvälborne Herr Baron och Öfverste-Kammarjunkaren,

Min Nådige Herres

allra ödmjukaste tjenare

LEOPOLDT.

Stockholm d. 26 Juni 1787.

Min Nådige Herr Baron, General m. m.

Jag djerfs ej taga mig den friheten at så ofta göra Herr Generalen min uppvaktning, som jag skulle önska mig tillfälle at få säga Herr Generalén ett ord angående verldens lopp, vitterhetens och mitt egit. Jag inser tillräkligen den mångfaldighet af ämnen som trängas om at dela Herr Generalens uppmärksamhet. Men man slutar en gång at göra stora saker: man offrar sig ej oupphörligen åt allmenna ärender. Lucullus lefde ändteligen för sig,

sedan han lefvat för staten, och då värdigades han tala med poëterna om sina batailler, och om deras versar.

Lorsque de tout on a tâté,
Tout fait, ou du moins tout tenté,
Il est bien doux de ne rien faire.

Denna tid af en ärorik hvila, skall utan tvifvel en dag komma för Herr Generalen, likasom för generalen Lucullus och generalen Villars, och kanhända skall jag då hafva hunnit förvärfva mig någon förtjenst at stundom dela ett ögonblick deraf. Ända så långt sträcker sig min äregirighet.

Men Herr Generalen vet, at intill dess man vid slutet af sin bana uptages till gemenskapen med Gudar och Hjeltar, underlåter man ej at här i skröpligheten behöfva anropa deras beskydd och välgörande vård. Hvar trogen har sitt helgon, hvar poët sin hjelte, som intet misstycker at af dem anropas, väl förstående när det sker med behörig discretion. Skulle Herr Generalen tillåta at jag för ett ögonblick stadnar Herr Generalens upmerksamhet vid något som angår ett ämne af intet större vigt än jag sjelf?

Jag har, för några dagar sedan, gjort besök hos Gref Reventlau. Ingenting angående Danska pensionen var af honom hvarken börjat eller slutat. Han sladdrade mycket utan sammanhang angående sitt hofs och sin beredvillighet i detta ämne: det vore blott någon liten svårighet i anseende till *sjelfva pengarne;* i alt det öfriga hoppades han at efter några månader, och sedan han gjordt ett par resor till Köpenhamn, kunna lämna mig *probabla* utsigter till reussite. Jag försäkrade Herr Grefven tillbaka at jag altid med mycket större erkänsla än behof deraf, skulle påminna mig den frikostighet och det ädelmod hans hof önskat at kunna visa mig: och då ingenting deri saknades utom blott penningarne, vore det som fattades, i sanning, ganska litet. Hela summan stiger neml. till omkring 60 Rd. årligen. — *Hic finis Priami, hic exitus* etc.

Jag öfverger således, och af stort hjerta, hela speculationen på denna kongl. Danska nådepenning, för hvilken jag uprigtigt sagt ej tagit et steg utan hemligt missnöje. Om jag någonsin ägde rätt at hysa ett litet vittert högmod, skulle jag såras af at

hafva at tacka för min bergning, en annan konung än min egen; och om jag tvingas at dertill anropa en privats välvilja, skall jag åtminstone aldrig nödgas at placera min erkänsla hos någon hvarest jag ej tillika kan förena den med min vördnad och lifliga högachtning. Det är af Segraren vid Ingo, af hjelten vid Savitaipal och så många andra orter, som Autorn af — — af — — af de goda arbeten, hvilka jag ännu ej skrifvit, — — ensamt skall hafva emottagit en välgerning af denna natur.

Om Herr Generalen verkeligen ännu behåller den ädelmodiga benägenhet at vilja göra mig någon grace, så se här et tillfälle dertill. Herr Generalen påminner sig en Wadström, hvilken Herr Generalen på min bön en gång hedrade med ett constitutorial som fendric. Herr Generalen känner utan tvifvel både huru han länge gäckades i ett accord, som han då redan erlagt, åt Gud vet hvilken Chef, med hvilken han öfverenskommit. Nu har han ändteligen blifvit fendric vid Östgötharne, och det med lön. Men nu gifter han sig och vill begära afsked, utan andra fördelar än en karakter af ÖfverJägmästare. Kronan vinner derigenom hans lön tillbaka och han en liten vanlig grace. Hans far, som är i staden, har talt med mig derom. Om han vinner sin önskan, är jag dermed tjent i mina affairer, ty Wadström är förmögen, är dessutom min vän ifrån ungdomen, och jag har ej kunnat underlåta at behöfva honom någon gång. Herr Generalen ser huru öppet och enfaldigt jag förhåller mig i detta ämne. Får jag skicka hans supplique, medan Konungen ännu är i staden? Jag skall härom intet ord tillägga: jag har sagt tillräkligt och jag bönfaller blott om ett *ja* eller *nej* i denna hans — eller rättare min angelägenhet.

Det är omöjligt, Herr General, det är omöjligt, Mæcenas, at i dessa tider af orimelig dyrhet, af riksgäldssedlar, och stora utskylder, vara på en gång poët och husfader i Stockholm med 760 Rdr. Det är då ej underligt at man litet våndas och litet besvärar: at man behöfver sina förmögnare venner, och at man söker köpa deras tjenster med dem man gör dem tillbaka. Jag vet huru litet föremål det är, om en rimmare som jag bergas eller intet: men enfin

jag ville gerna utlefva slutet af det arbete jag skall taga mig den friheten at tillegna Herr Generalen.

Den som i efterverlden någongång kastar ögonen på det ringa jag då kan hafva lämnat åt hennes dom, och får af en händelse veta med huru litet tillägg i lycka jag kunnat göra dubbelt mer och dubbelt bättre, skall väl ej finna skäl att derföre lasta tiden då jag lefvat, men han skall kanhända beklaga mig, som efter att hafva slutat *Virginia*, nödgas bönfalla om caracter åt en fendrik, för at hafva penningar till en brunnsresa. Min hemlighet har undsluppit mig, och jag ber att Herr Generalen bevarar den. Jag har, med ett ord, en skuld som jag betalar med denna tjenst, eller måste betala i penningar, den tid på året då de för min hälsa äro mig högst nödvändige. —

Det är med lika rodnad och beundran som jag har den äran at denna gången nämna mig,

S. T. Min Nådige Herr Barons och Generalens

ödmjukaste tjenare
LEOPOLD.

Stockh. den 13 Maj 1791.

Af Svenska Literatursällskapet utgifna skrifter:

1880—81.

Samlaren, Tidskrift: I, 1. Pris i bokh. 3 kr.
" " I, 2. " " " 2 "
Dagboks-Anteckningar af J. G. Oxenstjerna: I. Pris i bokh. 2 kr.
Ur en antecknares samlingar: sidd. 1—64.

1881—82.

Samlaren, Tidskrift: II, 1. Pris i bokh. 2 kr.
" " II, 2. " " " 1 " 50 öre.
Dagboks-Anteckningar af J. G. Oxenstjerna: II. Pris i bokh. 3 kr.
En Svensk Ordeskötsel af Samuel Columbus. " " " 2 "
Ur en antecknares samlingar: sidd. 65—192.

1882—83.

Samlaren, Tidskrift: III. Pris i bokh. 2 kr.
Ur en antecknares samlingar (slutet). Pris i bokh. för hela arbetet 6 kr.
Skrifter af C. G. Tessin: I och II. Pris i bokh. 2 kr. 50 öre.

1883—84.

Samlaren, Tidskrift: IV, 1. Pris i bokh. 2 kr.
" " IV, 2. " " " 2 " 50 öre.
G. Benzelstjernas Censorsjournal: I. Pris i bokh. 2 kr.
1500- och 1600-talens Visböcker: I. Harald Olofssons Visbok. Pris i bokh. 1 kr. 25 öre. [Utlemnas, på grund af oförutsedt dröjsmål med tryckningen, först i slutet af Maj månad.]

För angelägenheter rörande tidskriften samt sällskapets öfriga publikationer hänvände man sig till sällskapets sekreterare Biblioteks-Amanuensen Grefve Eugène Lewenhaupt, Upsala.

Upsala i April 1884.

Svenska Literatursällskapets Arbetsutskott.
